

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije

Letno poročilo ZZZS 2022

Letno poročilo ZZZS 2022

Letno poročilo ZZZS 2022

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Miklošičeva cesta 24, 1000 Ljubljana

Odgovorna oseba:

doc. dr. Tatjana Mlakar, generalna direktorica

Uredniški odbor:

Anka Bolka (urednica), Nataša Kenk (pomočnica urednice)
in Damjan Kos (tehnični urednik)

Nosilci priprave poročil:

Anka Bolka, Daniela Dimič, Renata Božič Povše, Mirjana Fele, Klemen Ganziti, Suzana Jarc,
Sladjana Jelisavčić, Damjan Kos, Branko Rudolf, Judita Škufca, Ana Vodičar

Besedila so prispevali tudi:

Jurij Ahačič, Nena Bagari Bizjak, Borut Bogataj, Olga Dragan Frlež, Bernarda Erjavec,
Jurij Fürst, Dalibor Gavrič, Eva Godina, Mojca Godler, Nataša Gorjup Wagner, Mirijam Gričar,
Karmen Grom Kenk, Nataša Grosar, Matjaž Jamnik, Karmen Janša, Janez Jeromen,
Tanja Nose, Tatjana Kolenc, David Kovič, Radmila Ilić, Tomaž Marčun, Snežana Markovič,
Judita Mesarič, Alojz Mestek, Jana Mrak, Franci Osredkar, Tanja Peterlič, Metka Pipan,
Barbara Pišek, Andrej Plesničar, Borut Pohar, Sabina Poznič Verk, Vita Samaluk,
Svetlana Savarin, Alenka Sintič, Matjaž Šteiner, Marjeta Trček, Mateja Zalar Oblak,
Mojca Zima, Alenka Zver, Daniela Zver Knific

Pri pripravi podatkov in drugih delov poročila so sodelovali tudi drugi delavci direkcije,
območnih enot in informacijskega centra ZZZS.

Oblikovanje in prelom:

Daniela Perhavec

Fotografije:

Arhiv ZZZS, Matej Pušnik, Daniela Perhavec

Lektoriranje:

Jože Faganel

Tisk:

Tiskarna Silveco

Naklada:

570 izvodov

Copyright © 2023,

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

V Ljubljani, aprila 2023

ISSN 1408-6182

Letno poročilo ZZZS 2022

Vsebina

Uvodnik – Številne novosti in rezultati delovanja ZZZS v negotovih razmerah poslovanja v letu 2022	6
Povzetek	8
Poročilo o delu organov ZZZS	12
A Poslovno poročilo	
1 Izvajanje obveznega zdravstvenega zavarovanja	18
1.1 Razvojni vplivi in pogoji poslovanja	19
1.1.1. Prebivalstvo, zavarovane osebe in zdravstveno stanje	19
1.1.2. Razpoložljiva sredstva za zdravstvo	22
1.1.3. Makroekonomski pogoji in drugi vplivi	23
1.1.4. Sistemske novosti	24
1.1.4.1. Spremembe zakonodaje	24
1.1.4.2. Spremembe splošnih aktov ZZZS	24
1.2 Zavarovane osebe	26
1.2.1. Število in struktura zavarovanih oseb	27
1.2.2. Urejanje zavarovanj	28
1.2.3. Mednarodna zavarovanja	30
1.2.3.1. Povračila stroškov zdravljenja v tujini	31
1.2.3.2. Načrtovano zdravljenje v tujini	32
1.3 Zagotavljanje zdravstvene oskrbe	33
1.3.1 Splošni dogovor in pogodbe z izvajalci zdravstvenih storitev	34
1.3.1.1. Širitve, novosti in finančne spodbude	34
1.3.1.2. Vrednost programov	35
1.3.1.3. Pogodbe z izvajalci zdravstvenih storitev	37
1.3.2. Plan in realizacija storitev	38
1.3.3. Zdravstvena oskrba na primarni ravni	39
1.3.3.1. Izvajanje programov, dostopnost in strateški nakupi	39
1.3.3.2. Novosti pri obračunu storitev	43
1.3.4. Specialistična ambulantna in bolnišnična oskrba	44
1.3.4.1. Izvajanje programov, dostopnost in strateški nakupi	44
1.3.4.2. Novosti pri obračunu storitev	51
1.3.5. Nega v socialnih zavodih	51
1.3.6. Zagotavljanje zdravil	52
1.3.6.1. Odhodki za zdravila	53
1.3.6.2. Razvrščanje zdravil na listo	54
1.3.6.3. Obvladovanje stroškov za zdravila	54
1.3.6.4. Odgovorno predpisovanje	54
1.3.7. Zagotavljanje medicinskih pripomočkov	55
1.3.8. Nadzor nad izvajanjem zdravstvenih programov	58
1.4. Denarna nadomestila in povračila	60
1.4.1. Odločanje o pravicah	61
1.4.2. Nadomestila plače	63
1.4.3. Nadzor nad bolniškimi odsotnostmi	67
1.4.4. Druge denarne dajatve	68
2 Podporne dejavnosti	70
2.1. Informacijska podpora	71
2.1.1. Nadgradnje strojne in programske opreme	71
2.1.2. Varnost in neprekinjeno delovanje informacijskega sistema ZZZS	73
2.1.3. Upravljanje sistema kartic	75
2.2. Informiranje	76
2.2.1. Obveščanje zavarovanih oseb in drugih ciljnih javnosti	76
2.2.2. Promocijske aktivnosti	79
2.2.3. Izdajateljska in INDOK dejavnost	79
2.3. Pravne in splošne dejavnosti	81
2.3.1. Interni akti, pravni in regresni postopki	81
2.3.2. Izvajanje javnih naročil	83
2.3.3. Investicije in investicijsko vzdrževanje	84
2.4. Upravljanje s kadri	86
2.4.1. Kadrovske viri	86
2.4.2. Razvoj zaposlenih	87
2.4.3. Organizacija	89
2.4.4. Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu	89

2.5	Nadzor poslovanja	90
2.5.1	Notranji nadzor	90
2.5.2	Zunanji nadzor	91
3	Strateške aktivnosti	94
3.1	Izboljšati informiranje in zmanjšati neenakost med zavarovanimi osebami (SA 1)	95
3.2	Uveljaviti zdravstvo kot prioriteto v družbi z zadostnimi viri financiranja (SA 2)	96
3.3	Razvijati in uveljavljati nove modele plačevanja (SA 3)	96
3.4	Spodbujati kakovost zdravstvenih storitev (SA 4)	97
3.5	Krepiti vlogo ZZS kot aktivnega kupca zdravstvenih programov in izboljševati dostop zavarovanih oseb do zdravstvene oskrbe (SA 5)	98
3.6	Izboljšati odzivnost in učinkovitost organizacije ZZS (SA 6)	99
3.7	Pospešiti digitalizacijo poslovanja ZZS in se intenzivno vključiti v razvoj nacionalnih rešitev (SA 7)	99
3.8	Vzpostaviti razvojno naravnane kadrovske dejavnosti ZZS (SA 8)	100
3.9	Zmanjševati administrativna bremena izvajalcev (SA 9)	101
3.10.	Razširiti in nadgraditi uporabo podatkov za odločanje (SA 10)	101
3.11	Podpreti elektronsko prijavo nezgode in poškodbe pri delu (SA 11)	102
3.12	Priprave na uvedbo dolgotrajne oskrbe v ZZS	102
4	Doseženi cilji in rezultati poslovanja	106
4.1	Doseganje letnih ciljev	107
4.2	Doseganje ciljev strateških aktivnosti in strateških rezultatov	111
4.3	Izjava o oceni notranjega nadzora	114
B	Finančno poročilo	
5	Poročilo o finančnem poslovanju in računovodskih izkazih	120
5.1	Pogoji poslovanja	121
5.1.1	Predvidevanje poslovanja s finančnim načrtom	121
5.1.2	ZZS v vlogi posrednika ali agenta v breme državnega proračuna	121
5.1.3	Delež prihodkov in odhodkov ZZS v BDP	122
5.1.4	Pokritost odhodkov s prihodki	123
5.1.5	Likvidnost	124
5.2	Računovodski izkazi poslovanja ZZS v letu 2022	125
5.2.1	Bilanca stanja	125
5.2.1.1	Sredstva	127
5.2.1.2	Obveznosti do virov sredstev	131
5.2.2	Izkaz prihodkov in odhodkov	133
5.2.2.1	Prihodki	135
5.2.2.2	Odhodki	141
5.2.3	Račun finančnih terjatev in naložb	151
5.2.4	Račun financiranja	151
5.2.5	Izid poslovanja	151
5.3	Zaključne ugotovitve	152
	Viri	154
	Kazalo tabel	157
	Kazalo slik	158
	Seznam uporabljenih kratic	159

Številne novosti in rezultati delovanja ZZZS v negotovih razmerah poslovanja v letu 2022

*Doc. dr. Tatjana Mlakar,
generalna direktorica.*

Razmere za izvajanje sistema obveznega zdravstvenega zavarovanja oziroma poslovanje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije so bile v preteklem letu že tretje leto zapored zelo negotove. Epidemija covid-19 se je nekoliko umirila, a so se začeli stopnjevati vplivi energetske in širše gospodarske krize. Poleg omejene dostopnosti do storitev, čakalnih dob in drugih zahtevnih dogodkov v zdravstvu, ki jih je zaostрила pandemija koronavirusa, smo se v letu 2022, tako kot v drugih državah Evropske unije, začeli tudi v Sloveniji spopadati z vse večjo inflacijo, s tem pa s pritiski na rast plač in materialnih stroškov v zdravstvu.

Na prihodke in odhodke obveznega zdravstvenega zavarovanja so vplivali tudi številni sistemski pravni akti, ki so spremljali oziroma odgovarjali na krizne razmere v letu 2022. Veljali oziroma izvajali so se ukrepi na podlagi Zakona o nujnih ukrepih za zaježitev širjenja in blaženja posledic covid-19 na področju zdravstva, nato še noveliranega Zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic covid-19. Vlada Republike Slovenije je v letu 2022 sprejela tudi Zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema. Na podlagi tega zakona je prišlo do določenih sistemskih sprememb pri upravljanju in izvajanju obveznega zdravstvenega zavarovanja. Med temi je treba poudariti možnost, da Vlada Republike Slovenije v primeru resnih motenj, ki ogrožajo stabilnost zdravstvenega sistema, namesto partnerjev v zdravstvu, kot je določeno z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, sama, z uredbo, določi vsebino Dogovora o programih zdravstvenih storitev in potrebnih sredstvih zanje. To možnost je Vlada uveljavila v avgustu 2022, ko je sprejela takšno Uredbo in z njo določila obseg programov in potrebnih finančnih sredstev zanje.

Na poslovni rezultat Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije sta močno vplivali tudi spremembi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakona o delovnih razmerjih, ki sta skrajšali obdobje izplačevanja nadomestila v breme delodajalcev, ter izjemna rast bolniškega staleža iz razloga izolacij zaradi covid-19, s čimer se je pomembno povečalo breme blagajne obveznega zdravstvenega zavarovanja. Na izjemno povečanje obsega delovnih aktivnosti Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 2022 pa je vplival še Zakon o dolgotrajni oskrbi.

Spremenjeno sistemsko okolje in nove makroekonomske okoliščine so bistveno odstopale od izhodišč za poslovanje, na katerih je temeljil Finančni načrt Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije za leto 2022, ki ga je sprejela skupščina v decembru 2021, novembra 2022 pa še potrebni Rebalans. V rebalansu finančnega načrta so bili prihodki načrtovani na ravni 3.905,9 milijona evrov, odhodki pa 4.100 milijonov evrov. Načrtovani primanjkljaj v višini 194,1 milijona evrov naj bi bil pokrit s sredstvi rezervnega sklada. Finančni rezultat je bil zaradi višjih prihodkov in manjših odhodkov boljši od načrtovanega, tako da je bil primanjkljaj manjši od načrtovanega, tj. v višini 109,2 milijona evrov. Izkazani primanjkljaj se je v celoti pokrnil iz lastnih virov. S tem je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije izpolnil enega od osnovnih ciljev poslovanja, da ob koncu leta ne izkazuje dolga, kot to terjajo obveze iz Programa stabilnosti Vlade RS in Zakona o fiskalnem pravilu.

Kljub negotovim razmeram poslovanja je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije redno poravnaval vse svoje obveznosti svojim pogodbenim partnerjem v zdravstvu. Kaže pa opozoriti na izjemne težave pri finančnem načrtovanju sprememb kot posledice izredne dinamike interventnih sprememb v sistemu. Slednje je predvsem posledica odsotnosti prilagodljive in trajne proračunske varovalke, ki bi omogočila zagotavljanje dodatnih sredstev, ki so jih uveljavljali Vladni ukrepi. Z veliko truda smo vse spremembe v finančnih načrtih še pravočasno uredili s sprejemom Odloka o spremembah odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024, ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije, in je zaradi povečanih prilivov dovoljeval povečan obseg izdatkov za zdravstveno blagajno. Lahko pa bi se ta zaplet končal tudi bolj neugodno. Izvajalci zdravstvenih storitev bi lahko ob rastoči inflaciji za opravljene storitve ostali brez prepotrebnih dodatnih sredstev. Na podlagi te izkušnje se moramo vsi naučiti, kako pomembno je razumevanje formalnih pristojnosti in odgovornosti vseh ključnih akterjev, ki v javnem zdravstvenem sistemu sodelujemo pri financiranju zdravstva.

Ne glede na zaostrene razmere je strokovna služba v letu 2022 pri izvajanju operativnih in razvojnih aktivnosti dosegla številne spodbudne rezultate. Med njimi naj poudarim naslednje:

- Za izboljševanje dostopa do izbranih osebnih zdravnikov so bile pripravljene številne novosti v financiranju. Povečalo se je vrednotenje timov družinskih zdravnikov, in sicer za 0,3 zdravstveno-administrativnega sodelavca. Spremenilo se je nagrajevanje nadpovprečno obremenjenih zdravstvenih delavcev, ki so bili lahko nagrajeni prek izplačila uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela. Uveljavili smo nove vsebine, s katerimi smo razbremenili delo zdravnikov.
- V specialistični ambulantni in bolnišnični dejavnosti so bili razširjeni in dopolnjeni seznami programov, ki se plačujejo po realizaciji, torej brez količinskih omejitev. Poleg tega je interventni zakon s 1. 9. 2022 zagotovil plačilo po realizaciji za vse zdravstvene storitve do leta 2024. S tem količinskih omejitev pri financiranju programov, ki so bile do nedavnega po ocenah izvajalcev poglavitni dejavniki čakalnih dob, ni več.
- Obveznost poročanja izvajalcev o opravljenih zdravstvenih storitvah po zdravstvenih delavcih in priprava prvih zbirnih podatkov o storilnosti v zdravstvu, kar lahko predstavlja pomembno orodje zlasti menedžmentu v zdravstvu in zdravstveni politiki.
- Na osnovi krovnih dogovorov s farmacevtskimi družbami dosega Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije za določena zdravila popuste oziroma nižje cene od najvišjih dovoljenih in na tej osnovi ustrezna vračila sredstev. Iz naslova sklenjenih dogovorov je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 2022 realiziral prihodke v višini 62,7 milijona evrov.
- S sprejetjem sprememb in dopolnitev Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja so bile uvedene določene širitve pravic – zlasti na področju medicinskih pripomočkov: npr. električna negovalna postelja z vsemi dodatki, alarmni sistem proti nočnemu mokrenju postelje, nove vrste inhalatorjev z dodatki idr. Hkrati so bile uveljavljene določene poenostavitve pri administrativnem urejanju pravic, ki predstavljajo razbremenitev v postopkih tako za zavarovane osebe kot tudi za zdravnike s pooblastili za predpisovanje.
- Zelo pomembna je tudi nadaljnja digitalizacija različnih postopkov v sistemu obveznega zdravstvenega zavarovanja. Od septembra 2022 dalje se poškodbe pri delu ne prijavljajo več v papirni obliki, temveč z elektronsko. Zelo dobrodošla za zavarovane osebe je uvedba elektronsko podprtega sistema oddajanja e-vlog za povračilo stroškov kot pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in številne druge novosti na področju elektronskega poslovanja s strankami.

Opisani dosežki so rezultat prizadevanj vseh zaposlenih na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter tudi članov Upravnega odbora in Skupščine Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Pomemben je prispevek in konstruktivno sodelovanje izvajalcev zdravstvenih storitev in ostalih poslovnih partnerjev ter strokovnih služb Ministrstva za zdravje, s katerim si želimo več operativnega sodelovanja pred pripravo sprememb zakonov, izključno zato, da bi te tudi dejansko dosegle svoj namen.

Doc. dr. Tatjana Mlakar,
generalna direktorica
Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Povzetek

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu ZZZS) je bil ustanovljen na osnovi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljnjem besedilu ZZVZZ) 1. marca 1992. Je nosilec in izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu OZZ) v Republiki Sloveniji. Ima status javnega zavoda s sedežem v Ljubljani. Svojo dejavnost izvaja na sedežu v Ljubljani in v območnih enotah z izpostavami. Makroorganizacijska struktura je razvidna iz Slike 1.

Letno poročilo ZZZS za leto 2022 (v nadaljnjem besedilu Letno poročilo) je pripravljeno na osnovi veljavnih predpisov ter metodologije strateškega in letnega načrtovanja na ZZZS. Poroča o uresničevanju letnih ciljev Programa dela ZZZS za leto 2022 in o rezultatih strateških aktivnosti, načrtovanih v Strateškem razvojnem programu za obdobje 2020–2025 (v nadaljnjem besedilu SRP). Prvi del Letnega poročila, tj. Poslovno poročilo, prinaša najpomembnejše vsebine in podatke o izvajanju sistema OZZ na ključnih ter podpornih dejavnostih ZZZS v preteklem letu. Drugi del, tj. Finančno poročilo, pa vsebuje finančne in računovodske izkaze ter komentarje o finančnem poslovanju v letu 2022, vključno z oceno doseganja ciljev finančnega poslovanja v preteklem letu. Usklajenost vsebinske zasnove Letnega poročila z metodologijo strateškega načrtovanja omogoča podroben pregled dela ZZZS v preteklem letu, hkrati pa tudi nekatere mednarodne primerjave na ključnih področjih izvajanja sistema OZZ v daljšem obdobju.

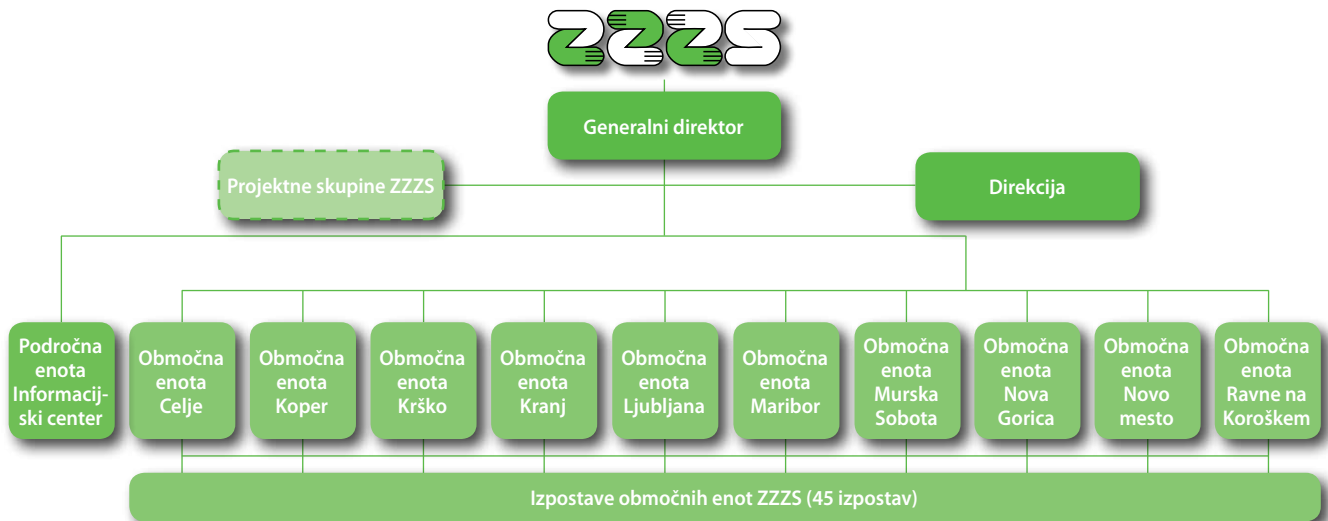
ZZZS si je v Programu dela za leto 2022 zastavil 14 letnih ciljev. Cilji se v večjem delu nanašajo na uresničevanje z zakonom opredeljenega poslanstva ZZZS¹ oziroma na ključne dejavnosti pri izvajanju sistema OZZ v državi, kot so urejanje zavarovanj zavarovanih oseb, urejanje odnosov z izvajalci zdravstvenih storitev, zagotavljanje zdravstvene oskrbe in drugih pravic za zavarovane osebe ter na podporne dejavnosti, s katerimi se zagotavljajo finančno-računovodske, organizacijske, kadrovske, informacijske in druge naloge strokovne službe ZZZS. Za doseganje letnih ciljev so bili v Programu dela za leto 2022 načrtovani podrobnejši izvedbeni cilji, ki so vključevali obsežnejše redne naloge in razvojne aktivnosti, ki izhajajo iz SRP oziroma načrtovanih strateških aktivnosti (v nadaljnjem besedilu SA), ter zahtev okolja (uvredba dolgotrajne oskrbe, razvoj e-prijave poškodbe pri delu ...).

Število zavarovanih oseb v OZZ v Sloveniji je na dan 31. 12. 2022 znašalo 2.111.518, kar je več kot lani, ko sta bili v OZZ vključeni 2.100.402 zavarovani osebi. Razlog za to je predvsem sproščanje omejevalnih ukrepov za obvladovanje epidemije covid-19 in s tem povečevanje prehajanja državnih meja oziroma migracije delovne sile. Na povečanje števila zavarovanih oseb je v manjši meri vplivala tudi vključitev repatriiranih oseb v OZZ in vojna v Ukrajini. V letu 2022 se je ponovno povečalo zaposlovanje tuje delovne sile. Ugodna gospodarska rast v letu 2022 pa je na splošno vplivala tudi na strukturo kategorij zavarovancev, saj se je povečalo število aktivnih kategorij zavarovancev (zaposleni in samozaposleni), vzporedno pa se je precej zmanjšalo število neaktivnih zavarovancev (npr. brezposelnih oseb in občanov brez dohodkov). ZZZS je svoje poslovanje prilagodil nastalim razmeram in z različnimi ukrepi (vključno s tehničnimi prilagoditvami) na številnih področjih poenostavil postopek urejanja zavarovanja.

Na podlagi interventnega Zakona o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema (v nadaljnjem besedilu ZNUZSZS) je Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu Vlada RS) v preteklem letu sprejela uredbo, s katero je bil določen obseg zdravstvenih programov in potrebnih sredstev zanje, na osnovi česar so bile sklenjene pogodbe z izvajalci zdravstvenih storitev.

Realizacija programov zdravstvenih storitev je bila v večini dejavnosti večja od načrtovane, vendar nižja od pričakovane, saj je bilo z interventnim zakonom, da bi skrajšali čakalne dobe, zagotovljeno plačilo vseh opravljenih storitev, brez količinskih omejitev do pogodbeno dogovorjenega obsega. Poleg tega so bile za boljšo dostopnost do zdravstvenih storitev predvidene tudi nekatere nujne širitve programov na vseh ravneh zdravstvene dejavnosti. Na primarni ravni je ZZZS na razpisu sicer oddal večino dodatno načrtovanih timov družinske medicine, otroš-

¹ Izjava ZZZS o poslanstvu: »ZZZS po načelih solidarnosti, socialne pravičnosti in nepridobitnosti omogoča zavarovanim osebam enake možnosti dostopanja do kakovostnih zdravstvenih storitev in drugih pravic iz OZZ. V imenu in za račun zavarovancev kupuje programe zdravstvenih storitev, zdravila in medicinske pripomočke, ki omogočajo učinkovito in kakovostno oskrbo zavarovanih oseb.« (Strateški razvojni program Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije za obdobje od 2020 do 2025. Ljubljana: ZZZS, 2019, str. 86.)

Slika 1. Makroorganizacijska struktura ZZS.

kega in šolskega dispanzerja, vendar so odhodi zdravnikov iz javnih zdravstvenih zavodov v nekaterih okoljih povzročili resne težave pri zagotavljanju izbire izbranega osebnega zdravnika družinske medicine. Vedno večje potrebe zavarovanih oseb na eni strani in pomanjkanje kadra na drugi je tako v letu 2022 ostalo nerešeno sistemsko vprašanje. Kljub temu, da je epidemija izzvenela, je bila dostopnost po telefonu in fizična dostopnost do izbranih osebnih zdravnikov ter drugih storitev na primarni ravni slabša kot pred epidemijo. Sprejete spodbude za skrajšanje čakalnih vrst, zlasti plačilo po realizaciji v specialistični, zunajbolnišnični in bolnišnični dejavnosti, niso dale pričakovanih rezultatov, kar se je odrazilo v povečanju števila čakajočih nad dopustno čakalno dobo. Na dan 1. 1. 2023 je bilo število čakajočih nad dopustno čakalno dobo 117.358, leto poprej pa 88.233.

Na listo za predpisovanje zdravil na recept je bilo razvrščenih 27 novih zdravil, na seznam bolnišničnih zdravil 4 in na seznam ambulantnih zdravil 1. Staranje populacije in večja ponudba zdravil vplivata, da se poraba zdravil povečuje. Povečujejo se tudi odhodki za zdravila. V letu 2022 je bila pri zdravilih, ki se predpisujejo na recept, rast odhodkov 11,3-odstotna, pri dragih bolnišničnih zdravilih pa 2,5 % glede na preteklo leto. Poraba antibiotikov, ki se je v dveh letih epidemije zmanjšala za četrtno, se je v letu 2022 povečala tik pod raven pred epidemijo. ZZS je s partnerji pripravil vse potrebno za uvedbo financiranja brezšivne skrbi.

Izvajanje nadzorov v letu 2022 je zaradi upada epidemije covid-19 potekalo nemoteno. Tako je bilo opravljeno 108 % načrtovanih nadzorov. Nadzori so bili usmerjeni, zato so bile pri kar 81,18 % opravljenih nadzorov ugotovljene nepravilnosti.

Aktivnosti na področju odločanja o pravicah iz OZZ so se v letu 2022 ponovno izvajale praktično v izjemnih razmerah skorajda neobvladljivega obsega operativnega dela, zlasti na področju odločanja o nadomestilih za bolniške odsotnosti, ki so ga karakterizirale tudi stalne zakonodajne spremembe, ki so terjale popravke informacijske podpore, dopolnitve internih navodil za delo sodelavcev ZZS in usmeritve ter pojasnila za izvajalce zdravstvenih storitev. V letu 2022 je bila opravljena tudi za zavarovane osebe pomembna širitev pravice do medicinskih pripomočkov. Kljub izjemnemu obsegu operativnih aktivnosti je ZZS na področju pravic nadaljeval razvojne naloge, s poudarkom na poenostavitvi postopkov in na digitalizaciji. Kot poseben dosežek velja poudariti s 1. 9. 2022 uveden elektronski način oddaje prijave poškodbe pri delu, ter uvedbo elektronsko podprtega in uporabnikom prijaznega sistema e-vlog za povračilo stroškov za zavarovane osebe. ZZS je nadaljeval tudi z uvajanjem postopkov poenostavitve administrativnih bremen za izvajalce zdravstvenih storitev, zlasti na primarni ravni (npr. na področju medicinskih pripomočkov).

ZZS je v letu 2022 nadaljeval razvijanje novih kazalnikov kakovosti zdravstvenih storitev. Metodologija in kazalniki so bili vključeni v nacionalno strategijo kakovosti. Intenzivno je potekal razvoj modelov plačevanja zdravstvenih storitev. Uveljavili smo dva nova modela in več kot 30 dopolnitev starih. Pomemben je bil tudi napredek v projektu celovite prenove modela za obračunavanje akutnih bolnišničnih primerov po metodi skupin primerljivih primerov (v nadaljnjem

besedilu SPP) z uvedbo nove klasifikacije nabora SPP. Uveljavljena je bila metodologija zbiranja stroškov po pacientih v bolnišnicah. Za spremljanje zdravstvenih dejavnosti tako notranji in zunanji deležniki vse bolj uporabljajo podatke iz zavodovega analitskega sistema (v nadaljnjem besedilu ZAS).

Glavnina prizadevanj ZZS na področju informacijskega sistema je bila v letu 2022 usmerjena elektronskemu poslovanju, izboljševanju varnosti informacijskega sistema in njegovega neprekinjenega delovanja ter izboljšanju uporabe podatkov iz podatkovnih baz, kar je zahtevalo tudi prednostno politiko naložb za posodabljanje in vzdrževanje tovrstnih tehnologij. Aktivnosti pripravljene v času množičnega dela od doma in ob povečani uporabi digitalnih storitev v zdravstvu so zahtevale dodaten napor za razvoj teh storitev. ZZS je intenzivno sodeloval tudi pri razvoju informacijskih sistemov na nacionalni ravni. Pomembno je bilo predvsem sodelovanje z Ministrstvom za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu MNZ) in Ministrstvom za javno upravo (v nadaljnjem besedilu MJU) pri projektu za uvedbo nove elektronske osebne izkaznice, ki bo omogočil tudi funkcije sistema kartice zdravstvenega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu KZZ). Projekt bo zagotovil velike administrativne poenostavitve in pridobitve pri izvajanju javnih storitev za zavarovane osebe. Velik del razvojnih aktivnosti na področju informacijskega sistema pa se je nanašal tudi na zagotavljanje informacijskih rešitev v podporo izvajanju Zakona o dolgotrajni oskrbi (v nadaljnjem besedilu ZDOsk) in ustreznih prilagoditev informacijskega sistema ZZS.

Ob koncu leta 2022 je bilo na ZZS zaposlenih 886 delavcev. Izobrazbena struktura zaposlenih se je ponovno rahlo izboljšala, tako da je znašal skupni delež zaposlenih s VI., VII. in z višjimi stopnjami izobrazbe ob koncu leta 2022 kar 77,45 % vseh zaposlenih. Ti podatki ilustrirajo prizadevanja, da se v danih stroškovnih in kadrovskih razmerah oziroma omejitvah z boljšo izrabo znanja in drugih notranjih rezerv optimizirajo kadrovske zmogljivosti. V letu 2022 so se začele izvajati aktivnosti za razvojno naravnano kadrovske funkcije, s katero želimo vzpostaviti učinkovit sistem razvoja kadrov in zadržati ključne kadre.

ZZS je leto 2022 zaključil s primanjkljajem prihodkov nad odhodki v višini 109,2 milijona evrov. Izkazani primanjkljaj se v celoti krije iz lastnih virov, in sicer iz ustvarjenega presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let. Financiranje velikega razkoraka med rastjo prihodkov od prispevkov (7,2 %) in odhodkov (15,1 %) v letu 2022 je bilo zagotovljeno tudi s proračunskimi sredstvi za delno kritje nekaterih odhodkov (le za eno leto in brez sistemskega financiranja naraščajočih odhodkov, ki so predvsem posledica odločitev zunaj ZZS in nezadostnih izvirnih prihodkov ZZS).

ZZS je v letu 2022 prejel transfer iz državnega proračuna za delno kritje v zvezi z epidemijo nastalih stroškov zdravstvenih storitev in povračila nadomestil plač za čas zadržanosti od dela iz naslova izolacije. Prejeti transfer v višini 127 milijonov evrov je pokril le 42,2 % vseh obveznosti ZZS iz naslova covid-19 za leto 2022, ki znašajo 301,1 milijona evrov (133,4 milijona evrov za opravljene obračunane zdravstvene storitve v letu 2022 in 167,7 milijona evrov za nadomestila plač iz razloga izolacije). Poleg delnega kritja stroškov za obvladovanje bolezni covid-19 je ZZS iz državnega proračuna prejel tudi delno povračilo za financiranje dviga plač posameznim poklicnim skupinam v dejavnosti zdravstva v višini 84,3 milijona evrov, za preseganje programa nad planiranim obsegom iz OZZ za izvajalce, ki izpolnjujejo pogoje iz 15. člena ZNUZSZS in 14. člena Zakona o nujnih ukrepih za zajezitev širjenja in blaženja posledic nalezljive bolezni covid-19 na področju zdravstva (v nadaljnjem besedilu ZNUNBZ) v višini 21 milijonov evrov ter za vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe na podlagi tripartitne pogodbe med ZZS, MZ in MDDSZ v višini 0,6 milijona evrov.

Nadalje je bilo v letu 2022 iz naslova opravljanja agentskih poslov, kjer ima ZZS vlogo posrednika oziroma agenta pri izplačevanju stroškov v breme državnega proračuna, izplačanih 229,8 milijona evrov za kritje različnih stroškov v zvezi s preprečevanjem širjenja bolezni covid-19 in iz naslova povračil že izplačanih plač in nadomestil plač pripravnikov, sekundarijev in specialistov.

ZZS je kljub nepredvidljivim razmeram poslovanja, ki so bile posledica sprejetja nove interventne zakonodaje ter dogovorov o plačah, redno poravnaval vse svoje obveznosti do izvajalcev zdravstvenih storitev, za uresničevanje pravic zavarovanih oseb iz OZZ ter za obvladovanje bolezni covid-19.

Poročilo kaže, da je ZZZS kljub številnim novim zahtevam zunanjega okolja zastavljene letne cilje v veliki meri uspešno uresničil. Zaradi določenih nenačrtovanih sprememb priorit, povezanih predvsem z dejavnostmi nove Vlade RS v letu 2022, je ZZZS naloge, določene v Programu dela za leto 2022, ustrezno dodatno načrtoval oziroma izvedel v skladu z možnostmi. Celovit prikaz poslovanja, podrobni podatki in ocene rezultatov po posameznih področjih ter dejavnostih ZZZS v preteklem letu so razvidni iz vsebine Letnega poročila.

Priložnostni logotip, ki je celo leto 2022 obeleževal 30. obletnico ustanovitve Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Poročilo o delu organov ZZS

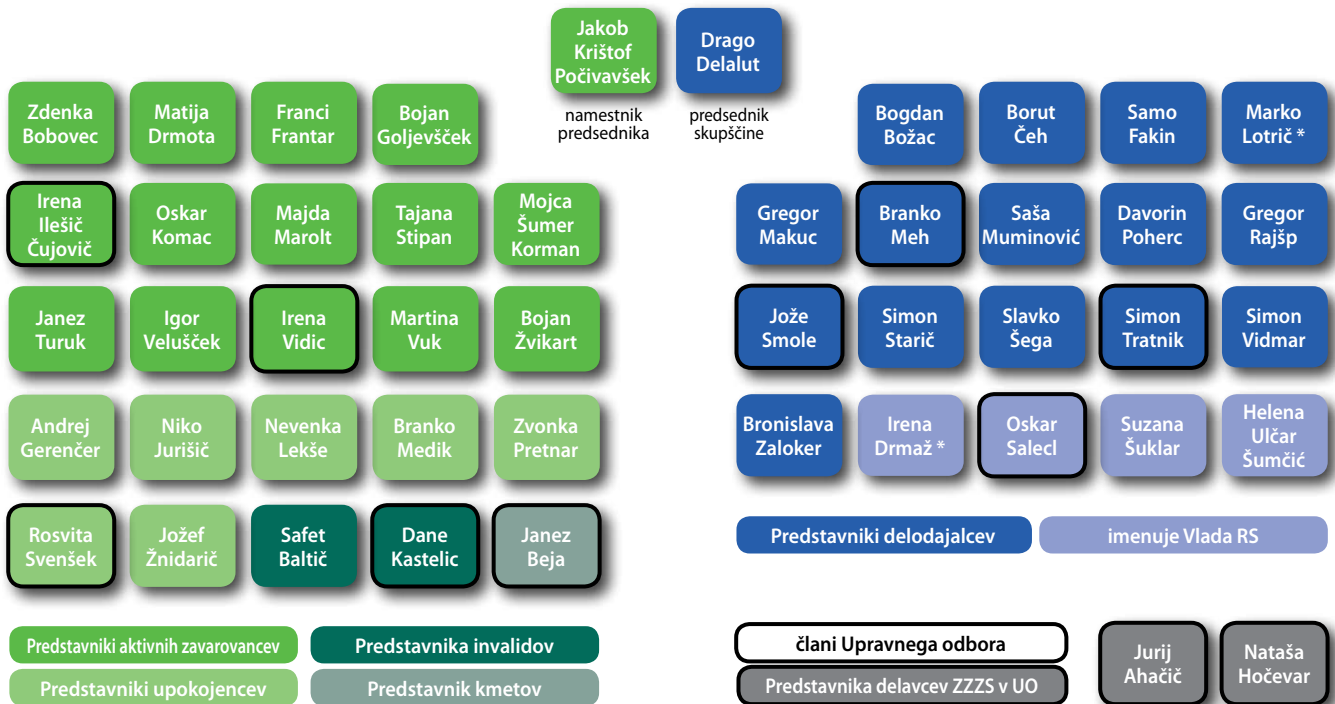
Organi ZZS so skupščina, območni sveti, upravni odbor in generalni direktor. V skladu z ZZVZZ, statutom in drugimi pravnimi podlagami organi ZZS uresničujejo svoje pristojnosti oziroma sprejemajo odločitve na za upravljanje ključnih področjih sistema OZZ oziroma ZZS: zagotavljanje finančnih virov, urejanje pogodb z izvajalci zdravstvenih storitev, zagotavljanje pravic a do zdravstvene oskrbe, denarnih nadomestil in druga. Organi sprejemajo odločitve samostojno, pri čemer zakonodaja za vse ključne odločitve² predvideva različne oblike soglasja oziroma odločitve države.

Delovanje organov ZZS je bilo v letu 2022 zelo intenzivno, saj so se morali odzivati na številne aktualne izzive zdravstvenega sistema. Določeni izzivi so bili povezani še z izvajanjem ukrepov za obvladovanje epidemije covid-19. Posebej zapletena vprašanja so bila povezana s pripravo na uvedbo velike sistemske spremembe – vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe (v nadaljnjem besedilu DO) v državi. Interventna zakonodaja Vlade RS se je osredinila na ukrepe za stabilizacijo zdravstvenega sistema. Z uveljavitvijo ZNUZSZS so upravni odbor (za terciarne ustanove) in območni sveti (za sekundarne bolnišnice) izgubili možnost neposrednega imenovanja predstavnikov zavarovancev v svete javnih zdravstvenih zavodov, katerih ustanoviteljica je Republika Slovenija. Po novem bodo podali le predloge Ministrstvu za zdravje (v nadaljnjem besedilu MZ), Vlada RS pa bo opravila imenovanje. Z interventno zakonodajo se je v letu 2022 okrepila vloga MZ, torej vloga politike v zdravstvenem sistemu. Sestava skupščine kot organa upravljanja in njenega izvršilnega organa upravnega odbora je razvidna s Slike 2.

Skupščina je zasedala kar na 5 rednih in na 1 izredni seji, skupaj z 79-odstotno udeležbo. Udeležba predstavnikov delodajalcev je bila 70-odstotna in občasno na meji sklepčnosti, zato je predsednik pozval organizacije, ki so člane skupščine imenovali, da izvedejo ustrezne postopke, da delovanje skupščine ne bi bilo moteno. Upravni odbor je zasedal na 11 rednih, 2 izrednih in 3 izrednih dopisnih sejah. Udeležba članov upravnega odbora na sejah je bila 89-odstotna.

Vsebine, ki so bile na dnevnem redu sej organov upravljanja, so bile v skladu s statutarnimi pristojnostmi. Praktično na vseh sejah pa se je obravnavala aktualna problematika dostopnosti zavarovanih oseb do zdravstvenih storitev – tako na primarni (skupaj s problematiko pomanjkanja izbranih osebnih zdravnikov) kot tudi na sekundarni ravni (čakalne dobe). Skupščina je večkrat pozvala deležnike, da glede na svoje pristojnosti omogočijo zavarovanim osebam pravico do izbire osebnega zdravnika in pravico do dostopa do specialističnih storitev znotraj zakonsko dopustnih čakalnih dob. V zvezi z dostopnostjo je skupščina obravnavala poročila o realizaciji programov zdravstvenih storitev, podatke o številu opredeljenih zavarovanih oseb po zdravnikih, poročila o nadzorih. Ob spremljanju realizacije programov zdravstvenih storitev med letom je ugotavljala, da ni več problem omejeno plačilo izvajalcem, ampak druge težave, predvsem v zdravstvenih zavodih: organizacija dela, kadrovska zasedba, medosebni odnosi, plačilo zdravstvenih timov, ki delajo dodatno, in podobno. Seznanila se je tudi z ukrepi ZZS za razbremenjevanje zdravnikov raznih administrativnih postopkov. Skupščina je k aktivnostim pozivala izvajalce zdravstvenih storitev, ustanovitelje zdravstvenih domov – občine, predstavnike zavarovancev v svetih javnih zdravstvenih zavodih, območne svete in tudi NIJZ, da zagotovi javnosti pravilne podatke o čakalnih dobah. Na seje skupščine sta bila v zvezi z opisano problematiko in ključnimi vprašanji s področja financiranja sistema OZZ vabljeni tudi minister za zdravje in minister za finance, ki sta se udeležila seje skupščine v decembru. Skupščina je zahtevala zagotovitev sredstev za vse nove obveznosti, ki niso imele pravnih podlag za pokritja iz državnega proračuna ter »proračunsko varovalko«, ki bi zagotovila stabilno financiranje pravic iz OZZ. Negotovost financiranja v letu 2022 je povzročal prvotni Odlok o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje 2022 do 2024, ki ni dovoljeval pokritja vseh obveznosti ZZS v letu 2022. Skupščina je v zvezi z Odlokom od pomladi 2022 pozivala MZ in Ministrstvo

² V skladu z ZZVZZ država regulira sistem OZZ pri določanju višine prispevne stopnje (prispevno stopnjo predlaga skupščina ZZS, sprejme pa jo Državni zbor Republike Slovenije), pri sprejemanju Finančnega načrta (usklajuje se z makroekonomskimi izhodišči države, sprejema ga Skupščina ZZS, soglasje nanj daje Vlada RS), pri podrobnejšem določanju obsega pravic (skupščina ZZS sprejema spremembe Pravil OZZ, soglasje nanje daje minister za zdravje RS), pri imenovanju generalnega direktorja (generalnega direktorja ZZS imenuje skupščina ZZS, soglasje na imenovanje daje Državni zbor Republike Slovenije). ZZVZZ predvideva tudi samostojna pogajanja partnerjev v zdravstvu za sprejem t. i. Dogovora o obsegu zdravstvenih programov in potrebnih finančnih sredstvih zanje v tekočem letu, kjer ima Vlada RS arbitražno vlogo le v primeru nesoglasja med partnerji. Vendar je v letu 2022 na podlagi interventne zakonodaje Vlada RS partnerska pogajanja nadomestila s posebno uredbo, s katero je določila obseg programov in financiranja.

Skupščina ZZZS

Skupščina je organ upravljanja. Sestavljajo jo imenovani oziroma izvoljeni predstavniki delodajalcev in zavarovancev svojih interesnih organizacij. Predsednik Skupščine je Drago Delalut, predstavnik delodajalcev, namestnik predsednika pa Jakob Krištof Počivavšek, predstavnik aktivnih zavarovancev.

Slika 2. Člani organov upravljanja ZZZS in njihova sestava.

Upravni odbor ZZZS

Upravni odbor je izvršilni organ skupščine. Predsednica Upravnega odbora je Irena Ilešič Čujovič, predstavnica aktivnih zavarovancev, namestnik predsednice pa Branko Meh, predstavnik delodajalcev. Člana sta tudi dva predstavnika delavcev ZZZS.

* Člana skupščine, ki sta podala odstopni izjavi (odpoved mandatov).

za finance (v nadaljnjem besedilu MF) k ukrepanju, še posebej zato, ker je ob vsej problematiki z dostopnostjo obstajalo tveganje, da bi moral ZZZS konec leta ustavljati plačila izvajalcev za opravljeno delo. Odlok je bil spremenjen proti koncu leta. Tako je skupščina novembra lahko sprejela rebalans finančnega načrta za leto 2022 in decembra še finančni načrt za leto 2023, na osnovi veljavnih pravnih podlag, kljub temu da so ostajala določena vprašanja glede zagotavljanja virov zaradi novih obveznosti iz izpogajanih plač in pogajanj s posameznimi sindikati v zdravstvu še odprta. Na oba finančna akta skupščine je Vlada RS podala soglasje.

Na vsaki seji tako skupščine kot upravnega odbora so se obravnavala poročila o aktivnostih za uvedbo dolgotrajne oskrbe in problematiki tedaj veljavnega ZDOsk na splošno. Člani so izražali veliko zaskrbljenost zaradi težav, ki so jih imele zavarovane osebe v okviru zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja ter potencialnih težav pri uveljavljanju storitev dolgotrajne oskrbe. Ob pripravah na uvedbo dolgotrajne oskrbe v ZZZS je bilo veliko odprtih dilem, za katere služba ni našla rešitev. Pristojni ministrstvi, MZ in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljnjem besedilu MDDSZ) sta bili neodzivni in skupščina je podala več pozivov za ureditev razmer, saj priprave zahtevajo pravočasne odločitve in investicije za informacijsko rešitev, zaposlitev kadrov in druge aktivnosti, ZZZS pa ni mogel tvegati očitkov, da priprav ni ustrezno izvedel, če bi prišlo do uvedbe dolgotrajne oskrbe po veljavnem zakonu. Tik pred uveljavitvijo ZDO je prišlo v decembru 2022 do noveliranja zakona s prestavitvijo uvedbe.

Služba je posredovala organom prenovljeni Statut in nato po sklepu skupščine še minimalne spremembe v noveli statuta, ki bi bile potrebne zaradi veljavnega ZDO, a je skupščina ustavila vso nadaljnjo obravnavo zaradi nedorečene vsebine in organizacijske negotovosti, saj so se že septembra pojavljale informacije, da bo zakon spremenjen in ZZZS verjetno ne bo izvajalec vseh nalog.

Predsednica Upravnega odbora Irena Ilešič Čujovič in predsednik Skupščine Drago Delalut ob predsednici Državnega zbora RS Urški Klakočar Zupančič in generalni direktorici ZZS dr. Tatjana Mlakar na slovesnosti ob 30. obletnici ZZS junija 2022.

Skupščina je odprla vsebino regresnih zahtevkov in razpisov za projekte, ki spodbujajo varnost in zdravje na delovnem mestu. V zvezi s slednjim je ustanovila delovno skupino, ki je proučila dokumentacijo in sklepe skupščine v preteklem mandatu, ko je predlagala spremembo ZZVZZ. Člani delovne skupine so po sklepu skupščine opravili sestanka na MZ in MDDSZ v zvezi s financiranjem teh projektov iz sredstev proračuna in evropskih sredstev. Predlog za spremembo ZZVZZ pa je skupščina poslala MZ in ekonomsko-socialnemu svetu.

Skupščina je v letu 2022 sprejela tudi noveli Pravil OZZ in Sklepa o zdravstvenih stanjih in drugih pogojih za upravičenost do medicinskih pripomočkov iz OZZ, na kar je minister, pristojen za zdravje, dal soglasje, in sta bila konec leta objavljena v Uradnem listu RS. Seznanila se je z Letnim poročilom za leto 2021 in sprejela zaključni račun po opravljeni reviziji Računskega sodišča za leto 2020. Na zadnji seji v letu 2022 se je skupščina posvetila tudi integriteti in preprečevanju korupcije. V zvezi s tem je sprejela nekaj sklepov v zvezi z ukrepi za zmanjševanje koruptivnih tveganj, predvsem glede izogibanja nasprotju interesov ali njegovemu videzu, nezakonitemu ali neetičnemu ravnanju ter nezdružljivosti funkcij, ki bodo opravljeni v letu 2023. Člani skupščine so podpisali integritetno izjavo za svoje delovanje v skupščini in upravnem odboru.

Upravni odbor je poleg predlogov gradiv za skupščino sprejel tudi zelo veliko aktov iz svoje pristojnosti: novelo Pravilnika o kartici zdravstvenega zavarovanja, profesionalni kartici in pooblastilih za branje in zapisovanje v zalednih sistemih; sklepe s področja razpisov, pozivov in izbir izvajalcev zdravstvenih storitev – na kar 12 sejah 22 sklepov; na štirih sejah 5 sklepov o planu, razpisu in izbiri obnovitvene rehabilitacije invalidov in zdravstvenega letovanja otrok in šolarjev za leto 2022; na 5 sejah sklep o načrtovanju, beleženju in obračunavanju zdravstvenih storitev oziroma novele tega sklepa; na 6 sejah sklepe s področja medicinskih pripomočkov (glede novele Pravilnika o komisijah za medicinskih pripomočke, Sklepa o določitvi seznama medicinskih pripomočkov, pri katerih lahko izbrani osebni zdravnik prenese pooblastilo za predpisovanje na druge zdravstvene delavce, Predloga dogovora o preskrbi z medicinskimi pripomočki kot izhodišče za pogajanja z dobavitelji, Sklepa o cenovnih standardih medicinskih pripomočkov in njegovo novelo, izbire dobaviteljev po razpisu iz leta 2021 in novega razpisa v decembru 2022). Pritisk na cenovne standarde medicinskih pripomočkov je bil tudi posledica inflacije zaradi energetske in gospodarske krize v letu 2022.

Upravni odbor sprejema predloge vseh aktov za izvajanje javnih pooblastil in jih posreduje v javno razpravo in medresorsko usklajevanje. V letu 2022 je poleg omenjenih aktov, ki jih je v nadaljevanju sprejela skupščina, sprejel še naslednje predloge: predlog sklepa o odstotkih vrednosti zdravstvenih storitev, predlog pravilnika o uveljavljanju izplačila nadomestila plače iz OZZ na zahtevo delodajalca, predlog pravilnika o obrazcu in listinah za uresničevanje OZZ.

Sprejemanje večine teh bo na dnevnem redu v letu 2023. Sprejel je tudi mnenja oziroma stališča k novelam ZZVZZ-U in Zakona o delovnih razmerjih (v nadaljnjem besedilu ZDR-1C) glede nadomestil plač nad 20 delovnih dni ter k Predlogu ZNUZSZS. Seznanil se je s pripombami na osnutek novega ZDO, z odgovorom službe na vprašanji člana skupščine glede obnovitvene rehabilitacije in zdravstvenega letovanja v letu 2023. V zvezi s slednjim je dal pobudo MZ, da zagotovi ustrezno pravno podlago za izvedbo tudi v letu 2023. Seznanil se je še: s posegom v pristojnosti ZZZS po ZNUZSZS ter poslal MZ sklep, s katerim je izrazil odločno nasprotovanje in zahteval sestanek z ministrom za zdravje in predsednikom Vlade RS. Seznanil se je z letnim poročilom in planskimi dokumenti sektorja za notranje revidiranje ter načrtom revizijskih nalog sektorja za notranje revidiranje za leto 2023. Imenoval je predstavnike zavarovancev v svete javnih zdravstvenih zavodov, zdravnike in člane senata zdravstvene komisije ter sprejel mnenji k imenovanju vodje – direktorja območne enote in sektorja.

Upravni odbor je MZ ponovno poslal sklep skupščine iz leta 2021 s predlogom spremembe Pravilnika o naročanju in upravljanju čakalnih seznamov ter najdaljših dopustnih čakalnih dobah, in sicer, da bi se omogočil telefonski stik zavarovanih oseb z izbranim osebnim zdravnikom celoten ordinacijski in delovni čas ambulant, kar je potem ministrstvo tudi sprejelo in spremenilo pravilnik.

Območni sveti pri območnih enotah so imeli v letu 2022 skupaj 21 rednih in 8 izrednih dopisnih sej. Obravnavali so stalne teme: poslovanje ZZZS, poslovanje matične območne enote, pohvale in pritožbe zavarovanih oseb na delo območne enote, finančni načrt in rebalans finančnega načrta, program dela, problematiko pogodbenih odnosov z izvajalci zdravstvenih storitev, problematiko absentizma ter imenovanja predstavnikov zavarovancev v svete javnih zdravstvenih zavodov na njihovem območju (primarna in sekundarna raven) in poročila teh predstavnikov. Zelo pomembna tema, ki so se ji območni sveti posvetili v letu 2022, so bili nadzori ZZZS po ambulantah in dostopnost do zdravstvenih storitev in zdravnika na primarni ravni, torej dostopnost do izbranih osebnih zdravnikov, možnost opredelitev za družinske zdravnike in pediatre ter problematika čakalnih dob na sekundarni ravni oziroma za obiske pri specialistih in drugih zdravstvenih timih, na primer fizioterapevtih na območju delovanja območnega sveta. Stanje med izvajalci zdravstvenih storitev po Sloveniji je bilo dokaj različno. Nekateri območni sveti, kjer so imele zavarovane osebe več težav, so pošiljali pozive občinam kot koncedentom, da bi tudi koncesionarje vključili v dežuranje in s prerazporejanjem delovnega časa izboljšali dostopnost za zavarovane osebe. Vodstva zdravstvenih domov pa so pozivali, da bi z organizacijskimi ukrepi izboljšali dostopnost. Obravnavane so bile še vsebine s področja regresnih zahtevkov, interventne zakonodaje, zastopnika pacientovih pravic, o odločanju o začasni nezmožnosti za delo v ZZZS. Tako kot organi upravljanja so se tudi območni sveti seznanjali z aktivnostmi na področju dolgotrajne oskrbe: pripravo na izvajanje v ZZZS po veljavnem zakonu in s težavami zavodovega projektnega tima.

Poleg opisanih aktivnosti so člani skupščine, upravnega odbora in območnih svetov obravnavali tudi druge aktualne teme s področja sistema OZZ. Velja omeniti, da je 8. junija 2022 ZZZS obeležil 30. obletnico svojega delovanja s slavnostno prireditvijo, kjer so zbrane nagovorili mag. Urška Klakočar Zupančič, predsednica Državnega zbora Republike Slovenije, doc. dr. Taja Mlakar, generalna direktorica ZZZS, Drago Delalut, predsednik skupščine ZZZS, Irena Ilesič Čujovič, predsednica upravnega odbora ZZZS, in Franc Košir, prvi generalni direktor ZZZS.

Ob tej priložnosti, kakor tudi ob drugih priložnostih v preteklem letu, so predstavniki ZZZS glede nadaljnega razvoja zdravstvenega sistema izražali prepričanost in željo, da se vloga ZZZS oziroma sistem OZZ, ki je v marsičem odločilno prispeval k stabilnosti zdravstvenega sistema v desetletjih po osamosvojitvi Slovenije, z zdravstveno reformo še dogradi, in sicer po zgledu uspešnih držav EU s sorodnim socialnim modelom. V zadnjih nekaj letih je upravljanje oziroma vodenje zdravstvenega sistema postajalo vse bolj centralizirano in prehajalo v roke države, žal brez jasnih pristojnosti in odgovornosti ostalih deležnikov v zdravstvenem sistemu. To predstavlja velik odmik od socialnega modela in poslabšuje učinkovitost ter uspešnost slovenskega zdravstvenega sistema. Zato je za nadaljnji razvoj pomembno vzpostaviti sistemske vzvode, ki bodo krepili avtonomnost javnega sistema OZZ, s čimer bo možno uveljaviti tudi bolj aktivno vlogo ZZZS pri plačevanju in nakupovanju zdravstvenih storitev po potrebah zavarovanih oseb in po načelih stroškovne učinkovitosti ter kakovosti izvajalcev zdravstvenih storitev.

A

**Poslovno
poročilo**

1

Izvajanje obveznega zdravstvenega zavarovanja

Po uvodnih pojasnilih o temeljnih vplivih in sistemskih okoliščinah izvajanja OZZ v letu 2022 so v prvem poglavju tega letnega poročila v ospredju osnovne dejavnosti ZZS pri izvajanju sistema OZZ v preteklem letu, tj. vključevanju oseb v zavarovanje pri urejanje njihovega zavarovanja, zagotavljanju pravic do zdravstvene oskrbe zavarovanim osebam, vključno z zdravili, medicinskimi pripomočki in pravicami, ki izhajajo iz mednarodnih predpisov, ter pri zagotavljanju pravic do denarnih nadomestil. Osnovni cilj ZZS pri izvajanju teh sistemskih aktivnosti je zagotoviti OZZ za vse zavarovane osebe oziroma prebivalce, kar je tudi temeljni razvojni cilj ali strateški rezultat, načrtovan v SRP.

V Programu dela za leto 2022 je podrobno opredeljenih skupaj 14 letnih ciljev, 7 od teh se nanaša na aktivnosti izvajanja OZZ, o katerih se poroča v tem poglavju. Vsebina in ocene doseganja teh ciljev so razvidne iz posameznih poročil oziroma komentarjev v tem poglavju, strnjeno pa so ocene opisane v poglavjih 4.1. in 4.2.

1.1 Razvojni vplivi in pogoji poslovanja

Socialni model OZZ, ki v pretežni meri temelji na plačevanju namenskih prispevkov za OZZ od aktivnega prebivalstva, je zelo občutljiv na gospodarske ali druge krizne situacije in s tem nihanja v zaposlovanju. V letu 2022 so se še naprej izkazovali vplivi epidemije covid-19 na zagotavljanje zdravstvene oskrbe v Sloveniji. Vojna v Ukrajini, ki se je začela v februarju 2022, je v Evropi in širše povzročila energetska in gospodarska, z migracijami oziroma begunstvom pa tudi širšo socialno krizo z različnimi specifikami v posameznih državah EU. V Sloveniji gospodarstvo v letu 2022 še ni bilo zaznavno prizadeto, zato so se v tem letu še nadaljevali sorazmerno ugodni trendi v zaposlovanju.

Značilni razvojni vplivi, kot so staranje prebivalstva in nove zdravstvene tehnologije, ki sicer že vrsto let povzročajo pritiske na rast izdatkov za zdravstvo, so spričo kriznih okoliščin ostali nekako v ozadju, čeprav zdravstveni kazalci na vseh področjih dokazujejo tudi te vplive.

1.1.1. Prebivalstvo, zavarovane osebe in zdravstveno stanje

V Sloveniji je bilo na dan 1. 7. 2022 po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu SURS) 2.108.732 prebivalcev. Število prebivalcev se je v primerjavi s prejšnjim letom malenkostno povečalo. Trend rasti, ki se sicer zaznava že od leta 2011, se je ustavil predvsem zaradi omejitev in drugih interventnih ukrepov zaradi epidemije covid-19, saj je nekoliko upadel tok meddržavnih delovnih migracij. V preteklem letu je bilo zabeleženo tudi nekoliko večje število umrlih, kar je posledica epidemije covid-19.

Dva ključna vitalno-statistična oziroma splošna kazalnika o zdravstvenem stanju prebivalstva, tj. pričakovano trajanje življenja ob rojstvu in umrljivost dojenčkov, kažeta v Sloveniji v primerjavi z državami EU³ po teh podatkih sorazmerno ugodno sliko. Umrljivost dojenčkov je bila v letu 2020 na ravni 2,2 umrlega na 1.000 živorojenih, kar je nižje tako od povprečja najbolj razvitih držav EU (EU 14) kot tudi povprečja vseh držav EU 27 (Tabela 1). Slovenija tako že vrsto let po tem kazalniku vztraja med najboljšimi državami EU, saj dosegajo v zadnjih letih nižjo stopnjo le na Finskem. Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu je v Sloveniji za moške znašalo 77,8 leta, za ženske pa 83,4 leta. Tako moški kot ženske so glede pričakovanega trajanja življenja nekako na ravni EU 27. V primerjavi z najbolj razvitimi EU državami je zaostanek pri moških bolj občuten kot pri ženskah.

Rodnost v Sloveniji je zelo nizka, čeprav povsem primerljiva s stanjem v državah EU 14, za povprečjem in EU 27 pa malenkost zaostaja. Nizka rodnost in podaljševanje pričakovanega trajanja življenja sta pglaviti razlog, da v Sloveniji zaznavno hitro raste delež starejšega prebivalstva. Staranje prebivalstva se kaže tudi v spremembi razmerja med aktivno in vzdrževano populacijo. V letu 2020 je bilo v Sloveniji na 100 delovno aktivnih 55 vzdrževanih oseb, kar je sicer še malo pod povprečjem najbolj razvitih držav EU 14, vendar že na ravni povprečja EU 27. Višje vrednosti tega kazalnika so v korelaciji z višjimi javnimi izdatki za zdravstvo pa tudi večjimi potrebami po dolgotrajni oskrbi in višjimi sredstvi za pokojnine.

³ Mednarodne primerjave v tem poročilu se praviloma nanašajo na države EU 27 (vse države članice – od leta 2021 brez Velike Britanije), EU 14 (članice EU pred širitvijo 2004 – tudi razvite članice EU) in EU 13 (članice EU po širitvi 2004). V mednarodnih primerjavah praviloma navajamo tudi podatke sosednjih držav, tj. Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške.

Tabela 1. Izbrani splošni kazalniki zdravstvenega stanja v Sloveniji in primerjava s povprečjem v državah Evropske unije v letu 2020.

Izbrani kazalniki	Slovenija	EU 14	EU 27
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu – moški (v letih)	77,8	79,2	77,5
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu – ženske (v letih)	83,4	84,3	83,2
Rodnost (št. živorojenih na 1000 preb.)	8,9	8,9	9,1
Umrljivost dojenčkov (št. umrlih na 1000 preb.)	2,2	3,0	3,3
Delež žensk in moških v celotni populaciji	49,9 / 50,1	51,1 / 48,9	51,1 / 48,9
Delež vzdrževane populacije (%)*	55	56	55

Opombi: * odstotek vzdrževane populacije prikazuje razmerje med otroki, starimi od 0 do 14 let, in osebami, starimi nad 65 let, do delovno sposobnega prebivalstva, starega od 15 do 64 let.

Vir: Eurostat, januar 2023.

Tabela 2 prikazuje spremembe v starostni strukturi zavarovanih oseb po območnih enotah ZZZS med letoma 2012 in 2022. Skupni delež mladih oseb, starih do 18 let, se je v desetih letih zvišal z 18,2 % na 18,6 %. Delež oseb od 19 do 64 let se je v istem obdobju znižal s 64,4 na 59,9 %, hkrati pa se je občutno povečal delež starejših od 65 let s 17,3 % na 21,5 %. Starostna struktura zavarovanih oseb po območnih enotah ZZZS kaže enake trende. Odstotek mladih je bil konec leta 2022 najnižji v območni enoti Murska Sobota, najvišji pa v območni enoti Novo mesto. Odstotek starejših od 65 let je bil v letu 2022 prav tako najnižji v območni enoti Novo mesto, najvišji delež pa je bil konec leta v območni enoti Nova Gorica.

Po podatkih o samooceni zdravja v letu 2021 v Sloveniji je 69,1 % prebivalstva (v letu 2020 67,2 %) navajalo, da je njihovo stanje zelo dobro ali dobro (Slika 3), kar je nekako na ravni povprečja držav EU 27 (69,0 %). Delež zadovoljstva z zdravjem v Sloveniji je sicer nižji v primerjavi z razvitimi EU državami (npr. sosednji Avstrija in Italija), hkrati pa višji kot v državah, ki so se v EU vključile po letu 2004 (npr. sosednji Madžarska in Hrvaška).

Delež starejših se v Sloveniji že vrsto let povečuje, s tem se večja delež nenalezljivih kroničnih degenerativnih bolezni v celotni sliki zdravstvenega stanja prebivalcev Slovenije. Vse več je tudi t. i. multimorbidnosti (večobolevnosti), ko imajo bolniki hkrati več kroničnih bolezni. Takšna stanja so značilna za starejše, vendar se vse pogosteje pojavljajo tudi pri mlajših osebah. Posamezni bolniki, ki bi jih lahko imenovali »superpacienti«, imajo npr. hkrati povišan krvni tlak, sladkorno bolezen, KOPB, tinitus in še Parkinsonovo bolezen. Za obvladovanje teh bolezni je potrebna drugačna organizacija, boljša koordinacija in tudi integracija določenih vrst zdravstvenih obravnav. Nujni so tudi širši preventivni družbeni ukrepi, tako pri proaktivni skrbi ljudi za lastno zdravje, kot tudi specifični ukrepi zdravstvenega sektorja za preprečevanje, zgodnje odkrivanje in učinkovito zdravljenje teh bolezni.

V skladu z opisanimi trendi v zdravstvenem stanju so v Sloveniji vodilni vzroki umrljivosti prebivalstva že vrsto let bolezni obtočil, vse vrste raka, poškodbe in zunanji vzroki, ki povzročajo

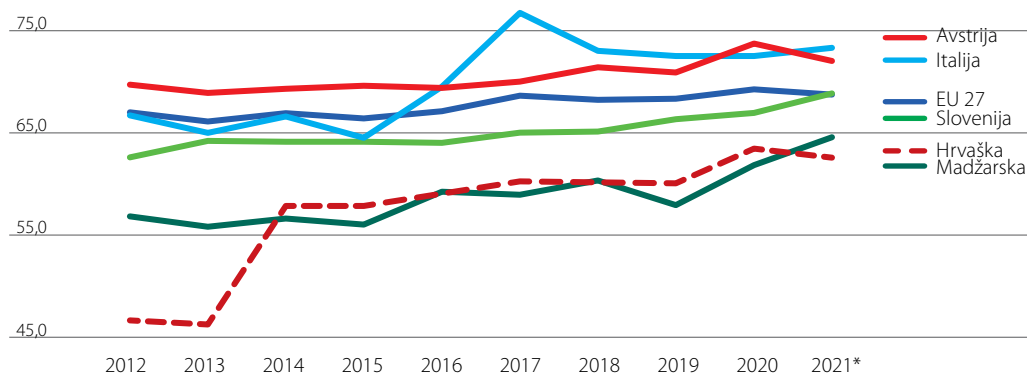
Tabela 2. Starostna struktura zavarovanih oseb po območjih Slovenije na dan 31. 12. 2012 in 2022 (v %).

Območna enota	0 do 18 let		19 do 64 let		Nad 65 let	
	2012	2022	2012	2022	2012	2022
Celje	18,5	18,4	64,6	61,1	16,9	20,5
Koper	16,6	17,6	65,8	59,4	17,6	23,0
Kranj	19,4	19,6	63,1	59,2	17,5	21,2
Krško	17,8	18,4	64,8	60,2	17,3	21,5
Ljubljana	19,0	19,5	64,0	59,6	17,1	20,9
Maribor	16,9	17,4	64,7	60,6	18,3	22,0
Murska Sobota	16,8	16,5	64,8	59,4	18,3	24,1
Nova Gorica	17,7	18,1	63,8	58,5	18,5	23,4
Novo mesto	19,7	20,3	64,7	60,6	15,7	19,1
Ravne na Koroškem	18,2	18,3	65,8	60,4	15,9	21,4
ZZZS skupaj	18,2	18,6	64,4	59,9	17,3	21,5

Vir: podatki ZZZS.

Izvajanje obveznega zdravstvenega zavarovanja

* Podatek za leto 2021 ali zadnji podatek, ki je na voljo.

Vir: Eurostat, 2022.

Slika 3. Samoocena zdravstvenega stanja prebivalcev v Sloveniji v primerjavi z državami EU in sosednjimi državami v letih 2012–2021.

jo skupaj več kot tri četrtine vseh smrti v državi. Po zadnjih dosegljivih podatkih o stopnjah umrljivosti zaradi tovrstnih vzrokov smo pri obvladovanju srčno-žilnih bolezni blizu povprečij držav EU 14. Pri obvladovanju možgansko-žilnih bolezni (možganske kapi), raka in poškodb ter drugih zunanjih vzrokov pa se še vedno izkazujejo določeni zaostanki za povprečji v državah EU 14. Zelo pomemben delež pri umrljivosti nosi tudi sladkorna bolezen, katere obvladovanje v Sloveniji se je s celostnim pristopom⁴ in številnimi ukrepi približalo ravni najbolj razvitih EU držav (Tabela 3). Pomembne so tudi razlike v umrljivosti med spoloma, ki v Sloveniji ostajajo izrazite. Obvladovanje opisanih kroničnih bolezni je zato v Sloveniji osnovna prednostna naloga javnega zdravja.

V Sloveniji so se do sredine preteklega desetletja sorazmerno hitro izboljševali splošni kazalniki zdravja prebivalstva (npr. pričakovano trajanje življenja), nato pa so se trendi izboljševanja v času epidemije covid-19 v letih 2020 in 2021 prekinili. Negativen vpliv na zdravstveno stanje po letu 2020 se kaže predvsem v spremembah trendov v umrljivosti, pri čemer je bila prizadeta zlasti populacija starejših nad 65 let. Epidemija je prekinila ugodne trende podaljševanja pričakovanega trajanja življenja v Sloveniji.⁵ Podobne trende so zaznali v večini držav EU. Trajnejši vplivi covid-19 na zdravstveno stanje prebivalstva se kažejo tudi zaradi specifičnega poteka te bolezni. Ocenjuje se, da ima okoli 10 % na covid-19 pozitivnih bolnikov t. i. »dolgotrajni covid« (psihološka in telesna oslabelelost v trajanju dlje od 12 tednov). Posledice epidemije se kažejo še na področju duševnega zdravja prebivalstva.

Epidemija je vplivala tudi na spremembe v aktivnostih in organizaciji zdravstvene službe. Izvajalci zdravstvene oskrbe so svoje zmogljivosti osredinili na službe in oddelke za preprečevanje in zdravljenje covid-19, zaradi pomanjkanja kadrovskih virov pa so se omejevali ali v manjši meri izvajali programi (elektivnih) specialističnih pregledov, hospitalizacije, preventivni in določeni drugi programi.

Tabela 3. Standardizirane stopnje umrljivosti na 100.000 prebivalcev zaradi izbranih razlogov v Sloveniji in v primerjavi s povprečjem EU14 v letu 2020.*

Izbrani kazalniki stopnje umrljivosti	Slovenija		EU 14*	
	moški	ženske	moški	ženske
zaradi ishemičnih srčnih bolezni	95,5	45,6	95,6	46,9
zaradi možgansko-žilnih bolezni	80,4	67	52,1	44,82
zaradi raka	334,4	191	263,75	171,6
zaradi zunanjih vzrokov	92,9	49,2	55,5	27,4
zaradi sladkorne bolezni	21,5	13,6	19,8	14,12

* Podatek za leto 2020 ali zadnji podatek, ki je na voljo.

Vir: Eurostat, januar 2023.

4 V Sloveniji se od leta 2020 dalje izvaja že drugi Državni program za obvladovanje sladkorne bolezni za dolgoročno obdobje 2020–2030.

5 NIJZ: Javno zdravje in covid-19, 2022.

Tabela 4. Izbrani kazalniki o zdravstvenih dejavnostih v Sloveniji in primerjava s povprečji sosednjih držav in EU14 v letu 2020 ali z zadnjimi podatki, ki so na voljo.

Izbrani kazalniki	Slovenija	EU 14	Hrvaška	Avstrija	Italija	Madžarska
Število obiskov na prebivalca v zunajbolnišnični ambulantni dejavnosti skupaj	5,20	4,95	5,07	5,80	5,25	9,66
Stopnja hospitalizacije (odpusti iz bolnišnic) zaradi bolezni na 100.000 prebivalcev skupaj	14.285,50	12.721,23	13.007,30	24.305,00	11.169,00	14.673,30
– zaradi srčno-žilnih bolezni	1.639,90	1606,365	1.668,80	2.698,80	1.388,60	2.172,80
– zaradi akutnega miokardnega infarkta	160,70	153,41	211,90	166,10	159,50	172,70
– zaradi drugih ishemičnih srčnih bolezni	111,70	133,71	118,60	455,60	94,70	158,70
– zaradi popuščenja srca	247,00	197,55	142,00	243,30	234,30	254,70
– zaradi raka	1.527,40	1.093,43	1.723,20	2.524,50	947,70	1.865,20
– zaradi sladkorne bolezni	97,10	85,78	109,90	164,30	35,00	119,00
Povprečna ležalna doba v bolnišnicah (v dnevih)	6,80	7,12	8,40	8,50	8,30	10,30
Operacije sive mreže – delež v enodnevni obravnavah (%)	99,30	85,11	85,60	90,30	97,20	68,90

Vir: OECD in Eurostat, januar 2023.

Razpoložljivi mednarodno primerljivi podatki o zdravstvenih aktivnostih za leto 2020 potrjujejo zmanjšanje aktivnosti zdravstvenih sistemov v prvem letu epidemije covid-19. V Sloveniji se je obisk zunajbolnišničnih ambulantnih zmožljivosti s 6,7 obiska na prebivalca v letu 2019 zmanjšal na 5,2 obiska v letu 2020. Število obiskov pa je bilo še vedno nad ravni držav EU 14 (Tabela 4). Največji delež teh obiskov v Sloveniji so predstavljali obiski izbranih osebnih zdravnikov na primarni ravni. Tudi splošna stopnja hospitalizacije v Sloveniji je bila v letu 2020 nižja (0,14 na prebivalca) v primerjavi z letom 2019 (0,17 na prebivalca). Splošna stopnja hospitalizacije je bila tako v letu 2020 še vedno nekoliko nad povprečjem razvitih držav EU, podobno tudi specifične stopnje hospitalizacije zaradi srčno-žilnih in rakavih bolezni.

1.1.2 Razpoložljiva sredstva za zdravstvo

Ukrepi za obvladovanje in preprečevanje epidemije covid-19 so zahtevali določene dodatne finančne vire, kar je vplivalo na povečanje javnofinančnih, predvsem proračunskih sredstev za zdravstvo v praktično vseh državah EU. Po zadnjih razpoložljivih mednarodno primerljivih podatkih o izdatkih za zdravstvo v državah EU za leto 2020 (Tabela 5) je Slovenija z 2.419 PPP evrov na prebivalca nekoliko pod (EU 27: 2.723 PPP evrov na prebivalca) in z 9,4 % BDP pa nekoliko nad povprečjem držav EU (EU 27: 9,1 % BDP). Znatno pa zaostaja za povprečjem razvitih držav EU (EU 14: 3.492 PPP evrov na prebivalca in 10,3 % BDP). Po porabi javnih sredstev Slovenija s porabo na prebivalca na ravni 1.770 PPP evrov zaostaja za povprečjem držav EU (EU 27: 2.066 PPP evrov), po porabi glede na BDP pa s 6,9 % BDP prav tako (države EU 27: 7,0 % BDP). Velika pa je razlika v razpoložljivih javnih sredstvih za zdravstvo v primerjavi s povprečjem najbolj razvitih držav (EU 14: 2.630 PPP evrov na prebivalca oziroma 8,1 % BDP).

Iz Tabele 6 je razvidno, da smo v letu 2020 v Sloveniji iz javnih virov (državni in lokalni proračuni, prispevki za OZZ) zagotavljali okoli 73 % vseh izdatkov za zdravstvo, kar je manj, kot je povprečje držav EU (EU 27: 76 %). Preostali delež izdatkov (27 %) se je v Sloveniji zagotovil z zasebnimi sredstvi, ki se v sistem stekajo bodisi v obliki prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja bodisi v obliki neposrednih (do)plačil za storitve. V državah EU je ta delež v povprečju nekoliko nižji (EU 27: 23 %).

Tabela 5. Izdatki za zdravstvo v Sloveniji in v povprečju EU 27, EU 14 in EU 13* v letu 2020.

	javni	% od BDP	zasebni	% od BDP	celotni	% od BDP
EU 27	2.066	7,0	657	2,1	2.723	9,1
EU 14	2.630	8,1	862	2,2	3.492	10,3
EU 13	1.458	5,8	436	2,0	1.894	7,9
Slovenija	1.770	6,9	649	2,5	2.419	9,4

Opombi: * Opomba: EU povprečja so ne-tehtana, navadna povprečja držav EU.
Vir: Eurostat, januar 2023.

Tabela 6. Struktura tekočih izdatkov po vrsti financiranja v Sloveniji v primerjavi s povprečji vseh in izbranih držav EU v letih 2019 in 2020.

	Javni izdatki (% vseh izdatkov)						Zasebni izdatki (% vseh izdatkov)							
	proračun ¹		OZZ ²		skupaj javni izdatki		PZZ ³		neposredna plačila ⁴		ostali zasebni izdatki		skupaj zasebni izdatki	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
EU 27*	32	34	42	42	74	76	4	5	21	19	–	1	26	23
EU P ⁵	64	65	6	9	70	74	4	6	24	21	–	1	30	26
EU S ⁶	10	13	67	66	77	79	3	5	19	17	–	1	23	21
Slovenija	4	9	69	64	73	73	15	13	12	13	–	1	27	27

Opombe: ¹ izdatki državnega in lokalnih proračunov,

² izdatki socialnih (obveznih zdravstvenih) zavarovanj,

³ izdatki prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj,

⁴ neposredna (do)plačila,

⁵ v EU ima 10 držav t. i. proračunski model financiranja zdravstva ("Beveridge"): Danska, Finska, Grčija, Italija, Irska, Latvija, Malta, Portugalska, Španija in Švedska. V tabeli so označene z EU P,

⁶ preostalih 17 držav (označene z EU S) ima t. i. socialni model ("Bismarck"). Slednje se med seboj razlikujejo in nekatere v marsičem odstopajo od osnovnega modela, skupna značilnost pa je, da se javna sredstva za zdravstvo zbirajo in porabljajo ločeno oziroma drugače od postopkov, ki so značilni za zbiranje in delitev proračunskih sredstev.

* EU povprečja so netehtana, navadna povprečja držav EU.

Vir: Eurostat, januar 2023.

Po strukturi virov je Slovenija v letu 2020 (prvem letu epidemije covid-19) v primerjavi s sorodnimi državami EU, ki financirajo zdravstveno oskrbo s t. i. socialnim modelom, še vedno izstopala po razmeroma nizkem deležu proračunskih in visokem deležu zasebnih virov v vseh izdatkih za zdravstvo. Konkretno se je v letu 2020 za zdravstvo tudi v Sloveniji namenilo več proračunskih sredstev, t.j. 9 %, kot v letu 2019 (4 %), medtem ko so sorodne države EU v letu 2020 povečale ta delež na 13 %. Ker nam v tem času ni uspelo ohraniti deleža OZZ v vseh tekočih izdatkih za zdravstvo, je delež javnih izdatkov kljub povečanju proračunskih virov v letu 2020 ostal na enako nizki ravni kot v letu 2019, tj. na ravni 73 %. V sorodnih državah EU se je v letu 2020 delež javnih sredstev s 77 % v letu 2019 dvignil na 79 % v letu 2020 (Tabela 6).

1.1.3 Makroekonomski pogoji in drugi vplivi

Na makroekonomske pogoje financiranja zdravstvene oskrbe oziroma izvajanja sistema OZZ so v prvi polovici leta 2022 vplivali ukrepi za obvladovanje in preprečevanje širjenja epidemije covid-19. Posledice vojne v Ukrajini, ki so se tako v Sloveniji kot tudi na globalni ravni izkazovale predvsem kot energetska kriza, visoka inflacija, zmanjševanje gospodarskih aktivnosti in tudi upočasnitev rasti gospodarstev oziroma realne rasti BDP, pa so se, zlasti v drugi polovici leta, vse bolj začele zrcaliti tudi v zdravstvu – predvsem kot pritiski na rast cen zdravstvenih storitev zaradi rasti inflacije. Spremenjene makroekonomske okoliščine so vplivale tako na prihodke (višji prispevki od plač zaradi rasti zaposlenosti in višjih plač v gospodarstvu in javnem sektorju), kot tudi odhodke OZZ (rast izdatkov za zdravstvene storitve, zdravila in medicinske pripomočke, rast izdatkov za denarna nadomestila idr.).

Tabela 7. Osnovni makroekonomski kazalniki v Sloveniji za leto 2022 v primerjavi z letom 2021.

Makroekonomski kazalniki	2021	2022
BDP (v milijardah evrov)	52,2	57,9
BDP (realna rast v odstotkih)	8,2	5,0
BDP (nominalna rast v odstotkih)	11,0	10,9
Zaposlenost (rast v odstotkih)	1,3	3,0
Število registriranih brezposelnih (v tisočih)	74,3	57,1
Stopnja registrirane brezposelnosti (v odstotkih)	7,6	5,8
Bruto plače na zaposlenega (v evrih)	1.970	2.012
Bruto plače (nominalna rast v odstotkih)*	6,1	2,2
Bruto plače (realna rast v odstotkih)*	4,1	-6,2

Opombe: * SURS, plača za obdobje (za leto 2022 za obdobje jan.–nov.).

Vir: UMAR, jesenska napoved za leto 2022.

Makroekonomski pogoji za izvajanje OZZ so se tako v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 zaostriili (Tabela 7). Gospodarstvo v evrskem območju se je realno povečalo za 3,1 %, kar je nižja rast kot leto prej (v 2021 je bila rast 5,3 %), v Sloveniji pa za 5,0 % (v 2021 je bila rast 8,2 %). Kljub temu so se v Sloveniji kazalniki glede trga delovne sile nekoliko izboljšali. Rast zaposlenosti v letu 2022 je bila 3,0 %, število brezposelnih se je zmanjšalo za dobrih 17 tisoč oseb in je doseglo stopnjo brezposelnosti 5,8 %, kar pomeni zmanjšanje števila brezposelnih za 23 % glede na leto 2021. Povprečna mesečna bruto plača se je tudi v letu 2022 nominalno povečala za 2,2 % (v letu 2021 6,1 %), ampak zaradi visoke inflacije v preteklem letu je bila realna rast negativna, in sicer -6,2 % (v letu 2021 je bila rast 4,1). To pomeni, da je bila višina povprečne bruto plače v letu 2022 približno 2.012 evrov (v prvih enajstih mesecih). Prav tako se je dvignila minimalna plača, ki je v letu 2022 znašala 1.074,43 evra.

1.1.4 Systemske novosti

1.1.4.1 Spremembe zakonodaje

V letu 2022 so bili sprejeti predpisi in akti, ki so oziroma še bodo vplivali na izvajanje OZZ in poslovanje ZZZS, med katerimi kaže omeniti naslednje:

Zakon o dopolnitvi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljnjem besedilu ZZVZZ-R) (Uradni list RS, št. 15/22) in **Zakon o spremembah Zakona o delovnih razmerjih** (v nadaljnjem besedilu ZDR-1C) (Uradni list RS, št. 15/22) sta podaljšala obdobje izplačevanja nadomestila iz OZZ zaradi bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom, s čimer sta skrajšala obdobje izplačevanja nadomestila v breme delodajalcev oziroma samostojnih zavezancev (npr. samostojnih podjetnikov, kmetov, družbenikov), in sicer s 30 na 20 delovnih dni za posamezno odsotnost z dela in s 120 na 80 delovnih dni v koledarskem letu.

Zakon o spremembi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-S) (Uradni list RS, št. 43/22) je spremenil višino najnižjega izplačila nadomestila v breme OZZ na 60 % minimalne plače.

Zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema (ZNUZSZS) (Uradni list RS, št. 100/22) je med drugim spremenil sestavo sveta zdravstvenega zavoda, ki ga ustanovi Republika Slovenija in način imenovanja članov sveta zavoda, predstavnikov zavarovancev (na predlog ZZZS jih imenuje Vlada RS), spremenil način sprejemanja dogovora o programih storitev OZZ na podlagi ZZVZZ, določil, da postopek in način izvajanja nadzora ZZZS določi ZZZS v soglasju z ministrom za zdravje, omogočil začasni prenos določenih pooblastil izbranega osebnega zdravnika na druge zdravstvene delavce in zdravstvene sodelavce, med začasnimi ukrepi pa med drugim tudi plačilo po realizaciji za vse opravljene zdravstvene storitve in dodatek za povečan obseg dela za posebne obremenitve.

Zakon o nujnih ukrepih za zaježitev širjenja in blaženja posledic nalezljive bolezni covid-19 na področju zdravstva (ZNUZBZ) (Uradni list RS, št. 141/22) je med drugim uvrstil storitve lekarniške dejavnosti na primarni ravni zdravstvene dejavnosti med zdravstvene storitve, ki se krijejo iz OZZ najmanj v 80-odstotnem deležu, za eno leto na 1. januarja 2024 zamaknil začetek uporabe treh skupinskih zdravstvenih programov, ki so uveljavljeni z ZZVZZ-P, in določil podlago za organizacijo ambulant za neopredeljene zavarovane osebe.

1.1.4.2 Spremembe splošnih aktov ZZZS

Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja

Skupščina ZZZS je na 6. redni seji 9. 11. 2022 sprejela **Spremembe in dopolnitve Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja**, ki so objavljene v Uradnem listu RS, št. 163/22. Pregled in ocena učinkov te novele Pravil OZZ so prikazani v Tabeli 8.

V zvezi s Pravili OZZ je Ustavno sodišče sprejelo odločbo, št. U-I-23/20 z dne 20. 10. 2022 (Uradni list RS, št. 142/22 z dne 11. 11. 2022), s katero je razveljavilo njihov 50., 51. in 52. člen zaradi neskladja s prvim odstavkom 51. člena v zvezi z drugim odstavkom 50. člena Ustave, saj so izvirno uredila vsebine, ki so izrecno pridržane zakonu. Ustavno sodišče je namreč ugotovilo, da med zdravstvene storitve iz ZZVZZ ne spadajo pravice do obnovitvene rehabilitacije invalidov, do udeležbe v organiziranih skupinah za usposabljanje ter do letovanja otrok in šolarjev.

Tabela 8. Pregled in ocena učinkov sprememb in dopolnitev Pravil OZZ v letu 2022.

Vrsta / sklop pravic	Vsebina sprememb in dopolnitev	Učinek sprememb in dopolnitev
Zdravstvene storitve	Spremenjena opredelitev storitev estetskih posegov, ki niso pravica iz OZZ.	boljša zdravstvena obravnava
	Spremenjena opredelitev storitev, ki so povezane z iztreznitvijo ob akutnem alkoholnem opoju, ki niso pravica iz OZZ.	jasnejša ureditev
	Spremenjena vsebina pisnega poročila, ki ga napotni zdravnik posreduje izbranemu osebnemu zdravniku ob odpustu zavarovane osebe iz bolnišničnega zdravljenja (vsebuje podatke o diagnozi, zdravljenju in zdravstveni negi, opis kliničnega statusa zavarovane osebe ob odpustu ter navodila za nadaljnje zdravljenje in ravnanje, vključno s potrebnimi medicinskimi pripomočki, zdravili in živili).	ustreznejši postopek uveljavljanja pravic
	Določena sta primera, ko se kljub zahtevi zavarovane osebe ne opravi osebni pregled pri imenovanem zdravniku ali zdravstveni komisiji – (1) ni pravne podlage za priznanje začasne zadržanosti od dela ali pravice ali (2) če je imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija pri odločanju v obravnavani zadevi že opravila pregled zavarovane osebe, pa se od takrat glede na razpoložljivo zdravstveno dokumentacijo njeno zdravstveno stanje ni bistveno spremenilo in se glede na drugo dokumentacijo tudi niso bistveno spremenile druge dejanske okoliščine, pomembne za odločitev.	učinkovitejši postopek uveljavljanja pravic
	Razširjena pristojnost za naročilo laičnega nadzora tako, da ga lahko naroči tudi zdravstvena komisija, ne le imenovani zdravnik.	učinkovitejše izvajanje laičnega nadzora
Seznam magistrálnih zdravil	Če je zdravilo s Seznama magistrálnih zdravil razvrščeno na listo zdravil, se sočasno z razvrstitvijo zdravila na spletni strani ZZS objavi sprememba Seznama magistrálnih zdravil.	usklajenost liste zdravil in Seznama magistrálnih zdravil
	Črtanje zdravil s Seznama magistrálnih zdravil, ki so razvrščena na listo zdravil (peroralne raztopine, peroralni praški, farmacevtske oblike za oralno uporabo, antibiotiki in kemoterapevtiki, ki jih je dovoljeno vgrajevati kot zdravilne učinkovine v farmacevtske oblike za dermalno uporabo, parenteralne farmacevtske oblike).	
	Sprememba Seznama magistrálnih zdravil tako, da je pod določenimi pogoji mogoče predpisovanje vseh farmacevtskih oblik magistrálnih zdravil tudi osebam z motnjami v duševnem ali telesnem razvoju, in sicer ne glede na njihovo starost, ne le otrokom.	širitev pravice, boljša zdravstvena obravnava
Medicinski pripomočki (MP)	Novi MP – električna negovalna postelja s trapezom za obračanje, varovalnima posteljnima ograjicama in posteljno mizico; nova vrsta inhalatorja in nova pravica do vzdrževanj in popravil; alarmni sistem proti nočnemu močenju postelje; potrošni materiali za vse vrste inhalatorjev (set za inhalator, maska ali ustnik, povezovalni kabel, razpršilna membrana, posodica z razpršilno membrano, filter na izdihu in nastavek za filter na izdihu); enoodmerna hipertonična raztopina NaCl.	širitev pravice, boljša zdravstvena obravnava, uskladitev z razvojem medicinske stroke in enakopravnejše obravnave zavarovanih oseb
	Teleskopska očala – ni več medsebojnega izključevanja pravice do teleskopskih in korekcijskih očal.	
	Povečevalno steklo (lupa) – skrajša se trajnostna doba za otroke, mlajše od 15 let, s 3 let na 1 leto, saj zaradi rasti te lupe že po enem letu običajno niso več ustrezne.	
	Vakuumska opornica za zdravljenje rane na stopalu – spreminja se režim preskrbe s tem MP iz izposoje v last zavarovane osebe, s tem pa se podaljša trajanje z 90 na 365 dni, kolikor je življenjska doba tega MP.	
	Senzorji za pulzni oksimeter za lepljenje na kožo – ni več omejitve na zavarovane osebe do 3. leta starosti.	
	vVakuumski zbiralnik za pleuralno dreniranje – spremenjena je doba trajanja z 2 kosa/7 dni na 1 kos/dan.	
	Brizge za dajanje olja in zdravil do vključno volumna 5 ml – spremenjena je doba trajanja z 1 kosa/dan na 3 kose/dan.	
	Nočne hlačne predloge (plenice) – opuščena je omejitev na 1 kos/dan.	
	Mobilne neprepustne hlačke – razširjena je možnost na 2 kosa/dan.	
	Vozički – poenotena je trajnostna doba (5 let).	enaka obravnava zavarovanih oseb
	Negovalna postelja z dodatki in prenosni nastavljeni hrbtni naslon – skrajšana doba trajanja (izposoje) na 5 let.	
	Ponovna izdaja večine potrošnega materiala za vse vrste inhalatorjev z neposrednim prevzemom pri dobavitelju brez nove naročilnice.	poenostavitev postopka uveljavljanja pravic
	Obveznost napotnega zdravnika, da predpiše zavarovani osebi ob odpustu iz bolnišnice tudi MP.	celovitejša zdravstvena obravnava, poenostavitev postopka uveljavljanja pravic
Uskladitev Pravil OZZ in Sklepa o zdravstvenih stanjih in drugih pogojih za upravičenost do MP iz OZZ.	usklajenost aktov ZZS	
Pravica do spremstva	Izključi se pristojnost imenovanega zdravnika in zdravstvene komisije za ugotavljanje potrebe po spremstvu.	uskladitev z zakonodajo (ZZVZZ-O)

Vrsta / sklop pravic	Vsebina sprememb in dopolnitev	Učinek sprememb in dopolnitev
Pravica do nadomestila	Podaljša se obdobje izplačevanja nadomestila iz OZZ zaradi bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom (s 30 na 20 delovnih dni in s 120 na 80 delovnih dni v koledarskem letu).	uskladitev z zakonodajo (ZZVZZ-R in ZDR-1C)
Lastnost zavarovane osebe	ZZZS je namesto občin zavezanec za prijavo otrok v OZZ (otroci do 18. leta starosti, ki se šolajo in niso zavarovani kot družinski člani, ker njihovi starši ne skrbijo zanje oziroma ker starši ne izpolnjujejo pogojev za vključitev v to zavarovanje).	uskladitev z zakonodajo (ZFRO)
	Vključitev otroka kot družinskega člana v OZZ, če skupaj z materjo (obsojenko) biva v zavodu za prestajanje kazni zapora in nima drugače urejenega tega zavarovanja.	uskladitev z zakonodajo (ZIKS-1G)
Druge spremembe	Uskladitev z ZZDej in ZZVZZ (nov izraz "institucionalni izvajalec"; vrste zdravstvenih storitev, ki jih izvajajo institucionalni izvajalci).	uskladitev z zakonodajo (ZZDej, ZZVZZ)
	Notranja uskladitev Pravil OZZ.	ustreznejša in jasnejša pravna ureditev

Akti ZZZS o medicinskih pripomočkih

V letu 2022 so bili na področju MP, poleg novele Pravil OZZ, sprejeti med drugim naslednji akti ZZZS:

1. Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o zdravstvenih stanjih in drugih pogojih za upravičenost do medicinskih pripomočkov iz OZZ (Uradni list RS, št. 163/22);
2. sklep, ki določa seznam MP, pri katerih lahko izbrani osebni zdravnik prenese pooblastilo za predpisovanja na druge zdravstvene delavce;
3. novela pravilnika, ki ureja komisije za MP sklepi o imenovanju komisij za MP;
4. sklepi o določitvi cenovnih standardov MP iz OZZ;
5. sklepi o določitvi seznama pooblaščenih zdravnikov za predpisovanje MP;
6. novela sklepa, ki določa seznam MP, pri katerih je potrebna timska obravnava zavarovane osebe.

Drugi akti ZZZS za uresničevanje pravic in obveznosti iz OZZ

Poleg prej navedenih aktov je ZZZS v letu 2022 sprejel druge akte za uresničevanje pravic in obveznosti iz OZZ, med njimi:

1. Pravilnik o spremembah Pravilnika o kartici zdravstvenega zavarovanja, profesionalni kartici in pooblastilih za branje in zapisovanje podatkov v zalednem sistemu (Uradni list RS, št. 87/22);
2. Navodilo o uresničevanju pravice zavarovancev do začasne zadržanosti od dela in do nadomestila plače;
3. Navodilo za uvedbo postopkov pri imenovanem zdravniku Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije;
4. Navodilo izvajalcem za uresničevanje pravice zavarovanih oseb do izbire osebnega zdravnika;
5. Navodilo za uveljavljanje pravice do zobnoprotetične rehabilitacije z listinama predlog zobnoprotetične rehabilitacije in delovni nalog za zobnoprotetične storitve;
6. Navodilo izvajalcem zdravstvenih storitev za elektronski zapis zdravstvenega dela obrazca Prijava nezgode in poškodbe pri delu;
7. Navodilo za izpolnjevanje obrazca prijave nezgode in poškodbe pri delu;
8. novelo Navodila za uveljavljanje pravice do zdravstvenih storitev z napotnico;
9. novelo Pravilnika o receptih za osebno rabo;
10. Sklep o načrtovanju, beleženju in obračunavanju zdravstvenih storitev in novele sklepa;
11. sklepa, ki določata najvišje priznane vrednosti za živila za posebne zdravstvene namene oziroma za skupine medsebojno zamenljivih zdravil in za terapevtske skupine zdravil.

1.2 Zavarovane osebe

Na osnovi ZZVZZ se v Sloveniji v OZZ vključujejo vsi prebivalci oziroma državljani, bodisi kot zavarovanci bodisi kot njihovi družinski člani. Formalno to omogoča 100-odstotno pokritje prebivalstva z OZZ. Zavarovanci se v skladu s svojim delovnim ali socialnim položajem vključujejo v zavarovanje v eno od kategorij zavarovancev, ki jih predvideva ZZVZZ. Osebe so pravnoformalno zavarovane, ko je izpolnjeno predvideno stanje, pri čemer je dolžnost prijave v zavarovanje

po ustrezni zavarovalni podlagi, za katero oseba izpolnjuje pogoje, odjave iz OZZ in sporočanje sprememb med tem zavarovanjem na strani zavezancev za prijavo.

Vključevanje oseb v OZZ oziroma urejanje njihovega zavarovanja (vključno z mednarodnimi zavarovanji) na ZZS usmerja in izvaja Področje za urejanje zavarovanj in mednarodno zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu PUZMZZ) ter tovrstni oddelki in službe na ravni območnih enot in izpostav ZZS.

1.2.1 Število in struktura zavarovanih oseb

Število zavarovanih oseb na dan 31. 12. 2022 je bilo skupaj 2.111.518, kar je več kot na dan 31. 12. 2021, ko jih je bilo 2.100.402.

Poleg podatkov o številu zavarovanih oseb na ZZS ločeno vodimo tudi podatke o številu zavarovanj zavarovanih oseb, pri katerih se upošteva dejstvo, da je zavarovana oseba lahko hkrati vključena v več zavarovanj. Število zavarovanj zavarovanih oseb je na dan 31. 12. 2022 znašalo 2.151.163 in se je v primerjavi z letom 2021 prav tako nekoliko povečalo, in sicer za 0,6 % (Tabela 9). V strukturi zavarovanj zavarovanih oseb so zavzemali na dan 31. 12. 2022 največji delež zavarovanj delavci oziroma zaposleni, ki so vključno s svojimi družinskimi člani predstavljali 59,9 % vseh zavarovanj. Naslednja večja skupina zavarovanj zavarovanih oseb so bile upokojene osebe in njihovi družinski člani s 26,5 %.

Finančni viri za sistem OZZ so zelo odvisni od delovno aktivnega prebivalstva oziroma formalno zaposlenih oseb. Največja skupina zavarovancev so zaposleni. Zanje so zavezanci za prijavo delodajalci. Po številu sledijo upokojeni zavarovanci, za prijavo katerih poskrbi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu ZPIZ). Zavezanec za prijavo brezposelnih oseb, ki prejemajo denarno nadomestilo, je Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu ZRSZ), zavezanec za prijavo oseb, ki jim je center za socialno delo priznal pravico do plačila prispevka za OZZ po 21. točki prvega odstavka 15. člena ZZVZZ,

Tabela 9. Zavarovanja zavarovanih oseb po kategorijah v Sloveniji v letih 2021 in 2022 (stanje na dan 31. 12.).

Skupina zavarovancev	Zavarovanci		Družinski člani		Skupaj		Struktura vseh zavarovanih oseb		Indeks skupaj 2022 /2021
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	
1 Zaposleni (skupaj)	841.371	858.207	430.503	430.092	1.271.874	1.288.299	59,5	59,9	101,3
– zaposleni pri prav. osebah (v podjetjih, zavodih...)	791.648	808.469	408.261	408.462	1.199.909	1.216.931	56,1	56,6	101,4
– zaposleni pri osebah, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost	49.092	49.059	21.952	21.339	71.044	70.398	3,3	3,3	99,1
– zaposleni pri delodajalcih v tujini	631	679	290	291	921	970	0,0	0,0	105,3
2 Osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dej. v RS	79.063	81.854	36.452	37.705	115.515	119.559	5,4	5,6	103,5
3 Osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dej. v tujini	3	1	0	0	3	1	0,0	0,0	33,3
4 Kmetje	10.897	10.751	5.722	5.657	16.619	16.408	0,8	0,8	98,7
5 Upokojenci	545.563	547.179	24.892	23.930	570.455	571.109	26,7	26,5	100,1
6 Upravičenci iz proračuna*	25.398	26.007	2.988	2.683	28.386	28.690	1,3	1,3	101,1
7 Brezposelni	14.028	12.226	3.177	2.732	17.205	14.958	0,8	0,7	86,9
8 Občani brez prihodkov**	43.446	39.147	10.934	9.825	54.380	48.972	2,5	2,3	90,1
9 Ostali***	55.132	54.079	9.185	9.088	64.317	63.167	3,0	2,9	98,2
– osebe, ki si same plačujejo prispevke	38.643	38.364	6.821	6.902	45.464	45.266	2,1	2,1	99,6
– drugi	16.489	15.715	2.364	2.186	18.853	17.901	0,9	0,8	95,0
SKUPAJ	1.614.901	1.629.451	523.853	521.712	2.138.754	2.151.163	100	100	100,6

Opombe: * upravičenci iz proračuna: upravičenci po predpisih, ki urejajo starševsko varstvo, prejemniki invalidnin, upravičenci po predpisih o vojnih invalidih in civilnih invalidih vojne, osebe, ki prejemajo trajno socialno pomoč, ...;

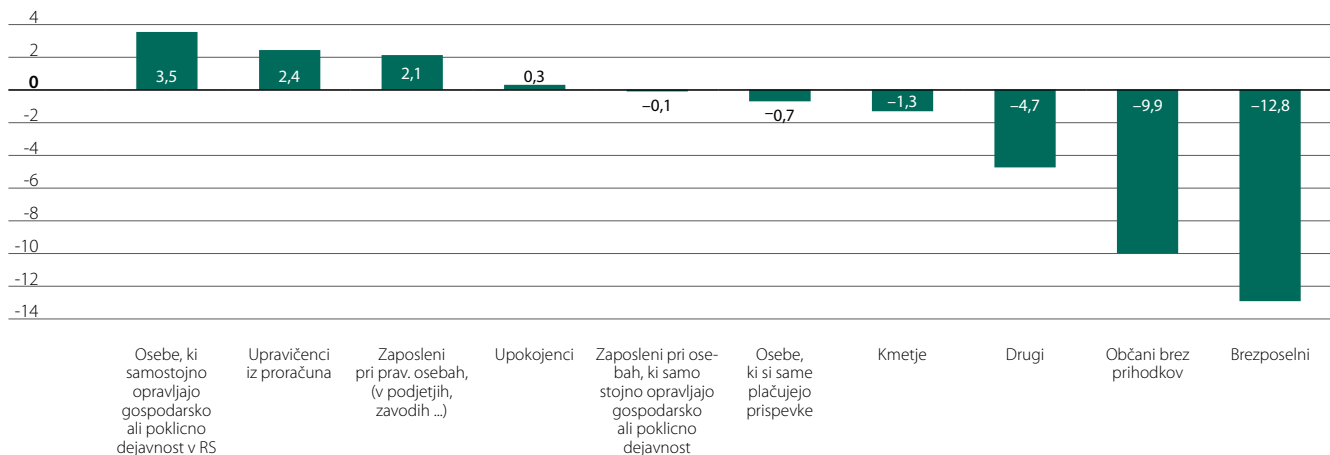
** občani brez prihodkov (ZZVZZ 15/21), katerim plačujejo prispevke občine;

*** ostali: osebe, ki si same plačujejo prispevke (ZZVZZ 15/20), in nekateri drugi zavarovanci, kot so tujci, ki se izobražujejo v Republiki Sloveniji, osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki so zaposlene pri tujem nosilcu zavarovanja, ...

Vir: podatki ZZS.

Letno poročilo ZZSZ 2022

Slika 4. Sprememba rasti števila zavarovancev po posameznih kategorijah zavezancev za plačilo prispevka v Sloveniji v letu 2022 glede na leto 2021.

pa ZZSZ. ZZSZ je tudi zavezanec za prijavo otrok po 24. točki prvega odstavka 15. člena ZZVZZ. Nekatero kategorije zavarovancev so za prijavo dolžne skrbeti same, kot npr. samostojni podjetniki posamezniki, osebe, ki so družbeniki osebnih družb, družb z omejeno odgovornostjo in ustanovitelji zavodov, ki so hkrati v družbi oziroma zavodu poslovodne osebe, in drugi.

Vsaka večja sprememba v kategorijah zavarovancev lahko vpliva na stabilnost sistema. V zadnjih letih je bil najprej izrazit trend povečevanja zavarovanj v kategoriji oseb, vključenih v OZZ iz naslova delovnega razmerja, in zavarovanj v kategoriji oseb, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost (samostojni podjetniki, samostojni poklici idr.). Hkrati pa se je na drugi strani zmanjševalo število zavarovanj v kategorijah oseb, ki si same plačujejo prispevek, in občanov brez prihodkov. Zaradi epidemije se je ta trend med letoma 2019 in 2020 povsem zaustavil oziroma se je beležila negativna rast. V letu 2021 pa se je to negativno gibanje spet obrnilo v smer, ki je bila značilna pred epidemijo covid-19. Trend, ki se je začel v letu 2021 se nadaljuje tudi v letu 2022.

V letu 2022 so v strukturi zavezancev za plačilo prispevka zavarovanci (brez družinskih članov), ki so zaposleni pri pravnih in zasebnih subjektih, predstavljali 52,7 % vseh zavarovancev, medtem ko je bil njihov delež v predhodnem letu 52,1 % vseh zavarovancev. V primerjavi z lanskim letom se je delež te kategorije zavarovancev tako povečal za 0,6 odstotne točke. Poleg te kategorije se je povečalo število zavarovanj še v naslednjih kategorijah zavarovancev: osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost v RS (za 3,5 % oziroma 2.791 zavarovanj), upravičenci iz proračuna (za 2,4 % oziroma 609 zavarovanj) ter upokojenci (0,3 % oziroma 1.616 zavarovanj). Glede na lansko leto pa se je zmanjšalo število zavarovanj v naslednjih kategorijah zavarovancev: brezposelni (12,8 % oziroma 1.802 zavarovanj), občani brez prihodkov (9,9 % oziroma 4.299 zavarovanj), drugi (4,7 % oziroma 774 zavarovanj), kmetje (1,3 % oziroma 146 zavarovanj) ter osebe, ki si same plačujejo prispevek (0,7 % oziroma 279 zavarovanj). Spremembe rasti števila posameznih kategorij zavarovancev v letu 2022 v primerjavi s preteklim letom so razvidne s Slike 4.

1.2.2 Urejanje zavarovanj

ZZSZ izvaja storitve urejanja zavarovanj na 55 lokacijah v državi. Preteklo leto so potekale po ustaljenih postopkih. Število vlog za ureditev statusov zavarovanj je bilo v letu 2022 skupaj 1.199.461, kar je za 6,1 % več vlog kot leto poprej (Tabela 10). Upoštevane so samo tiste vloge, ki so jih obravnavali zaposleni ZZSZ, ki opravljajo naloge prijavno-odjavne službe, niso pa upoštevani obrazci M, ki se evidentirajo avtomatično oziroma jih obdelava program. Gre za avtomatsko urejanje zavarovanj po 21. točki prvega odstavka 15. člena ZZVZZ na podlagi podatkov, ki jih o priznani pravici do plačila prispevka za zavarovanje po tej podlagi ZZSZ prejme po elektronski poti od MDDSZ. Za avtomatsko obravnavo gre tudi pri ažuriranju podatka o statusu šolajoče se osebe pri zavarovanju otroka kot družinskega člana in večji del vlog, ki jih za uživalce pravic iz socialnih zavarovanj (npr. upokojence, prejemnike nadomestila za brezposelnost, uživalce pra-

Tabela 10. Spremembe statusov zavarovanih oseb v Sloveniji v letih 2021 in 2022.

Obrazci za urejanje zavarovalnega statusa	Število dogodkov v letu 2021			Število dogodkov v letu 2022			Indeks 2022/2021
	obravnave strokovnih sodelavcev	avtomatske obravnave	skupaj	obravnave strokovnih sodelavcev	avtomatske obravnave	skupaj	
Obrazec M-1 – prijava	415.626	239.677	655.303	431.328	207.172	638.500	97,44
Obrazec M-2 – odjava	390.360	252.279	642.639	412.979	211.185	624.164	97,13
Obrazec M-3 – sprememba	105.967	7.183	113.150	120.859	6.317	127.176	112,40
Skupaj M1+M2+M3	911.953	499.139	1.411.092	965.166	424.674	1.389.840	98,49
Obrazec MDČ – prijava, odjava, sprememba	127.433	102.734	230.167	119.886	104.387	224.273	97,44
Obrazec M12 – prijava, odjava	91.077	1.692.635	1.783.712	114.409	2.065.980	2.180.389	122,24
SKUPAJ	1.130.463	2.294.508	3.424.971	1.199.461	2.595.041	3.794.502	110,79

Vir: podatki ZZSZ.

vic iz zavarovanja za starševsko varstvo) s sistemom SPOT vlagajo ZPIZ, ZRSZ, centri za socialno delo in drugi. Prav tako se avtomatsko obravnavajo tudi prijave in odjave zavarovanj za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (17. in 18. člena ZZVZZ – obrazec M12). Avtomatsko se v skladu s 9. členom Zakona o čezmejnem izvajanju storitev (Uradni list RS, št. 10/17 in 119/21) ureja tudi sprememba zavarovalne podlage napotjenih delavcev. Slednjih vlog je bilo v letu 2022 skupaj 2.595.041, kar je za 13,1 % več kot leto poprej.

Statistični podatki za leto 2022 kažejo, da je bilo v roku do treh delovnih dni urejenih nekoliko manj zavarovanj kot v letu 2021 (99,2 %), in sicer 98,42 %.

ZZSZ je v letu 2022 posredoval podatke iz evidence zavarovanih oseb v 7.300.397 poizvedbah. Pri tem so se v letu 2022 ti podatki posredovali elektronsko (e-Poizvedbe) v 99,2 % vseh primerov (Tabela 11).

Tabela 11. Število in način posredovanih podatkov iz evidenc o zavarovanih osebah ZZSZ za leti 2021 in 2022.

	2021	2022	Indeks 2022/2021
Klasični način	50.195	60.563	121,0
e-Poizvedbe	7.519.090	7.239.834	96,3
SKUPAJ	7.569.285	7.300.397	96,4

Vir: podatki ZZSZ.

ZZSZ je v Sloveniji pristojen tudi za določanje veljavnosti socialne zakonodaje z izdajo obrazcev oziroma potrdil A1 mobilnim delavcem in drugim aktivnim osebam. Glede na predpise EU, še zlasti po uredbah (ES) št. 883/2004 in 987/2009, se s potrdilom A1 določi veljavnost socialne zakonodaje za določene kategorije zavarovanih oseb. Namen izdaje potrdil A1 je, da za posamezno osebo velja socialna zakonodaja samo ene, ne pa dveh ali več držav članic EU in EFTE.⁶

ZZSZ izdaja potrdila A1 za:

- napotene delavce in za samozaposlene osebe, ki gredo opravljat dejavnost v drugo državo članico;
- za ostale kategorije aktivnih oseb (npr. javni uslužbenci, pomorščaki, letalsko in kabinsko osebje, delo ali samostojno opravljanje dejavnosti v dveh ali več državah članicah, izjeme).

Kot kaže Tabela 12, je ZZSZ v letu 2022 izdal skupaj 171.865 potrdil A1, od tega 57 % za napotene zaposlene in samozaposlene osebe, 43 % pa za ostale kategorije oseb. Glede na podatke iz leta 2021 gre za porast skupnega števila izdanih potrdil A1 za okoli 2 %, od tega je upad za 2,4 % pri napotitvah in porast za 9,1 % pri ostalih kategorijah oseb.

⁶ V statističnih podatkih so upoštevani tudi podatki za Združeno kraljestvo. Na podlagi Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irsko na drugi strani lahko vlagatelj tudi v razmerju z Združenim kraljestvom pridobi potrdilo A1 za napotene delavce ali za opravljanje dejavnosti v dveh ali več državah. Sporazum določa pogoje za pridobitev potrdila A1. V razmerju z Združenim kraljestvom se v tem delu ne uporabljajo več evropski predpisi (Uredba (ES) 883/2004, Uredba (ES) 987/2009 itd.). Za napotene delavce v Združeno kraljestvo prav tako ne velja Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmlS).

Tabela 12. Izdaja potrdil A1 v letih 2021 in 2022.

	2021	2022	Indeks 2022/ 2021
Število odobrenih napotitev*	100.824	98.443	97,6
Število ostalih izdanih obrazcev A1**	67.302	73.422	109,1
Skupaj	168.126	171.865	102,2

Opombi: * napoteni delavci in samozaposlene osebe,

** npr. javni uslužbenci, pomorščaki, letalsko in kabinsko osebje; delo oziroma samostojno opravljanje dejavnosti v dveh ali več državah članicah; izjeme.

Vir: podatki ZZS.

Pri izdaji potrdil A1 se uporablja Zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki določa pogoje in postopek izdaje A1 za tista potrdila, ki se nanašajo na napotene zaposlene in samozaposlene osebe. V teh postopkih je ZZS leta 2022 poleg izdanih potrdil zahtevek za izdajo potrdila A1 v 8.691 primerih zavrnil ali zavrgel, saj delodajalec ali delavec ni izpolnjeval predpisanih pogojev (npr. neporavnane davčne obveznosti delodajalca, neustrezna pogodba o zaposlitvi ali pogodbe z naročnikom storitve, delodajalec ni običajno opravljal dejavnosti v Sloveniji, delovnopравни prekrški, postopkovni razlogi). Glede na število tovrstnih zavrnitev v letu 2021 (9.985) gre za zmanjšanje za 13 %. S tem je tudi ZZS prispeval k zmanjševanju zlorab na tem področju.

V skladu s strateškimi usmeritvami je ZZS tudi preteklo leto intenzivno in sistematično urejal zavarovanja nezavarovanih oseb. Osebe, ki niso imele urejenega zavarovanja več kot 20 dni, je ZZS pozival, naj uredijo zavarovanje. Osebam, ki si same niso uredile zavarovanja, je ZZS po uradni dolžnosti izdal odločbo o lastnosti zavarovanca, saj mora biti vsak, ki ima v Republiki Sloveniji stalno prebivališče, zavarovan po 20. točki prvega odstavka 15. člena ZZZV, če ne izpolnjuje pogojev za zavarovanje po drugi podlagi. Kljub dejavnostim pri urejanju zavarovanj nezavarovanih oseb ostaja število oseb, ki zavarovanja niso imele urejenega več kot dva meseca, na približno isti ravni. Na dan 31. 12. 2021 je bilo takih oseb 3.214, na dan 31. 12. 2022 pa 2.928. V to skupino so vštete tudi "začasno" nezavarovane osebe. To so osebe, ki čakajo na priznanje pravice do pokojnine, pravice do nadomestila za brezposelnost ipd., in si za čas do izdaje odločbe o taki pravici, glede na to, da se jim potem ta pravica praviloma prizna tudi za nazaj, "začasno" niso uredile zavarovanja po drugi podlagi. Vštete so tudi osebe, ki imajo v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče, vendar obstaja dvom, da na naslovu, na katerem imajo prijavljeno stalno prebivališče, res stalno prebivajo oziroma ali sploh prebivajo v Republiki Sloveniji, pa tudi, ali sploh izpolnjujejo pogoje, da se vključijo v OZZ. Na dan 31. 12. 2022 je bilo takih oseb 231.

Kljub razmeroma nizkemu deležu nezavarovanih oseb v skladu s cilji SRP in letnimi cilji poslovanja namenja ZZS temu pojavu ustrezno skrb in pozornost, saj je le tako mogoče zagotavljati zdravstveno varnost najširšemu krogu upravičencev po zakonu. Poudariti velja problematiko kroga zavarovanih oseb, ki imajo zaradi neizpolnjevanja obveznosti plačila prispevkov iz različnih razlogov zadržane pravice oziroma jih lahko uveljavljajo samo, kadar potrebujejo nujno zdravljenje. ZZS pridobi podatke o neplačilu prispevkov za OZZ od Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu FURS), za nekatere zavezance pa takšno evidenco vodi sam. Tako je imelo na dan 31. 12. 2022 17.064 oseb (zavarovancev in po njih zavarovanih družinskih članov) neplačane prispevke za OZZ in zato zadržane pravice iz tega zavarovanja (na dan 31. 12. 2021 16.180 oseb). V letu 2022 je bilo 5.489 zavarovanih oseb, ki so imele zaradi neplačila prispevkov zadržane pravice več kot 1 leto.

1.2.3 Mednarodna zavarovanja

Pravni temelj za izvajanje evropskega pravnega reda oziroma za uveljavljanje t. i. "čezmejnih" zdravstvenih storitev državljanov EU sta Uredba (ES) št. 883/04 o koordinaciji sistemov socialne varnosti in njena izvedbena Uredba (ES) št. 987/09. Na tej podlagi lahko slovenske zavarovane osebe v državah EU, Evropskega gospodarskega prostora in v Švici ter na podlagi Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (Izstopni sporazum) ter Sporazuma o trgovini in sodelovanju med EU in Združenim kraljestvom (Trgovinski Sporazum) tudi v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske uveljavljajo pravico do zdravstvenih storitev med začasnim in stalnim bivanjem. Zavarovane osebe iz teh držav pa lahko tovrstne zdravstvene storitve uveljavljajo v Sloveniji. Zunaj opredeljenega prostora posamezne države za priznavanje pravic do zdra-

vstvenih in drugih socialnih storitev sklepajo med seboj ustrezne dvostranske sporazume o socialnem zavarovanju. ZZZS sodeluje tudi pri oblikovanju in uveljavljanju novih dvostranskih sporazumov o socialni varnosti. V drugi polovici leta 2021 je Republika Slovenija predsedovala Evropski uniji in ZZZS je bil aktivno vključen pri oblikovanju strateških ciljev predsedovanja ter sodeloval pri vodenju ustreznih komisij in delovnih teles s področja socialne varnosti. Ker se predsedovanje odvija v sodelovanju bivše in bodoče države predsedovanja, je Republika Slovenija in tudi ZZZS prav tako v letu 2022 sodelovala v teh aktivnostih.

1.2.3.1 Povračila stroškov zdravljenja v tujini

Koordinacija in medsebojna izmenjava podatkov ter zahtevkov za povračila in obračunavanje povračil stroškov med ZZZS in tujimi nosilci zdravstvenega zavarovanja je v letu 2022 potekala s 35 državami, od tega s 26 državami, članicami EU, s 3 državami, članicami EGP, Švico, Združenim

Tabela 13. Pregled obveznosti in terjatev ZZZS do tujine po evropski zakonodaji in sporazumih o socialnem zavarovanju v letu 2022 (v evrih).

Država	Obveznosti				Terjatve			
	stanje obveznosti 31. 12. 2021	novonastale obveznosti v letu 2022*	plačila v tujino v letu 2022**	stanje obveznosti 31. 12. 2022	stanje terjatev 31. 12. 2021	novonastale terjatve v letu 2022*	plačila iz tujine v letu 2022	stanje terjatev 31. 12. 2022
	1	2	3	4=1+2-3	5	6	7	8=5+6-7
Avstrija	1.922.616	2.807.780	1.884.180	2.846.216	13.174.423	14.627.854	11.377.993	16.424.284
Belgija	446.814	915.153	435.456	926.511	135.313	191.977	134.253	193.037
Bolgarija	0	11.025	2.857	8.168	24.484	60.559	18.273	66.770
Bosna in Hercegovina	844.035	15.380.960	14.835.592	1.389.404	149.628	291.006	370.971	69.663
Ciper	10	2.001	2.011	0	988	1.004	988	1.004
Češka republika	14.469	129.427	14.444	129.452	95.959	286.412	95.927	286.445
Črna Gora	31.034	8.293	35.352	3.975	33.703	105.937	0	139.640
Danska	4.057	16.071	4.574	15.554	16.235	31.703	47.938	0
Estonija	1.204	1.366	1.267	1.303	611	4.663	5.274	0
Finska	1.307	18.581	7.763	12.125	2.534	19.435	2.534	19.435
Francija	416.568	342.933	205.802	553.699	568.547	410.285	194.227	784.605
Grčija	9.928	11.273	9.928	11.273	4.720	39.266	24.452	19.534
Hrvaška	11.240.473	9.843.660	8.887.292	12.196.840	3.944.650	2.741.780	2.530.876	4.155.554
Irska	7.804	8.541	7.804	8.541	11.615	14.110	11.615	14.110
Islandija	0	2.372	0	2.372	1.221	410	0	1.631
Italija	1.954.585	1.039.393	1.355.346	1.638.633	4.346.473	3.256.601	2.851.191	4.751.883
Latvija	570	1.831	1.247	1.154	6.578	9.958	0	16.536
Lihtenštajn	0	2.044	2.044	0	5.109	995	5.557	548
Litva	0	431	318	113		24.242	24.242	0
Luksemburg	60.661	185.868	60.661	185.868		25.210	25.029	181
Madžarska	81.067	6.380	37.458	49.989	200.297	396.454	92.152	504.599
Malta	1.400	6.527	5.768	2.158	1.260	2.267	2.589	938
Nemčija	6.387.540	7.188.554	3.680.637	9.895.457	7.700.218	8.324.358	7.709.999	8.314.577
Nizozemska	149.580	159.410	148.251	160.739	159.813	280.486	252.840	187.459
Norveška	0	73.979	0	73.979	0	49.539	49.539	0
Poljska	13.961	17.216	21.462	9.715	162.979	95.310	183.548	74.741
Portugalska	27.508	11.468	1.406	37.569	35.699	11.358	0	47.057
Romunija	78	745	88	735	99.208	59.164	62.730	95.643
Severna Makedonija	136.747	354.495	439.331	51.911	214.267	258.519	374.938	97.848
Slovaška	21.087	17.688	20.940	17.835	144.707	152.098	104.315	192.490
Srbija	24.835	1.128.976	47.208	1.106.604	668.538	764.627	614.137	819.028
Španija	81.947	173.528	116.783	138.692	108.563	58.737	52.336	114.964
Švedska	41.350	47.451	52.605	36.196	193.676	264.287	316.772	141.191
Švica	338.268	671.518	291.295	718.491	896.570	868.219	507.161	1.257.627
Združeno kraljestvo	0	102.904	6.409	96.495	779.007	500.167	609.080	670.094
SKUPAJ	24.261.501	40.689.841	32.623.577	32.327.765	33.887.593	34.228.999	28.653.476	39.463.116

Opomba: * Stanje na dan 31. 12. 2022 je nižje za znesek znižanj, ki so bila opravljena v letu 2022.

** Upoštevana so tudi plačila za napotene na zdravljenje v tujino.

Vir: podatki ZZZS.

Tabela 14. Število izdanih listin za tujino v letih 2021 in 2022.

	2021	2022
Izdane evropske kartice za zdravstveno zavarovanje	499.832	592.115
Izdani certifikati	55.840	307.233
SKUPAJ izdane listine za tujino	555.672	899.348
– od tega število naročenih listin z uporabo SMS sporočil ali interneta	450.900	761.544

Vir: podatki ZZZS.

kraljestvom in 4 državami, s katerimi ima Slovenija sklenjen mednarodni sporazum (Bosna in Hercegovina, Črna gora, Severna Makedonija ter Srbija).

Vsa izmenjava dokumentacije in podatkov z drugimi državami poteka po elektronski poti s 23 državami članicami EU, EGP, Švico in Združenim kraljestvom, z ostalimi državami EU in z državami, s katerimi ima Slovenija sklenjene dvostranske sporazume, pa se še vedno pošiljajo obračuni v papirni obliki. V elektronski obliki je vzpostavljena izmenjava obračunov dejanskih stroškov s Srbijo in Republiko Srbsko Bosne in Hercegovine.

V letu 2022 so tuji organi za zvezo ZZZS obračunali stroške za 89.882 primerov slovenskih zavarovanih oseb, ki so v tujini uveljavljale zdravstvene storitve med začasnim in stalnim bivanjem, oziroma so bile napotene na zdravljenje v tujino. Skupni znesek novonastalih obveznosti ZZZS do tujine je znašal 40.689.841 evrov (Tabela 13). Najvišji znesek obveznosti sta ZZZS predložili Bosna in Hercegovina ter Hrvaška. V teh obveznostih prevladujejo stroški za slovenske upokojence in njihove družinske člane ter družinske člane slovenskih aktivnih zavarovancev, ki stalno prebivajo v teh državah. V tujino je ZZZS nakazal 32.623.577 evrov, največ v Bosno in Hercegovino ter Hrvaško. Stanje obveznosti ZZZS do tujine je na dan 31. 12. 2022 znašalo 32.327.765 evrov.

ZZZS je v letu 2022 tujim organom za zvezo obračunal stroške za 75.361 primerov tujih zavarovanih oseb, ki so v Sloveniji uveljavljale zdravstvene storitve. Skupna vrednost novonastalih terjatev v letu 2022 je znašala 34.228.999 evrov. Najvišji delež novonastalih terjatev imajo terjatve do Avstrije, Nemčije, Italije in Hrvaške. Za terjatve je v letu 2022 ZZZS prejel iz tujine 28.653.476 evrov, največ iz Avstrije in Nemčije. Stanje terjatev ZZZS do tujine je na dan 31. 12. 2022 znašalo 39.463.116 evrov.

V letu 2022 je bilo izdanih 592.115 evropskih kartic zdravstvenega zavarovanja in 307.233 certifikatov (Tabela 14). Število vseh izdanih listin za tujino v letu 2022 je za 61,9 % višje kot prejšnje leto. Predvsem gre za precejšnje povečanje števila izdanih certifikatov (55.840 v letu 2021, 307.233 v letu 2022) zaradi nove spletne aplikacije za naročanje evropske kartice zdravstvenega zavarovanja, ki jo je ZZZS uvedel dne 7. 7. 2022, ki ob vsakem uspešno oddanem naročilu evropske kartice zdravstvenega zavarovanja samodejno izda tudi certifikat.

1.2.3.2 Načrtovano zdravljenje v tujini

Zavarovane osebe imajo v skladu z ZZVZZ in Pravili OZZ pravico do pregleda, preiskave ali zdravljenja v tujini ob pogoju, da so v Sloveniji izčrpane možnosti zdravljenja, da je v Sloveniji presežena dopustna čakalna doba ali razumni čas in ko se zavarovana odloči za zdravljenje v tujini na podlagi prej izdane napotnice oziroma vnaprejšnje odobritve ZZZS.

O upravičenosti do zdravljenja v tujini in do povračila stroškov tega zdravljenja odloča uradna oseba območne enote ZZZS v upravnem postopku na prvi stopnji in Direkcija ZZZS na drugi stopnji.

Iz Tabele 15 je razvidno, da je bilo v letu 2022 odobrenih 73,6 % vseh obravnavanih vlog za napotitev na zdravljenje, pregled in preiskavo v tujino zaradi izčrpanih možnosti zdravljenja v Sloveniji. Zavarovane osebe so bile v tujino največkrat napotene v Nemčijo, Avstrijo in Italijo. Storitve, ki so bile najpogosteje opravljene v tujini, pa se nanašajo na ortopedske operacije, zdravljenje epilepsije, različna kirurška zdravljenja ter storitve s področja otroške srčne kirurgije.

V letu 2022 je ZZZS odobril tudi 69 vlog za zdravljenje v tujini zaradi presežene dopustne čakalne dobe ali razumnega časa v Sloveniji. Največ prejetih vlog se je nanašalo na odobritev oziroma povračilo stroškov preiskav PET-CT, opravljenih na Hrvaškem in v Avstriji.

Tabela 15. Načrtovana zdravljenja v tujini v letu 2022 v primerjavi z letom 2021.

Osnova napotitve	Odobrene vloge		Zavrjene vloge		Ostalo *		Vloge skupaj	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Izčrpane možnosti – 44. a člen ZZVZZ	475	483	91	70	76	103	642	656
Predolge čakalne dobe – 44. b člen ZZVZZ	37	69	26	32	38	49	101	150
Predhodna odobritev – 44. c člen ZZVZZ	13	11	14	18	8	18	35	47
Spec. amb. storitve, zdravila, medicinski pripomočki – 44. c člen ZZVZZ	1.028	1.980	38	61	111	150	1.177	2.191

Opomba: * Vloge, ki so še v reševanju, sklep o ustavitvi postopka, sklep o zavrnjenju.

V zvezi z zdravljenjem v tujini na podlagi predhodno izdane napotnice oziroma odobritve je ZZS prejel 2.191 vlog za povračilo stroškov specialističnega in bolnišničnega zdravljenja, nabavo MP in zdravil v drugi državi članici EU. V obravnavanem obdobju je bilo pozitivno rešenih 90,37 % vseh prejetih vlog, 2,78 % pa negativno. Največ vlog za povračilo stroškov se nanaša na storitve, opravljene v sosednjih državah (Hrvaška, Italija, Avstrija).

Na podlagi Direktive 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta o uveljavljanju pravic pacientov na področju čezmejnega zdravstvenega varstva je ZZS v letu 2022 zavarovanim osebam povrnil 793.879,60 evra za stroške opravljenih zdravstvenih storitev oziroma nabavljenih MP ali zdravil v drugi državi članici EU. Zavarovane osebe so v tujini najpogosteje opravile storitve s področja zobozdravstva (predvsem endodontija in ortodontija), nevrologije – preiskava elektromiografija (EMG – testiranje živčne prevodnosti) ter storitve s področja kardiovaskularne kirurgije (operacija na ožilju – krčne žile) in oftalmologije (operacije sive mrene). Med nabavljenimi MP prevladuje pripomoček za vid (očala).

Odredba MZ o seznamu zdravstvenih storitev, za katere se zahteva predhodna odobritev ZZS, določa seznam visoko specializirane in drage medicinske infrastrukture ali medicinske opreme, ki se uporablja za zdravstvene storitve, za katere je potrebna vnaprejšnja odobritev ZZS kot pogoj za uveljavljanje pravice do povračila stroškov iz 44. c člena ZZVZZ. Na tej osnovi je ZZS v letu 2022 obravnaval 47 vlog za odobritev.

ZZS opravlja tudi naloge Nacionalne kontaktne točke za čezmejno zdravstveno varstvo iz 6. člena Direktive 2011/24/EU. ZZS v tem okviru zagotavlja slovenskim zavarovanim osebam informacije o pravici do zdravljenja v tujini.

Nacionalna kontaktna točka posreduje informacije na svoji spletni strani, po elektronski pošti, telefonu in osebno. Največ vprašanj se nanaša na zdravljenje v tujini na podlagi vnaprej izdane napotnice zdravnika v Sloveniji in na postopke povračila teh stroškov.

1.3 Zagotavljanje zdravstvene oskrbe

V okviru OZZ se zavarovanim osebam zagotavljajo pravice do zdravstvene oskrbe oziroma zdravstvenih storitev, ki jih izvajajo izvajalci zdravstvenih storitev na primarni, sekundarni in terciarni ravni zdravstvene dejavnosti. Letni obseg in vrednost programa zdravstvenih storitev naj bi v skladu z ZZVZZ na osnovi pogajanj opredelili partnerji v zdravstvu⁷, in sicer s sprejemom t. i. Dogovora, vendar ga je na podlagi interventnega ZNUZSZS nadomestila Uredba Vlade RS (v nadaljnjem besedilu Uredba), ki je določila obseg in vrednost programa zdravstvenih storitev v letu 2022.

Vir za financiranje celotnega programa je bil tako kot doslej v delu, ki se nanaša na OZZ, opredeljen s finančnim načrtom ZZS, razlika do polne vrednosti programov pa se je financirala iz dopolnilnega (prostovoljnega) zdravstvenega zavarovanja ali so jo pokrivalo zavarovane osebe same, če niso bile prostovoljno zavarovane. Z interventnim zakonom pa so bila v letu 2022 zagotovljena tudi dodatna proračunska sredstva za plačilo realizacije programa zdravstvenih storitev nad pogodbeno dogovorjenim obsegom.

⁷ V skladu z ZZVZZ so partnerji MZ, Zdravniška zbornica Slovenije, Lekarniška zbornica Slovenije, Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije, Skupnost socialnih zavodov, Skupnost organizacij za usposabljanje, Skupnost slovenskih naravnih zdravilišč in ZZS.

Aktivnosti urejanja odnosov z izvajalci zdravstvenih storitev, zagotavljanja zdravil in izvajanje nadzora na ZZS usmerja in izvaja Področje za zdravstveno analitiko in ekonomiko (v nadaljnjem besedilu PZAE) na direkciji skupaj z ustreznimi oddelki na območnih enotah ZZS.

1.3.1 Splošni dogovor in pogodbe z izvajalci zdravstvenih storitev

Partnerji so se na pobudo MZ v sredini decembra 2021 dogovorili, da zaradi zaostrenih razmer v zdravstvu, povezanih z epidemijo covid-19, besedilo Dogovora 2022 ostane enako besedilu Dogovora 2021 in Aneksa 1 k Dogovoru 2021. Ob tem so določili, da pogodbe, sklenjene med ZZS in izvajalci na podlagi Dogovora 2021 in Aneksa 1 k Dogovoru 2021 veljajo tudi v letu 2022. Partnerji so se tudi dogovorili, da takoj začnejo pogajanja za sprejem Aneksa 1 k Dogovoru 2022. Aneks je bil sprejet v začetku maja 2022.

Postopek partnerskega dogovarjanja se je konec julija 2022, z uveljavitvijo ZNUZSZS, spremenil. Po novem je ZZS dolžan za namen pogajanj z deležniki pripraviti predlog Dogovora, pri čemer upošteva resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva, smernice zdravstvene politike, ki jih do konca avgusta določi minister, pristojen za zdravje, najnovejša spoznanja znanosti in razvoj medicinskih tehnologij, aktualna demografska gibanja in ekonomske razmere. Pred začetkom pogajanj z deležniki mora ZZS k predlogu Dogovora pridobiti soglasje ministra, pristojnega za zdravje. Nadalje interventni zakon določa, če Dogovor ni sklenjen v roku oziroma v primeru resnih motenj, ki ogrožajo stabilnost zdravstvenega sistema, kot so večja nesreča, naravna nesreča, negativno finančno poslovanje zdravstvenih zavodov v višini najmanj 20 milijonov evrov in trajanju najmanj 6 mesecev ali druge resne motnje, ki ogrožajo javno zdravje, lahko Vlada RS določi vsebino Dogovora z Uredbo. Na tej podlagi je Vlada RS konec avgusta 2022 sprejela Uredbo, ki je nadomestila Aneks 2 k Dogovoru 2022.

Poleg spremenjenega postopka sklepanja vsakoletnega dogovora je ZNUZSZS vzpostavil pravno podlago in zagotovil proračunska sredstva, da se izvajalcem zdravstvene dejavnosti v mreži javne zdravstvene službe, ki izvajajo zdravstvene storitve nad obsegom programa, dogovorjenim po pogodbi z ZZS, zagotovi plačilo po realizaciji za vse opravljene zdravstvene storitve brez sklenitve posebne pisne pogodbe. Določba je bila sprejeta z namenom povečanja dostopnosti do zdravstvenih storitev in skrajševanja čakalnih dob ter velja od 1. septembra 2022 do konca leta 2024.

Največji izzivi v zdravstvu so bili tudi v letu 2022 povezani z dostopnostjo do izbranega družinskega zdravnika in obvladovanjem čakalnih dob. Ob uvajanju novih metod zdravljenja in novih zdravil ter rastočih potrebah po zdravstvenih storitvah, povezanih s staranjem prebivalstva in naraščanjem kroničnih bolezni, se zdravstvo sooča z nenehnim pritiskom na višanje stroškov zdravljenja. Vedno bolj je izpostavljeno tudi vprašanje zadostnih kadrovskih virov in ustreznih plač oziroma nagrajevanja zdravstvenih delavcev.

1.3.1.1 Širitve, novosti in finančne spodbude

V letu 2022 se je na primarni ravni še dodatno zaostрила problematika pomanjkanja in preobremenjenosti zdravnikov družinske medicine. Perečo problematiko so partnerji poskušali reševati z ambulantami za večjo dostopnost do družinskega zdravnika oziroma otroškega in šolskega zdravnika. Ambulante se financirajo v pavšalu ob pogoju, da izvajalec določi vsaj enega zdravnika, ki ima v tej ambulanti vlogo izbranega osebnega zdravnika in zagotavlja opredeljevanje zavarovanih oseb. Za ta namen so bila zagotovljena sredstva za 57 timov družinske medicine ter 7 timov otroškega in šolskega dispanzerja.

Od 1. 1. 2022 se za ambulante družinske medicine, otroškega in šolskega dispanzerja za izračun cen upošteva 1.895 glavarinskih količnikov mesečno, v timu pa se je dodatno priznalo 0,3 administrativnega delavca, kar naj bi pripomoglo k razbremenitvi družinskih zdravnikov, otroških in šolskih zdravnikov. S tem se je povečala cena količnika, realizirani količniki iz obiskov in posegov ter glavarinski količniki pa so bili plačani po realizaciji brez količinskih omejitev.

Na podlagi posebnega vladnega projekta za nagrajevanje timov družinske medicine, otroškega in šolskega dispanzerja se je spremenilo tudi nagrajevanje nadpovprečno obremenjenih zdravstvenih delavcev. Vsi zdravstveni delavci v timu z več kot 1.895 glavarinskimi količniki so bili,

glede na preseganje glavarinskih količnikov, nagrajani z izplačilom uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela.

Kljub sprejetim novostim se je problematika pomanjkanja zdravnikov družinske medicine v letu 2022 še dodatno zaostрила. V začetku novembra 2022 je bil sprejet ZNUNBZ, ki s 1. januarjem 2023 uvaja ambulate za neopredeljene zavarovane osebe. Ambulate se uvajajo v javnih zdravstvenih zavodih, kjer zaradi pomanjkanja zdravnikov izbira družinskega zdravnika ni mogoča. V ambulate se lahko poleg družinskih zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev v javnih zdravstvenih zavodih vključujejo tudi zdravniki koncesionarji in zdravstveni delavci, zaposleni pri koncesionarjih. Ukrep je začasne narave in bo veljal do konca leta 2024 z možnostjo dvakratnega podaljšanja po šest mesecev.

Za program dispanzerja za ženske je bilo v letu 2022 namenjenih 8 dodatnih timov. Z vključevanjem 5 timov mobilne enote nujnega reševalnega vozila se je krepil tudi program nujne medicinske pomoči. Centri za duševno zdravje so se začeli financirati na podlagi opravljenih storitev, konec avgusta sprejeta Uredba pa je uvedla 40 % plačilo v pavšalu, preostali del pa na podlagi opravljenih storitev. V dejavnosti fizioterapije je bilo v mrežo dodanih 26 dodatnih timov, ob tem pa je prišlo tudi do spremembe obračunskega modela.

V letu 2022 je začel delovati nov program na področju zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog. Vzpostavljenih je bilo 6 timov mobilnih enot centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od drog. Program obsega delo diplomiranih medicinskih sester na terenu, predvsem svetovanje, informiranje, skupinsko in individualno delo z uporabniki, obiske na domu, deljenje sanitarnega materiala, testiranje, zdravstvena pomoč pri nujnih intervencijah, prevezovanje ipd.

Za boljšo dostopnost do zobozdravstvenih storitev so bila zagotovljena sredstva za 17,5 dodatnega tima zobozdravstva za odrasle, 12 timov zobozdravstva za mladino, 3,5 tima parodontologije ter po 0,5 tima ortodontije in stomatološko protetične dejavnosti

V okviru specialistične zunajbolnišnične dejavnosti se je povečal program za 0,6 tima okulistike, 0,3 tima rentgena, 31 operacij sive mreže, 430 primerov PET CT in 2.095 primerov zdravljenja s hiperbarično komoro. V okviru urgentnih centrov se je na novo vzpostavilo 5,5 tima dispečerske službe ter 1 tim triaže in sprejema. Uvedeni so bili novi programi presejanja novorojencev za prirojene bolezni, presejanja otrok in mladostnikov za družinsko hiperholesterolemijo, celostna obravnava otrok in mladostnikov s cistično fibrozo, mlečna banka ter zdravljenje eozinofilnih bolezni prebavil. Na novo se je vzpostavila tudi pediatrična urgentna ambulanta v Novem mestu.

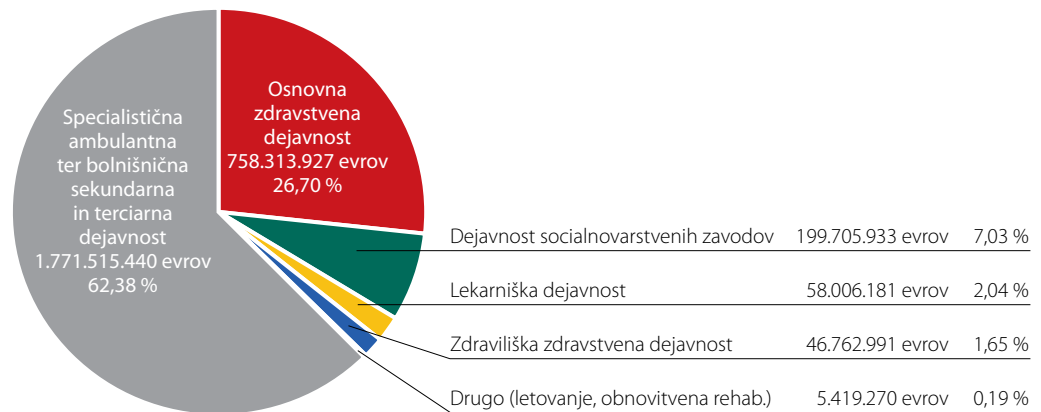
V okviru bolnišnične dejavnosti se je program povečal za 180 primerov težke oblike obstruktivne bolezni pljuč, 82 primerov artroskopske operacije kolena, 10 primerov zdravljenja bolnikov s težko astmo, 4 multidisciplinarnih time za obravnavo redkih bolezni. Uvedeni so bili novi programi CAR-T celične terapije za zdravljenje akutne limfoblastne levkemije, dodatek za zdravljenje bolnikov s težko astmo s pomočjo bronhialne termoplastike, dodatek za poseg katetrskablacije aritmij in dodatek pri bilateralni kohlearni implantaciji. Uvaja se tudi program medicinske rehabilitacije geriatričnih oseb, v katerega se vključujejo starejši, zlasti pacienti po travmi, po ortopedskih in kirurških posegih in pacienti, ki so preboleli možgansko kap.

Z letom 2023 se uvaja program t. i. brezšivne skrbi, ki bo zagotovil večjo kakovost in neprekinjeno oskrbo z zdravili, zlasti pri prehodu med različnimi ravni zdravstvenega sistema. Uspeh programa je vezan na neprekinjeno medsebojno izmenjavo informacij, boljše nivojsko in med nivojsko sodelovanje, informiranje pacienta o bolezni, zdravljenju in skrbi za zdravje. Temeljni nosilec za izmenjavo informacij o zdravljenju z zdravili pri posameznem pacientu je osebna kartica zdravil.

V domovih za starejše je bilo zagotovljeno financiranje zdravstvene nege za dodatnih 1.157 mest oziroma 384.382 dni zdravstvene nege.

1.3.1.2 Vrednost programov

Okvirna vrednost celotnega programa zdravstvenih storitev, ki vključuje OZZ in doplačila, brez ločeno zaračunljivih materialov, cepiv in nabavne vrednosti zdravil v lekarnah, je v tekočih cenah v letu 2022 znašala 2.840 milijonov evrov. V ta znesek je vključeno boljše vrednotenje programov in vrednost širitve programov. Vrednost celotnega programa zdravstvenih storitev po posameznih dejavnostih je razvidna s Slike 5.

Slika 5. Pogodbena vrednost programa zdravstvenih storitev po dejavnostih v letu 2022.

Struktura sredstev za plače in materialne stroške ter amortizacijo v programih zdravstvenih storitev je razvidna iz Tabele 16. V povprečju je delež plač znašal 59,75 % vseh sredstev, povprečni delež materialnih stroškov in amortizacije pa 40,25 %. Delež plač se je v letu 2022 zvišal za 1,6 odstotne točke, kar je posledica dviga vkalkuliranih plačnih razredov na podlagi sklenjenega Aneksa h kolektivni pogodbi za zaposlene v zdravstveni negi in Aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnost socialnega varstva ter Dogovora o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju. V letu 2023 lahko ponovno pričakujemo povišanje deleža vkalkuliranih plač v celotnih sredstvih, saj se bodo vkalkulirane plače na podlagi Dogovora o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju ponovno povišale s 1. 4. 2023, sklenjen pa je bil tudi Aneks h kolektivni pogodbi za dejavnost zdravstva in socialnega varstva, katerega učinki bodo prav tako vidni v letu 2023; poleg tega pa so med Vlado in sindikati že dogovorjena tudi nadaljnja pogajanja za dvig plač zaposlenih v zdravstvu.

Tabela 16. Deleži sredstev za posamezne vrste stroškov po dejavnostih v kalkulacijah cen zdravstvenih storitev v letih od 2013 do 2022 (povprečne cene 1.–12. 2022).

Leto	Osnovna dejavnost		Spec. amb. in bol. dej.		Lekarniška dejavnost		Dejavnost socialno-varstvenih zavodov		Zdraviliška dejavnost		Skupaj vse dejavnosti	
	plače	materialni stroški + amortizacija	plače	materialni stroški + amortizacija	plače	materialni stroški + amortizacija	plače	materialni stroški + amortizacija	plače	materialni stroški + amortizacija	plače	materialni stroški + amortizacija
2013	68,19	31,81	53,87	46,13	74,8	25,2	83,73	16,27	62,97	37,03	59,96	40,04
2014	67,48	32,52	53,85	46,15	75,21	24,79	83,76	16,24	62,97	37,74	59,72	40,28
2015	65,31	34,69	53,29	46,71	74,65	25,24	83,75	16,25	60,67	39,33	58,67	41,33
2016	65,54	34,46	53,28	46,72	76,27	23,73	83,62	16,38	60,68	39,32	58,73	41,27
2017	65,45	34,55	52,50	47,50	76,23	23,77	84,08	15,92	61,51	38,49	58,39	41,61
2018	66,44	33,56	50,41	49,59	76,17	23,83	84,23	15,77	61,59	38,41	57,14	42,86
2019	67,29	32,71	50,59	49,41	77,24	22,76	85,32	14,68	62,88	37,12	57,55	42,45
2020	68,89	31,11	51,99	48,01	79,15	20,85	86,82	13,18	63,95	36,05	59,09	40,91
2021	69,18	30,82	50,10	49,90	79,10	20,90	87,57	12,43	63,91	36,09	58,15	41,85
2022	69,5	30,5	52,17	47,83	78,28	21,72	88,32	11,68	62,65	37,35	59,75	40,25

Opombe: V letu 2016 je bilo v skladu s Splošnim dogovorom Priloga LEK II/c v lekarniški dejavnosti povečanje kadra za 20 magistrstov farmacije zaradi uvajanja terapevtskih skupin zdravil.

V letu 2019 so se dvignile cene zaradi povišanja plačnih razredov.

V letu 2020 so bili višji stroški dela zaradi povišanja vkalkuliranih osnovnih plač z izenačitvijo vkalkulirane plačne lestvice s trenutno veljavno plačno lestvico, povišanja dodatkov za pogoje dela za delo v manj ugodnem delovnem času, ponovnega vkalkuliranja sredstev za delovno uspešnost ter povišanja vkalkuliranih sredstev za regres in premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

V letu 2021 se je skupni delež plač v vseh dejavnostih v primerjavi s preteklim letom znižal za 0,9 odstotne točke, ker je vpliv revalorizacije MS (na letni ravni 1,8 %) višji od povišanja plačnih razredov v decembru 2021. V specialistični ambulantni in bolnišnični dejavnosti je znižanje dodatno posledica tega, da obseg programa akutne bolnišnične obravnave ni več vezan na število čakajočih na operacije oziroma posege.

Skupni delež plač se je v letu 2022 v primerjavi s letom 2021 povečal za 1,6 odstotne točke. Povečanje je posledica dviga vkalkuliranih plačnih razredov na podlagi sklenjenega aneksa h kolektivni pogodbi za zaposlene v zdravstveni negi in Aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnost socialnega varstva s 1. decembrom 2021 in Dogovora o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju.

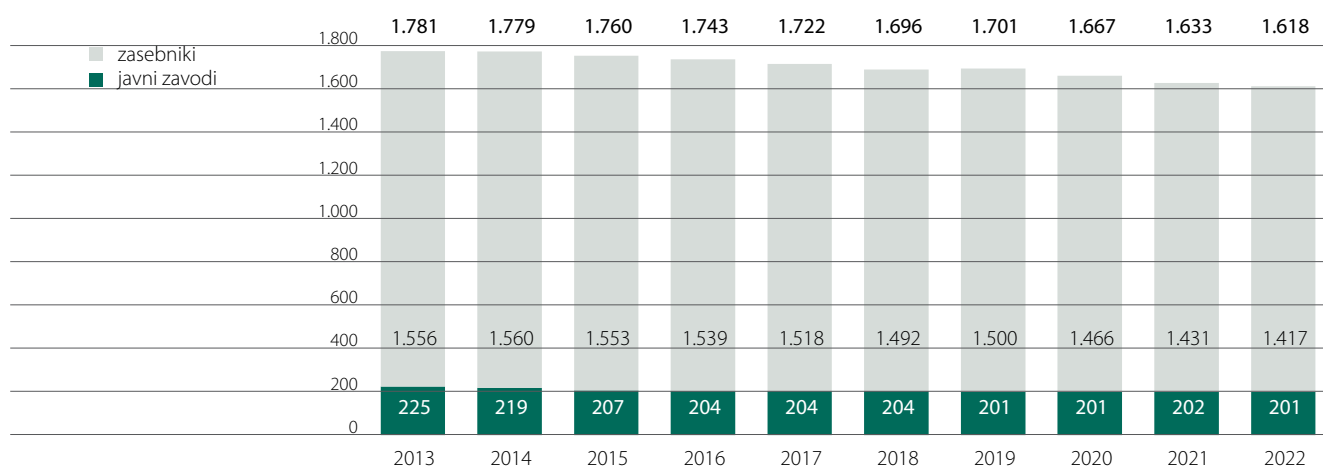
Vir: podatki ZZS.

Z Aneksom št. 1 k Dogovoru 2022 in Uredbo je bilo na letni ravni za širitve programov in boljše vrednotenje obstoječih programov skupaj namenjenih 208 milijonov evrov dodatnih sredstev (v deležu za OZZ), od tega 166 milijonov evrov (80 %) za boljše vrednotenje oziroma povišanje cen zdravstvenih storitev in 42 milijonov evrov (20 %) za širitve programov.

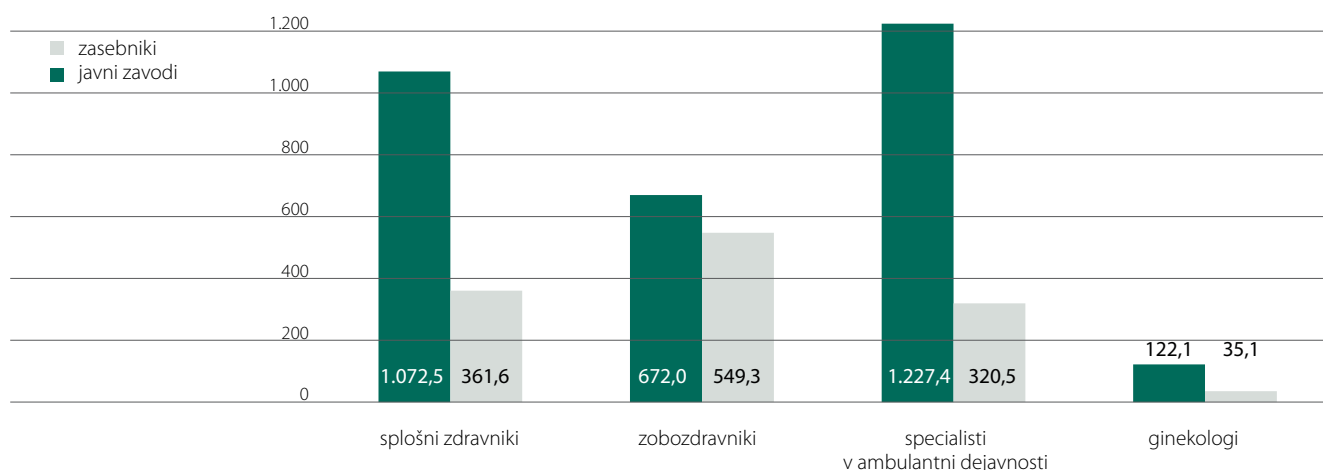
1.3.1.3 Pogodbe z izvajalci zdravstvenih storitev

Po sprejemu Dogovora je ZZZS objavil razpis programov zdravstvenih storitev, ki je bil namenjen novim izvajalcem in izvajalcem, ki so sicer že imeli sklenjeno pogodbo z ZZZS, na razpis pa so se prijavili za izvajanje programa, ki ga doslej v pogodbi z ZZZS niso imeli dogovorjenega oziroma je bil dogovorjen v manjšem obsegu, zato niso bili poimensko navedeni v Dogovoru za širitev programa. Tudi v letu 2022 je ZZZS z razpisom postopno oddajal programe dodatnih timov družinske medicine, otroškega in šolskega dispanzerja, dispanzerja za ženske, zobozdravstva za odrasle in mladino ter fizioterapije, in sicer v skladu z dejanskimi zaposlitvami nosilcev tima pri izvajalcih. Hkrati je ZZZS objavil tudi razpis programa ambulan-te za večjo dostopnost do izbranega osebnega zdravnika v družinski medicini, otroškem in šolskem dispanzerju, da bi zagotovil izbranega osebnega zdravnika vsem zavarovanim osebam, ki ga nimajo oziroma imajo izbranega osebnega zdravnika, ki ni več aktiven.

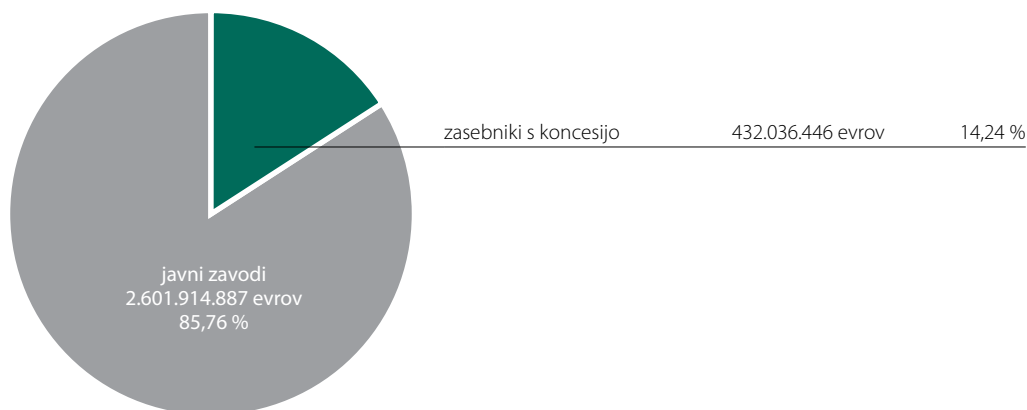

Slika 6. Število sklenjenih pogodb z javnimi zavodi in zasebniki v Sloveniji med letoma 2013 in 2022.

V letu 2022 je imel ZZZS sklenjene pogodbe s 1.618 izvajalci, od tega 201 z javnimi zavodi in 1.417 z zasebnimi izvajalci (Slika 6). Število pogodbenih partnerjev se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšalo za 15. Znižanje števila pogodbenih partnerjev je posledica prenehanja izvajanja dejavnosti koncesionarjev.

Slika 7. Število zdravnikov v javnih zavodih v primerjavi s številom zdravnikov zasebnikov s koncesijo v letu 2022.

Slika 8. Delež zasebnih izvajalcev s koncesijo v finančnih sredstvih za zdravstvene storitve v letu 2022.

Število zdravnikov, ki jih ZZS plačuje v javnih zavodih, v primerjavi s številom zdravnikov zasebnikov s koncesijo, je razvidno iz Slike 7. Pri tem nismo upoštevali zdravnikov, ki izvajajo diagnosticiranje in internistično onkologijo (za te dejavnosti je dogovorjena cena, ki ne vključuje razčlenitve stroškov dela po vrstah zdravstvenih delavcev). Največje skupno povečanje števila vkalkuliranih zdravnikov v primerjavi z letom 2021 je izkazano v dejavnosti družinske medicine in zobozdravstva.

Delež zasebnih izvajalcev s koncesijo je v finančnih sredstvih za zdravstvene storitve v letu 2022 znašal 14,24 % (Slika 8). V primerjavi z letom poprej se je ta delež znižal za 0,29 odstotne točke.

1.3.2 Plan in realizacija storitev

Količina programa zdravstvenih storitev po vrstah zdravstvenih dejavnosti je bila določena z Dogovorom. Planirani obseg programa za leto 2022 je pri večini storitev ostal na ravni pogodbe (plana) preteklega leta.

Preseganje programa je zlasti izrazito v dejavnosti nenujnih reševalnih prevozov, preiskavah z magnetno resonanco (MRI) in pri računalniški tomografiji (CT), v radioterapiji, pri programu doječih mater in sobivanju staršev ob hospitaliziranem otroku ter stacionarnem zdraviliškem zdravljenju. Nedoseganje programa pa bi posebej omenili zlasti na področju bolnišnične dejavnosti, in sicer tako v akutni kakor tudi neakutni bolnišnični obravnavi.

Število opravljenih in plačanih dializ ter število bolnikov, ki so v letu 2022 imeli vsaj eno dializo, sta v Tabeli 17.

Plan in plačana realizacija storitev po vrstah zdravstvenih dejavnosti za leto 2022 sta razvidna iz Tabele 18. Podrobnejši podatki o planu in dejanski realizaciji posameznih programov po izvajalcih pa so objavljeni na spletni strani ZZS.

Tabela 17. Število dializnih bolnikov in realizacija dializ v Sloveniji v letu 2022.

Vrsta dialize*	Enota mere	Plan 2022	Realizacija 2022	Št. bolnikov, ki so imeli vsaj eno dializo v letu 2022	Evrov /dializo oziroma /dan (stanje 31. 12. 2022)	Evrov /dializo oziroma /dan v letu 2022
I	dializa	9.282	8.032	363	228,92	200,32
II	dializa	11.058	10.884	1.630	391,54	348,71
III	dializa	206.450	198.499	2.345	299,45	265,20
IV	dan	13.499	17.454	116	115,29	104,09
V	dan	14.573	15.291	68	154,04	140,31
VI	dializa	292	310	4	758,26	758,26
SKUPAJ				4.526		

Opomba: Gre za število bolnikov, ki so imeli vsaj eno dializo v letu 2022 (razen za dialize II).

Vir: podatki ZZS.

Tabela 18. Načrtovana in plačana realizacija količine storitev po dejavnostih v Sloveniji v letih 2021 in 2022.

Program	Enota	Plan storitev			Plačana realizacija storitev			
		2021	2022	Indeks	2021	2022	Indeks	Indeks
		1	2	3=2/1	4	5	6=5/4	7=5/2
Osnovna dejavnost*	točke	10.261.283	11.912.314	116,09	9.608.506	10.502.568	109,30	88,17
Osnovna dejavnost	kol. za stor.	42.551.670	44.010.572	103,43	43.988.959	50.296.080	114,34	114,28
Patronažna zdravstvena nega	storitev/primer	1.223.201	1.237.012	101,13	1.191.771	1.297.797	108,90	104,91
Osnovna dejavnost – fizioterapija	uteži	340.805	348.441	102,24	326.348	381.402	116,87	109,46
Zobozdravstvena dejavnost	točke	53.729.774	54.621.317	101,66	53.199.054	56.111.250	105,47	102,73
Nenujni reševalni prevozi	točke	41.789.235	41.789.235	100,00	31.027.680	57.340.988	184,81	137,21
Specialistična ambulantna dejavnost	točke	56.717.195	54.236.894	95,63	59.561.121	62.493.630	104,92	115,22
Magnetnoresonančno slikanje (MRI)	preiskave	160.675	159.526	99,29	198.094	233.753	118,00	146,53
Računalniška tomografija (CT)	preiskave	142.977	142.181	99,44	173.760	191.196	110,03	134,47
Radioterapija	primeri	253.690	253.690	100,00	295.541	325.389	110,10	128,26
Lekarniška dejavnost	točke	15.314.583	15.315.863	100,01	15.669.271	16.305.120	104,06	106,46
Dejavnost socialnovarstvenih zavodov	zdr. nege	7.878.950	7.978.914	101,27	7.577.890	7.861.852	103,75	98,53
Stacionarno zdraviliško zdravljenje	NOD ¹	388.570	391.488	100,75	345.375	413.866	119,83	105,72
Stacionarno zdraviliško zdravljenje	točke	7.965.685	7.965.685	100,00	8.230.260	9.813.338	119,23	123,20
Ambulantno zdraviliško zdravljenje	točke	140.896	140.896	100,00	88.525	86.154	97,32	61,15
Akutna bolnišnična obravnava**	primeri	345.085	345.262	100,05	313.632	328.355	104,69	95,10
Akutna bolnišnična obravnava**	uteži	549.543	572.909	104,25	548.544	547.059	99,73	95,49
Neakutna bolnišnična obravnava	BOD ¹	183.160	173.425	94,69	101.447	95.890	94,52	55,29
– podaljšano bolnišnično zdravljenje	BOD ¹	60.851	51.117	84,00	37.065	41.799	112,77	81,77
– zdravstvena nega in paliativna oskrba	BOD ¹	122.309	122.309	100,00	64.382	54.091	84,02	44,23
Psihijatrija***	primeri	10.208	10.013	98,09	8.859	9.536	107,64	95,23
Doječe matere in sobivanje staršev ob hospitaliziranem otroku****	NOD ¹	44.062	46.504	105,54	53.950	73.025	135,36	157,03
Invalidna mladina	BOD ¹	13.532	19.548	144,46	13.767	14.312	103,96	73,21
Transplantacije	operacije	378	378	100,00	355	442	124,51	116,93

Opombe: 1 BOD – bolnišnični oskrbni dan, NOD – nemedicinski oskrbni dan.

* V podatkih je vključen program centrov za sluh in govor.

** Plačana realizacija primerov in uteži zajema tudi storitve za covid.

*** V psihiatriji so upoštevani podatki za primere v psihiatriji in za primere v psihogeriatrji, ki so bili pred tem združeni.

Popravek je narejen tudi za leto 2021.

**** Pri doječih materah in sobivanju staršev ob hospitaliziranem otroku je popravek narejen tudi za leto 2021.

Vir: podatki ZZS.

1.3.3 Zdravstvena oskrba na primarni ravni

Skupna vrednost programov, ki je bila, v skladu s pogodбами z izvajalci zdravstvene oskrbe na primarni ravni, plačana iz OZZ, je znašala 631,6 milijona evrov, kar je 18,82 % več kot v letu 2021. V primerjavi z vsemi odhodki ZZS za zdravstvene storitve je to 27,7 %. V tej vsoti so zajeti izdatki za dejavnost izbranih osebnih zdravnikov (brez zobozdravstva) v višini 309,3 milijona evrov, za urgentno medicino v splošni zunajbolnišnični dejavnosti v višini 94,8 milijona evrov, za javno zdravje v višini 25,8 milijona evrov, za dejavnost splošnega zobozdravstva in pedontologije v višini 85,2 milijona evrov, za delovno terapijo in fizioterapijo v višini 23,7 milijona evrov, za nego in patronažo v višini 45,5 milijona evrov, za presejalne programe v višini 18,9 milijona evrov, za programe s področja duševnega zdravja otrok, mladostnikov in odraslih v višini 19,9 milijona evrov ter za ostale storitve v višini 8,2 milijona evrov.

1.3.3.1 Izvajanje programov, dostopnost in strateški nakupi

Zdravstvena oskrba na primarni ravni se izvaja v 15 različnih zdravstvenih dejavnostih: družinska medicina, otroški in šolski dispanzer, medicina dela, prometa in športa, dispanzer za ženske, urgentna medicina v splošni zunajbolnišnični dejavnosti, javno zdravje (zdravstvena in zobozdravstvena vzgoja, zdravstvenovzgojni centri in centri za krepitev zdravja), splošno zobozdravstvo,⁸ pedontologija, delovna terapija, fizioterapija, nega in patronaža, presejalni programi, programi s področja duševnega zdravja otrok, mladostnikov in odraslih ter nenujni

Tabela 19. Število obiskov izbranih osebnih zdravnikov po dejavnostih in po vrstah obiskov v letu 2022 v primerjavi z leti 2013, 2020 in 2021.

Obiski po dejavnostih:	2013	2020	2021	2022
Splošna / družinska medicina	7.783.890	9.398.992	10.636.906	11.505.664
– kurativni – prvi	2.328.983	1.612.156	1.502.263	1.760.309
– kurativni – ponovni	2.100.546	1.490.916	1.264.753	1.380.290
– preventivni	72.693	7.624	7.365	13.916
– posvet na daljavo	0	491.828	2.099.859	2.033.580
– hišni obisk	44.794	27.812	24.721	24.469
– kratki obisk	3.194.920	5.699.232	5.695.193	6.230.761
– drugo*	41.954	69.424	42.752	62.339
Otroški / šolski dispanzer	2.150.431	1.795.230	2.310.172	2.690.024
– kurativni – prvi	918.923	487.573	467.504	642.916
– kurativni – ponovni	345.236	168.045	149.677	171.084
– preventivni	311.992	255.536	278.514	395.626
– posvet na daljavo	0	77.405	596.895	632.379
– hišni obisk	498	270	255	210
– kratki obisk	453.063	701.897	722.477	837.488
– drugo*	120.719	104.504	94.850	10.321
Dispanzer za ženske	803.907	681.129	732.429	747.217
– kurativni – prvi	146.056	115.817	126.169	198.235
– kurativni – ponovni	37.813	37.540	42.990	42.477
– preventivni	149.858	107.345	115.938	270.895
– posvet na daljavo	0	4.042	60.132	62.205
– kratki obisk	196.510	172.557	127.472	122.093
– drugo*	273.670	243.828	259.728	51.312
SKUPAJ	10.738.228	11.875.351	13.679.507	14.942.905

Opomba: * Gre za druge razloge obiskov na primarni ravni, kot so npr. cepljenje, posegi idr., ki se v tej analizi ne spremljajo.

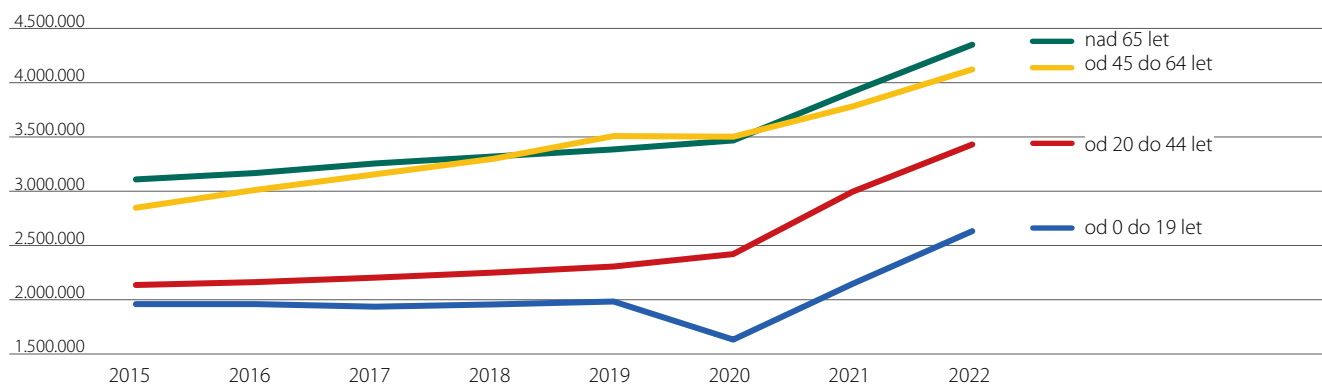
Vir: podatki ZZS.

reševalni prevozi. Za plačevanje pogodbeno dogovorjenih programov se uporabljajo različni modeli plačevanja,⁹ kot so glavarina in storitve v dejavnosti družinske medicine, otroškega in šolskega dispanzerja ter v dispanzerju za ženske. Plačevanje na podlagi opravljenih storitev, ki so izražene v relativnih enotah (npr. točka, utež), je uveljavljeno v medicini dela, prometa in športa, splošnem zobozdravstvu, pedontologiji, delovni terapiji, fizioterapiji ter na področju nenujnih prevozov. Na podlagi cen storitev pa so plačani programi v negi in patronaži in večina presejalnih programov. Financiranje urgentne medicine v splošni zunajbolnišnični dejavnosti in nekaterih programov s področja duševnega zdravja temelji na programu dela, ostali programi s področja javnega in duševnega zdravja pa so plačani v enem delu na podlagi programa dela, v drugem pa na podlagi opravljenih dejavnosti.

Na primarni ravni si zavarovane osebe lahko izberejo osebnega zdravnika. Osebnega zdravnika si izbirajo v 4 osnovnih dejavnostih na primarni ravni: družinski medicini, zdravstvenem varstvu predšolskih in šolskih otrok ter študentov, zdravstvenem varstvu žensk in v zobozdravstvenem varstvu.

Konec leta 2022 je zdravstveno oskrbo izvajalo 1.086,93 tima družinske medicine, vključno s preventivnimi pregledi kategoriziranih športnikov in timi, ki izvajajo dejavnost v socialno varstvenih zavodih, 348,29 tima otroškega in šolskega dispanzerja, vključno s timi v posebnih zavodih in preventivnimi pregledi otrok športnikov (od tega za preventivo 75,68 tima), 157 timov dispanzerja za ženske in 716,88 tima zobozdravstva za odrasle, 300,12 tima zobozdravstva za mladino ter 11,92 tima zobozdravstva za študente. V okviru timov družinske medicine je dejavnost referenčnih ambulant izvajalo 888,71 tima diplomiranih medicinskih sester. Program patronaže in nege je izvajalo 917,67 tima, fizioterapije 605,56 tima, dejavnost centrov za dušev-

9 Povzete so le glavne značilnosti modelov plačevanja.

Slika 9. Gibanje obiskov v ambulantah izbranih zdravnikov na primarni ravni (brez ginekoloških ambulant) glede na starost zavarovanih oseb med letoma 2015 in 2022.

no zdravje 50 timov, dejavnost urgentne medicine v splošni zunajbolnišnični dejavnosti 102,67 tima, dejavnost reševalnih prevozov 530,39 tima, program zdravstvenovzgojnih centrov in centrov za krepitev zdravja pa je izvajalo 59 centrov.

V letu 2022 so zavarovane osebe obiskale zdravnika v ambulantah družinske medicine, otroškega in šolskega dispanzerja ter v dispanzerju za ženske 14.942.905-krat. Zaradi vplivov staranja prebivalstva in zato večjih potreb zavarovanih oseb število obiskov zavarovanih oseb pri izbranih osebnih zdravnikih že vrsto let raste. Podatki ZZZS kažejo, da se je povečalo skupno število obiskov v ambulantah na primarni ravni od 10.738.228 v letu 2013 na 14.942.905 v letu 2022 in je bilo najvišje v letu 2022. V letu 2022 se je število obiskov povečalo za 9,24 % v primerjavi z letom poprej (Tabela 19). V letu 2022 je razvidno povečanje števila obiskov v vseh starostnih skupinah (Slika 9).

Z Dogovorom 2022 so se predvidene širitve za dodatne time izbranih osebnih zdravnikov realizirale le delno. Osnovni razlog za to je pomanjkanje zdravnikov družinske medicine. Zato izvajalci, kljub zagotovljenim finančnim virom, niso uspeli zagotoviti dodatnega kadra. ZZZS je tako uspel oddati program za 15,65 novega tima (od predvidenih 15,94) zdravnikov družinske medicine in 4,63 tima (od predvidenih 9,52) zdravnikov otroškega in šolskega dispanzerja. K vse slabši dostopnosti do zdravnikov družinske medicine je prispevalo tudi upokojevanje in nezmožnost izvajalcev, da bi te zdravnike nadomestili z novimi zaposlitvami, a tudi odhodi zdravnikov iz javne zdravstvene mreže.

Na podlagi Dogovora 2022 so bile predvidene tudi širitve za program ambulant za večjo dostopnost do izbranega osebnega zdravnika. Tudi tukaj se je program realiziral delno, in sicer ZZZS je uspel oddati program le za 8,2 novega tima (od predvidenih 57,00) zdravnikov družinske medicine in 1,6 tima (od predvidenih 7,6) zdravnikov otroškega in šolskega dispanzerja.

S temi podatki in s staranjem populacije, ki potrebuje več storitev, je možno pojasniti preobremenjenost zdravnikov, predvsem pa težave zavarovanih oseb z izbiro osebnih zdravnikov na primarni ravni. Neposredni povod za težave pri izbiri osebnih zdravnikov oziroma dostopu je bil sprejem sporazuma med Vlado RS in sindikatom Fides (2017), ki je opredelil nove, nižje normative za izbrane zdravnike. Ta omogoča zdravnikom družinske medicine, otroškega in šolskega dispanzerja, da lahko odklonijo opredeljevanje novih zavarovanih oseb, ko dosežejo obremenitev 1.895 glavarinskih količnikov.

Preskrbljenost območnih enot (v nadaljnjem besedilu OE) ZZZS s programi ambulant družinske medicine, otroškega in šolskega dispanzerja, dispanzerja za ženske ter s programom patronaže in nege na domu glede na povprečje v Sloveniji v letu 2022 je razvidna v Tabeli 20. Razlike med OE ZZZS so, glede na slovensko povprečje, vidne pri vseh analiziranih dejavnostih. Razlogov je več, najpogosteje pa je sedanje stanje posledica preteklih odločitev Vlade RS ob obravnavi spornih vprašanj Dogovora, da se poveča program izvajalcem območnih enot, ki so bolj preskrbljene. Drugi pomemben razlog pa je, da izvajalci, kljub ustreznemu načrtovanju povečanja programa po območnih enotah, niso uspeli zagotoviti kadra, kar je bil za ZZZS pogoj za povečanje pogodbeno dogovorjenega programa.

Pomemben del dejavnosti na primarni ravni so preventivni programi. Vsebina in usmeritve za izvajanje preventivnih programov so opredeljene v Pravilniku za izvajanje preventivnega

Tabela 20. Preskrbljenost prebivalcev posameznih območnih enot ZZS s programi zdravstvenih dejavnosti glede na povprečje v Sloveniji v letih 2021 in 2022.

Območna enota	Splošna ambulanta, otroški in šolski dispanzer		Dispanzer za ženske		Nega na domu in patronaža	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Celje	98,37	100,65	94,74	91,92	100,52	99,61
Koper	101,17	100,68	93,59	90,28	95,45	95,71
Kranj	96,64	97,00	99,64	97,10	86,28	85,71
Krško	100,77	98,44	94,90	91,96	110,27	109,74
Ljubljana	98,38	98,54	105,65	103,42	92,81	92,75
Maribor	101,29	101,07	94,92	98,89	105,10	105,70
Murska Sobota	116,14	114,59	96,67	109,65	126,35	125,85
Nova Gorica	103,70	101,53	100,08	102,50	109,23	112,63
Novo mesto	96,76	97,45	87,14	95,08	93,00	92,33
Ravne na Koroškem	98,57	98,34	116,07	111,38	120,87	120,57

Vir: podatki ZZS.

zdravstvenega varstva na primarni ravni. Čeprav je epidemija covid-19 v preteklih dveh letih vplivala na izvajanje preventivnih programov, kaže poudariti nadaljnjo krepitev preventivnih programov na primarni ravni v letu 2022. Cilj preventivnih programov je zgodnje prepoznavanje dejavnikov tveganja za nastanek bolezni, ustrezno ukrepanje in s tem zmanjševanje obolevnosti, umrljivosti in invalidnosti. Pri odrasli populaciji se preventivni programi usmerjajo v aktivni nadzor nad zdravjem ljudi, zgodnje odkrivanje visoko ogroženih za razvoj bolezni srca in ožilja in drugih bolezni ter ustrezno ukrepanje, vključno s svetovanjem glede dejavnikov tveganja in za spremembo življenjskega sloga.

- Preventivno zdravstveno varstvo novorojenčkov, dojenčkov, predšolskih in šolskih otrok ter mladine do dopolnjenega 19. leta starosti in študentov izvajajo otroški in šolski dispanzerji in dispanzerji za študente. Realizacija preventivnega programa v letu 2022 je preseгла plan za 12,6 % in je za 3,96 % večja v primerjavi z letom 2021. Za to populacijo in nekatere druge ranljive skupine se preventivne obravnave zagotavljajo tudi v patronažnem varstvu, ki je opravilo 141.904 preventivne storitve, kar je 3,7 % manj kot v letu poprej.
- Program varovanja reproduktivnega zdravja zagotavljajo dispanzerji za ženske. V dispanzerjih za ženske je bilo opravljenih 94.437 pregledov nosečnic, kar je 6,4 % manj v primerjavi z letom 2021. Od skupnega števila preventivnih pregledov jih je bilo 1.311 opravljenih pri diplomiranih medicinskih sestrah. V dispanzerjih za ženske se je izvajal tudi presejalni program ZORA za preprečevanje raka materničnega vratu. Program obravnava populacijo žensk od 20 do 64 let. V okviru programa je bilo v zadnjih 5 letih pregledanih 85,6 % vseh žensk v ciljni skupini. Iz poročila državnega programa ZORA izhaja, da je v letu 2021 (zadnji znani podatek) za rakom materničnega vratu zbolelo 88 žensk, kar je druga najmanjša vrednost od uvedbe programa. V okviru presejalnega programa DORA za zgodnje odkrivanje raka dojke pa je bilo opravljenih 109.129 presejalnih mamografij oziroma 3,6 % manj kot v letu 2021, ko je bilo slikanih 113.679 žensk. Odzivnost vabljenih žensk je bila 78,1 % (cilj vsaj 70 %), odkritih pa je bilo 590 primerov raka dojke.
- Preventivno zdravstveno varstvo odraslih izvajajo predvsem diplomirane medicinske sestre v referenčnih ambulantah in v zdravstvenovzgojnih centrih in centrih za krepitev zdravja. V referenčnih ambulantah je bilo opravljenih 857.972 storitev, kar je 57,5 % več kot v letu poprej. V zdravstvenovzgojnih centrih in centrih za krepitev zdravja pa je potekalo 6.791 (51,2 %) delavnic. Pomemben del preventivnega varstva odrasle populacije je program SVIT (50–74 let) za preprečevanje in zgodnje odkrivanje raka na debelem črevesu in danki. V letu 2022 so bile v program povabljene 314.803 osebe. Vročenih je bilo 313.578 vabil. Za sodelovanje v programu se je odločilo 198.916 oseb (v letu 2021 198.330), kar pomeni 63,43-odstotno odzivnost. Opravljenih je bilo 9.445 kolonoskopij, v 173 primerih (1,83 %) pa je bil odkrit rak debelega črevesa. V okviru preventivnega zdravstvenega varstva odraslih bi omejnili še cepljenje proti gripi, ki se je v letu 2022 financiralo iz državnega proračuna, udeležila pa se ga je 123.201 oseba (v letu 2021 164.519 oseb).

ZZZS poleg preventivnih programov sofinancira tudi zdravstveno letovanje otrok in obnovitveno rehabilitacijo. Za sofinanciranje zdravstvenega letovanja 6.353 otrok in šolarjev je ZZZS porabil 1.683.199 evrov, za sofinanciranje skupinske obnovitvene rehabilitacije za 3.395 udeležencev, 1.044 spremljevalcev in 197 terapevtov pa 3.736.071 evrov. Realizacija programa je bila nekoliko nižja od planirane. Od 5.659.442 evrov načrtovanih sredstev za ta namen (za oba programa) je bilo dejansko porabljenih 5.419.270 evrov (96 %).

Skupaj je ZZZS v letu 2022 za vse preventivne programe namenil 125,31 milijona evrov, kar predstavlja 4,70 % od vseh odhodkov ZZZS za zdravstvene storitve.

V letu 2022 je bilo v programu zobozdravstva na primarni ravni obračunanih 4,37 % storitev več kot v letu 2021. Javni zavodi so imeli obračunanih 3,51 % storitev več, koncesionarji pa 5,26 % več kot v predhodnem letu. Na področju zobozdravstva so izvajalci opravili še 71.166 zdravstvenovzgojnih programov za vzdrževanje ustrezne higiene zob, kar je za 80,09 % več kot v letu 2021.

Tudi v drugih dejavnostih na primarni ravni je bila obračunana realizacija programa višja kot v letu 2021:

- v letu 2022 sta bili v fizioterapiji obračunani 381.402 uteži, kar je za 16,87 % več v primerjavi z letom poprej. Poleg tega je bilo obračunanih še 46.869 specialnih fizioterapevtskih obravnav, kar je 2.796 obravnav več kot v lanskem letu;
- v dejavnosti zdravstvene nege in patronaže je bilo obračunanih 1.297.797 storitev, kar je 8,9 % več v primerjavi z letom poprej. Javni zavodi so imeli obračunanih 8,46 % storitev več, koncesionarji pa 12,24 % storitev več kot v letu 2021;
- obračunano število kilometrov v dejavnosti nenujnih prevozov je bilo 57.340.988, kar je 84,81 % več kot v letu 2021. Ta rast je posledica interventne zakonodaje, ki je v letu 2022 omogočila plačilo po realizaciji, medtem ko je bila večina vrst nenujnih reševalnih prevozov v letu 2021 plačana samo do plana.

1.3.3.2 Novosti pri obračunu storitev

Na primarni ravni je ZZZS v letu 2022 celovito prenovil seznam storitev za obračun opravljenega dela v razvojnih ambulantah s centrom za zgodnjo obravnavo otrok. Obravnave v teh ambulantah so namenjene otrokom in mladostnikom do 19. leta z motnjami ali težavami v razvoju, pri čemer je pomembno, da se sodobne diagnostično-terapevtske obravnave izvajajo v domačem okolju. V razvojni ambulanti delujejo zdravnik specialist pediater, diplomirana medicinska sestra, srednja medicinska sestra ali administrator, fizioterapevti, delovni terapevti, logopedi, psihologi, strokovni delavci s področja specialne in rehabilitacijske pedagogike in socialni delavci.

Poleg tega je bila v letu 2022 dokončana celovita prenova modela plačevanja v delovni terapiji. Storitve za obračun dela v delovni terapiji je ZZZS uvedel v letu 2020, v lanskem letu pa je model plačevanja dopolnil še z novim normativom za delovne terapevte kot posledica uvedbe novih storitev in njihovih realnejših časovnih opredelitev. V celoti je bil prenovljen seznam storitev v logopediji in v drugih organizacijskih oblikah na primarni ravni, kjer logopedi opravljajo svojo dejavnost (centri za duševno zdravje, dispanzerji za mentalno zdravje itd.).

Na področju družinske medicine je bil pripravljen in v okviru dogovora tudi sprejet model plačevanja storitev diplomirane medicinske sestre v ambulantah družinske medicine (t. i. referenčna ambulanta), ki je vzpostavil nove cene storitev in tudi finančno opredelil diplomirano medicinsko sestro kot standardni del tima ambulante družinske medicine. Toda uvedba modela se je prestavila za eno leto na podlagi Uredbe. V ostalih dejavnostih na primarni ravni je ZZZS z dopolnitvami modelov plačevanja – uvedba posameznih novih storitev ali spremembe opisa obstoječih storitev – podpiral zmanjševanje napotovanj na sekundarno raven (novi posegi v družinski medicini in pediatriji) in oblikoval bolj jasna pravila in omejitve pri obračunavanju storitev, ki se krijejo iz OZZ. ZZZS je s tem želel preprečiti poslabšanje dostopnosti zavarovanih oseb do zdravstvenih storitev in s tem njihovega zdravja.

Na področju zobozdravstva je ZZZS v letu 2022 uvedel nove storitve za obračun zobozdravstvene oskrbe na primarni ravni za bolnike z rakom glave in vratu. Poleg tega je v celoti prenovil storitve zobozdravstvene vzgoje otrok, mladostnikov in študentov, storitve rentgenskega slikanja zob na primarni in sekundarni ravni zobozdravstvene dejavnosti ter endodontske storitve zdravljenja zob na primarni ravni.

1.3.4 Specialistična ambulantna in bolnišnična oskrba

Skupna vrednost programov, obračunana v okviru pogodb z izvajalci specialistične zunajbolnišnične in bolnišnične zdravstvene oskrbe na sekundarni in terciarni ravni, je znašala 1.771,8 milijona evrov, kar je 10,3 % več kot v preteklem letu, v primerjavi z vsemi odhodki ZZS pa je ta vrednost programov znašala 67 % vseh odhodkov ZZS za zdravstvene storitve. V tej vsoti so zajeti izdatki za specialistično ambulantno dejavnost v višini 608,5 milijona evrov (34,3 %), za bolnišnično dejavnost v višini 1.141,7 milijona evrov (64,4 %), za zdraviliško zdravljenje kot nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja in za druge izdatke pa v višini 21,6 milijona evrov (1,2 %).

1.3.4.1 Izvajanje programov, dostopnost in strateški nakupi

Zavarovane osebe uresničujejo zdravstveno oskrbo v specialistični zunajbolnišnični dejavnosti in bolnišnični dejavnosti praviloma na osnovi napotnic svojih osebnih izbranih zdravnikov, in sicer za specialistične preglede in zahtevnejše storitve in posege s področja diagnosticiranja, zdravljenja in rehabilitacije, ki jih ni mogoče izvajati v osnovni zdravstveni dejavnosti.

V specialistični zunajbolnišnični dejavnosti program izvajajo različni izvajalci, in sicer v pretežni meri bolnišnice, v manjšem obsegu pa tudi zasebni izvajalci, zdravilišča in zdravstveni domovi. Dejavnost se izvaja v kar 40 vrstah zdravstvenih dejavnosti (specialnosti), ki so podrobneje opredeljene z več kot 70 podvrstami zdravstvenih dejavnosti. Večina programov se še vedno planira in obračunava v točkah, že desetletje pa ZZS postopoma razvija nove modele plačevanja, ki temeljijo na seznamih novih, sodobnejših storitev, med katerimi so tudi celostne obravnave, ko je v ceno vključen paket storitev.

ZZS je imel v letu 2022 v pogodbah z izvajalci dogovorjenih skoraj 1.200 timov za programe, ki se obračunavajo v točkah ter za dermatologijo, revmatologijo in otorinolaringologijo, kjer se storitve obračunavajo na podlagi dogovorjenih cen. Največ timov je bilo načrtovanih za slikovne diagnostične preiskave (140), od tega ultrazvočno slikanje (97) in rentgensko slikanje (43), v splošni kirurgiji vključno z urgentno ambulantno (134), v psihiatriji, vključno s pedopsihiatrijo (124), v oftalmologiji (96), v kardiologiji, vključno s kardiološko rehabilitacijo (71), v pulmologiji (64), v gastroenterologiji (59), v internistiki z urgentno ambulantno (57), v otorinolaringologiji (55), v nevrologiji, vključno z urgentno ambulantno (50), v diabetologiji (41) in dermatologiji (41).

Epidemija covid-19 v letu 2022 ni bistveno vplivala na izvedbo programov kot v prejšnjih dveh letih. Skupno število obravnav je preseglo število obravnav v letu 2019, in sicer predvsem na račun večjega števila slikovnodiaagnostičnih preiskav, v manjši meri pa so se povečali tudi prvi in kontrolni pregledi ter posegi (celostne obravnave) in druge obravnave. Glede na leto 2019 je še vedno opravljenih manj prvih pregledov (31.033), kljub za 20 % boljшему vrednotenju pri končnem letnem obračunu, in kontrolnih pregledov (273.494), kar je razvidno v Tabeli 21.

Izrazitejši upad števila pregledov glede na preteklo leto ugotavljamo na področju otorinolaringologije za več kot 18.900 (za 26 %), na področju psihiatrije in pedopsihiatrije (preko 10.200)

Tabela 21. Število obravnav v specialističnih ambulantah na sekundarni ravni po vrstah obravnav v letu 2022 v primerjavi z leti 2013, 2020 in 2021.*

Obravnave	2013	2020	2021	2022
Vse obravnave	6.041.478	6.113.062	7.202.196	7.599.692
– prvi pregled ¹	1.709.732	984.417	1.105.871	1.171.166
– kontrolni pregled ²	2.129.922	1.676.208	1.803.746	1.861.106
– slikovne preiskave ³	1.105.514	1.165.011	1.389.170	1.511.538
– posegi ⁴	77.742	140.528	162.039	184.670
– drugo ⁵	1.018.568	2.146.898	2.741.370	2.871.212

Opombe: * – merilo je leto začetka obravnave.

1 – storitev E0273 – prvi pregled,

2 – storitev E0274 – kontrolni pregled

3 – vse obravnave na vrsti dejavnosti 231 radiologija

4 – Posegi so celostne zunajbolnišnične obravnave, ki so izločene iz točkovnega sistema in predstavljajo paket storitev,

5 – Dialize, aplikacije zdravil, obravnave, opravljene v okviru prvega ali kontrolnega pregleda, a ne hkrati kot pregled, ...

Vir: podatki ZZS.

predvsem na račun zmanjšanja kontrolnih pregledov ter na področju obravnave bolezni dojk ter zdravljenju neplodnosti, kjer je za skoraj 1.900 manj pregledov. Povsod drugod je bilo opravljenih več pregledov, količinsko največ v splošni kirurgiji (več kot 40.700) in okulistiki (več kot 16.300). Raven iz leta 2019 so pri pregledih skupaj dosegali le pri programu onkologije, klinične genetike, tireologije in pri zdravljenju neplodnosti, pri prvih pregledih pa dodatno pri obravnavi invalidne mladine, v alergologiji, infektologiji, kardiologiji in vaskularni medicini, pediatriji, splošni kirurgiji, urologiji in ortopediji. Na področju slikovnih diagnostičnih preiskav je bilo glede na preteklo leto več preiskav (skupaj preko 122.300 oziroma 8,8 % več), od tega pretežno zaradi rentgenskega slikanja (63.465 obravnava več) in magnetno resonančnega slikanja (30.425).

Pri posegih (celostnih obravnavah) je bilo glede na leto poprej opravljenih 22.631 obravnava več, oziroma preko 30.000 obravnava več kot v letu 2019, kar kaže na pozitiven trend povečevanja deleža ambulantnih oziroma dnevni obravnava. K povečanju je v največji meri prispeval 33 % porast operacij sive mreže za 6.167, 48 % porast izreza benigne tvorbe kože in podkožnega tkiva za 5.124, 8 % porast zdravljenja starostne degeneracijske makule in molekularnega edema za več kot 3.550, 56 % porast operacij na ožilju za 1.579 in 25 % porast operacij karpalnega kanala za več kot 1.040. Nasprotno pa se je nadaljeval upad realizacije pri amniocentezi in biopsiji horionskih resic, saj jih je bilo opravljenih skoraj 40 % manj v primerjavi z letom 2019.

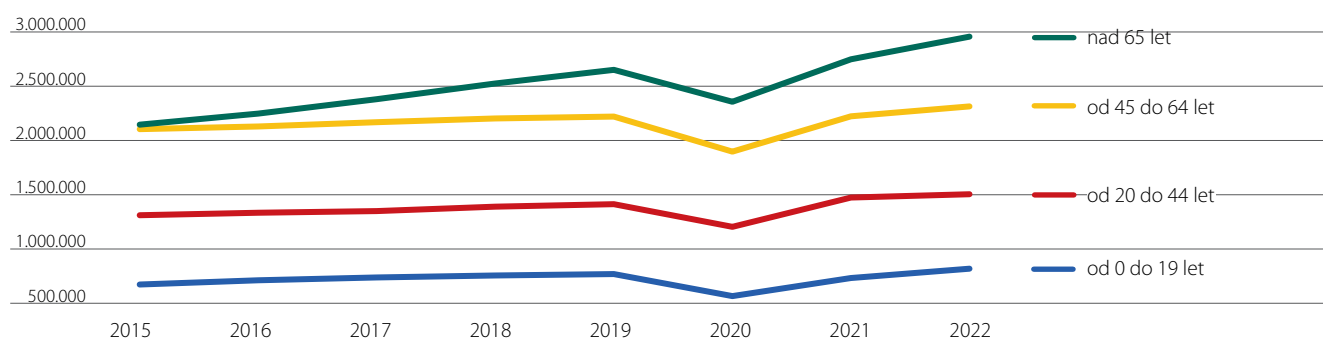
Iz Slike 10 je razvidno, da realizacija števila obravnava vztrajno raste, razen v letu 2020, ko je zaradi epidemije covid-19 viden padec in nato ponoven dvig, in sicer v vseh starostnih skupinah, največ pa pri starejši populaciji od vključno 65. leta dalje.

Bolnišnična zdravstvena oskrba na sekundarni in terciarni ravni predstavlja strokovno, tehnološko in organizacijsko zahtevnejše storitve diagnosticiranja, zdravljenja, medicinske rehabilitacije ter zdravstvene nege, ki jih glede na zdravstveno stanje pacienta ni mogoče opraviti v osnovni ali specialistični zunajbolnišnični dejavnosti oziroma v zdraviliščih. Izvaja jo skupaj 10 splošnih in 10 specialnih bolnišnic, 8 zasebnih izvajalcev, na terciarni ravni pa še 6 klinik oziroma inštitutov. Dejavnost se izvaja v kar 43 vrstah zdravstvenih dejavnosti (specialnosti), ki so podrobneje opredeljene na desetih podvrstah zdravstvene dejavnosti. Na terciarni ravni se izvaja najvišja izvedenska raven zdravstvene oskrbe ter raziskovanja, razvojni projekti, uveljavljanje in prenos novih znanj na druge zdravstvene sodelavce. Na tej ravni se zagotavlja tudi izdaja mnenj pristojnih klinik (inštitutov) v zvezi s postopki uveljavljanja pravice do pregleda, preiskave in zdravljenja v tujini. Terciarno dejavnost opravljajo le klinike in inštituti, ki jih je imenovalo MZ.

Bolnišnična oskrba se lahko izvaja v obliki hospitalizacije (pacient je sprejet na oddelek čez noč za en dan ali več), v obliki enodnevne obravnava ali pa kot dolgotrajna dnevna obravnava (pacient več dni prihaja v bolnišnico, kjer ga praviloma obravnavajo več kot 4 ure, vendar ne čez noč, npr. kemoterapija).

Planiranje in financiranje programov v tej dejavnosti je različno. Akutna obravnava je zdravstvena oskrba, ki vključuje diagnosticiranje bolezenskega stanja, vse oblike zdravljenja ter rehabilitacijo. Razdeljena je na 4 osnovne obračunske modele: akutna bolnišnična obravnava, ki je plačana na podlagi skupin primerljivih primerov (SPP) po obračunski enoto utež, transplantacija, psihiatrična obravnava, rehabilitacija in druge storitve.

Določene storitve, ki so bile nekdanji sestavni del akutnih bolnišničnih obravnava, se danes izvajajo tudi v okviru ambulantne obravnava. Gre praviloma za enkratne ali ponavljajoče se posege,

Slika 10. Gibanje števila obravnava v specialističnih ambulantah na sekundarni ravni glede na starost zavarovanih oseb med letoma 2015 in 2022.

Tabela 22. Število hospitalizacij v bolnišnicah na sekundarni in terciarni ravni po vrstah in trajanju obravnav v letu 2022 v primerjavi z leti 2013, 2019, 2020 in 2021.

Obravnave	2013	2019	2020	2021	2022
1. Število obravnav (primerov storitev):	399.645	396.887	338.003	359.679	384.407
1.1 – akutne obravnave*	361.497	364.023	313.601	332.059	348.041
1.2 – neakutne in druge obravnave**	38.148	32.864	24.402	27.620	36.366
2. Dnevi bolnišničnega zdravljenja:	3.151.107	3.002.545	2.619.519	2.609.645	2.739.306
2.1 – akutne obravnave	2.521.388	2.479.865	2.084.725	2.192.770	2.239.283
2.2 – neakutne in druge obravnave	629.719	522.680	534.793	416.875	500.023
3. Povprečno trajanje akutnih obravnav (3=2.1/1.1.)	7,0	6,8	6,6	6,6	6,4
4. Povprečno trajanje neakutnih obravnav (4=2.2/1.2)	16,5	15,9	21,9	15,1	13,7

Opombe: * – Akutna bolnišnična obravnava – SPP, transplantacija, bolnišnična rehabilitacija, bolnišnična psihiatrija, druge akutne obravnave.

** – Zdravstvena nega, paliativna oskrba, podaljšano bolnišnično zdravljenje, obravnava invalidne mladine, sprejemstva otroka v bolnišnici.

Vir: podatki ZZS.

ki največkrat trajajo manj od 4 ur: npr. operacija sive mreže, operacija utesnitve karpalnega kanala, operacija kile, operacija krčnih žil, ginekološki posegi (npr. medikamentni splav), histe-rokopska operacija, kemoterapija.

Neakutna bolnišnična obravnava je zdravstvena oskrba po končani akutni bolnišnični obravnavi, ko iz zdravstvenih ali socialnih razlogov ni možen odpust v domače okolje ali ni več možna nega v domačem okolju. Za neakutno obravnavo se šteje zdravstvena nega, paliativna oskrba

Tabela 23. Realizacija skupin primerljivih primerov v Sloveniji v letu 2022.

Izvajalci	Število primerov	Število uteži	Povprečno število uteži na primer
SB Celje	27.600	46.440,34	1,683
SB Izola	13819	21725,95	1,572
B Sežana	406	604,76	1,490
BŽBP Postojna	3041	3147,73	1,035
OB Valdoltra	6.955	20.016,40	2,878
SB Jesenice	13.004	19.420,20	1,493
BGP Kranj	4.016	3.706,26	0,923
B Golnik	9556	10913,44	1,142
SB Brežice	6.829	8.628,20	1,263
SB Trbovlje	6.346	8.136,27	1,282
UKC Maribor	40.386	80.035,48	1,982
SB Ptuj	9.694	12.631,48	1,303
SB Murska Sobota	16.268	25.014,25	1,538
SB Nova Gorica	13.984	21.936,72	1,569
SB Novo mesto	19.108	30.331,21	1,587
SB Slovenj Gradec	14.240	20.750,74	1,457
B Topolšica	3.194	5.473,40	1,714
UKC Ljubljana	91.192	169.177,52	1,855
Onkološki inštitut	15061	16.175,07	1,074
Kirurgija Bitenc	1.800	4.078,83	2,266
KS Rožna dolina	2986	4614,18	1,545
MC Medicor	3.252	8.381,72	2,577
Iatros	1.787	1.042,71	0,583
Estetika Fabjan	1.654	1.428,84	0,864
KC Toš	198	214,41	1,083
KKZD	100	280,50	2,805
Arbor Mea	1.879	2.751,95	1,465
SKUPAJ	328.355	547.058,56	1,666

Vir: podatki ZZS.

ter podaljšano bolnišnično zdravljenje, za katere skupaj velja enoten obračunski model z obračunsko enoto medicinskooskrbni dan.

Med druge bolnišnične obravnave uvrščamo programe za invalidne otroke in mladino, doječe matere, sobivanje staršev ob hospitaliziranem otroku, ki se planirajo in financirajo z različnimi obračunskimi enotami.

V letu 2022 se je skupno število bolnišničnih obravnave glede na preteklo leto povečalo za skoraj 25.000 oziroma 6,9 %, še vedno pa ni dosežena realizacija iz leta 2019, kot je razvidno iz Tabele 22. Realiziranih je bilo preko 384.400 obravnave, od tega 91 % akutnih obravnave (86 % samo SPP), ostalo pa so bile neakutne in druge obravnave. Nominalno največje povečanje je na akutni bolnišnični obravnavi SPP (več kot 16.500), pri drugih obravnaveh (več kot 9.200) pa predvsem zaradi sobivanja enega od staršev ob otroku, kjer se je na podlagi Zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije pravica do storitve že v letu 2021 razširila (podaljšana je starostna omejitev do vključno 14 let, prej do vključno 5 let), oziroma do 18 let za težja zdravstvena stanja in brez omejitev starosti za osebe, ki potrebujejo 24-urno nego in oskrbo) ter na psihiatriji (950) in pri transplantacijah (87). Trend upadanja realizacije se je nadaljeval v neakutni bolnišnični obravnavi, kjer je bilo opravljenih skoraj 320 obravnave manj kot v preteklem letu, ter pri drugih akutnih obravnaveh (240 manj kot v preteklem letu).

Povprečno trajanje obravnave je bilo najdaljše v neakutni in drugih obravnaveh (13,7 dni), in se je glede na preteklo znižalo za 1,3 dneva, predvsem zaradi večjega števila sobivanj ob otrocih, ki v povprečju trajajo približno 2 dni. V akutni bolnišnični obravnavi pa je trajanje obravnave v povprečju znašalo 6,4 dneva, kar je tudi 0,2 dni manj kot v preteklem letu.

Največji delež bolnišničnih obravnave (37 %) je bil opravljen za starostno skupino nad 65 let in je glede na preteklo leto nekoliko upadel.

Realizacija akutnih obravnave po modelu SPP po slovenskih bolnišnicah in zasebnih izvajalcih je razvidna iz Tabele 23. V primerjavi s preteklim letom se je število primerov sorazmerno zvišalo za več kot število uteži, tako da je povprečna utež na primer, ki predstavlja povprečno zahtev-

Tabela 24. Seznam 20 najpogostejše obračunanih skupin primerljivih primerov v letu 2022.

Zap. št.	Šifra	Skupine primerljivih primerov	Utež	Število primerov	Število uteži
1	O60D	Vaginalni porod brez zapletenih diagnoz	0,91	8.330	7.580,30
2	R63Z	Kemoterapija	0,21	7.987	1.677,27
3	I18Z	Posegi na kolenu	1,22	6.361	7.760,42
4	F42B	Okvare obtočil brez akutnega miokardnega infarkta – AMI, z invazivnimi srčnimi preiskavami, brez zapletov	0,78	5.668	4.421,04
5	E62A	Okužbe in vnetja dihal, z resnimi zapleti	2,61	5.146	13.431,06
6	N07Z	Ostali posegi na maternici, jajčnikih in jajcevodih zaradi nemalignih tvorbo	0,65	4.769	3.099,85
7	Z64B	Ostali dejavniki, ki vplivajo na zdravstveno stanje, brez zapletov	0,56	4.237	2.372,72
8	E62B	Okužbe in vnetja dihal, brez zapletov	1,48	4.126	6.106,48
9	Z62Z	Spremljanje po zaključenem zdravljenju brez endoskopije	0,22	4.040	888,80
10	N09Z	Konizacija in posegi na nožnici, materničnem vratu in zunanjem spolovilu	0,43	3.867	1.662,81
11	H04B	Holecistektomija brez zaprtega CDE brez katastrofalnih ali resnih spremljajočih bolezenskih stanj ali zapletov	1,23	3.760	4.624,80
12	I03C	Zamenjava kolka brez katastrofalnih ali resnih spremljajočih bolezenskih stanj ali zapletov	4,44	3.723	16.530,12
13	G09Z	Posegi pri ingvinalni in femoralni kili (starost > 0)	0,74	3.565	2.638,10
14	I04B	Zamenjava kolenskega sklepa, brez zapletov	4,70	3.469	16.304,30
15	O60B	Vaginalni porod, z zmernimi zapleti	1,17	3.420	4.001,40
16	I10B	Ostali posegi na hrbtu in vratu, brez zapletov	2,28	2.867	6.536,76
17	R61B	Limfom in neakutna levkemija, z zmernimi zapleti	1,47	2.781	4.088,07
18	T63B	Virusna bolezen, brez zapletov	0,5	2.762	1.381,00
19	F62A	Odpoved srca (srčno popuščanje) in šok, z resnimi zapleti	2,62	2.602	6.817,24
20	G68B	Gastroenteritis (starost < 10) brez spremljajočih bolezenskih stanj ali zapletov	0,47	2.591	1.217,77

Vir: podatki ZZS.

nost primera, padla z 1,75 na 1,67 (v letu 2019 je bila 1,60). K padcu je prispevalo zmanjšanje zahtevnih obravnav zaradi zdravljenja bolezni covid in povečanje manj zahtevnih obravnav.

Če povprečno zahteven primer na ravni Slovenije vrednotimo po povprečni ceni iz leta 2022, bi vrednost povprečnega primera v tem letu znašala 2.539,60 evra oziroma 121,66 evra manj kot v letu poprej, oziroma 106,45 evra več kot v letu 2019 (v to ceno niso všteta sredstva za terciarno dejavnost, ker so po izvajalcih različna). Na povprečno ceno primera so najbolj vplivali najpogosteje obračunani primeri SPP, ki so razvidni v Tabeli 24.

Dostopnost do storitev specialistične zunajbolnišnične in bolnišnične dejavnosti se v letu 2022 ni bistveno izboljšala. Podatke o čakalnih dobah in številu čakajočih vodi Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu NIJZ), ki je v letu 2022 objavil le dve poročili o čakalnih dobah in številu čakajočih – stanje na 1. 10. 2022 in 1. 11. 2022. Za Letno poročilo je ZZZS zaprosil NIJZ za podatke o čakalnih dobah in številu čakajočih na dan 1. 1. 2023. NIJZ je pripravil podatke za 25 vrst zdravstvenih storitev, ki se nanašajo na prve preglede in za 299 diagnostično-terapevtskih storitev.

Tabela 25 prikazuje primerjavo povprečnih čakalnih dob (v dnevih) za izbranih 56 storitev na dan 1. 1. 2022 in 1. 1. 2023 ter prvi možni termin za stopnjo nujnosti »redno« na dan 1. 1. 2023.

Tabela 25. Čakalne dobe za izbrane storitve oziroma programe.

Storitev / ambulanta	Prvi termin "redno" 1. 1. 2023	Povprečna čakalna doba			Indeks
		1. 1. 2022	1. 1. 2023	In-	
Dermatološki pregled – prvi	221,9	160,4	158,9	99,1	
Kardiološki pregled – prvi	300,7	201,6	235,8	117,0	
Nevrološki pregled – prvi	306,4	193,5	235,5	121,7	
Ortopedski pregled – prvi	150,4	201,1	202,4	100,7	
Psihiatrični pregled – prvi	111,2	97,2	114,0	117,3	
Revmatološki pregled – prvi	966,0	496,5	774,8	156,0	
Urološki pregled – prvi	233,0	189,5	123,4	65,1	
Diabetološki pregled – prvi	49,4	88,7	84,8	95,6	
Okulistični pregled zaradi očal – prvi	154,0	140,3	158,6	113,0	
Ginekološki pregled (razen pregled nosečnic) na sekundarni ravni – prvi	38,6	84,3	99,4	117,9	
Oromaksilofacialni pregled – prvi	300,1	255,8	286,1	111,9	
Angiografija (brez koronarne angiografije)	66,5	60,8	108,5	178,5	
Endoproteza gležnja	240,5	332,5	576,1	173,3	
Endoproteza kolena	546,1	705,6	771,6	109,4	
Endoproteza kolka delna (PEP) / totalna (TEP)	494,4	551,4	582,2	105,6	
CT vratu s KS	60,1	37,8	67,5	178,6	
CT artrografija rame brez KS	-	-	-	-	
CT trebušnih organov brez KS	89,2	69,4	74,0	106,6	
CT glave brez KS	65,9	57,5	72,2	125,6	
CT srca – prikaz kalcinacij	160,8	189,6	94,0	49,6	
Druge operacije na arterijah	34,0	96,7	139,4	144,1	
Elektroencefalografija (EEG)	62,7	137,0	82,9	60,5	
Koronarna angiografija	182,4	146,9	113,7	77,4	
Lažji posegi v ORL in maksilofacialni kirurgiji v lokalni anesteziji	219,8	479,3	530,0	110,6	
Mamografija (vključuje odčitavanje slike, izključuje preventivno presejanje)	58,9	76,7	93,5	121,9	
MRI celotne hrbtenice	149,5	125,4	88,0	70,2	
MRI glave brez KS	164,4	159,3	168,0	105,5	
MRI glave s KS	155,9	230,9	258,6	112,0	
MRI vratu brez KS	160,0	123,4	118,5	96,0	
MRI vratu s KS	164,0	143,2	216,7	151,3	
MRI srca – prikaz funkcije brez KS	398,0	106,8	128,9	120,7	
MRI trebušnih organov s KS	249,8	129,8	159,6	122,9	
Operacija karpalnega kanala	133,9	154,7	301,7	195,0	
Operacija nožnega palca (hallux valgus)	610,8	1088,5	1029,8	94,6	
Operacija sive mreže (katarakta)	223,2	229,6	245,6	107,0	
Operacija ščitnice in občitnice	38,0	1045,4	1146,7	109,7	
Operacije kile	143,6	325,6	411,8	126,5	
Operacije krčnih žil	467,3	1047,1	1030,1	98,4	
Menjava srčne zaklopke	113,5	345,6	361,0	104,5	
Operacija abdominalne aorte (anevrizma ali okluzija)	48,8	400,5	291,7	72,8	
Operacije žolčnih kamnov	154,5	322,6	423,4	131,2	
Ortopedska operacija rame	240,3	299,3	219,5	73,3	
Operacija hrbtenice – dekomersija	220,4	651,2	556,3	85,4	
Operacija hrbtenice – spondilodeza	699,5	1093,4	1145,7	104,8	
Drugi posegi v ustih, na nebu in jeziku	160,0	125,9	116,3	92,3	
PTA (perkutana transluminalna angioplastika)	67,0	44,5	159,9	359,3	
RTG glave	20,9	36,1	31,7	87,8	
RTG celotne hrbtenice	26,1	40,4	44,5	110,3	
RTG prsnega koša	31,0	86,1	90,1	104,7	
Sklerozacija krčnih žil	338,6	616,6	672,6	109,1	
Ultrazvočni pregled dojke – obojestransko	195,1	267,8	275,3	102,8	
Ultrazvočni pregled dojke – enostranski	200,3	172,5	195,5	113,3	
Ultrazvočni pregled mehkih tkiv	202,3	124,1	115,8	93,3	
Ultrazvočni pregled vratu	173,9	150,3	151,4	100,7	
Usmerjeni ultrazvočni pregled srca	201,8	276,4	298,2	107,9	
Ultrazvočni pregled vratnih žil	224,5	156,3	221,0	141,4	

Vir: poročilo NIJZ.

Na ta dan se je v primerjavi s 1. 1. 2022 pričakovana čakalna doba skrajšala pri 16 storitvah, pri 39 se je podaljšala, za 1 storitev pa podatka na dan 1. 1. 2023 nismo prejeli. Dopustne čakalne dobe so bile najbolj presežene pri storitvah:

- operacija hrbtenice – spondilodeza,
- operacija nožnega palca (hallux valgus),
- operacije krčnih žil,
- operacija ščitnice in obščitnice,
- revmatološki pregled – prvi,
- endoproteza kolena,
- sklerozacija krčnih žil.

Največje podaljšanje čakalnih dob na dan 1. 1. 2023, glede na 1. 1. 2022, je pri storitvah:

- PTA (perkutana transluminalna angioplastika),
- operacija karpalnega kanala,
- CT vratu s KS,
- angiografija (brez koronarne angiografije),
- endoproteza gležnja,
- revmatološki pregled – prvi,
- MRI vratu s KS.

Po poročanju NIJZ je nad dopustno čakalno dobo na dan 1. 1. 2023 čakalo 117.358 oziroma 44,4 % vseh čakajočih na storitve, vključene v poročilo, kar je več kot na dan 1. 1. 2022, ko je bilo čakajočih nad dopustno čakalno dobo 88.233. Ocenjujemo, da je to še vedno posledica epidemije covid-19, ki je vplivala na pomembno zmanjšanje števila obravnavanih bolnikov na vseh ravneh zdravstvenega varstva.

ZZZS s strateškim nakupovanjem storitev vztrajno že vrsto let spodbuja izvajalce k prednostni obravnavi določenih storitev za skrajšanje čakalnih dob, s tem pa tudi na zmanjšanje bolniške odsotnosti z dela, predvsem pa vpliva na boljše zdravje in kakovost življenja.

ZNUZSZS je v letu 2022 zagotavljal plačilo po realizaciji za celoten prospektivni program, kljub temu pa program še vedno ni bil realiziran v celoti (glej Tabelo 26). Del programa, za katerega je bilo že z Dogovorom določeno plačilo po realizaciji, je bil realiziran v 98,6 %, podobno tudi del programa, ki bi bil brez zakonske določbe plačan do plana (98,4 %). Skupaj je bilo realiziranih za skoraj 8.900 več primerov kot v preteklem letu. Največji porast realizacije je bil dosežen pri programu operacija morbidne debelosti, in sicer za več kot polovico glede na preteklo leto, sledi program operacij ušes, nosu, ust in grla s povečanjem za 48 %, operacija ženske stresne inkontinence za 41 %, operacija kile za 24 %, nato pa programi ortopedskih operacij za 19 % ter srčno-žilne operacije in operacije prostate za 17 %.

V letu 2022 (z izjemo leta 2021) se zopet nadaljuje več kot desetletni trend stalnega upadanja porodov (1.241 oziroma 7 % manj glede na leto 2021), manj izrazit pa je upad splavov (bolnišničnih in zunajbolnišničnih) (58 oziroma 1,1 % manj glede na preteklo leto). Ob 17.092 porodih je bilo v istem letu opravljenih 5.091 splavov ter 2.544 postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo, kar je za 250 manj (oziroma 8,9 %) kot v predhodnem letu.

Nekatere od storitev prospektivnega programa se glede na medicinske indikacije ločeno načrtujejo in izvajajo tudi v specialistični zunajbolnišnični dejavnosti kot celostne obravnave (običajno je v ceno poleg posega vključen tudi pregled pred in po posegu). Te storitve se planirajo v obsegu več kot 13.300 primerov (4.494 operacij utesnitve karpalnega kanala, 3.581 operacij krčnih žil, 2.966 medikamentnih splavov, ostalo pa še operacije kile, ortopedske operacije rame in terapevtske artroskopije), kar skupaj s sivimi mrenami (18.452) pomeni več kot 31.800 posegov. Tovrstni posegi so enostavnejši od posegov v bolnišnični dejavnosti in jih lahko na dan opravijo več. Spodbujanje k večji realizaciji tovrstnih posegov bo še prispevalo k hitrejši odpravi dolgih čakalnih dob in zato k učinkovitejši rabi sredstev ZZZS.

V specialistični zunajbolnišnični dejavnosti je bilo v 16 podvrstah dejavnosti možno plačilo do 10 % preseganja plana, ZNUZSZS pa je naknadno omogočil plačilo vseh storitev po realizaciji. Pri 13 podvrstah, pri katerih je bilo načrtovano minimalno število prvih pregledov, pa je bilo plačilo prvih pregledov pri obračunu dodatno ovrednoteno po 20 % višji ceni. Kljub tolikšnim spodbudam načrtovanega števila prvih pregledov niso dosegli na infektologiji (indeks 55,19), alergologiji (indeks 84,69), fizioterapiji (indeks 86,62 %) in okulistiki (indeks 95,13), pri čemer pa

Tabela 26. Delež načrtovanih prospektivnih programov v planu akutne bolnišnične obravnave v letu 2022.

Šifra in naziv vrste programa	Plan primerov	Celotna realizacija primerov	Indeks realizacije glede na plan	Plačana realizacija primerov do plana	Plačilo presežka realizacije primerov nad planom	SKUPAJ plačana realizacija primerov	Indeks plačane realizacije primerov glede na plan
	1	2	3=2/1	4	5	6=4+5	7=6/1
I Skupaj program, plačan po realizaciji	66.142	65.225	98,6	59.538	5.687	65.225	98,6
2. Operacija ušes, nosu, ust in grla	7.174	6.708	93,5	6.329	379	6.708	93,5
3. Kirurški posegi na srcu in/ali pripadajočih velikih žilah pri odprtem prsnem košu	1.955	1.911	97,7	1.796	115	1.911	97,7
4. Perkutani posegi na srcu, srčnih zaklopkah, koronarnih in drugih arterijah	4.640	5.255	113,3	4.299	956	5.255	113,3
7. Koronarografija	6.594	6.733	102,1	6.263	470	6.733	102,1
13. Artroskopska operacija rame	1.318	2.027	153,8	1.162	865	2.027	153,8
14. Operacija golše	668	568	85,0	565	3	568	85,0
17. Operacija hrbtenice	3.620	4.163	115,0	3.290	873	4.163	115,0
19. Operacija prostate	553	469	84,8	394	75	469	84,8
24. Porod	18.636	17.092	91,7	16.868	224	17.092	91,7
25. Splav	2.810	1.892	67,3	1.892	0	1.892	67,3
28. Operacija na stopalu – hallux valgus	1.483	1.233	83,1	1.152	81	1.233	83,1
29. Endoproteza rame	354	387	109,3	311	76	387	109,3
101. Kirurško zdravljenje rakave bolezni	12.055	12.670	105,1	11.349	1.321	12.670	105,1
102. Zdravljenje možganske kapi	4.282	4.117	96,1	3.868	249	4.117	96,1
II Skupaj program, plačan do plana	38.849	38.237	98,4	34.596	3.641	38.237	98,4
5. Operacija na ožilju – arterije in vene	4.530	4.947	109,2	4.459	488	4.947	109,2
6. Operacija na ožilju – krčne žile	2.009	1.749	87,0	1.570	179	1.749	87,0
8. Angiografija	1.137	1.682	147,9	1.137	545	1.682	147,9
9. Operacija kile	6.206	5.801	93,5	5.361	440	5.801	93,5
10. Operacija žolčnih kamnov	5.005	4.654	93,0	4.541	113	4.654	93,0
11. Endoproteza kolka	4.558	5.053	110,9	4.420	633	5.053	110,9
12. Endoproteza kolena	3.375	3.596	106,6	3.094	503	3.596	106,6
15. Artroskopska operacija (razen rame)	7.677	6.737	87,8	6.432	305	6.737	87,8
16. Endoproteza gležnja	37	31	83,8	31	0	31	83,8
18. Operacija karpalnega kanala	537	424	79,0	424	0	424	79,0
20. Operacija morbidne (bolezenske) debelosti	206	225	109,2	206	19	225	109,2
21. Odstranitev osteosintetskega materiala	2.617	2.551	97,5	2.205	346	2.551	97,5
27. Operacija ženske stresne inkontinence	955	787	82,4	717	70	787	82,4
III SKUPAJ VSI PROGRAMI (I+II)	104.991	103.462	98,5	94.134	9.328	103.462	98,5

Vir: podatki ZZZS.

plan točk ni bil dosežen le pri infektologiji in fizioterapiji. Plan točk tudi ni bil dosežen na internistiki in splošni kirurgiji kljub porastu števila prvih pregledov za več kot 40 %.

Na podlagi ZNUZSZS je ZZZS tudi v letu 2022 izvedel javni poziv izvajalcem za začasni prevzem programa, za katerega so izvajalci, s katerimi je ZZZS že imel sklenjeno pogodbo, ocenili, da ga do konca leta ne bodo mogli realizirati. V javni poziv je bilo vključenih 44 različnih programov, v skupni vrednosti 1,6 milijona evrov, v bolnišnični dejavnosti (artroskopske operacije rame, operacije kile, operacije na stopalu, ušesih, nosu, ustih in grlu, žolčnih kamnov, krčnih žil ...), specialistični zunajbolnišnični dejavnosti (dermatologija, fizioterapija, internistika, infektologija, alergologija, kardiologija, okulistika, gastroenterologija, maksilofacialna kirurgija, pulmologija, kirurgija, psihiatrija, pedopsihiatrija, mamografija, otorinolaringologija, tireologija, diabetologija), zobozdravstvo za odrasle in mladino ter paradontologija, zobne bolezni in endodontija, zobna protetika, oralna in maksilofacialna kirurgija, fizioterapija, dispanzerji za mentalno zdravje in klinična psihologija). Pogodbe so bile sklenjene z 19 izvajalci za 29 različnih programov v

višini 860.000 evrov, medtem ko za ostale programe ZZZS ni prejel ustreznih ponudb. Pri tem je posamezni izvajalec lahko prejel dodaten program za več različnih dejavnosti. S septembrom 2022 je začel veljati zakon, ki je uveljavil plačilo vseh realiziranih storitev za vse programe. Zato prenos programov med izvajalci na podlagi javnega poziva ni imel posebnega učinka, saj so lahko vsi izvajalci izvajali vse programe v neomejenem obsegu.

1.3.4.2 Novosti pri obračunu storitev

ZZZS je na sekundarni ravni v letu 2022 dopolnil ali prenovil modele plačevanja tako v bolnišnični kot specialistični ambulantni dejavnosti. V bolnišnični dejavnosti je ZZZS, skupaj z NIJZ in MZ, uvedel nove klasifikacije na področju obračunavanja akutnih bolnišničnih obravnav po sistemu skupin primerljivih primerov (SPP), in sicer 11. verzijo avstralske modifikacije 10. revizije mednarodne klasifikacije bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene (MKB-10-AM, verzija 11), 11. verzijo klasifikacije terapevtskih in diagnostičnih postopkov in posegov (KTDP, verzija 11) in 10. verzijo avstralske klasifikacije SPP (AR-DRG, verzija 10.0). S tem je izvajalcem akutnih bolnišničnih obravnav omogočena opredelitev hospitalizacij v skladu z najnovejšimi diagnozami in postopki, hkrati pa tudi obračun storitev po najnovejši klasifikaciji SPP. ZZZS je poleg tega v letu 2022 na področju bolnišnične dejavnosti opredelil dodatek k ceni SPP, če se opravi bilateralna kohlearna implantacija, s tem je omogočil, da se v primeru strokovne indikacije za implantacijo vsadka na obeh ušesih hkrati, izvede in obračuna zgolj ena operacija. Ker nekatere obstoječe cene SPP niso pokrivalo vseh stroškov, je ZZZS opredelil še dodatke k ceni za zdravljenje bolnikov s težko astmo, za poseg katetrške ablacije aritmij in za poseg CAR-T.

Na področju specialistične ambulantne dejavnosti je ZZZS v sodelovanju z medicinsko stroko pripravil in celovito prenovil model plačevanja storitev v pnevmologiji, s katerim izvajalce spodbuja k skrajševanju čakalnih dob in zmanjševanju števila čakajočih na prve preglede. Nove storitve so bile v letu 2022 uvedene tudi na področju ultrazvočno vodene sprostitve karpalnega kanala, za presejanje novorojencev (SICK) v pediatriji, za genetsko presejalno odkrivanje in celostno obravnavo otrok in mladostnikov z družinsko hiperholesterolemijo (pediatrija), za humano mlečno banko v ginekologiji in na področju diagnosticiranja in zdravljenja otrok in mladostnikov za eozinofilne bolezni prebavil (pediatrija). V ostalih dejavnostih na sekundarni ravni je ZZZS z dopolnitvami modelov plačevanja – spremembe opisa obstoječih storitev – oblikoval bolj jasna pravila in omejitve pri obračunavanju storitev, ki se krijejo iz OZZ.

1.3.5 Nega v socialnih zavodih

Skupna vrednost programov, ki se je v skladu s pogodbami z izvajalci zdravstvene nege v socialnovarstvenih zavodih in zavodih za usposabljanje plačevala iz OZZ v letu 2022, je znašala 199,2 milijona evrov, kar je 1,20 % več kot v letu 2021. V primerjavi z vsemi odhodki ZZZS za zdravstvene storitve je to 8,07 %.

Na osnovi Dogovora in pogodb z izvajalci se letni obseg in vrednost storitev planirata in obračunavata na osnovi standardiziranih vrst neg, ki zajemajo oskrbo lažjih, zmernih in težjih kroničnih bolnikov. Za vsako vrsto nege je na osnovi standardov in normativov določena kadrovska sestava tima za izvajanje nege. Kakovost in raven zdravstvene oskrbe v socialnovarstvenih zavodih in zavodih za usposabljanje sta odvisna od tima, ki izvaja nego (sestavljajo ga strokovni profili, kot so diplomirane medicinske sestre, zdravstveni tehniki, fizioterapevti, delovni terapevti, bolničarji – negovalci in strežnice) in zdravnika, ki spremlja stanje kroničnih bolnikov in izvaja predpisano zdravljenje. Glede na zdravstveno stanje oskrbovancev, zlasti v domovih za starejše, se kaže potreba po zagotovitvi večjega števila negovalnega kadra, kar zaenkrat še ni rešeno.

V letu 2022 je imel ZZZS pogodbo s 129 izvajalci zdravstvene nege oziroma socialnovarstvenimi zavodi in zavodi za usposabljanje in to za skupaj 24.517 mest za uporabnike nege. Storitve nege se obračunavajo na osnovi realiziranih dni različnih vrst zdravstvene nege. Realizacija števila dni zdravstvene nege v letu 2022 je razvidno v Tabeli 27.

Z Dogovorom 2022 je bilo opredeljenih dodatnih 246 mest v domovih za starejše pri 5 izvajalcih ter pri 2 varstveno-delovnih centrih.

Tabela 27. Število realiziranih dni zdravstvene nege po vrstah nege v socialnih zavodih v letu 2022 v primerjavi z leti 2013, 2020 in 2021.

Obravnave	2013	2020	2021	2022
Zdravstvena nega – število (skupaj)	7.485.811	7.787.436	7.580.414	7.865.980
– nega I	1.222.629	1.175.163	1.104.109	1.080.779
– nega II	676.101	608.060	660.789	701.073
– nega III	5.587.081	5.954.368	5.794.760	6.064.049
– nega IV	0	49.845	20.756	20.079

Vir: podatki ZZZS.

Dolgotrajna oskrba se je v letu 2022 še naprej izvajala predvsem kot institucionalna oskrba. Po podatkih Skupnosti socialnih zavodov Slovenije je na dan 3. 1. 2023 čakalo na sprejem 16.579 aktualnih prosilcev, medtem ko je bilo vseh evidentiranih prošenj 32.250. Zabeleženo pa je bilo le 111 prostih mest.

1.3.6 Zagotavljanje zdravil

Izbrani podatki o zdravilih in živilih za posebne zdravstvene namene (v nadaljnjem besedilu živila), ki so bili izdani na recept v breme OZZ v letu 2022, so prikazani v Tabeli 28. Število predpisanih receptov (izdaj) na prebivalca je bilo 8,9. V primerjavi z letom 2021 se je povečalo za 5,6 %. Poraba zdravil, merjena v definiranih dnevni odmerkih (DDD), se je zvišala za 2,6 %. Vsaj en t. i. zeleni recept je prejelo 1.544.255 (73,3 %) prebivalcev. Poraba zdravil na posameznika, ki je prejel recept, se je zmanjšala za 2,1 %, v zadnjih 5 letih pa povečala povprečno za 2,1 % letno.

Tabela 28. Zdravila, predpisana na recept in izdana, v letih 2021 in 2022.

	2021	2022	2022/2021
Št. razvrščenih zdravil za ambulantno predpisovanje (št. učinkovin)	3.120 (846)	3.164 (861)	101,4 (101,8)
Št. razvrščenih zdravil na pozitivni listi (št. učinkovin)	2.110 (629)	2.164 (641)	102,6 (101,9)
Št. razvrščenih zdravil na vmesni listi (št. učinkovin)	1.010 (232)	1.000 (235)	99,0 (101,3)
Št. predpisanih zdravil za ambulantno predpisovanje (št. učinkovin)	2.759 (804)	2.777 (824)	100,7 (102,5)
Št. predpisanih zdravil na pozitivni listi (št. učinkovin)	1.821 (588)	1.860 (607)	102,1 (103,2)
Št. predpisanih zdravil na vmesni listi (št. učinkovin)	938 (231)	917 (232)	97,8 (100,4)
Skupno število predpisanih receptov v breme OZZ ¹	17.768.412	18.772.443	105,7
Št. receptov ¹ s pozitivne liste (delež v %) ²	9.196.688 (51,8)	9.747.800 (51,9)	106,0 (100,2)
Št. receptov ¹ z vmesne liste (delež v %)	8.571.724 (48,2)	9.024.643 (48,1)	105,3 (99,8)
Število receptov ¹ na prebivalca ³	8,43	8,90	105,6
Št. pakiranj na prebivalca ³	18,38	18,88	102,7
Poraba zdravil (v definiranih dnevni odmerkih) ⁶	1.075.162.295	1.102.779.271	102,6
Celotni izdatki za zdravila na zeleni in beli recept ⁴ (v evrih)	613.244.514	679.463.182	110,8
Celotni izdatki za zdravila, izdana na zeleni recept (v evrih; OZZ in PZZ) ⁵	605.059.452	670.294.656	110,8
Izdatki obveznega zavarovanja za zdravila ⁵ (v evrih)	397.831.681	449.126.868	112,9
Izdatki za zdravila na zeleni recept na prebivalca (OZZ in PZZ) ³	287,17	317,87	110,7
Izdatki obveznega zavarovanja za zdravila na prebivalca ³	188,81	212,98	112,8
Povprečna vrednost recepta ¹			
– s pozitivne liste ²	46,58	49,51	106,3
– z vmesne liste	20,61	20,80	100,9
Celotni izdatki za magistralna zdravila, izdana na zeleni recept (v evrih; OZZ in PZZ) ⁵	9.422.450	9.541.415	101,3
Število zavarovancev, ki jim je bilo predpisano vsaj eno zdravilo na recept v breme OZZ	1.474.490	1.544.255	104,7
Število zavarovancev, ki jim je bil predpisan obnovljivi recept (delež zavarovancev v % glede na vse prejemnike zdravil)	649.521 (44,1)	665.839 (43,1)	102,5 (97,7)
Število izdaj na obnovljivi recept ¹ (delež v % glede na vse recepte)	6.144.540 (34,6)	6.426.528 (34,2)	104,6 (98,8)

Opombe: 1 pri štetju receptov niso upoštevane delne izdaje, pri obnovljivih receptih pa so upoštevane tudi ponovitve,

2 skupaj z magistralnimi zdravili brez dodeljene šifre,

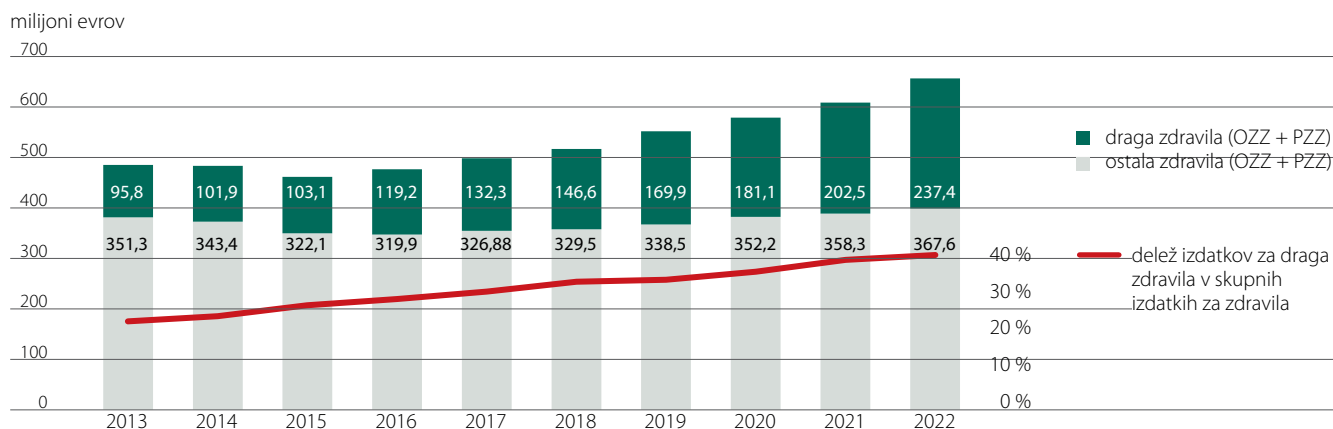
3 stanje prebivalcev na dan 1. 7. 2021 oziroma 1. 7. 2022,

4 vrednost obveznega in prostovoljnih zavarovanj ter samoplačniških (belih) receptov,

5 vrednost izdanih zdravil in lekarniške dejavnosti v letu 2021 oziroma 2022,

6 definirani dnevni odmerek (DDD po SZO) je za posamezno zdravilo v letu 2022 lahko drugačen kot za leto 2021; podatek je izračunan na podlagi veljavnih DDD v letu 2022, zato se podatek za leto 2021 lahko razlikuje od podatka, objavljenega v letnem poročilu za leto 2021.

Vir: podatki ZZZS.

Slika 11. Izdatki za razvrščena biološka in druga draga zdravila v primerjavi z izdatki za 'klasična' zdravila, predpisana na recept, v milijonih evrov v obdobju 2013–2022 in delež izdatkov za draga zdravila v skupnih izdatkih.

Poraba bioloških, tarčnih in drugih dragih zdravil na recept narašča. Vse več onkoloških in bolnikov z drugimi hudimi boleznimi se lahko z novimi zdravili zdravi doma. Če se draga zdravila opredelijo po strošku zdravljenja, ki presega 2.000 evrov letno na osebo, je znašal njihov delež v letu 2022 40,5 % (glej Sliko 11). Ta zdravila je v letu 2022 prejelo 34.321 zavarovanih oseb (v letu 2022 28.064 oseb), povprečni strošek dragih zdravil na osebo pa je znašal 7.918 evrov (8.460 evrov v letu 2021).

1.3.6.1 Odhodki za zdravila

Glede na finančne podatke, ki zajemajo plačila ZZS lekarnam v letu 2022 in izjemna povračila zavarovanim osebam, so znašali odhodki OZZ za zdravila in živila 459.618.349 evrov, kar je 11,3 % odhodkov ZZS. Odhodki za zdravila so se glede na leto pred tem povečali za 11,3 % in so bili 2,1 % pod replaniranim finančnim načrtom. Petletno povprečje (2018–2022) nominalne rasti je znašalo 8,2 % letno, realne rasti pa 5,3 % letno. Izdatki za razvrščena živila so znašali 1.685.801 evra, kar je 9,5 % več kot v preteklem letu.

ZZS bolnišnicam ločeno financira draga zdravila s seznama bolnišničnih zdravil (Seznam B). Stroški ZZS zanje so v letu 2022 znašali 144.714.675 evrov, kar je 2,5 % več kot v letu 2021. Na seznam A so uvrščena zdravila v ampulah in druga zdravila za zunajbolnišnično zdravljenje. Vanj so uvrščena zdravila, ki jih je treba aplicirati v zdravstveni ustanovi in ki jih izvajalci obračunavajo ZZS kot ločeno zaračunljiv material. Stroški zanje so v letu 2022 znašali 26.334.803 evre, kar je 42 % več kot v letu 2021. Izdatki za metadon in druga nadomestna zdravila v centrih za zdravljenje odvisnosti od drog so v letu 2022 znašali 2.776.271 evrov, kar je 8,3 % več kot v letu 2021.

Spremembe na področju zdravil kažejo, da gre razvoj v smeri ambulantnega zdravljenja z vse več in vse dražjimi zdravili, da se podaljšujeta čas zdravljenja in preživetje bolnikov, izboljšuje pa se tudi kakovost njihovega življenja. Izdatki za zdravila na recept in tista, ki se aplicirajo v bolnišnicah, so se povečali predvsem zaradi uvajanja novih zdravil in širše uporabe že razvrščenih zdravil na več kliničnih področjih, predvsem v onkologiji, hematologiji, revmatologiji in pri nevroloških boleznih. Tokrat izstopa izrazit porast zdravil s seznama A, ki se aplicirajo v specialistični ambulantni dejavnosti. Gre predvsem za zdravila, ki v novih oblikah omogočajo dajanje brez hospitalizacije. Poudariti pa je treba, da se večina novih zdravil krije v skladu z zakonom v celoti iz OZZ.

ZZS je v letu 2022 obravnaval 2.194 vlog zavarovanih oseb za kritje izdatkov po izjemnem postopku za nerazvrščena zdravila, zdravila, kupljena v tujini, in živila, kar je 8,5 % več kot v letu 2021. Zavrnjenih je bilo 13 % vlog. Na drugi stopnji je bilo obravnavanih 38 pritožb. Plačila za tako odobrena zdravila in živila so znašala 4.418.374 evrov in so bila 38 % nižja kot v prejšnjem letu. Takšno znižanje izdatkov je posledica razvrstitve na listo 2 zdravil za redke bolezni, ki sta bili pred tem financirani po izjemnem postopku.

Skupni odhodki OZZ za zdravila in živila, ki zajemajo izdajo na recepte, seznam B, seznam A, zdravila v centrih za zdravljenje odvisnosti in cepiva, so znašali 640.186.310 evrov. To je 9,9 % več kot v letu 2021. Ob upoštevanju, da je ZZS iz naslova sklenjenih dogovorov prejel 62.732.127 evrov povrnjenih sredstev, kar je 5,5 % več kot v prejšnjem letu, pa ta porast znaša 10,4 %.

1.3.6.2 Razvrščanje zdravil na listo

ZZKS je v letu 2022 obravnaval 148 vlog in pobud za razvrstitev zdravil na liste. Na listo zdravil za ambulantno predpisovanje je bilo razvrščenih 27 novih zdravil oziroma zdravilnih učinkovin (26 v letu 2021) in 2 novi živili. Ostale vloge so se nanašale na razvrstitev novih terapevtskih indikacij, sprememb omejitev predpisovanja, novih podobnih bioloških in generičnih zdravil, oblik, jakosti, pakiranj, galenskih pripravkov in magistralnih zdravil. Na seznam bolnišničnih zdravil so bila razvrščena 4 nova zdravila (7 v letu 2021), na seznam A pa eno. Tri vloge so bile rešene negativno.

1.3.6.3 Obvladovanje stroškov za zdravila

ZZKS sklepa s farmacevtskimi družbami za originalna zdravila krovne dogovore, s katerimi dosega povprečno za 9 % nižje cene od najvišjih dovoljenih. Skupaj imamo sklenjenih 19 krovnih dogovorov, od tega je bilo v letu 2022 sklenjen 1 nov krovni dogovor in 31 aneksov. ZZKS sklepa tudi dogovore za vsako novo razvrščeno zdravilo, živilo ter za že razvrščena zdravila in živila, ki jih je skupaj 731. V letu 2022 so bili sklenjeni 104 novi dogovori in 98 aneksov.

Iz naslova sklenjenih dogovorov je ZZKS realiziral prihodke v višini 62.732.127 evrov.

V letu 2022 ni bilo uvedenih novih terapevtskih skupin zdravil. Najvišje priznane vrednosti so se določale na 2 meseca. Seznam medsebojno zamenljivih zdravil z najvišjo priznano vrednostjo se je s 143 skupin zdravil zmanjšal na 142 in vsebuje 1.182 zdravil (1.039 v letu 2021). Seznam terapevtskih skupin zdravil vsebuje 16 skupin in 461 zdravil.

1.3.6.4 Odgovorno predpisovanje

V letu 2016 je ZZKS v skladu z Dogovorom zagotovil sredstva za izvajanje programa farmacevtskega svetovanja po vsej Sloveniji, ki pa je zadnja tri leti zaradi epidemije potekal zelo okrnjeno. Osebni zdravniki imajo v zdravstvenih domovih možnost napotitve bolnika v ambulanto farmacevta svetovalca. Farmacevt svetovalec osebnemu zdravniku izdelava mnenje (farmakoterapijski pregled), na osnovi katerega glede na svojo klinično presojo in v dogovoru z bolnikom spremeni farmakoterapijo.

Izmenjava znanja in izkušenj med osebnimi zdravniki in farmacevtom svetovalcem poteka tudi znotraj skupin za kakovost predpisovanja zdravil, ki se sestanejo 4-krat letno in obravnavajo izbrane teme o predpisovanju zdravil. Poleg splošne usmeritve v obravnavo bolnikov s polifarmakoterapijo, z neprimernimi kombinacijami zdravil in k izbiri najprimernejših zdravil za starejše se vsako leto nekatere skupine zdravil obravnavajo še posebej podrobno. V letu 2022 so bile obravnavane naslednje teme: drobljenje zdravil, zdravila v geriatrici, zdravila v nosečnosti in med dojenjem in klinični pomen medsebojnega delovanja zdravil (interakcij). Potrebo po tem programu kažejo podatki o polifarmakoterapiji (jemanje 5 ali več zdravil oziroma učinkovin). V letu 2021 (zadnji zbrani podatek) je imelo polifarmakoterapijo (med 5 in 9 zdravil) 223.171 oseb, kar je 1 % več kot v letu 2020, in hudo polifarmakoterapijo (10 in več zdravil) 49.536 oseb, kar je povečanje za 4 %. V letu 2021 je vsak prejemnik zdravil v povprečju prejel 7,1 različne zdravilne učinkovine. ZZKS zato povečuje aktivnost na tem področju v okviru svojih možnosti, tudi zaradi prekinitev izvajanja programa v nekaterih zdravstvenih domovih.

ZZKS vodi na svoji spletni strani portal s kazalniki kakovosti predpisovanja zdravil in s podatki o vseh predpisanih zdravilih za zdravnike splošne/družinske medicine in pediatrie v osnovnem zdravstvenem varstvu. Pripravljeni so za zadnjih 5 let in kažejo različne vidike predpisovanja antibiotikov, protibolečinskih zdravil, pomirjeval in podatke o polifarmakoterapiji.

Pri kakovosti predpisovanja zdravil si je ZZKS zastavil cilj, da se bo poraba antibiotikov na recept znižala. Poraba v letu 2020 se je glede na leto pred tem zmanjšala za 22,8 %, kar je bilo največje zmanjšanje v zadnjem desetletju, v letu 2021 pa še za dodatnih 2,1 %. To je bila posledica koronavirusne epidemije in ukrepov. V letu 2022 pa se je poraba povečala kar za četrtno, tako da je le še 4 % pod ravnijo pred epidemijo leta 2019.

ZZKS je v sodelovanju z delovno skupino MZ uvedel financiranje brezšivne skrbi. Program omogoča neprekinjeno zagotavljanje oskrbe bolnika z zdravili ob sočasnem prenosu informacij o zdravljenju z zdravili pri prehodu med posameznimi ravnmi zdravstvenega varstva.

1.3.7 Zagotavljanje medicinskih pripomočkov

Zagotavljanje pravic zavarovanih oseb do MP je bilo v letu 2022 posebno, saj se je vpliv splošnih nestabilnih razmer na svetovnih trgih zrcalil tudi pri izvajanju aktivnosti ZZZS. Nespremenjene vrednosti cenovnih standardov in cen MP vrsto let ter neobičajne spremembe cen proizvajalcev MP (tudi 50 % in več), so zahtevale ustrezne aktivnosti ZZZS za nemoteno preskrbo zavarovanih oseb. Tako se je veliko aktivnosti v letu 2022 nanašalo na analize podatkov o izdanih MP in o njihovi vrednosti ter na pogajanja o vrednostih, ki jih ZZZS lahko prizna. Glede na navedeno je bilo treba spremeniti cenovne standarde MP pri kolostomi, ileostomi in urostomi, pri inkontinenci in težavah z odvajanjem seča, obvezilnih materialih in pri nekaterih MP pri sladkorni bolezni. Predlogi za spremembe vrednosti cenovnih standardov in cen MP so se posredovali ZZZS tudi za številne druge vrste pripomočkov, ki jih bo treba upoštevati ob naslednjih spremembah cenovnih standardov oziroma cen. V letu 2022 se je veliko nalog na sistemski ravni nanašalo na pripravo novele Pravil OZZ in akta, ki določa zdravstvena stanja in druge pogoje, v primeru katerih so zavarovane osebe upravičene do posameznega MP. Pripravljene so bile širitve pravic do nekaterih novih pripomočkov (npr. električna negovalna postelja z vsemi dodatki, alarmni sistem proti nočnemu mokrenju postelje, nove vrste inhalatorjev z dodatki) na podlagi strokovno utemeljenih predlogov, ki bodo omogočile zavarovanim osebam dostop do sodobnejših MP, hkrati pa smo uvedli določene poenostavitve, ki pomenijo tako razbremenitev za zavarovane osebe kot tudi za pooblaščen zdravnike, ki imajo pooblastila za predpisovanje MP. Določeni

Tabela 29. Število naročilnic, na podlagi katerih so bili izdani in izposojeni medicinski pripomočki, po skupinah medicinskih pripomočkov v letih 2021 in 2022.

Skupina medicinskih pripomočkov		Število vseh izdanih naročilnic			Število izdanih obnovljivih naročilnic v vseh naročilnicah		Delež (%)	
		2021	2022	indeks	2021	2022	2021	2022
Šifra	Naziv	1	2	3=2/1	4	5	6=4/1	7=5/2
1	Proteze udov	934	868	92,9	-	-	-	-
2	Estetske proteze	6.570	6.615	100,7	-	-	-	-
3	Ortoze	9.783	10.344	105,7	-	-	-	-
4	Ortopedska obutev	4.781	5.293	110,7	-	-	-	-
5	Medicinski pripomočki za podporo gibalnih zmožnosti	37.626	39.993	106,3	-	-	-	-
6	Medicinski pripomočki za dihanje	16.173	19.538	120,8	-	-	-	-
7	Medicinski pripomočki za osebno higieno	4.147	4.199	101,3	-	-	-	-
8	Blazine proti preležaninam	6.315	6.361	100,7	-	-	-	-
9	Kilni pasovi	2.079	2.174	104,6	-	-	-	-
10	Medicinski pripomočki pri kolostomi, ileostomi in urostomi	15.408	16.103	104,5	2.623	2.669	17,02	16,57
11	Medicinski pripomočki pri inkontinenci in težavah z odvajanjem seča	144.000	135.434	94,1	26.554	29.270	18,44	21,61
12	Medicinski pripomočki pri sladkorni bolezni	115.122	110.608	96,1	33.124	34.072	28,77	30,80
13	Kanile	3.533	3.473	98,3	-	-	-	-
14	Drugi medicinski pripomočki	2.573	545	21,2	-	-	-	-
15	Medicinski pripomočki za slepe, slabovidne in gluhoslepe	534	434	81,3	-	-	-	-
16	Medicinski pripomočki za sluh in govor	15.615	17.611	112,8	-	-	-	-
17	Obvezilni material	22.986	22.584	98,3	921	983	4,01	4,35
18	Raztopine	4.491	4.265	95,0	-	-	-	-
19	Pripomočki za izboljšanje vida	125.015	122.821	98,2	-	-	-	-
20	Medicinski pripomočki za hranjenje ter dajanje olja in zdravil	693	1.463	211,1	40	119	5,77	8,13
21	Medicinski pripomočki za kompresijsko zdravljenje	401	2.986	744,6	-	-	-	-
Skupaj		538.779	533.712	99,1	63.262	67.113	11,74	12,57

Vir: podatki ZZZS.

ukrepi na podlagi interventne zakonodaje so se nanašali tudi na področje zagotavljanja pravic do MP. S spremembo ZNUZSZS lahko izbrani osebni zdravnik ob določenih pogojih za predpisovanje MP pisno pooblasti višje medicinske sestre oziroma višje zdravstvene tehnike in diplomirane medicinske sestre oziroma diplomirane zdravstvenike pri istem izvajalcu zdravstvenih storitev, in sicer za MP, namenjene za sanitarne ali gibalne potrebe zavarovanih oseb. Ukrep po mnenju ZZS ne bo prinesel posebnih učinkov zato, ker je sprejet vsaj 10 let prepozno (prvi predlogi ZZS v tej smeri so bili posredovani MZ pred več kot 10 leti) in ker se ne nanaša na prenos pooblastil za tiste pripomočke, kjer je največ izdanih naročilnic (MP pri inkontinenci in težavah z odvajanjem seča ter pri sladkorni bolezni).

ZZS je, hkrati z aktivnostmi glede izvajanja novele Pravil OZZ, izvajal v drugi polovici leta tudi dejavnosti za sklenitev novega Dogovora o preskrbi z MP, ki ga sklene ZZS z združenji dobaviteljev.

Število vseh izdanih naročilnic za MP v letu 2022 in število izdanih obnovljivih naročilnic (v skupinah, za katere je bila uvedena v letu 2014) je razvidno v Tabeli 29. V letu 2022 se je povečal delež izdanih obnovljivih naročilnic glede na število vseh izdanih naročilnic (v letu 2021 je bil delež 11,74 %, v letu 2022 pa 12,57 %). Do povečanja števila naročilnic v posameznih skupinah MP, v katerih se ti lahko predpisujejo na obnovljivo naročilnico, je prišlo v skupinah MP pri sladkorni bolezni (v letu 2021 je znašal 28,77 %, v letu 2022 pa se je povečal na 30,80 %), v skupini MP pri inkontinenci in težavah z odvajanjem seča (v letu 2021 je znašal 18,44 %, v letu 2022 se je povečal na 21,61 %), v skupini MP za hranjenje ter dajanje olja in zdravil (v letu 2021 je znašal

Tabela 30. Stroški izdanih, izposojenih in servisiranih medicinskih pripomočkov po skupinah v breme OZZ v letih 2021 in 2022.

Skupina	Povprečni strošek na zavarovano osebo po skupinah medicinskih pripomočkov			Stroški izdanih medicinskih pripomočkov (v evrih)		Delež stroškov		Indeks stroškov izdanih medicinskih pripomočkov 2022/2021
	2021	2022	Indeks	2021	2022	2021	2022	
Proteze udov	3.393,89	4.085,44	120,4	2.436.815	2.774.012	2,76	2,81	113,8
Estetske proteze	116,64	113,76	97,5	597.883	572.551	0,68	0,58	95,8
Ortoze	225,94	200,16	88,6	2.034.404	1.901.706	2,30	1,92	93,5
Ortopedska obutev	115,95	177,03	152,7	573.511	955.797	0,65	0,97	166,7
Medicinski pripomočki za podporo gibalnih zmožnosti	384,89	392,28	101,9	9.477.188	10.311.498	10,73	10,44	108,8
Medicinski pripomočki za dihanje	603,64	601,73	99,7	8.024.816	9.410.519	9,08	9,52	117,3
Medicinski pripomočki za osebno higieno	91,42	91,38	100,0	345.759	352.349	0,39	0,36	101,9
Blazine proti preležaninam	71,35	72,77	102,0	433.100	450.111	0,49	0,46	103,9
Kilni pasovi	44,27	43,87	99,1	92.120	95.462	0,10	0,10	103,6
Medicinski pripomočki pri kolostomi, ileostomi in urostomi	1.412,90	1.560,29	110,4	5.443.896	6.091.383	6,16	6,16	111,9
Medicinski pripomočki pri inkontinenci in težavah z odvajanjem seča	217,13	242,26	111,6	18.992.850	22.031.430	21,50	22,30	116,0
Medicinski pripomočki pri sladkorni bolezni	648,59	737,26	113,7	27.196.751	30.217.998	30,79	30,58	111,1
Kanile	707,19	667,13	94,3	606.062	539.704	0,69	0,55	89,1
Drugi medicinski pripomočki	222,91	29,65	13,3	446.488	11.742	0,51	0,01	2,6
Medicinski pripomočki za slepe, slabovidne in gluhoślepe	321,54	219,69	68,3	159.484	98.861	0,18	0,10	62,0
Medicinski pripomočki za sluh in govor	489,76	480,44	98,1	5.859.018	6.435.027	6,63	6,51	109,8
Obvezilni material	109,79	115,16	104,9	1.035.799	1.064.614	1,17	1,08	102,8
Raztopine	11,84	12,44	105,0	29.798	29.920	0,03	0,03	100,4
Pripomočki za izboljšanje vida	19,26	18,65	96,8	2.416.444	2.307.131	2,74	2,33	95,5
Medicinski pripomočki za hranjenje ter dajanje olja in zdravil	112,96	255,64	226,3	40.325	149.549	0,05	0,15	370,9
Medicinski pripomočki za kompresijsko zdravljenje	319,04	334,07	104,7	157.286	819.467	0,18	0,83	521,0
Stroški popravil, vzdrževanj in prilagoditev	747,50	883,59	118,2	896.999	1.102.726	1,02	1,12	122,9
Storitve	216,22	250,13	115,7	411.034	414.724	0,47	0,42	100,9
Enkratni pavšalni znesek za izposojeno medicinskega pripomočka	35,21	35,12	99,7	636.090	672.881	0,72	0,68	105,8
SKUPAJ	306,69	337,44	110,0	88.343.920	98.811.162	100	100	111,8

Vir: podatki ZZS.

5,77 %, v letu 2022 se je povečal na 8,13 %) in v skupini obvezilni materiali (v letu 2021 je znašal 4,01 %, v letu 2022 pa se je povečal na 4,35 %). V skupini MP pri kolostomi, ileostomi in urostomi se je ta delež zmanjšal (v letu 2021 je znašal 17,02 %, v letu 2022 pa se je zmanjšal na 16,57 %).

V letu 2022 je najmanj en MP v breme sredstev OZZ prejelo 292.830 oseb, pri tem je šlo za 157.630 oseb oziroma 53,83 % starejših od 65 let. Stroški izdanih pripomočkov (Tabela 30) v breme OZZ po načelu obračunane realizacije so se v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 povečali za 11,8 %. Največje povečanje stroškov v letu 2022 v primerjavi s preteklim letom je v skupini pri inkontinenci in težavah z odvajanjem seča (povečanje za 3.039.000 evrov), v skupini pri sladkorni bolezni (povečanje za 3.021.000 evrov) in MP za dihanje (povečanje za 1.386.000 evrov). Najpomembnejša skupina pripomočkov so še vedno pripomočki pri sladkorni bolezni,

Tabela 31. Število izdanih medicinskih pripomočkov po vrstah z največjim vplivom na stroške v letih 2021 in 2022.

Medicinski pripomočki po vrstah		Število v letu 2021	Število v letu 2022	Indeks 2022/2021	
Medicinski pripomočki pri kolostomi, ileostomi in urostomi	kožne podlage	352.326	365.249	103,7	
	vrečke za ileostomo	421.542	433.863	102,9	
	vrečke za urostomo	178.049	185.028	103,9	
	vrečke za kolostomo	1.117.170	1.124.842	100,7	
	rokavniki za irigacijo	25.162	24.960	99,2	
	irigacijski sistem	138	137	99,3	
	Medicinski pripomočki pri inkontinenci in težavah z odvajanjem seča	zavarovane osebe doma			
mobilne hlačke		2.255.138	3.242.011	143,8	
predloga za srednjo inkontinenco		28.895.202	30.769.134	106,5	
predloga za težko inkontinenco		2.379.509	2.234.344	93,9	
plenice za težko inkontinenco		6.078.206	6.177.559	101,6	
predloga za zelo težko inkontinenco		182.547	179.981	98,6	
plenice za zelo težko inkontinenco		3.874.605	3.958.267	102,2	
plenice za otroke		248.606	232.454	93,5	
posteljne predloge		419.827	771.019	183,7	
zavarovane osebe v socialnih in drugih posebnih zavodih					
predloga za srednjo inkontinenco		3.034.663	3.162.412	104,2	
predloga za težko inkontinenco		273.237	251.854	92,2	
plenice za težko inkontinenco		3.891.038	3.914.391	100,6	
predloga za zelo težko inkontinenco		8.067	12.496	154,9	
plenice za zelo težko inkontinenco	8.966.452	9.453.508	105,4		
plenice za otroke	7.470	0,0	0,0		
posteljne predloge	1.487.146	1.574.345	105,9		
Medicinski pripomočki pri sladkorni bolezni	aparati za določanje glukoze v krvi	3.883	3.524	90,8	
	diagnostični trakovi za aparat za določanje glukoze v krvi	23.268.509	19.806.098	85,1	
	mehanski injektor	288	343	119,1	
	igla za mehanski injektor	8.832.333	8.456.076	95,7	
	prožilna naprava	128	80	62,5	
	lanceta za prožilno napravo	7.981.283	6.800.772	85,2	
	trakovi za optično (semikvantitativno) določanje glukoze v krvi	17.700	12.800	72,3	
	set za inzulinsko črpalko	238.915	273.475	114,5	
	ampula za inzulinsko črpalko	207.044	245.235	118,4	
	senzor za kontinuirano merjenje glukoze v medceličnini	62.011	91.418	147,4	
	oddajnik za kontinuirano merjenje glukoze v medceličnini	1.406	1.888	134,3	
	sprejemnik rezultatov kontinuiranega merjenja glukoze v medceličnini	121	157	129,8	
	trakovi za optično (semikvantitativno) določanje glukoze in ketonov v urinu	501.750	492.560	98,2	
	inzulinska črpalka	86	24	27,9	
	senzor za spremljanje glukoze v medceličnini	120.817	169.150	140,0	
	čitalnik za spremljanje glukoze v medceličnini	4.024	2.528	62,8	
	inzulinska črpalka s sistemom zaprte zanke	491	635	129,3	
	Slušni aparati	zaušesni slušni aparati	15.802	16.817	106,4
		slušni aparati za v uho	2.579	2.374	92,1

Vir: podatki ZZS.

katerih delež v vseh stroških za MP znaša 30,58 %. V tej skupini pripomočkov prevladujejo stroški za izdane diagnostične trakove za določanje glukoze v krvi, ki predstavljajo 30 % stroškov celotne skupine pripomočkov pri zdravljenju sladkorne bolezni.

V Tabeli 30 je prikazan tudi povprečni strošek na zavarovano osebo v posamezni skupini MP, in sicer glede na število oseb, ki so prejele najmanj en pripomoček v posamezni skupini. Iz tega podatka je razvidno, za koliko se je spremenil povprečni strošek v posamezni skupini. Pri tem ugotavljamo porast povprečnega stroška na zavarovano osebo v letu 2022 (4,8 % v letu 2021 in 10 % v letu 2022).

V Tabeli 31 so prikazane izdane količine pripomočkov v letih 2021 in 2022 po štirih skupinah pripomočkov, ki odločilno vplivajo na skupne stroške za MP: (1) za pripomočke pri kolostomi, ileostomi in urostomi, (2) pripomočke pri inkontinenci in težavah z odvajanjem seča, (3) pripomočke pri sladkorni bolezni in (4) pripomočke za sluh in govor. Pripomočki iz teh štirih skupin so v letu 2022 še vedno predstavljali pretežni delež vseh stroškov za MP (65,55 %). Če se poleg stroškov navedenih štirih skupin upoštevajo tudi stroški za MP iz skupin (5) za podporo gibalnih zmožnosti in (6) za dihanje, so stroški iz teh 6 skupin v letu 2022 znašali več kot 85,51 % vseh stroškov MP.

ZZZS izvaja na podlagi Pravilnika o izvajanju nadzorov pri dobaviteljnih nadzore nad obveznostmi dobaviteljev, ki so opredeljene v medsebojni pogodbi. V tem delu gre za izpolnjevanje obveznosti, ki se nanašajo na izdajna mesta in na zagotavljanje pripomočkov (artiklov), ki so navedeni v pogodbi z ZZZS. V letu 2022 je bilo opravljenih 357 (planiranih 353) različnih vrst nadzorov pri dobaviteljnih MP, kar pomeni, da je bilo za 1,1 % več nadzorov od načrtovanih. Poleg tega ZZZS vsako leto pridobi od FURS-a za vse dobavitelje MP podatke, ali jim je bila morda izrečena globa za določene davčne prekrške.

1.3.8 Nadzor nad izvajanjem zdravstvenih programov

ZZZS je v skladu z zakonom pristojen za nadzor nad izvajanjem pogodb, sklenjenih med ZZZS in izvajalci. V ta namen ZZZS izvaja načrtovane in izredne nadzore, po vrsti in vsebini pa finančnomedicinske in območne nadzore. Finančnomedicinski nadzori se izvajajo na področju obračunavanja zdravstvenih storitev, predpisovanja zdravil in MP. Temeljijo na primerjavi obračunanih storitev z zapisi v medicinski dokumentaciji. Izvajajo jih nadzorni zdravniki, zobozdravniki, farmacevti in diplomirani zdravstveniki ZZZS. Območne nadzore izvajajo drugi strokovni kadri na ZZZS, ki preverjajo pravilnost finančnega obračuna in postopkov uresničevanja pravic iz OZZ ter drugih pogodbenih obveznosti, kot so na primer: spoštovanje ordinacijskega časa, objave zdravnikov, ki si jih zavarovane osebe lahko izberejo za svoje osebne zdravnike, vodenje čakalnih seznamov, čakalne dobe, naročanje bolnikov na pregledje ipd.

Področje nadzora je torej izjemno obsežno in vsebinsko zahtevno, zaradi česar so potrebe po nadzorih velike, možnosti ZZZS pa omejene s številom nadzornikov. Bolnišnice so v letu 2022 opravile več kot 370.000 hospitalizacij, izvajalci na sekundarni več kot 7 milijonov ambulantnih pregledov zavarovanih oseb, zdravniki na primarni ravni, vključno z zobozdravstvom, več kot 22 milijonov obiskov zavarovanih oseb, predpisanih je bilo več kot 18 milijonov receptov za zdravila idr.

Zaradi umiritve epidemije covid-19 so nadzori v letu 2022 potekali nemoteno. Iz Tabele 32 je razvidno, da je indeks skupne realizacije glede na plan 108. Neposredni nadzori so potekali ob doslednem upoštevanju priporočil NIJZ za nadzorno dejavnost. Poleg ugotovitev preteklih nadzorov in predhodnih rutinskih kontrol priprava na nadzore vse bolj temelji na podrobnih ciljnih analizah podatkov iz aplikacije Izdatki oziroma obdelave podatkov v podatkovnih skladiščih. Za načrtovanje in izvedbo nadzorov je bilo narejenih 293 analiz, med njimi 80 zelo kompleksnih.

Nadaljevali so se nadzori obračuna zdravljenja bolnikov s covidom-19, za katere so v letu 2022 izvajalci lahko obračunavali posebne dodatke, vezane na določene SPP in diagnoze. Skupaj je bilo opravljenih 10 nadzorov obračuna bolnišničnih storitev, ki so v celoti ali delno vključevali tudi obračune zdravljenja bolnikov s covidom-19. Na splošno so nadzori pokazali pravilnejše kodiranje teh primerov, še vedno pa je bila med obračunskimi napakami najpogostejša pretirano kodiranje (neutemeljeno kodiranje dodatnih diagnoz, kodiranje napačnih dodatnih diagnoz).

Sistemske je ZZZS nadzoroval tudi obračun akutne bolnišnične obravnave oseb, pri katerih je bil zamenjan kolčni sklep s protezo, z možgansko kapjo, enodnevnih obravnav, ki so trajale en

Tabela 32. Število vseh opravljenih nadzorov po nadzornih skupinah v letu 2022.

Nadzorna skupina	Planirano	Realizirano	Indeks	Izredni	Realizirani in izredni	Indeks vseh
Zdravila	23	27	117,39	0	27	117,39
Primarna raven	71	71	100,00	2	73	102,82
Primarna raven – zobozdravstvo	66	67	101,52	0	67	101,52
Specialistična raven – zobozdravstvo	10	10	100,00	0	10	100,00
Specialistična raven I	56	67	119,64	1	68	121,43
Specialistična raven II	70	70	100,00	2	72	102,86
Akutna in neakutna bolnišnična obravnava	62	57	91,94	4	61	98,39
Območni (administrativni) nadzori	299	331	110,70	3	334	111,71
Skupaj ZZS	657	700	106,54	12	712	108,37

Vir: podatki ZZS.

dan, neakutno bolnišnično obravnavo ter obračun specialistične zunajbolnišnične dejavnosti dermatologije, interne medicine, pulmologije, gastroenterologije, kardiologije, revmatologije, diabetologije, enote za bolezni v urgentnih centrih, mobilnega paliativnega tima, psihiatrije, tireologije, oftalmologije, ortopedije, otorinolaringologije, slikovnega diagnosticiranja, urologije ter čeljustne in zobne ortopedije v specialistični zobozdravstveni dejavnosti.

Na področju zdravil je poleg nadzora priprave in izdaje magistralnih zdravil ter izdaje živil za posebne zdravstvene namene, izdaje zdravil na recept v lekarnah potekal sistemski nadzor tudi predpisovanja zdravil v splošnih in pediatričnih ambulantah. Sistemski nadzori primarne ravni so obsegali obračun nege v domovih starejših občanov, obračun storitev v splošnih ambulantah in ambulantah v socialnovarstvenih zavodih, patronaže, pediatrije, ginekologije, fizioterapije, centrov za duševno zdravje ter obračun diagnosticiranja, zdravljenja in izvajanja protetičnih storitev v osnovnem zobozdravstvu.

Nadzor nad pravilnostjo obračuna telemedicinskih storitev je bil vključen v finančno medicinske nadzore splošne in specialistične zunajbolnišnične zdravstvene dejavnosti in zobozdravstva, tako da se je v zajetem vzorcu obračunanih storitev za nadzor preverila tudi pravilnost obračuna teh storitev. V večini primerov je bil obračun ustrezen, v posameznih primerih so bila ugotovljena odstopanja, npr. obračun telemedicinske storitve z drugo, neustrezno šifro ter nezadostni ali manjkajoči zapisi o teh storitvah v zdravstveni dokumentaciji.

Opravljenih je bilo več izrednih finančnomedicinskih nadzorov in sicer: na predlog kriminalistov v UKC Ljubljana, na poziv MZ (Urada Republike Slovenije za nadzor, kakovost in investicije v zdravstvu) o izvedbi nadzora ZZS hkrati s sistemskim nadzorom v primeru nepravilnih podatkov o identiteti 2 zavarovanih oseb v SB Celje in Trubarjevem domu upokoencev, glede na prijavo zavarovane osebe v UKC Ljubljana in glede na anonimno prijavo v UKC Maribor. Nepravilnosti obračuna zdravstvenih storitev so bile ugotovljene v SB Celje, UKC Ljubljana glede na prijavo zavarovane osebe in UKC Maribor glede na anonimno prijavo.

Strokovni sodelavci območnih enot so z nadzori spremljali pravilnost obračunanih storitev v primerih, ko ni potreben pregled zdravstvene dokumentacije, preverjali so spoštovanje pogodbenih določil in Dogovora ter spoštovanje pravic iz OZZ. Pogosteje pregledovana področja so bila skladnost objavljenih podatkov o ordinacijskem času in drugih informacij za zavarovane osebe pri izvajalcih zdravstvenih storitev, vključenost v eNaročanje in skladnost objavljenih čakalnih dob, prisotnost zdravnika v ordinaciji, pravilnost obračuna v breme OZZ, podvojenost obračunov, pravilnost obračuna ločeno zaračunljivega materiala, upoštevanje garancijskih dob v zobozdravstvu, utemeljenost izdaje potrdil o upravičeni zadržanosti z dela zaradi nege ožjega družinskega člana ter upravičenost uveljavljanja potnih stroškov.

Na poziv Urada RS za nadzor, kakovost in investicije v zdravstvu k izvedbi nadzora ZZS hkrati s sistemskim nadzorom v primeru nepravilnih podatkov o identiteti dveh zavarovanih oseb, je bil opravljen izredni nadzor glede zadostnosti in ustreznosti kadra v urgentnem centru SB Celje ter izredni nadzor reševalnih prevozov v ZD Sevnica. Ugotovljeno je bilo, da izvajalec SB Celje ni zagotavljal dovolj kadra na dejavnostih triaža, opazovalna enota, enota za poškodbe in enota za bolezni.

Tabela 33. Finančni učinki po opravljenih nadzorih pri izvajalcih v letu 2022.

	Celje	Koper	Kranj	Krško	Ljubljana	Maribor	Murska Sobota	Nova Gorica	Novo mesto	Ravne na Koroškem	SKUPAJ
1 Nerealizirani zahtevki iz nadzorov preteklih let	115.952	11.442	4.116	16.740	84.388	261.989	-1.887	1.238	15.363	1.667	511.007
1a zmanjšane obveznosti	1.711	5.227	-7.309	13.832	6.289	169.934	-2.637	-595	5	0	186.457
1b pogodbene kazni	10.550	6.150	10.850	2.850	17.900	10.800	750	1.600	7.700	1.450	70.600
1c finančne škode	137	64	175	58	3.946	115		233	7.658	216	12.602
1d v tožbi	103.554		400		56.253	81.141					241.348
2 Zahtevki iz nadzorov za tekoče leto	310.773	73.934	64.699	13.086	1.144.743	433.533	132.228	89.464	87.458	188.930	2.538.847
2a zmanjšane obveznosti	267.292	41.901	50.794	8.936	1.057.232	396.490	111.991	69.881	60.202	156.182	2.220.899
2b pogodbene kazni	36.950	16.450	11.500	4.150	62.650	33.900	18.550	19.400	13.550	29.400	246.500
2c finančne škode	6.531	15.583	2.405		24.861	3.144	1.686	183	13.706	3.348	71.448
2d v tožbi											
I UGOTOVITVE PRETEKLEGA IN TEKOČEGA LETA SKUPAJ (1+2)	426.725	85.375	68.814	29.826	1.229.132	695.522	130.340	90.702	102.821	190.596	3.049.854
3 Realizirani zahtevki iz nadzorov preteklih let	12.399	12.245	1.806	17.015	25.853	183.463	750	1.189	15.358	1.666	271.742
3a zmanjšane obveznosti	1.711	6.030	-7.219	14.107	4.007	172.548		-644			190.540
3b pogodbene kazni	10.550	6.150	8.850	2.850	17.900	10.800	750	1.600	7.700	1.450	68.600
3c finančne škode	137	64	175	58	3.946	115		233	7.658	216	12.602
3d odpis											
4 Realizirani zahtevki iz nadzorov za tekoče leto	250.412	67.305	67.958	13.945	1.150.948	430.172	146.674	80.797	79.493	150.741	2.438.445
4a zmanjšane obveznosti	231.762	42.307	55.753	10.095	1.075.516	397.790	129.988	62.764	52.237	126.945	2.185.157
4b pogodbene kazni	18.100	14.350	9.800	3.850	50.800	29.350	15.000	17.850	13.550	20.550	193.200
4c finančne škode	551	10.647	2.405		24.632	3.031	1.686	183	13.706	3.246	60.088
4d odpis											
II REALIZIRANO V TEKOČEM LETU SKUPAJ (3 + 4)	262.811	79.549	69.764	30.960	1.176.801	613.634	147.424	81.985	94.851	152.407	2.710.187
III indeks realizacije (leto 2022 in 2021): II/I	61,59	93,18	101,38	103,80	95,74	88,23	113,11	90,39	92,25	79,96	88,86
5. Realizirane sistemske napake skupaj						236.575	562.854		4.218		803.648
5a. Sistemske napake iz nadzorov preteklih let						234.537	493.242		-3.002		724.776
5b. Sistemske napake iz nadzorov tekočega leta						2.039	69.612		7.220		78.871

Vir: podatki ZZS.

Na podlagi ugotovitev finančnomedicinskih nadzorov, pobud izvajalcev in dodatnih analiz ter poizvedb je oddelek za nadzor med letom sodeloval pri izdaji 4 okrožnic s spremembami šifrantov – na osnovi nekaterih pa se je vzpostavljala avtomatski nadzor.

Na podlagi opravljenih nadzorov (rednih in izrednih) je ZZS skupaj s sistemskimi napakami zmanjšal svoje obveznosti do izvajalcev v letu 2022 za 2.371.218 evrov, izvajalcem pa je ZZS izrekel za 246.500 evrov pogodbene kazni. Tabela 33 prikazuje vrednost in delež realiziranih zahtevkov za tekoče in preteklo leto. V primerjavi z letom 2021 je bil delež realiziranih zahtevkov v letu 2022 nekoliko višji in je dosegel 88,86 %.

1.4 Denarna nadomestila in povračila

V Sloveniji odločajo o pravicah zavarovanih oseb do zdravljenja in z njimi povezanimi pravicami iz OZZ osebni zdravniki, ki si jih zavarovane osebe prosto izbirajo. Evidence o izbirah vodi ZZS. Osebni zdravniki prvega stika (splošni zdravniki, pediatri, ginekologi in zobozdravniki) na primarni ravni zdravstvene dejavnosti, podobno kot v primerljivih evropskih državah, opravljajo vlogo "vratarja" v sistemu OZZ. V skladu s to vlogo izbrani osebni zdravniki odločajo o pravicah zavarovanih oseb, ko ali če obstaja strokovna utemeljenost za zdravljenje. Osebni zdravnik je, poleg odločitev o zdravljenju, pooblaščen tudi za ugotavljanje začasnih zadržanosti od dela, predpi-

sovanje zdravil na recepte, nekaterih MP na naročilnice, napotitve k specialistom in zbiranje ter hranjenje dokumentacije o zavarovani osebi. Del svojih pooblastil lahko z napotnico prenese na druge zdravnike, predvsem na specialiste, pri čemer je prenos pooblastil vsebinsko in praviloma časovno omejen. Izjema so t. i. trajne napotnice za kronična zdravstvena stanja (ob upoštevanju strokovnih meril), ko je potreben stalen nadzor posameznega napotnega specialista.

O določenih pravicah iz OZZ na podlagi zakonskih pooblastil odločajo organi ZZS, in sicer:

- na prvi stopnji imenovani zdravnik ZZS in območna enota ZZS,
- na drugi stopnji zdravstvena komisija in direkcija ZZS.

Odločanje o pravici dočasne zadržanosti od dela, do denarnih nadomestil in povračil ter o nekaterih drugih pravicah iz OZZ na ZZS usmerja in izvaja Področje za odločanje o pravicah in za medicinske pripomočke (v nadaljnjem besedilu POPMP) skupaj z ustreznimi službami v območnih enotah in izpostavah ZZS.

Sistem OZZ je do 1. 3. 2022 zagotavljal zavarovancem pravico do nadomestila plače zaradičasne zadržanosti od dela praviloma od 31. delovnega dne odsotnosti dalje, s spremembama ZZVZZ in Zakona o delovnih razmerjih pa nosi ZZS breme nadomestil že od 21. delovnega dne. Sistem OZZ zagotavlja tudi nekatere druge dajatve oziroma povračila.

1.4.1 Odločanje o pravicah

Imenovani zdravniki oziroma zdravstvena komisija ZZS odločajo o začasni zadržanosti od dela, pravici do nadomestila plače zaradi nege ožjega družinskega člana (v primerih daljšega trajanja, ko to ni več v pristojnosti osebnega zdravnika), zdraviliškem zdravljenju in zahtevnejših MP. Območne enote in direkcija ZZS pa odločajo o pravici do nadomestila plače, povračilih potnih stroškov in drugih povračilih in o nekaterih drugih zahtevah.

Imenovani zdravniki delujejo v vseh 10 območnih enotah ZZS, zdravstvena komisija pa kot pritožbeni organ v senatih v Mariboru in Ljubljani. Imenovani zdravniki in zdravstvena komisija ter območne enote in direkcija ZZS o svojih odločitvah izdajajo upravne akte v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku.

Kot je razvidno iz Tabele 34, so v letu 2022 imenovani zdravniki izdali skupaj 368.727 odločb, kar je 5,6 % več kot preteklo leto (349.051). Največ odločb v letu 2022 (314.828) so izdali zavarovancem za začasno nezmožnost za delo, kar je 4,4 % več kot v letu 2021 (301.593). Še bolj se je povečalo število izdanih odločb za zdraviliško zdravljenje, čemur sta botrovala zlasti 2 razloga: v letu 2022 se je zdraviliška dejavnost ponovno pričela izvajati v polnem obsegu, po drugi strani pa je tudi zdravstveni sistem deloval bolj intenzivno, tudi z zvišanjem števila opravljenih operacij, ki so indikacija za napotitev (66 % zdraviliških zdravljenj je bilo v 2022 opravljenih kot posledica poškodb in operacij gibal). Tako so imenovani zdravniki v letu 2022 izdali 46.224 odločb za zdraviliško zdravljenje, kar je 16,4 % več kot v 2021 (39.695). Število izdanih odločb za MP je ostalo na primerljivi ravni; tako je bilo v letu 2022 izdanih 5.474 odločb (v 2021 5.462). Leta 2022 je bila izdana tudi 2.201 odločba za nego družinskega člana, kar je manj kot v letu 2021 (2.301). Leta 2022 je bilo pregledanih tudi 44.292 predlogov v zadevah zobnoprostetične rehabilitacije, kar je za 2,2 % več kot v letu 2021 (43.340). Podatki po območnih enotah so prikazani v Tabeli 34. Imenovani zdravniki so v letu 2022 skupaj izdali tudi 5.293 medicinskih

Tabela 34. Število vseh obravnav (odločb) na oddelkih imenovanih zdravnikov po območnih enotah ZZS za leto 2022.

	Celje	Koper	Kranj	Krško	Ljubljana	Maribor	Murska Sobota	Nova Gorica	Novo mesto	Ravne na Koroškem	Skupaj
Začasna nezmožnost za delo	36.628	23.572	27.662	12.228	81.283	43.036	22.568	12.118	23.244	32.489	314.828
Nega	255	174	177	70	735	307	84	76	130	193	2.201
Zdraviliško zdravljenje	5.248	2.946	4.236	1.564	14.328	7.967	2.343	1.805	2.202	3.585	46.224
Medicinski pripomočki	402	285	518	239	1.808	832	317	212	601	260	5.474
Zobnoprostetična rehabilitacija	4.072	3.234	3.766	1.228	12.540	8.851	3.280	1.937	1.790	3.594	44.292
Skupaj	46.605	30.211	36.359	15.329	110.694	60.993	28.592	16.148	27.967	40.121	413.019

Vir: podatki ZZS.

Tabela 35. Število obravnavanih pritožb na zdravstveni komisiji ZZS na senatih v Ljubljani in Mariboru v letu 2022.

	Ljubljana	Maribor	Skupaj
Začasna nezmožnost za delo	4.087	1.464	5.551
Nega	24	5	29
Zdraviliško zdravljenje	1.288	522	1.810
Medicinski pripomočki	20	1	21
Skupaj	5.419	1.992	7.411

Vir: podatki ZZS.

izvedenskih mnenj za potrebe drugih upravnih postopkov ZZS (povračilo stroškov zdravljenja v tujini, ocena nujnosti zdravljenja, izjemne odobritve ...), kar je primerljivo s prejšnjim letom.

Tabela 35 kaže, da je zdravstvena komisija ZZS v obeh senatih v Ljubljani in Mariboru v letu 2022 izdala 7.411 odločb, kar je 1,7 % več kot v letu 2021 (7.285 odločb). Skupaj sta oba senata zdravstvene komisije na drugi stopnji izdala 5.551 odločb za začasno nezmožnost za delo in 1.810 odločb za zdraviliško zdravljenje. Senata sta nekoliko manj odločb izdala glede nege, število odločb glede MP pa je enako lansnemu letu. Zdravniki zdravstvene komisije v Ljubljani, ki izdajajo tudi izvedenska mnenja za potrebe drugih pritožbenih upravnih postopkov ZZS, so v letu 2022 izdali tudi 404 tovrstna mnenja, kar je nekoliko manj kot leta 2021, zato pa se nadaljuje trend rasti izvedenskih mnenj v sodnih postopkih. Zdravniki zdravstvene komisije v Ljubljani in Mariboru so v letu 2022 izdali 234 medicinskih izvedenskih mnenj v sodnih postopkih, ki postajajo vse bolj zahtevna, saj gre praviloma za težja in kompleksna zdravstvena stanja zavarovanih oseb.

Cilj ZZS, tj. izdanih 90 % odločb v 8-dnevnem roku, predvidenem z zakonom, v letu 2022 ni bil dosežen. Tako so imenovani zdravniki v 85 % primerov akte izdali v roku 8 dni, kar pomeni slabši rezultat glede na preteklo leto (93,6 % v letu 2021). Pri tem je treba ugotoviti, da 7 območnih enot izdaja odločbe v 8-dnevnem roku v skoraj 100 %, občasno slabše rezultate dosegata območni enoti Kranj in Maribor, v 2022 pa je bila zaradi kadrovske podhranjenosti in stalnega povečanega pritoka zadev največja težava hitrega odločanja v osrednjeslovenski regiji. Imenovani zdravniki območne enote Ljubljana pri svojem delu opažajo negativne trende tudi zaradi izjemno slabih razmer v ZD Ljubljana (pozna izdaja predloga imenovanemu zdravniku, slabe utemeljitve, nekritično pošiljanje ipd.).

Senata zdravstvene komisije sta v 8-dnevnem roku odločila v 33,6 % primerov, kar pomeni ponovno pozitiven trend glede na pretekla leta (v 2020 30-odstotno odločanje v roku, v 2021 pa 30,2-odstotno odločanje v roku).

Delež spremenjenih odločb o začasni nezmožnosti za delo na senatih zdravstvene komisije je nekoliko nižji, tj. 39,4 % (v letu 2021 41,4 %), prav tako glede na vse izdane odločbe, in znaša

Tabela 36. Število vloženih in rešenih* zahtev za izdajo odločbe in število odločb, izdanih v zakonitem roku, po območnih enotah ZZS v letu 2022.

Območna enota	Število vloženih zahtev v obdobju	Število rešenih zahtev v obdobju	Število odločb, izdanih v zakonitem roku
Celje	131	141	128
Koper	449	461	439
Kranj	421	411	393
Krško	107	102	96
Ljubljana	919	946	893
Maribor	296	295	291
Murska Sobota	93	87	85
Nova Gorica	127	137	107
Novo mesto	203	200	196
Ravne na Koroškem	319	318	299
SKUPAJ	3.065	3.098	2.927

Opomba: * med rešene štejejo tudi določene zahteve, ki so bile vložene še v letu 2021.

Vir: podatki ZZS.

31,2 % (v 2021 34 %). Trendi so rezultat naporov, vloženih v poenoteno delo imenovanih zdravnikov po vseh OE in v delo zdravstvene komisije.

V letu 2022 je na območne enote ZZZS prispelo 3.065 zahtev za izdajo odločbe v zvezi z uveljavljanjem pravic do nadomestila plače, povračila potnih stroškov, izbire osebnega zdravnika, povračila stroškov za opravljene zdravstvene storitve, povračila stroškov zdravil in stroškov MP v Republiki Sloveniji. To je za 1.038 zahtev manj kot v prejšnjem letu. V letu 2022 je bilo rešenih skupaj 3.098 zahtev. V zakonskem roku je bilo rešenih skupaj 2.927 zadev, kar je 94,5 % vseh izdanih odločb (Tabela 36) in je primerljivo z letom 2021. V letu 2022 je bilo v zvezi s temi zadevami skupaj odstopljenih 231 pritožb zoper odločbe, izdane na prvi stopnji, kar je 66 pritožb več kot v letu prej. Na podlagi odstopljenih pritožb je direkcija s svojo odločbo spremenila 8 izpodbijanih odločb. Akti so se pravočasno izdali v 90,6 % primerih. Roki so bili daljši pri reševanju pritožb, pri katerih je običajno treba pridobivati izvedenska mnenja ali drugače dopolnjevati postopke. Na ta dejstva pa strokovni delavec, ki rešuje zadevo, ne more vplivati.

1.4.2 Nadomestila plače

Na področju razporeditve bremen nadomestila plače med delodajalce in blagajno OZZ se je v letu 2022 zgodila pomembna sprememba. Tako imajo od 1. 3. 2022 dalje zavarovanci pravico do nadomestila plače za čas zadržanosti od dela zaradi bolezni ali poškodb iz sredstev OZZ že od 21. delovnega dne dalje (le za razloga odsotnosti z dela poklicna bolezen in poškodba pri delu ostaja nadomestilo v breme delodajalca od 31. dne dalje). Poleg tega se je spremenila tudi določba 137. člena ZDR-1, tako, da je skrajšano število delovnih dni nadomestila, ki ga je delodajalec dolžan v koledarskem letu kriti iz svojih sredstev, s 120 na 80 delovnih dni, ter tudi predhodno obdobje v primeru t. i. »recidiva (s 30 na 20 delovnih dni, če gre za razloga bolezen in poškodba zunaj dela).

Novost je povzročila takojšen skok števila staležnikov v breme OZZ za povprečno 3.000 mesečno in predstavlja dodatno breme OZZ v ocenjeni višini 50 milijonov evrov na letni ravni.

Od prvega delovnega dne zadržanosti od dela pa zavarovancem iz sredstev OZZ pripada nadomestilo plače, če so razlogi zadržanosti od dela: nega ožjega družinskega člana, presaditev živega tkiva ali organov v korist druge osebe, posledice darovanja krvi, izolacija ali spremstvo, ki ju odredi zdravnik, a tudi v primerih, da je poškodba nastala pri organiziranih javnih delih, gasilskih, gorskih in drugih reševalnih akcijah.

Tabela 37. Absentizem po razlogih začasne zadržanosti od dela v Sloveniji v letih 2021 in 2022.

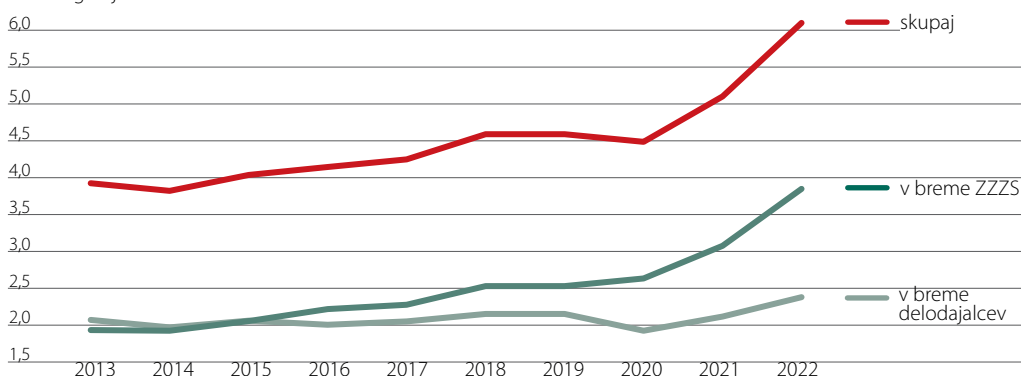
	Razlogi zadržanosti	Primeri		Dnevi		Povprečno trajanje (v dnevih)	
		2021	2022	2021	2022	2021	2022
Absentizem v breme delodajalca	poškodba na delu	14.862	17.324	253.759	268.993	17,1	15,5
	poklicne bolezni	18	20	190	150	10,6	7,5
	bolezni in poškodbe zunaj dela	792.398	987.322	5.491.719	6.199.109	7,0	6,3
	poškodbe po tretji osebi	0	2.477	0	42.669	0,0	17,2
	(1) Skupaj	807.278	1.007.143	5.745.668	6.510.921	7,2	6,5
Absentizem v breme ZZZS	poškodba na delu	4.034	4.306	396.450	431.717	98,3	100,3
	poklicne bolezni	4	3	810	1.175	202,5	391,7
	bolezni in poškodbe zunaj dela	63.037	67.032	5.697.108	6.206.573	90,4	92,6
	nega	207.961	338.812	720.953	1.033.754	3,5	3,1
	transplantacija, izolacija, spremstvo	274.071	544.725	1.485.909	2.883.103	5,4	5,3
	poškodbe po tretji osebi	2.377	1.255	135.475	101.377	57,0	80,8
	usposabljanje otroka za rehabilitacijo	43	0	504	0	11,7	0,0
	poškodbe po 18. členu	12	30	1.481	2.147	123,4	71,6
(2) Skupaj	551.539	956.163	8.438.690	10.659.846	15,3	11,1	
1+2 SKUPAJ	1.358.817	1.963.306	14.184.358	17.170.767	10,5	8,7	

Vir: NIJZ, obdelava ZZZS.

Letno poročilo ZZS 2022

Delež izgubljenih delovnih dni

Vir: NIJZ, obdelava ZZS.

Slika 12. Gibanje absentizma v Sloveniji v letih od 2013 do 2022.

Zavarovanci, ki so začasno zadržani od dela zaradi bolezni ali poškodb, imajo pravico do nadomestila v breme OZZ izključno zaradi njihovega zdravstvenega stanja v povezavi z delovnimi obveznostmi. Imenovani zdravniki in zdravstvena komisija kot drugostopenjski organ ugotavljajo začasno zadržanost od dela na podlagi medicinske dokumentacije in/ali osebnega pregleda zavarovancev, upoštevajoč tudi naravo in težavnost dela, ki ga zavarovanec opravlja. Ne vplivajo pa na ostale dejavnike, kot so socialni, ekonomski in drugi dejavniki, ki so jim izpostavljeni zaposleni oziroma aktivni zavarovanci.

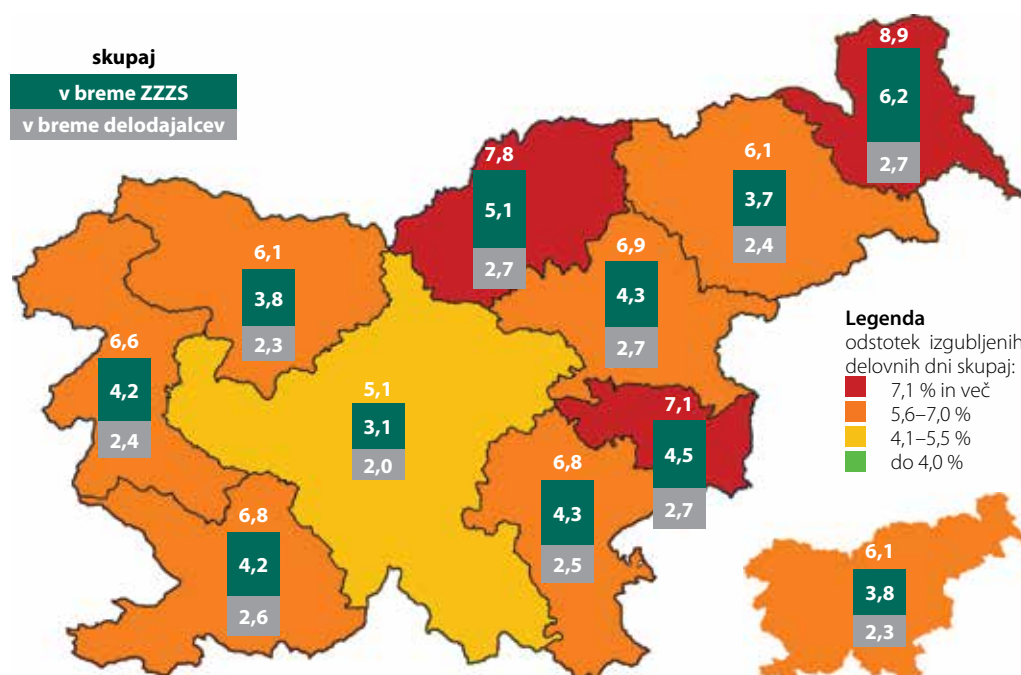
Po podatkih NIJZ je bilo zaradičasne nezmožnosti za delo v Sloveniji v letu 2022 izgubljenih skupaj 17.170.767 dni, kar predstavlja že kar 15,2-odstotni dvig glede na leto 2020 še dodatni 21 % dvig glede na leto 2021, ko je bilo izgubljenih 14.184.358 dni (Tabela 37). Pri tem je treba ugotoviti, da se nadaljuje trend iz leta 2020, ko se tako razmerje bremen med delodajalci in ZZS kot razlogi za odsotnosti spreminjajo.

V letu 2022 se je skupni delež bolniškega staleža dvignil na 6,1 % (v 2021: 5,1 %). Pri tem se je zlasti povečal delež absentizma v breme ZZS (s 3,0 % na 3,8 %), in sicer za več kot 2,2 milijona izgubljenih delovnih dni. V breme delodajalcev je ta dvig znašal 0,8 milijona izgubljenih delovnih dni, tako da je znašal delež v breme delodajalcev 2,3 % v primerjavi z 2,1 % v letu 2021 (Slika 12). Razmerje v stopnji absentizma med delodajalci in ZZS po območnih enotah je razvidno na Sliki 13.

Če je bil še pred leti skupni delež bolniškega staleža v Sloveniji v povprečju nekje med državami EU s stopnjo absentizma med 3,5 % in 5 %, smo se v zadnjem obdobju pomaknili med države z največ izgubljenimi delovnimi dnevi na zaposlenega. Slovenska zakonodaja je glede ureditve pravice do nadomestila za začasno zadržanost od dela med opazovanimi državami najbolj dobrohotna – še zlasti pri višini, kjer ne obstaja administrativna meja, ampak je uzakonjen samo t. i. »zgornji limit« nadomestila v višini plače, ki bi jo zavarovanec prejel, če bi bil zdrav in bi delal. Prav tako so odmerni odstotki za priznanje višine nadomestila plače visoki in se celo po trajanju 90 dni staleža nekateri dvignejo, kar je glede na primerjalne pravne ureditve izjema, saj se višina nadomestila praviloma s trajanjem bolniškega staleža znižuje. Tudi trajanje pravice do nadomestila ni omejeno (po času neomejeno trajanje v EU pozna le še Bolgarija). Poleg že omenjenega hitrejšega prenosa bremena nadomestila plače na blagajno OZZ je kot najpomembnejši dejavnik povečanja izgubljenih delovnih dni v letu 2022 treba opozoriti na razlog izolacije zaradi covidnih okužb.

V letu 2022 po podatkih NIJZ tako beležimo kar 2.883.103 izgubljene delovne dni iz razloga izolacije (v 2021 1.485.909 izgubljenih dni). To pomeni, da so predstavljale izolacije kar 25 % vseh izgubljenih delovnih dni, v glavnem v breme blagajne ZZS. Od uveljavitve ZNUNBU (od 8. 11. 2022 do 31. 3. 2023) se nadomestila iz razloga izolacije izplačujejo v breme državnega proračuna.

Povečuje se tudi število staležnikov v breme blagajne ZZS. Če smo konec 2021 beležili 28.268 staležnikov v breme blagajne OZZ, je bilo slednjih na dan 31. 12. 2022 že 33.097. Povečanje staležnikov gre na račun nove skupine kratkih odsotnosti z dela (med 30 in 45 koledarskimi dnevi), teh je bilo na zadnji dan 2022 2.973 ter staležnikov, odsotnih s trga dela več kot eno leto.

Slika 13. Odstotek izgubljenih delovnih dni v breme delodajalcev in v breme ZZS po območnih enotah Slovenije v letu 2022.

V letu 2022 je bilo za nadomestila plače izplačanih 689.434.717 evrov (497.703.784 evrov v letu 2021), kar znaša rast 38,5 % glede na leto 2021. Najbolj je na rast v letu 2022 vplivala odsotnost z dela zaradi okužb s covidom-19, ki gre od prvega dne dalje v breme OZZ. Za ta namen je ZZS izplačal 167.772.190 evrov nadomestil, kar predstavlja podvojitev izdatkov za izolacije v 2021 (82.724.205). Pri tem je treba poudariti, da beležimo velik porast izdatkov tudi za nego, pri čemer se v tem razlogu "skrivajo" tudi covidne okužbe med otroki in mladostniki – zaradi obvezne 10-dnevne izolacije so se stroški nege povečali zlasti na račun daljšega trajanja posamezne odsotnosti. Če je ta v zadnjem predcovidnem letu znašala povprečno 7,7 dneva, je v letu 2022 znašala 9,1 dneva. V letu 2022 je ponovno občutno porasla tudi osnova za izplačilo nadomestila plače, in sicer za 9,1 %. Če upoštevamo zelo visoko zaposlenost, stalno spreminjanje strukture aktivnega prebivalstva (zaradi daljše upokojitvene starosti) ter sistemske odsotnosti omejitve trajanja staleža (po svoji definiciji ječasna nezmožnost za delo) in tudi po oceni ZZS ne najbolj učinkovitim postopkom odločanja o trajni nezmožnosti za delo (ZPIZ), se stalni rasti izdatkov za nadomestila ne moremo izogniti. Priložnosti za boljše obvladovanje staleža vidi ZZS tudi v zgodnji poklicni rehabilitaciji in hitrem vračanju na delovno mesto (to bi terjalo posodobitev zastarele zakonodaje s področja invalidskega varstva) in aktivnejše vključitve specialistov medicine dela in športa.

Poudariti je treba, da je ZZS tudi v letu 2022 še izvajal ukrepe, sprejete na podlagi interventne zakonodaje, in sicer:

- obračun in izplačilo nadomestila 3 dni kratkotrajne odsotnosti zaradi bolezni v breme proračuna RS za čas do 31. 5. 2022 na podlagi Zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitve, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic covid-19 in Sklepa o podaljšanju veljavnosti ukrepa kratkotrajne odsotnosti zaradi bolezni, ki ga je sprejela Vlada RS;
- obračun in izplačilo nadomestila za okužene s covidom-19 za določene skupine delodajalcev z 20-odstotnim sofinanciranjem nadomestila za čas do 31. 12. 2021 (46. člen Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19) – izplačila za to obdobje so se izvajala še do konca januarja 2022.

V letu 2022 se je dokončno uveljavila nova pravica do nadomestila za čas sobivanja v zdravstvenem zavodu ali zdravilišču z bolnim otrokom, ki je bila sicer sprejeta že v letu 2021 (ZZVZZ-O).

Na novo pa je bila sprejeta poleg že opisanih zakonskih sprememb tudi sprememba določbe 31. člena ZZVZZ glede najnižjega možnega izplačila nadomestila plače (dvig od višine zjamčene plače na 60 % minimalne plače) – ZZVZZ-S.

Navedene spremembe so vplivale na dvig odhodkov za nadomestila. Poleg tega so povzročile tudi večje število zahtevkov za obračun in s tem večjo obremenitev oddelkov za nadomestila.

Zaradi Zakona za uravnoteženje javnih financ in Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji je bilo usklajevanje nadomestil plače z rastjo cen življenjskih potrebščin do leta 2019 ustavljeno, za leti 2019 in 2020 pa se ta ni izvajala, saj je bila po podatkih SURS rast negativna. V letu 2022 se je tako izvedla prva uskladitev nadomestil plač v breme ZZS po daljšem času, in sicer s 1. 3. 2022 za 4,9 % tistim zavarovancem, ki imajo osnovo najmanj iz predpreteklega koledarskega leta glede na obdobje zadržanosti.

ZZS je v letu 2022 v določenih primerih izvajal neposredna izplačila nadomestil plač delavcem. Gre za nadomestilo plače za začasno zadržanost od dela v breme OZZ po uveljavitvi Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1), to je po 12. 7. 2013. Število zahtev za neposredno izplačilo nadomestila plače po določbah ZDR-1 se je glede na leto 2021 nekoliko zmanjšalo. Tako je bilo v letu 2022 vloženi 792 tovrstnih zahtevkov (v letu 2021 801 zahtevok), kar je za 9 manj kot v predhodnem letu (Tabela 38). Skupaj je bilo izplačanih 763 obračunov v skupnem znesku 675.849 evrov, kar je 8 % manj kot v letu 2021. V primeru navedenih izplačil nadomestila plače neposredno delavcu gre za obveznost ZZS iz naslova nadomestila plače za časčasne zadržanosti od dela, ki bi ga moral ZZS izplačati delodajalcem, če bi ti izpolnjevali svojo obveznost izplačila nadomestila po predpisih o delovnih razmerjih.

ZZS je tudi v preteklem letu izvajal poostren nadzor nad izplačevanjem nadomestil plače delodajalcem (postopki refundacij nadomestil), in sicer tako, da je preko spletnega servisa s FURS-om preverjal, ali je delodajalec ob izplačilu plač in nadomestil delavcem oddal obrazce REK-1 in pravilnost podatkov o osnovah, ki jih v postopku refundacij nadomestil plač ZZS posreduje delodajalec. Od leta 2016 dalje lahko delodajalci uporabljajo tudi elektronsko vlaganje refundacijskih zahtev na državnem portalu za podjetja in podjetnike v sistemu SPOT, s čimer se omogoča enostavno in pregledno vlaganje zahtevkov, ki hkrati omogoča tudi informacijsko nadzorovanje pravilnosti posameznih podatkov. Možna sta dva načina oddaje zahtevkov za refundacije preko sistema SPOT, in sicer prek portala SPOT, ali prek posebnega vmesnika eBOL in eNDM (modul eNDM) neposredno iz programa za obračun plač in nadomestil.

Tabela 38. Spremljanje zahtevkov v zvezi z neposrednimi izplačili nadomestil plač delavcem za začasno zadržanost od dela v letih 2021 in 2022.

Območna enota	Število prejetih zahtev			Število različnih zavarovancev ²	Število različnih delodajalcev ³	Število izplačanih obračunov ⁴	Znesek izplačanih nadomestil ⁵		Indeks izplačanih nadomestil 2022/2021
	za neposredno izplačilo ¹	od delavca	od delodajalca				2021	2022	
Celje	80	72	8	14	14	75	60.372	75.784	125,5
Koper	91	86	5	15	14	84	210.078	87.396	41,6
Kranj	27	27	0	5	5	27	14.908	17.401	116,7
Krško	50	46	4	7	7	41	26.901	33.006	122,7
Ljubljana	198	133	65	40	29	195	155.304	163.803	105,5
Maribor	180	172	8	37	16	179	75.952	144.500	190,3
Murska Sobota	78	38	40	17	12	75	46.490	76.314	164,1
Nova Gorica	19	8	11	4	2	18	42.941	19.110	44,5
Novo mesto	9	8	1	1	1	9	13.602	6.697	49,2
Ravne na Koroškem	60	44	16	15	10	60	87.001	51.838	59,6
Skupaj vse	792	634	158	155	110	763	733.549	675.849	92,1

Definicije:

- 1) Zahtevo lahko vložijo delodajalec ali delavec. Kot vložena zahteva se šteje zahtevo za izplačilo za vsakega posameznega zavarovanca in za vsak posamezni mesec.
- 2) Število različnih zavarovancev, za katere je bil vloženi zahtevok (če je bilo npr. za istega delodajalca vloženi več zahtevkov za različna obdobja, se šteje le en zavarovanec).
- 3) Število različnih delodajalcev, pri katerih je bilo njihovim delavcem neposredno izplačano nadomestilo (npr. če je bilo izplačano nadomestilo za več različnih zavarovancev pri istem delodajalcu, se šteje en delodajalec).
- 4) Število izplačanih obračunov – štejejo se po "bolniških listih".
- 5) Znesek izplačanih nadomestil obsega znesek bruto II + prispevke do minimalne plače.

Pojasnilo: Skupno število vseh prejetih zahtev ni vedno enako seštevku zahtev, vloženi na posameznih območnih enotah, oziroma seštevku zahtev, ki so jih vložili posamezni zavarovanci in posamezni delodajalci. Zahtevo za neposredno izplačilo nadomestila plače namreč lahko vložita za isti primer hkrati tako zavarovanec kot tudi delodajalec, zahtevo pa lahko vložita hkrati tudi na več območnih enotah ZZS.

Vir: podatki ZZS.

Tabela 39. Nadomestila plače za začasno zadržanost od dela v breme OZZ po območnih enotah ZZS v letih 2021 in 2022.

Območna enota	Nadomestila plače		
	2021	2022	Indeks
Celje	49.671.656	65.166.430	131,2
Koper	37.102.013	51.101.481	137,7
Kranj	51.790.469	70.884.986	136,9
Krško	18.205.695	24.754.763	136,0
Ljubljana	148.614.248	208.176.498	140,1
Maribor	64.652.755	92.752.855	143,5
Murska Sobota	31.380.314	42.505.747	135,5
Nova Gorica	21.199.066	35.083.571	165,5
Novo mesto	32.266.846	44.034.813	136,5
Ravne na Koroškem	42.820.722	54.973.574	128,4
Skupaj ZZS	497.703.784	689.434.717	138,5

Vir: podatki ZZS.

V letu 2016 je bilo po SPOT-u vloženih 1,2 % vseh zahtev za nadomestilo, ki so jih vložili delodajalci za svoje posamezne delavce, 9,6 % v letu 2017 in v letu 2018 že 13,85 %, v letu 2019 se je ta številka zvišala na 30,5 %, v letu 2020 pa je bilo vloženih 37 % zahtevkov. V letu 2021 se je trend rasti števila elektronsko vloženih zahtev za nadomestilo nadaljeval, tako da je bilo na ta način vloženih 66 % refundacijskih zahtevkov. V letu 2022 je bilo elektronsko oddanih že več kot 74 % vseh refundacijskih zahtevkov. K postopnemu zviševanju odstotka elektronskih zahtevkov je vsekakor prispevala uvedba elektronskega bolniškega lista v letu 2020, ki je prinesel poenostavitev postopka za vlaganje zahtev, pa tudi napovedana obveznost elektronskega vlaganja refundacijskih zahtevkov. Z novelo Pravil OZZ, ki je bila objavljena v Uradnem listu RS, številka 61/21, je bilo določeno obvezno elektronsko vlaganje zahtev za povračilo izplačanega nadomestila preko sistema SPOT za delodajalce, ki so vpisani v Poslovni register Slovenije (PRS). Pri informiranju delodajalcev in računovodskih servisov so poleg Direkcije ZZS in ekipe SPOT na MJU pomembno vlogo odigrali tudi sodelavci območnih enot in izpostav ZZS.

Zaradi obvladovanja odhodkov ZZS zahtevke za refundacijo nadomestil tudi poračunava z zapadlimi dolgovanimi prispevki. V letu 2022 je na ta način poračunal znesek v višini 1.128.812 evrov, kar je bistveno več kot v letu 2021, ko so bili opravljeni poračuni v višini 500.590 evra. Izvedba poračunov je odvisna od različnih dejavnikov (predvsem od plačilne discipline in zmožljivosti zavezancev) in ne toliko od aktivnosti ZZS. Odhodki za nadomestila plač zaradi zadržanosti od dela, ki jih je ZZS izplačal v letu 2022, so znašali 689.434.717 evrov in so se glede na leto 2021 zvišali za 38,5 % (Tabela 39).

1.4.3. Nadzor nad bolniškimi odsotnostmi

ZZS izvaja t. i. laični nadzor nad bolniškimi odsotnostmi oziroma nad začasno zadržanostjo od dela na podlagi 266. člena Pravil OZZ za primere, ko gre nadomestilo v breme OZZ. Pri nadzoru izvajalci nadzora ugotavljajo, ali je ravnanje zavarovanca v skladu z navodili osebnega zdravnika oziroma imenovanega zdravnika ali zdravstvene komisije ZZS, pri čemer laični nadzornik nima pravice vpogleda v medicinsko dokumentacijo bolnikov.

V letu 2022 je bilo od planiranih 3.776 kontrol na terenu dejansko opravljenih 4.192. To pomeni, da je bilo planirano število laičnih kontrol preseženo za 11 %.

Najpogosteje so bili nadzorovani delavci (74 %), nato samozaposleni (21 %), kmetje (5 %). Pri prejemnikih denarnih nadomestil po prenehanju delovnega razmerja (34. člen ZZVZZ) pa je bil nadzor opravljen pri 24 zavarovancih. Nadzori so se v letu 2022 tako kot v prejšnjih letih izvajali ciljano. Zato so bili najpogostejši nadzori pri številčno največjih kategorijah zavarovancev in pri kategorijah, pri katerih dejansko večkrat prihaja do kršitev ravnanja v času bolniškega staleža (npr. samozaposleni). V letu 2022 so se v primerih, ko je bilo ocenjeno, da je to utemeljeno, izvajali nadzori tudi ob sobotah (npr. na podlagi prijav o opravljanju pridobitnega dela).

Tabela 40. Pregled opravljenih laičnih nadzorov nad bolniškim staležem po območnih enotah v letu 2022.

Območna enota	Letni plan (replan)	Realizacija	Odstotek realizacije	Kategorije zavarovancev				Število kršitev	Delež kršitev
				prejemniki nadomestil	kmetje	s. p., lastniki, družbeniki	delavci		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9=8/2
Celje	389	434	111,6	3	33	79	319	29	6,7
Koper	258	300	116,3	5	3	61	231	12	4,0
Kranj	355	396	111,5	4	12	40	340	17	4,3
Krško	122	146	119,7	0	5	16	125	4	2,7
Ljubljana	990	1.002	101,2	6	22	205	769	54	5,4
Maribor	608	666	109,5	1	56	253	356	59	8,9
Murska Sobota	248	268	108,1	1	33	45	189	13	4,9
Nova Gorica	184	192	104,3	0	2	53	137	7	3,6
Novo mesto	226	347	153,5	0	12	35	300	22	6,3
Ravne na Koroškem	396	441	111,4	4	31	85	321	29	6,6
Skupaj	3.776	4.192	111,0	24	209	872	3.087	246	5,9

Vir: podatki ZZS.

Tudi v letu 2022 so se kršitve po ugotovitvah laičnega nadzornika nanašale predvsem na neupravičeno odsotnost od doma in opravljanje pridobitnega dela. Od skupaj 4.192 opravljenih laičnih nadzorov je bilo v 246 primerih po oceni laičnega kontrolorja ugotovljena kršitev navodil za čas začasne zadržanosti od dela, kar je 5,9 % ugotovljenih kršitev (število kršitev se je povečalo za 0,4 odstotne točke). Največji delež kršitev glede na opravljene nadzore po posameznih kategorijah zavarovancev je bil ugotovljen pri samostojnih zavezancih, in sicer 9,3 % od vseh opravljenih nadzorov pri tej kategoriji. V primerjavi z letom prej se je nekoliko znižal. Kmečki zavarovanci so druga največja kategorija zavarovancev po ugotovljenem deležu kršitev, delež ugotovljenih kršitev pa znaša 6,2 %, kar je nižje kot v letu 2021 (6,6 %). Med 24 opravljenimi nadzori pri prejemnikih nadomestila po prenehanju delovnega razmerja sta bili ugotovljeni 2 kršitvi. Pri osebah, zavarovanih iz naslova delovnega razmerja, pa se je delež ugotovljenih kršitev glede na leto 2021 nekoliko zvišal in znaša 4,9 % (4 % v preteklem letu). Podatki o deležu skupnih kršitev (5,9 %) kažejo, da se je odstotek ugotovljenih kršitev glede na preteklo leto sicer nekoliko zvišal, vendar ne gre za bistveno zvišanje teh kršitev, kar gre med drugim pripisati zavedanju zavarovancev, da se nadzori izvajajo tekoče. Še vedno je največji delež kršitev pri samostojnih zavezancih (samostojni podjetniki, družbeniki, kmetje,...). Pri posameznih zavarovancih je bil na podlagi zahteve imenovanega zdravnika zaradi odsotnosti zavarovanca ali zaradi ugotovitev, da zavarovanec v času bolniške odsotnosti opravlja pridobitno delo, nadzor opravljen večkrat.

Iz Tabele 40 je razvidna realizacija planiranih nadzorov, in sicer po posameznih območnih enotah ZZS. V vseh območnih enotah je bil plan nadzorov presežen. V letu 2022 so imenovani zdravniki na tej osnovi v 88 primerih pri zavarovancih zaključili začasno zadržanost od dela, v 13 primerih je bilo ugotovljeno, da so zavarovanci zmožni za delo v krajšem delovnem času, v 29 primerih pa so zadevo odstopili oddelku za izvajanje OZZ. Od tega je bila odločba o odvzemu nadomestila izdana v 4 primerih. Ukrepi, ki jih lahko izreče ZZS zaradi posameznih ugotovljenih kršitev, so sicer omejeni, vendar pa glede na število ukrepov, izrečenih na podlagi opravljenih nadzorov, in glede na dejstvo, da se skupni odstotek kršitev, ki jih laični kontrolorji ugotovijo na terenu, z leti bistveno ne zvišuje, kaže na učinkovitost laičnih nadzorov. Zato je treba potrditi, da je izvajanje laičnih nadzorov eden od sicer številnih učinkovitih ukrepov ZZS za obvladovanje absenzizma.

1.4.4 Druge denarne dajatve

Zavarovanim osebam so bila v letu 2022 iz OZZ poleg nadomestila plače zaradi začasne zadržanosti od dela zagotovljena tudi povračila potnih stroškov in druga povračila stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev. Skupna vrednost odhodkov za potne stroške je v letu 2022 znašala 2.144.611 evrov (v letu 2021 je znašala 1.539.605 evrov), posamezne vrednosti

Tabela 41. Odhodki za povračila potnih stroškov in druga povračila v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev v letih 2021 in 2022.

Območna enota	Potni stroški, dnevnice, prevozi, povračila za zdravljenje in ostalo		
	2021	2022	Indeks
Celje	134.599	226.263	168,1
Koper	213.122	291.316	136,7
Kranj	105.599	158.899	150,5
Krško	97.223	150.427	154,7
Ljubljana	270.516	361.773	133,7
Maribor	197.382	256.545	130,0
Murska Sobota	172.389	227.183	131,8
Nova Gorica	103.668	126.526	122,0
Novo mesto	110.904	175.313	158,1
Ravne na Koroškem	134.203	170.366	126,9
Skupaj ZZS	1.539.605	2.144.611	139,3

Vir: podatki ZZS.

po območnih enotah so razvidne iz Tabele 41. Zvišanje izdatkov iz naslova povračila potnih stroškov za 39 % glede na preteklo leto lahko pripišemo večjemu številu opravljenih zdravstvenih storitev (v letih pred tem so se zaradi epidemije izvajale v zmanjšanem obsegu) in zato večjemu številu potovanj do izvajalcev ter bistvenemu povečanju cene bencina (dvig cene dne 30. 6. 2022 je bil v primerjavi z letom 2021 32 %). Odhodki iz naslova uveljavljanja pravice do povračila potnih stroškov za potovanja zavarovanih oseb do izvajalcev so bolj podrobno pojasnjeni tudi v poglavju 5.2.2.2.4.

V letu 2022 je ZZS za zagotavljanje izjemnih povračil po določbi 259. člena Pravil OZZ imel 5.978.488 evrov stroškov. V letu 2021 je bilo za ta namen porabljenih 9.166.114 evrov, kar pomeni, da so se odhodki v letu 2022 za ta namen znižali za 35 %. Iz Tabele 42 je tudi razvidno, da največji delež še vedno predstavljajo odhodki za zdravila, živila in MP. To gre pripisati dejstvu, da gre za povračilo stroškov za novejša in s tem tudi dražja zdravila in živila. V primerjavi s preteklim letom so se občutno znižali odhodki iz naslova zobne nege, ki letos znašajo le 11.967 evrov (v preteklem letu 259.838 evrov), saj se je tudi število zahtevkov iz tega naslova bistveno znižalo (za 95 %). Bistveno se je znižalo število zahtevkov za izjemna povračila za zdravila (24 % manj kot v letu 2021) in živila (za 73 % nižji stroški kot v letu 2021). Razlog za to je v dejstvu, da so bila nekatera zdravila (za redke bolezni) in živila, ki sta bili pred tem financirana po izjemnem postopku, razvrščena na listo.

ZZS je z novelo Pravil OZZ, ki je bila uveljavljena v letu 2022, določene MP, ki jih obravnava na podlagi določil 259. člena Pravil OZZ, sistemsko uredil in jih vključil med pravice iz OZZ (MP za hranjenje), kar je tudi vplivalo na nekoliko nižje stroške iz tega naslova.

Tabela 42. Stroški za zagotavljanje izjemnih povračil po vrstah v letih 2021 in 2022.

Vrsta specifikacije	Število izplačanih zahtevkov			Znesek v evrih		
	2021	2022	indeks	2021	2022	indeks
Osnovna dejavnost	12	11	91,7	27.708	24.525	88,5
Zobna nega	87	5	5,7	259.838	11.967	4,6
Specialistična bolnišnična dejavnost						
Specialistična ambulantna dejavnost	7	8	114,3	10.162	10.202	100,4
Zdravila	1.668	1.851	111,0	5.233.293	3.983.052	76,1
Medicinski pripomočki	1.671	1.198	71,7	1.721.375	1.512.996	87,9
Živila	319	11	3,4	1.912.991	435.322	22,8
Bolezen	50	34	0,0	747	424	56,7
SKUPAJ	3.814	3.118	81,8	9.166.114	5.978.488	65,2

Vir: podatki ZZS.

2

Podporne dejavnosti

2.1 Informacijska podpora

Učinkovito in pregledno izvajanje tako obsežnega in kompleksnega sistema, kot je OZZ, ni mogoče brez sodobnega informacijskega sistema (v nadaljnjem besedilu IS). ZZZS upravlja zelo razvejan in tehnološko zahteven IS, v katerega je vključenih veliko uporabnikov, notranjih in zunanjih, ki lahko delovanje sistema vrednotijo po njegovi zanesljivosti, razpoložljivosti in informacijski varnosti.

Za vzdrževanje, nadgradnje in razvoj IS na ZZZS skrbi področna enota Informacijski center ZZZS (v nadaljnjem besedilu PE IC) oziroma tovrstni oddelki na območnih enotah ZZZS.

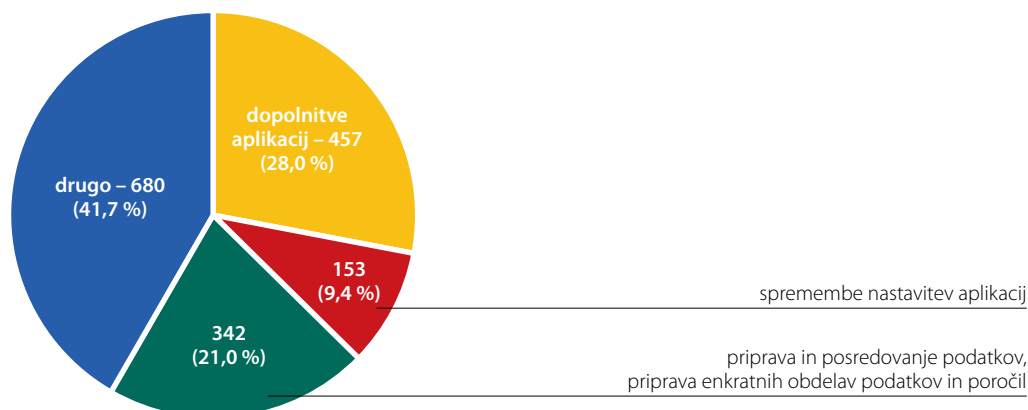
2.1.1 Nadgradnje strojne in programske opreme

Za delovanje ključnih storitev IS ZZZS so najbolj pomembni stabilno in optimalno delovanje centralnega računalniškega sistema, komunikacijskega omrežja ter kakovostna programska oprema. Za zagotovitev stabilnega in odzivnega okolja so se v letu 2022 izvedle številne dopolnitve in nadgradnje strojne ter programske opreme, prilagoditve arhitekture ter izboljšave operativnih postopkov. Najpomembnejše med njimi navajamo v nadaljevanju.

- Nadgradnje strojne opreme:
 - nadgradnja diskovnih zmogljivosti na centralni in rezervni lokaciji za prenos elektronskega arhiva z MJU (CEH);
 - nadgradnja podatkovnih vodov do interneta, območnih enot in izpostav nadgrajeni na višje zmogljivosti na vseh lokacijah. Na območnih enotah opravljen prehod na dve optični, na izpostavah na eno optično povezavo, kar zagotavlja možnost za dodatne širitve, ki bodo opravljene v prihodnosti;
 - zamenjava strojne in programske opreme za podatkovne pospeševalnike in aplikacijske požarne pregrade.
- Nadgradnje programske opreme:
 - nadgradnja operacijskega sistema na vseh delovnih postajah uporabnikov zaradi zagotavljanja ustrezne podpore proizvajalca;
 - nadgradnja virtualizacijskega operacijskega sistema centralnega računalniškega sistema;
 - nadgradnja osnovnega operacijskega sistema na novo verzijo v vseh okoljih centralnega računalniškega sistema;
 - nadgradnja portalskega okolja;
 - nadgradnja baz podatkov in pripadajočih orodij na centralnem sistemu;
 - nadgradnja podatkovnih pospeševalnikov in prilagoditev okolja podatkovnega pospeševalnika na nadgrajene baze podatkov;
 - nadgradnja aplikacijskih požarnih pregrad;
 - nadgradnja razvojnega okolja za sisteme Zavodovega analitskega sistema;
 - nadgradnja aplikacijskih strežniških in transakcijskih okolij;
 - nadgradnje virtualnih tračnih okolij;
 - uvedba novega načina obračunavanja sistemske programske opreme za centralni računalniški sistem in prilagoditev vseh okolij;
 - nadaljevanje uporabe spletnih mest za skupinsko delo na dokumentih (okolje Sharepoint).
- Priprava in izvedba javnega naročila za zamenjavo iztrošene mrežne in strežniške opreme za zagotavljanje delovanja aplikacij in storitev.
- Priprava in izvedba javnega naročila za nadgradnjo tračnega okolja centralnega računalniškega sistema.

V letu 2022 je bilo v uporabi več kot 200 programskih rešitev oziroma aplikacij, ki omogočajo učinkovito izvajanje poslovnih procesov v ZZZS in elektronsko poslovanje z zavarovanimi osebam, izvajalci zdravstvenih storitev, zavezanci in drugimi partnerji ZZZS. Aplikacije vsebujejo obsežne poslovne funkcionalnosti in številne kontrole, s katerimi se zagotavljata enotno izvajanje poslovnih pravil in visoka kakovost podatkov v podatkovnih zbirkah ZZZS.

Večino aplikacij so pripravili informatiki ZZZS, ki skrbijo tudi za nadgradnjo rešitev glede na nove poslovne potrebe. Pri razvoju teh rešitev sledimo dobri praksi upravljanja sprememb v

Slika 14. Informacijske skrbniške naloge po vrstah in vsebini v letu 2022.

programski opremi. Za vsako aplikacijo so imenovani lastnik, vsebinski in informacijski skrbnik ter skrbniška ekipa. Postopki skrbniških nalog so po internem predpisu natančno dokumentirani. Informacijske rešitve se pred začetkom uporabe podrobno testirajo. Vanje so vgrajene celovite rešitve za varovanje podatkov in zagotavljanje revizijskih sledi.

V letu 2022 je bilo opravljeno 1.632 takšnih nalog. Na Sliki 14 je razvidna struktura teh nalog po vrstah.

Najobsežnejše skrbniške naloge v letu 2022 so bile:

- Nadgradnja rešitve za elektronsko naročanje evropskih kartic zdravstvenega zavarovanja tako, da je zavarovana oseba takoj obveščena o izpolnjevanju pogojev za izdajo kartice. Prav tako smo v okviru te nadgradnje omogočili, da zavarovani osebi takoj v e-obliki pošljemo certifikat, ki začasno nadomešča evropsko kartico.
- Dopolnitev rešitve na spletišču za objavo prostih delovnih mest z možnostjo elektronske prijave kandidatov.
- Dopolnitev rešitev za vodenje podatkov o izbranih osebnih zdravnikih ob uvedbi ambulant za boljšo dostopnost in ambulant za neopredeljene zavarovane osebe.
- Številne dopolnitve aplikacij Izdatki ZS in Šifranti obračuna zdravstvenih storitev za podporo uvedbi novih modelov plačevanja storitev in nadgrajevanja samodejnih kontrol obračunanih storitev.
- Nadgradnja portala za izvajalce zdravstvenih storitev za objavo podatkov o planu in realizaciji zdravstvenih storitev.
- Nadgradnja rešitev na področju mednarodnih zdravstvenih zavarovanj za izvajanje obračunov dejanskih stroškov v sistemu EESSI.
- Nadgradnja aplikacije Nadomestila plač in v sodelovanju z MJU nadgradnja e-postopka na portalu SPOT zaradi spremembe pravila obračuna nadomestila plače v breme OZZ (od 21. dne naprej za razloge bolezni, poškodba izven dela in poškodba po tretji osebi). Tehnična pomoč zavezancem pri vključevanju v obvezno elektronsko vlaganje zahtevkov za refundacijo nadomestil plač je bila uvedena 1. 1. 2023.

V letu 2022 so potekale tudi večje razvojne naloge:

- Razvoj celovite informacijske podpore za elektronske prijave nezgod in poškodb pri delu. V sodelovanju MJU je bila na portalu SPOT razvita informacijska rešitev za delodajalce, ki so pravne osebe za pripravo splošnega dela e-prijave. V isti rešitvi referenti ZZS pripravijo tudi splošni del e-prijave, če jo v pisni obliki odda delodajalec, ki je fizična oseba. V sodelovanju s proizvajalci zdravstvenih aplikacij je bila pripravljena podpora za izvajalce zdravstvenih storitev za pripravo zdravstvenega dela e-prijave. V sodelovanju z NIJZ je bila pripravljena informacijska rešitev za samodejno posredovanje podatkov iz e-prijav na NIJZ. Na portalu za zavarovane osebe je bila pripravljena rešitev, s katero lahko zavarovana oseba vpogleda v lastne e-prijave. Rešitve so bile uvedene v septembru 2022.
- Nadaljevale so se obsežne naloge za vzpostavitev zakonsko skladne elektronske hrambe. V letu 2022 se je bila uvedla hramba za več vrst elektronskih gradiv (elektronske prijave nezgod in poškodb pri delu, e-zahtevki za dostop do prilog, e-vloge za pridobitev e-potrčila o številu zaposlenih in poimenskega seznama zaposlenih). Dokončani sta bili zahtevni informacijski rešitvi za samodejno evidentiranje in zajem najboljše množice e-doku-

mentov v elektronsko hrambo – to so e-dokumenti, ki nastajajo pri obravnavi e-vlog za prijave, odjave in spremembe socialnih zavarovanj ter pri obravnavi zahtevkov za refundacije nadomestil plač. V letu 2022 se je s temi rešitvami začelo samodejno evidentiranje in zajem izredno velike količine e-dokumentov, ki so nastali od leta 2008 naprej.

- V sodelovanju z MJU je bila na portalu SPOT vzpostavljena rešitev, ki delodajalcem omogoča samodejno pridobitev e-potrčila o številu zaposlenih, ki ga delodajalci potrebujejo za prijavo na različne razpise ter pridobitev poimenskega seznama zaposlenih, ki so prijavljeni v OZZ za pomoč pri izvajanju postopkov prijavi, odjav in sprememb socialnih zavarovanj.
- Razvita je bila informacijska podpora, ki zavarovanim osebam omogoča oddajo e-zahtevka za dostop do prilog, ki so jih zavezanci v določenem obdobju priložili k prijavi, odjavi ali spremembi zavarovanja. Razvita je bila nadgradnja aplikacije za vodenje evidence OZZ za obravnavo prejetih e-zahtevkov pri referentih ZZS ter nadgradnja portala za zavarovane osebe, na katerem zavarovana oseba na varen način dostopa do zahtevanih prilog.
- Nadaljeval se je razvoj nove aplikacije za podporo posredovanja osebnih podatkov iz zbirk ZZS, izpis iz evidenc in seznanitev zavarovanih oseb z lastnimi podatki.
- Potekal je razvoj informacijskih rešitev za podporo vodenja podatkov o ordinacijskih časih izvajalcev zdravstvenih storitev, kar vključuje rešitev na portalu za izvajalce, kjer lahko sami urejajo te podatke, rešitev za obravnavo predlogov ordinacijskih časov na ZZS ter nadgradnjo rešitev za objavo teh podatkov na spletišču ZZS. Uvedba rešitve se načrtuje v prvih mesecih 2023.
- Razvita in uvedena je bila rešitev, ki zavarovanim osebam omogoča enostavno oddajo e-vloge za povračilo potnih in drugih stroškov v zvezi z uporabo zdravstvenih storitev, nakupom zdravil in medicinskih pripomočkov.
- Uvedena sta bila nova sklopa analitskega sistema. Predvsem je pomemben sklop o zadržanostih od dela z uporabo podatkov iz bolniških listov in obračunov nadomestil plač.
- Vpeljana je bila kupljena aplikacija, ki ZZS imenovanim zdravnikom in zdravnikom zdravstvenih komisij omogoča dostop do elektronskih dokumentov zavarovane osebe v Centralnem registru podatkov o pacientih.
- V sodelovanju z NIJZ je potekal razvoj informacijske rešitve, ki bo uporabnikom portala in mobilne aplikacije zVEM omogočala dostop do elektronskih bolniških listov. Uvedba rešitve je načrtovana v začetku leta 2023.
- V sodelovanju z MJU in MNZ je potekal tudi razvoj informacijskih rešitev za uporabo elektronske osebne izkaznice v sistemu kartice zdravstvenega zavarovanja. Uvedba rešitev se načrtuje 1. aprila 2023.

2.1.2 Varnost in neprekinjeno delovanje informacijskega sistema ZZS

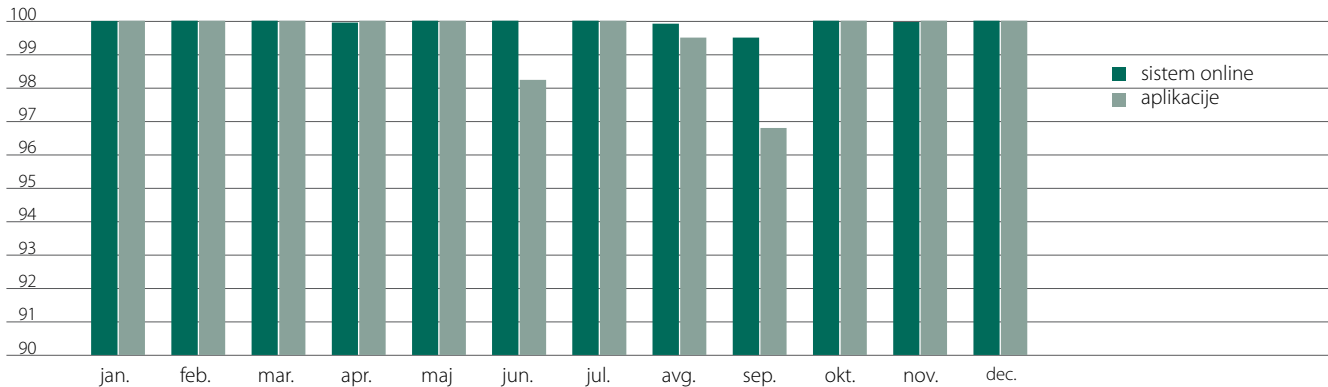
V letu 2022 smo v PE IC posvečali veliko pozornosti varovanju informacij in varnosti IS ter podpori neprekinjenemu poslovanju, ki je osnova za neprekinjeno delovanje poslovnih procesov ZZS.

Delo je kljub umiritvi epidemije še vedno potekalo hibridno, saj je del sodelavcev delal na posameznih lokacijah organizacijskih enot in zagotavljal neposredno komunikacijo z zavarovanimi osebami, del sodelavcev pa se je od doma povezoval z IS ZZS in na ta način zagotavljal neprekinjeno poslovanje ostalih procesov ZZS. Sestanki so večji del leta potekali prek video konferenc.

Delovanje celotnega okolja je zaradi tega postalo dolgoročno še bolj odvisno od zanesljivega delovanja informacijskega sistema in komunikacijskih poti za zagotavljanje povezanosti z IS ZZS.

V letu 2022 smo dosegli 99,54 % razpoložljivost storitev za notranje uporabnike. Razpoložljivost storitev neposrednega (online) dostopa do podatkov zdravstvenega zavarovanja, ki deluje v režimu 365/24, je bila 99,94 %. Razpoložljivost informacijskega sistema ZZS po mesecih je prikazana na Sliki 15.

V letu 2022 smo zaznali šest varnostnih dogodkov, vendar ni nobeden od njih ogrozil neprekinjenega delovanja IS ZZS oziroma neprekinjenega poslovanja ZZS.

Slika 15. Razpoložljivost informacijskega sistema ZZS po mesecih v letu 2022.

Na ZZS je vzpostavljen normativni okvir s področja varnosti (varnostne politike in organizacijska navodila za izvajanje procesov na področju sistema upravljanja varovanja informacij). V okviru desetih rednih in enem izrednemu notranjemu nadzoru smo preverili izvajanje nekaterih ključnih procesov sistema upravljanja varovanja informacij, ki so pokazali posamezna odstopanja, vendar v nobenem primeru varnost IS ZZS ni bila ogrožena. Ugotovitve so bile podlaga za sprejetje korektivnih ter nadaljevanje posodabljanja in nadgradnje obstoječih ukrepov ter uvedbo novih procesov za nadzor, ki zagotavljajo še bolj varno in neprekinjeno delovanje informacijskega sistema.

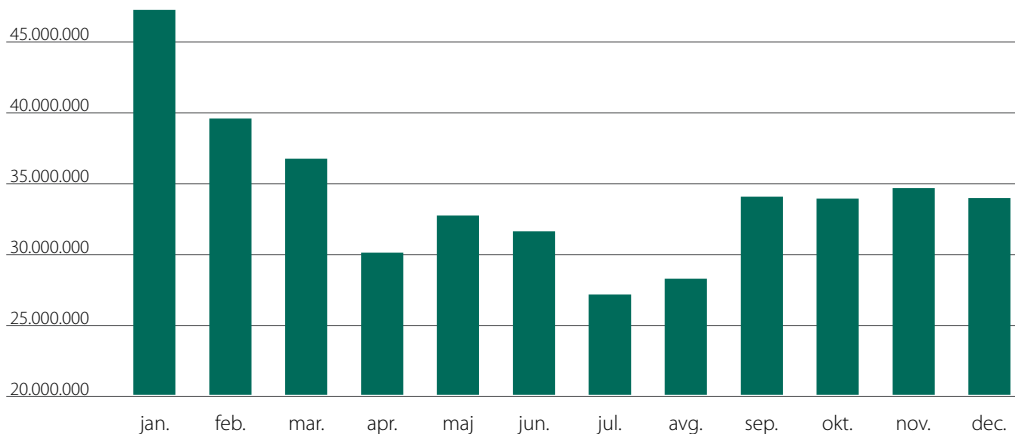
Ustrezno usposobljen in ozaveščen zaposleni je ključni deležnik pri zagotavljanju visoke ravni informacijske varnosti. V letu 2022 smo pripravili deset kratkih izobraževalnih vsebin s področja informacijske varnosti za vse zaposlene. Na področju informacijske varnosti so bila opravljena tudi tri izobraževanja za informatike ter dve izobraževanja za vodstvo ZZS.

Intenzivno se je nadaljevala dejavnost ozaveščanja o pomembnosti dolžnega skrbnega ravnanja z osebniimi podatki na delovnem mestu. Za zaposlene in za vodstvo ZZS so bila zato opravljena številna krajša interna izobraževanja z različnih področij varstva osebnih podatkov, po elektronski pošti pa so vsi zaposleni prejeli kratke napotke o varstvu osebnih podatkov. Vzpostavljena je bila e-Učilnica na temo varstva osebnih podatkov, kjer so se vsi obstoječi zaposleni in vsi novo zaposleni na enostaven, razumljiv in interaktiven način seznanili z zahtevami in dolžnostmi pri obdelavi osebnih podatkov. Pripravljena je bila potrebam prilagojena metodologija za izvajanje ocen učinka v zvezi z varstvom osebnih podatkov, ki se že uporablja v praksi pri načrtovanju in razvoju na področju varstva osebnih podatkov v skladu z zakonodajo in novimi oziroma spremenjenimi obdelavami osebnih podatkov. Na podlagi pripravljenih napotkov za razpoznavo in popis posameznih obdelav oziroma zbirk osebnih podatkov so se zaradi posodobitve obstoječe evidence dejavnosti obdelav pripravljali posodobljeni opisi dejavnosti obdelav osebnih podatkov, vključno z izmenjavami osebnih podatkov.

ZZS je v letu 2022 obravnaval 12 sumov kršitev varstva osebnih podatkov in v zakonsko določenih rokih rešil 17 zahtev posameznikov za seznanitev z lastnimi osebniimi podatki. Sodelovanje z Informacijskim pooblaščencom je potekalo v okviru izvajanja inšpekcijskih nadzorov in v okviru pridobivanja mnenj o zakonitosti oziroma dopustnosti določenih obdelav osebnih podatkov.

Opravljen so bile naslednje izboljšave na področju varnosti:

- Varnostne izboljšave iz palete orodij Microsoft Defender – podatki z delovnih postaj in strežnikov se analizirajo z analitičnimi orodji, ki na podlagi strojnega učenja ter zaznanih primerov iz drugih organizacij po svetu ugotavljajo vzorce anomalij. To nam omogoča hitrejšo iskanje vzroka težav ter odpravo napak, hkrati pa nudi bolj učinkovito obrambo pred zlonamerno kodo in zvišuje celotno varnost podatkov in sistemov. V pregledovanje in odpravo varnostnih dogodkov je vključena Služba za podporo uporabnikov.
- Opravljena je bila analiza tržišča in priprava specifikacij za zunanje izvajanje varnostno-operativnega centra (SOC). S tem bomo v prihodnje še aktivneje zaznavali in učinkovito odpravljali varnostne grožnje z neprekinjenim nadzorom, hkrati pa bomo zadostili vse strožjim zahtevam zakonodaje s tega področja (Zakon in Uredba o informacijski varnosti).

Slika 16. Število zalednih transakcij v sistemu online po mesecih v letu 2022.

- Uvedeno periodično preverjanje ranljivosti strežnikov in delovnih postaj ter sprotna odprava ranljivosti.
- Stalno posodabljanje operacijskih sistemov na strežnikih, delovnih postajah in omrežnih napravah. Odstranjeni so že skoraj vsi nepodprti operacijski sistemi, hkrati pa je v teku tudi nadgradnja operacijskih sistemov, katerim se izteče življenjska doba v 2023. Le na ta način zagotavljamo odpravo tudi tistih ranljivosti, ki jih proizvajalci ne ščitijo več.

Ob vsakoletnem preizkusu neprekinjenega delovanja IS ZZZS in ustreznosti organizacijskih postopkov, ki zagotavljajo neprekinjeno delovanje informacijskega sistema, je bil v letu 2022 opravljen test neprekinjenega poslovanja ZZZS, pri katerem se je v omejenem obsegu simuliral tudi izpad delovanja informacijskega sistema ZZZS.

Na Sliki 16 je prikazano število transakcij v informacijskem sistemu neposrednega (online) dostopa do podatkov zdravstvenega zavarovanja po mesecih, s katerim ZZZS pokriva praktično vse izvajalce zdravstvenih storitev in z njimi povezane procese. Skupno število transakcij v letu 2022 je znašalo 411.244.332, v času večjih obremenitev pa blizu 10.000 transakcij na minuto. V primerjavi z letom 2021 se je število transakcij nekoliko zmanjšalo, predvsem zaradi manjšega števila transakcij v poletnih mesecih. Večje število transakcij v januarju in februarju je mogoče pripisati še pridobivanju podatkov o zavarovanih osebah oziroma testiranja zaradi epidemije covida-19.

V informacijski sistem ZZZS so poleg notranjih vključeni tudi zunanji uporabniki: zavarovane osebe, zavezanci za prijavo v zavarovanje in za plačevanje prispevkov, izvajalci zdravstvenih storitev, pogodbeni partnerji, državni organi in drugi subjekti. Zato je bilo treba za omogočanje poslovanja zagotoviti nemoteno delovanje celotnega informacijskega sistema, ki vključuje aplikacije, centralni sistem in komunikacijsko omrežje.

2.1.3 Upravljanje sistema kartic

Na dan 31. 12. 2022 je bilo v uporabi 2.298.564 kartic zdravstvenega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu KZZ). Kot izhaja iz Tabele 43, je bilo v letu 2022 izdanih 183.195 KZZ, od tega jih je bilo 46.832 prvih izvodov (za novo prijavljene v zdravstveno zavarovanje, novorojenčke in priseljene osebe). KZZ drugega izvoda je bilo izdanih 136.363. Zamenjava kartic druge generacije, ki jim je potekla življenjska doba, se je začela že leta 2018 in se bo nadaljevala vsa naslednja leta. Digitalno potrdilo na pametni kartici ima namreč življenjsko dobo deset let. Leta 2022 je bilo zato nadomeščenih 66.022 KZZ, zaradi poteka življenjske dobe pa je bilo izdanih 33.248 KZZ. Zaradi okvar in poškodb je bilo v letu 2022 zamenjanih 5.511 KZZ, kar znaša 0,24 % vseh KZZ v uporabi. Od kartic, izdanih v letu 2022, jih je bilo 36.149 naročenih po spletu, kar predstavlja 51,39 % vseh KZZ, ki jih je mogoče naročiti po spletu.

Na dan 31. 12. 2022 je bilo aktivnih 39.789 profesionalnih kartic (v nadaljnjem besedilu PK), pri čemer ima vsak imetnik PK tudi rezervno PK, da je zagotovljeno nemoteno delo ob morebitni okvari. V letu 2022 je bilo izdanih 9.182 novih rednih in rezervnih PK v predpisanem 21-dnevem roku. Preklicanih je bilo 4.661 PK, največ zaradi preteka njihove veljavnosti, izgube, spre-

Tabela 43. Število izdanih in obnovljenih kartic zdravstvenega zavarovanja v letu 2022 v primerjavi z letom 2021.

	2021	2022
redna izdaja – 1. izvod	44.324	46.832
redna izdaja – 2. izvod	192.072	136.363
SKUPAJ	236.396	183.195
ukradene kartice	1.269	1.772
izgubljene kartice	17.922	18.568
okvarjene kartice – čip	2.182	2.347
poškodovane kartice	4.064	3.164
Razlog za izdajo 2. izvoda kartice	6.598	6.900
potekla življenjska doba	43.118	33.248
nadomestne kartice	112.618	66.022
ostalo	4.301	4.342

membe vidnih podatkov in okvare. Izvajalci zdravstvenih storitev v izjemnih primerih uporabljajo rezervne PK in možnost ponovnega aktiviranja redne PK. Ta postopek se je v preteklem letu sprožil 374-krat.

V drugi polovici leta 2022 smo po prejemu vseh potrebnih tehničnih specifikacij od MJU začeli intenzivno pripravljati programske rešitve za uvedbo uporabe nove elektronske osebne izkaznice v sistemu KZZ. Začetek uporabe je predviden v začetku aprila 2023.

Na dan 31. 12. 2022 je bilo v uporabi 895.891 evropskih kartic zdravstvenega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu EU-KZZ), od teh jih je bilo v letu 2022 naročenih 592.115. Referenti so dobili 69.345 zahtevkov za izdajo, 506.649 zahtevkov je bilo oddanih na spletu, 16.121 pa je bilo naročenih z uporabo SMS rešitve. Izdanih je bilo 307.233 certifikatov (skupaj izdaja referentov in samodejna izdaja certifikata ob izdaji EU-KZZ – novost).

Služba za poslovanje s karticami zagotavlja zavarovancem in izvajalcem zdravstvenih storitev servis pri uporabi KZZ, PK in EU-KZZ. Informacije nudi predvsem po telefonu in elektronski pošti. V letu 2022 je klicni center v povezavi s karticami prejel 20.784 telefonskih klicev.

V letu 2021 je bil podpisan sporazum o sodelovanju med MJU, MNZ in ZZZS. Omogočena bo uporaba nove (biometrične) elektronske osebne izkaznice v sistemu KZZ. Prve nove elektronske osebne izkaznice so bile izdane v aprilu 2022. Glede na podpisan sporazum in kasneje tudi aneks k sporazumu (v času pisanja poročila aneks še ni bil podpisan), bo ZZZS uvedel vse rešitve, s katerimi bo omogočil uporabo nove elektronske osebne izkaznice v sistemu KZZ do začetka aprila 2023.

Na novi elektronske osebne izkaznici je med drugim tudi digitalno potrdilo nizke ravni zanesljivosti, ki se bo uporabilo za identifikacijo osebe v sistemu online in s katerim bo zavarovanim osebam omogočen dostop do podatkov o zdravstvenem zavarovanju. Zavarovana oseba se bo lahko sama odločala, ali bo za uveljavljanje zdravstvenih storitev uporabljala novo osebno izkaznico, KZZ ali pa obe kartici.

2.2 Informiranje

Načela celovitega, preglednega in natančnega informiranja o temah s področja izvajanja OZZ na ZZZS uresničuje sektor za informiranje in odnose z javnostmi na direkciji (v nadaljnjem besedilu SIOJ) ter za to področje pooblaščen osebe ZZZS.

2.2.1 Obveščanje zavarovanih oseb in drugih ciljnih javnosti

Sektor za informiranje in odnose z javnostmi je na nacionalni ravni v letu 2022 posredoval Slovenski tiskovni agenciji in uredništvom slovenskih medijev 6 sporočil za javnost ter 339 vsebinsko različnih pisnih informacij na prošnjo posameznih novinarjev. Na 6 sej Skupščine ZZZS so

bili vabljeni tudi predstavniki medijev. Poleg tega je ZZZS izvedel 6 novinarskih konferenc na nacionalni ravni, kar je omogočalo redno in kakovostno obveščanje javnosti zlasti o izvajanju OZZ v letu 2022, o 30. obletnici ustanovitve ZZZS, o uvajanju dolgotrajne oskrbe v ZZZS in nezmožnosti izvajanja ZDOsk, o urejanju zdravstvenega zavarovanja pred odhodom v tujino, o mnenju ZZZS k predlogu ZNUZSZS, o rebalansu finančnega načrta ZZZS za leto 2022 ter o drugih aktualnih informacijah po sejah Upravnega odbora ZZZS. Na regionalni ravni pa je 10 območnih enot ZZZS posredovalo skupaj 21 sporočil za regionalne medije. V skladu z zakonom o medijih in kodeksom na področju odnosov z javnostmi je ZZZS v letu 2022 objavil skupaj 15 javnih odgovorov v zvezi z neobjektivnimi prispevki ali neresničnimi informacijami v različnih slovenskih medijih.

Vsebinska analiza objav v slovenskih medijih v letu 2022, ki omenjajo ZZZS, predstavnike ZZZS ali OZZ, izkazuje, da sta bila OZZ in ZZZS deležna za 21 % manjše pozornosti v primerjavi s povprečjem zadnjih 19 let. Najbolj značilne izstopajoče javne teme so razvidne iz Tabele 44. V letu 2022 je tako 165 slovenskih medijev objavilo skupaj 2.644 objav, ki neposredno omenjajo ZZZS, predstavnike ZZZS, OZZ ali dolgotrajno oskrbo. Povprečno je bilo v medijih vsak dan objavljenih 7,2 takšnih objav.

Velika večina objav je bila informativnega značaja (98,7 %), 8 objav je bilo s pozitivno tendenco, 26 objav pa je bilo polemičnih ali negativnih, kar je za 33 % nižji delež, kot znaša povprečje v zadnjih 19 letih, odkar ustrezno spremljamo ta podatek. Pozitivne objave so se nanašale predvsem na novosti v elektronskem poslovanju ZZZS in novosti za sladkorne bolnike, polemične in negativne pa predvsem na odnose z izvajalci zdravstvenih storitev in vlogo ZZZS v zdravstvenem sistemu. V zvezi z nekaterimi neobjektivnimi prispevki ali neresničnimi informacijami v različnih slovenskih medijih pa je ZZZS objavljaval pisne in ustne javne odgovore ter intenzivno komuniciral z novinarji.

ZZZS zagotavlja strankam informacije po telefonu tudi z različnimi klicnimi centri in avtomatskimi telefonskimi odzivniki:

- klicni center službe za poslovanje s karticami (na tel. št. 01 30 77 466), ki je v letu 2022 prejel 20.784 klicev;
- klicni center za informacije o prispevkih, ki jih obračunava ZZZS (na tel. št. 01 30 77 666), ki je v letu 2022 prejel 13.320 klicev;
- klicni center za nadomestila (na tel. št. 01 30 77 555), ki je v letu 2022 prejel 8.186 klicev;
- klicni center nacionalne kontaktne točke za čezmejno zdravstveno varstvo (na tel. št. 01 30 77 222), ki je v letu 2022 prejel 2.055 klicev;
- avtomatski odzivnik (na tel. št. 01 30 77 300), ki zagotavlja različne informacije o poslovanju ZZZS, ki je v letu 2022 prejel 17.479 klicev;

Tabela 44. Delež objav o ZZZS, predstavnikih ZZZS ali OZZ v slovenskih medijih v letu 2022 po temah.

tema	delež objav
Odnosi z izvajalci zdravstvenih storitev	31,4
Zdravstvena politika	15,1
Poslovanje ZZZS	14,0
Pravice iz OZZ	13,0
Zdravstveni absentizem	7,6
Dolgotrajna oskrba	4,5
Kartica zdravstvenega zavarovanja	4,2
Posebne skupine zavarovanih oseb in bolnikov	2,9
Zdravila	1,9
Status zdravstvenih delavcev	1,2
Elektronsko poslovanje v zdravstvu	1,1
Drugo	3,1
SKUPAJ	100,0

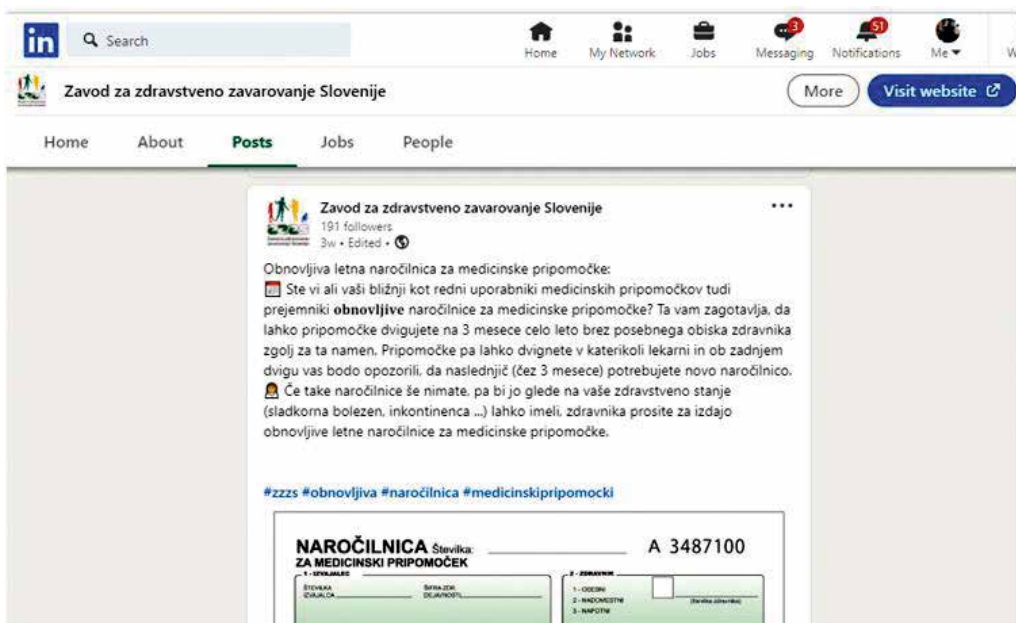
- avtomatski odzivnik (na tel. št. 01 30 77 440), ki zagotavlja informacije o delovanju sistema na osnovi neposrednega (online) dostopa do podatkov zdravstvenega zavarovanja, ki je v letu 2022 prejel okoli 2.000 klicev.

V letu 2022 smo zabeležili 312.868 telefonskih klicev oziroma v povprečju okoli 1.117 klicev na en delovni dan, največ na telefonsko centralo območne enote v Mariboru (222 klicev/delovni dan). Z uvajanjem novih in optimizacijo obstoječih klicnih centrov ter z objavo neposrednih kontaktnih podatkov delavcev ZZS na internetu in z uvajanjem ter spodbujanjem spletnih elektronskih rešitev ZZS učinkoviteje razbremenjuje vstopne telefonske točke ter izboljšuje dostopnost do informacij in storitev svojim strankam.

ZZS je v letu 2022 zaradi poenostavitve postopkov za zavarovane osebe nadgradil svoje spletne strani z uvedbo nove spletne aplikacije za oddajo elektronskih vlog za povračilo stroškov ter z nadgradnjo spletne aplikacije, ki po novem ob naročilu evropske kartice zdravstvenega zavarovanja zavarovanim osebam posreduje tudi certifikat, ki nadomešča evropsko kartico (Slika letaka na strani 105). ZZS je v letu 2022 intenzivno izvajal elektronsko založništvo na spletni strani www.zzs.si, saj je na spletu objavil 122 novih ali posodobljenih pravnih aktov, navodil, okrožnic, publikacij ali podatkov. Število registriranih internetnih uporabnikov elektronskih gradiv ZZS, ki po predhodni prijavi avtomatično in brezplačno prejemajo elektronsko pošto o novih ali posodobljenih elektronskih gradivih ZZS, je znašalo 5.068. ZZS je v letu 2022 intenzivneje pričel objavljati informacije na družbenem omrežju LinkedIn za promocijo izbranih dejavnosti in storitev in kadrovske razpise ter skupaj izvedel 47 objav (Slika zaslona na dnu strani). Spletne strani je ZZS redno in sproti osveževal. V letu 2022 so bile obiskane 2.628.858-krat, to je v povprečju 7.202 obiska vsak dan.

V okviru izvajanja zakona o dostopu do informacij javnega značaja je ZZS v letu 2022 prejel 35 zahtev za posredovanje informacij javnega značaja, 26 zahtevam je delno ali v celoti ugodil, 12 pa je delno ali v celoti zavrnil. Zoper odločitve ZZS je bila sprožena 1 pritožba in na tej podlagi izdana 1 odločba Informacijskega pooblaščenca. V zvezi s temi postopki je ZZS na podlagi zakona pripravil letno poročilo za leto 2022 in ga januarja 2023 objavil na spletni strani ZZS. V primerjavi z dolgoletnim povprečjem (2004–2021) je bil obseg tovrstnih vloženih zahtev v letu 2022 višji za 81 % (16 zahtev).

Informiranje na ravni območnih enot ZZS izvajajo delavci ZZS v 10 območnih enotah in 45 izpostavah ZZS, ki zagotavljajo strankam informacije predvsem osebno v okviru uradnih ur ali po telefonu v okviru poslovnega časa. Kontaktni podatki vseh 324 oseb ZZS, ki strankam posredujejo splošne informacije, so objavljeni na spletni strani.

Objava ZZS na družbenem omrežju LinkedIn za promocijo obnovljive naročilnice za medicinske pripomočke kot pomembnega orodja za razbremenitev in poenostavitev poslovanja ambulant s pacienti.

2.2.2 Promocijske aktivnosti

ZZZS je v letu 2022 obeležil 30. obletnico svoje ustanovitve ter ob tej priložnosti opozoril zlasti na svojo vlogo v zdravstvenem sistemu ter na pričakovanja, da se bo v naslednjem obdobju po načelih socialnega zdravstvenega zavarovanja okrepila zavarovalniška vloga ZZZS ter da javno zdravstveno blagajno avtonomno upravljajo zavarovanci kot uporabniki storitev in delodajalci kot plačniki prispevkov. Oboji smo namreč zainteresirani, da so zavarovanci upravičeni do optimalne košarice pravic po razumni ceni. ZZZS je jubilejno leto najprej obeležil z uvedbo posebnega grafičnega znaka na svojih elektronskih dopisih in podpisih ter različnih tiskanih gradivih. 1. marca je izvedel novinarsko konferenco, na kateri je ZZZS med drugimi predstavil tudi konkretna pričakovanja po izvedbi uravnoteženih sistemskih spremembah na številnih področjih zdravstvenega sistema. Slavnostne obeležitve junija se je kot predstavnica države in kot uvodni govorec udeležila predsednica Državnega zbora RS. Predsednik Skupščine in predsednica Upravnega odbora sta na prireditvi predstavila pričakovanja in zahteve delodajalcev oziroma zavarovanih oseb za izboljšanje uspešnosti delovanja ZZZS in zdravstvenega sistema. Franc Košir, prvi generalni direktor ZZZS, je predstavil zanimive izkušnje in nauke pri ustanavljanju ZZZS, generalna direktorica ZZZS pa je na prireditvi simbolično podelila tudi priznanje za odličnost delavcem ZZZS, ki ga je prevzel Jurij Ahačič, predstavnik delavcev v Upravnem odboru ZZZS. Slavnostno prireditev je ZZZS neposredno prenašal za medije in delavce ZZZS v vseh organizacijskih enotah po Sloveniji ter ga tudi javno objavil na spletni platformi YouTube na naslovu <https://www.youtube.com/watch?v=o-LAfU9Gkec>. V okviru obeležitve 30. obletnice je ZZZS izdelal tudi fotografsko razstavo »Razvojni mejniki ZZZS 1992–2022« (Slika naslovnega panoja je na strani 93) ter izdal istoimensko brošuro in istoimenski krajši retrospektivni video.

Od junija dalje je ZZZS intenzivno promoviral urejanje zdravstvenega zavarovanja pred odhodom na počitnice v tujino ter v ta namen izdal poseben letak za promocijo spletnega naročanja papirnatega certifikata, da bi se zmanjšalo število fizičnih obiskov strank na enotah ZZZS. Zlasti v jesenskih mesecih smo ponovno promovirali uvedbo obveznega elektronskega vlaganja zahtevkov delodajalcev za nadomestila zaradičasne zadržanosti od dela ter v ta namen nastopili na celjskem obrtnem sejmu, objavljali novice na spletnih straneh ter v sodelovanju z MJU izdali letak za 3 elektronske storitve, ki jih ZZZS uvaja s portalom SPOT. V zvezi s tem je bilo opravljeno tudi neposredno informiranje posameznih delodajalcev ter njihovih zbornic in združenj.

ZZZS je v letu 2022 intenzivno izvajal projekt uvedbe dolgotrajne oskrbe v ZZZS na podlagi ZDOsk ter v javnosti tvorno predstavljal svoja stališča in konkretne predloge za izboljšanje zakona zlasti z vidika njegove vsebine, izvedljivosti in pravne skladnosti. Na ta način je prispeval k ozaveščanju javnosti, da zakona ni možno začeti izvajati s 1. 1. 2023 v skladu z njegovim namenom. Zato se je tudi po opravljenem referendumu v novembru zavzel za čimprejšnjo pripravo novele zakona ali novega zakona, da se zagotovijo razmere za kakovostno vzpostavitev dolgotrajne oskrbe kot novega stebra socialne varnosti v državi.

Zaradi interventnih zakonskih ukrepov na področju zdravstva je ZZZS obeščal medije tudi o spremenjenem financiranju izvajalcev zdravstvenih storitev ter o obsegu (ne)opravljenih zdravstvenih storitev v letu 2022 v primerjavi z letom 2019. Zaradi slabše dostopnosti pacientov do zdravstvenih storitev ter do izbranega osebnega zdravnika je ZZZS tudi v letu 2022 promoviral različne sistemske rešitve ter organizacijske in druge prilagoditve pri izvajalcih zdravstvenih storitev za izboljšanje dostopnosti zavarovanih oseb.

2.2.3 Izdajateljska in INDOK dejavnost

V letu 2022 je ZZZS izdal eno številko zelenega Občasnika Novice & Obvestila, internega glasila ZZZS, ki je namenjeno informiranju delavcev ZZZS in predstavnikov v organih upravljanja ZZZS. Marca 2022 je ZZZS elektronsko izdal novo tematsko zloženko »Pravica do sobivanja ob bolnem otroku v zdravstvenem zavodu ali zdravilišču« (Slika zloženke na naslednji strani) ter vsebinsko posodobil 2 zloženki (Pravica do storitev specialistične ambulantne dejavnosti, Pravica do storitev zobozdravstvene dejavnosti). Junija pa je vsebinsko posodobil še 2 zloženki (Seznam zdravilišč v Sloveniji, ki zagotavljajo zdraviliško zdravljenje iz OZZ; Pravica do nadomestila med začasno zadržanostjo od dela). Zaradi sprememb in dopolnitev Pravil OZZ in drugih sprememb je ZZZS izvedel obsežno vsebinsko posodobitev brošure Pravice iz OZZ za informiranje zavarovanih oseb, ki jo je septembra izdal le v elektronski obliki. Ob 30. obletnici je ZZZS izdal brošuro

Pravica do sobivanja ob bolnem otroku

Uvod

Zavarovanim osebam je iz obveznega zdravstvenega zavarovanja zagotovljeno sobivanje z bolnim otrokom v zdravstvenem zavodu ali zdravilišču (v nadaljevanju: sobivanje). Sobivanje pomeni nastanitev, nočitev in prehrano pri izjaku, kjer je otrok hospitaliziran, oziroma v zdravilišču, mu je bilo zdravljenje v zdravilišču odobreno z odločbo voda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZZS). Pravica do sobivanja vključuje tudi pravico do:

- začasne zadržanosti od dela za čas sobivanja (bolni stalež) in
- nadomestila za čas sobivanja.

Upravičenci

Pravico do sobivanja ima:

- eden od staršev,
- rejnik,
- skrbnik,
- zakonec ali zunajzakonski partner, kadar sobiva ob otroku svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja.

Pravico do sobivanja lahko uveljavlja zgolj eden od upravičencev (npr. eden od staršev in ne oba istočasno). Druge osebe (tudi, če so v sorodstvenem razmerju, npr. dede, babice, tete, strici) nimajo pravice do sobivanja, razen so z odločbo pristojnega organa določeni kot skrbniki dejansko negujejo ter varujejo otroka. Zakonec ali zunajzakonski partner ima pravico do sobivanja, kadar sobiva otroku svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja, dejansko neguje in varuje otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja, prav tako rejnik in skrbnik, kadar otroka dejansko negujeta in varujeta. Z zakoncem oziroma zunajzakonskim partnerjem sta izenačena tudi partnerji, sklenjeni oz. neskljeni partnerski zvezi.

Priporniki, ki niso zavarovanci iz drugega naslova do tujke nastopa pripora, oziroma jim zavarovanje preneha v času pripora, obsojenci na prestajanju kazni zaporo mladoletniškega zapora, mladoletniki na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom, osebe, jim je izrečen varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ter ob zno zdravljenje odvisnosti od alkohola in drog, nimajo pravice do sobivanja, razen matere ob otroku, ki sicer ni mati pri materi v skladu s predpisi, ki urejajo izvrševanje kazenskih sankcij.

ki ga izda bolnišnica ali zdravilišče. **Bolniški list se v primeru sobivanja ne izdaja**, kar pomeni, da upravičencu ni potrebno kontaktirati pediatra zaradi izdaje elektronskega bolniškega lista.

Upravičenci, ki so v delovnem razmerju, potrldilo ob koncu hospitalizacije ali zdraviliškega zdravljenja otroka, oziroma ob koncu vsakega koledarskega meseca, predložijo neposredno delodajalcu, samostojni zavezanici pa k vlogi za izplačilo nadomestila, ki jo posredujejo na ZZZS. Samostojni zavezanici morajo sami na Finančno upravo RS posredovati fotokopijo potrldila o sobivanju kot dokazilo o zadržanosti od dela, za katerega zavezanec ni treba obračunati in plačati prispevkov za socialno varnost.

Upravičenec je **dolžan izpolniti izjavo, ki se nahaja pod potrdilom**, s katero potrdi podatke, ki jih je navedla pooblaščenca oseba bolnišnice oziroma zdravilišča. Če se v postopku refundacije ali izplačila nadomestila ugotovi, da podatki niso resnični, upravičenec ni upravičen do nadomestila oziroma je dolžan nadomestilo vrniti.

Tudi v primeru **usposabljanja staršev za poznejšo rehabilitacijo na domu** (ko ima eden od staršev pravico do bivanja ob otroku v bolnišnici v času trajanja usposabljanja) upravičenec uveljavlja začasno zadržanost od dela s pravico do nadomestila za čas sobivanja na podlagi Potrdila o sobivanju.

Nadomestilo za čas sobivanja gre od prvega dne v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja. Višina nadomestila znaša 80 % od osnove, ki je določena za izplačila nadomestila iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Natančnejša pojasnila najdete v zloženki **Pravica do nadomestila plače**.

je bilo otroku z odločbo ZZZS odobrena pravica do pregleda, preiskave ali zdravljenja v tujini zaradi izbranih možnosti zdravljenja v Sloveniji, oziroma do

Želimo vam veliko zdravja in čim manj zapletov, kadar potrebujete zdravstveno pomoč!

Dodatne informacije:

- pooblaščenice uradne osebe na izpostavah, območnih enotah in Direkciji ZZZS,
- avtomatski telefonski odzivnik ZZZS na tel. št. 01/30 77 300,
- spletna stran <http://www.zzzs.si>,
- ZZZS območna enota Celje, tel. št. 03/42 02 000,
- ZZZS območna enota Koper, tel. št. 05/66 87 200,
- ZZZS območna enota Kranj, tel. št. 07/49 02 490,
- ZZZS območna enota Ljubljana, tel. št. 01/30 77 200,
- ZZZS območna enota Maribor, tel. št. 02/29 09 300,
- ZZZS območna enota Murska Sobota, tel. št. 02/53 61 550,
- ZZZS območna enota Nova Gorica, tel. št. 05/33 81 000,
- ZZZS območna enota Novo mesto, tel. št. 07/39 33 500,
- ZZZS območna enota Ravne na Koroškem, tel. št. 02/82 10 100.

Pravne podlage, ki opredeljujejo pravico in postopek uveljavljanja pravice do sobivanja ob bolnem otroku v zdravstvenem zavodu ali zdravilišču:

- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/2006 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami),
- Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 30/2003 – prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami).

Izdaja in izdajatelj: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Miklošičeva c. 24, Ljubljana. Oblikovanje: grafos agencija | Ljubljana, Ljubljana, marec 2022.

ZZZS Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
www.zzzs.si

Informacija za zavarovane osebe

Pravica do sobivanja ob bolnem otroku v zdravstvenem zavodu ali zdravilišču

Informacija za zavarovane osebe

Izdaja nove tematske zloženke ZZZS o pravicah iz OZZ.

»Razvojni mejniki ZZZS 1992–2022« ter izvedel zgodovinsko razstavo z istim naslovom. ZZZS je v letu 2022 izdal tudi štiri številke publikacije Podatki o obveznem zdravstvenem zavarovanju, ki je namenjena rednemu obdobjnemu spremljanju osnovnih statističnih oziroma analitičnih kazalnikov poslovanja ZZZS zlasti na treh ključnih področjih: izvajanje OZZ, zdravstvena analitika in ekonomika ter finance in računovodstvo. Publikacija izhaja vsake tri mesece (marca, junija, septembra in decembra), in sicer le v elektronski obliki na spletnih straneh ZZZS.

Na začetku vsakega leta redno izide celovito in podrobno letno poročilo za minulo leto, ki je namenjeno predvsem strokovni javnosti in partnerjem v zdravstvu. V celoti je objavljeno tudi na spletni strani www.zzzs.si/egradiva.

V letu 2022 je bilo v skladu z Zakonom o obveznem izvodu publikacij oddanih 6 izdanih naslovov publikacij ZZZS depozitarni knjižnici NUK v predpisanem številu izvodov. INDOK služba kot specialna knjižnica na področju zdravstvenega zavarovanja in kot dokumentacijski center ZZZS izvaja vrsto storitev za notranje in zunanje uporabnike. V letu 2022 je bilo vpisanih in dokumentiranih 3.589 novih enot v skupni zbirki strokovnih gradiv, ki obsega skupaj 157.049 enot (Tabela 45).

Tabela 45. Skupno število vpisanih novih izvodov v knjižnici ZZZS glede na vrste gradiva v letu 2022.

Gradivo po vrstah	Novi izvodi	Skupaj v zbirki
Knjige	53	8.678
Serijske publikacije	546	56.439
Dokumenti	223	8.397
Avdiovizualno gradivo	46	505
Objave "kliping"	2.646	78.639
Objave "bibliografija"	77	3.979
Umetniška dela ZZZS	0	412
SKUPAJ	3.591	157.049

V letu 2022 je bilo nabavljenih 37 knjig od skupaj 53 na novo evidentiranih, ostalo so bili obvezni izvodi in izvodi, ki so predmet sodelovanja z drugimi ustanovami. Vpisanih je bilo 546 novih števil serijskih publikacij, 46 novih izvodov avdiovizualnega gradiva ter 223 enot dokumentov. Javnih objav zaposlenih je bilo oddanih in evidentiranih 77, objav v medijih v zvezi z delom ZZZS pa 2.644 enot.

V letu 2022 so si uporabniki izposodili 53 enot strokovnih gradiv. Največ je bilo izposojenih knjig (42 enot). Po elektronski pošti je bilo na INDOK službo naslovljenih in realiziranih 360 zahtevkov oziroma naročil za izposojno gradiva in poizvedb po strokovni literaturi (10 zunanjih in 350 internih) ter opravljenih 6 medbibliotečnih naročil za posredovanje literature iz drugih knjižnic za zaposlene na ZZZS.

Spomladi 2022 je bila knjižnica ponovno odprta v prenovljenih prostorih, pred tem smo izvedli še odpise odvečnega ali poškodovanega gradiva (2.542 enot gradiva).

2.3 Pravne in splošne dejavnosti

Sistemske novosti, oblikovanje internih aktov in druge pravne ter splošne zadeve na ZZZS spremlja, usmerja oziroma izvaja Sektor za pravne in splošne zadeve na direkciji (v nadaljnjem besedilu SPSZ) skupaj s pravno-kadrovskimi oddelki na območnih enotah ZZZS.

2.3.1 Interni akti, pravni in regresni postopki

Interni akti

ZZZS je v letu 2022 poleg aktov za izvajanje OZZ sprejel več aktov, ki urejajo njegovo poslovanje, med njimi:

1. pravilnike, ki urejajo javno naročanje, splošne pravne akte, zastopanje oziroma počitniško dejavnost ter novele pravilnikov, ki urejajo notranjo organizacijo, sistemizacijo delovnih mest v ZZZS oziroma opravljanje dela na domu;
2. sklepi, ki določajo višino nadomestila za uporabo lastnih sredstev pri opravljanju dela na domu, višino urne postavke za začasno ali občasno delo upokojujencev oziroma višino plačil zdravnikom, ki opravljajo naloge na podlagi pogodbe o delu;
3. notranja pravila za zajem in elektronsko hrambo dokumentarnega gradiva ZZZS;
4. poslovnik, ki ureja projekte;
5. novelo navodila, ki ureja postopek posredovanja osebnih in drugih podatkov, in novelo organizacijskega navodila, ki ureja način dela na področju posredovanja osebnih podatkov zavarovanih oseb.

Tožbe zoper ZZZS

Zoper ZZZS je bilo v letu 2022 vloženi 342 tožb, kar so 104 tožbe (23,5 %) manj kot leta 2021. Približno 99 % tožb (341 tožb, kar je 91 tožb oziroma 27 % več kot leto prej) se je nanašalo na uveljavljanje pravic in drugih zahtev iz OZZ, ki so predmet socialnih sporov. Med njimi se je približno 73 % tožb (249 tožb) nanašalo na ugotavljanje začasne zadržanosti z dela zaradi uveljavljanja pravice do nadomestila plače. Glede na preteklo leto je število tožb iz tega naslova nižje za 108 tožb oziroma 30 %, pri čemer se je njihov delež med socialnimi spori zvišal za približno 18 %. Predmet drugih socialnih sporov je bilo uveljavljanje pravice do zdraviliškega zdravljenja, zdravljenja v tujini, MP ter drugih pravic in zahtev iz OZZ. Število teh tožb se je v primerjavi z letom 2021 znižalo za 46 % (74 tožb).

V letu 2022 se je zmanjšalo število tožb zoper ZZZS, ki so jih vložili izvajalci zdravstvenih storitev (1). Te tožbe so vložili domovi za starejše, bolnišnice in zdravstveni domovi zaradi domnevnih kršitev pogodb o izvajanju programa zdravstvenih storitev, in sicer naj ZZZS ne bi plačal vseh obveznosti v skladu s pogodbo in Dogovorom 2017 in to tik pred iztekom zastaralnega roka. Po stališču Vrhovnega sodišča bi se morale dogovorjene spremembe v kolektivnih pogodbah, ki vplivajo na plače delavcev pri tožečih strankah, avtomatično upoštevati pri cenah zdravstvenih storitev, saj gre za enega od kalkulativnih elementov za določanje cen zdravstvenih storitev.

V letu 2022 je bilo pravnomočno rešenih 346 sporov, v katerih je bil ZZS tožena stranka, od teh 338 socialnih sporov. V pravnomočno rešenih sporih je sodišče v 90 primerih tožbo zavrglo oziroma ustavilo postopek (približno 26 % pravnomočnih odločitev), v 99 primerih izdalo zavrnilno sodbo (približno 29 % pravnomočnih odločitev) in v 149 primerih izdalo ugodilno sodbo (približno 43 % pravnomočnih odločitev). Večina od teh ugodilnih sodb (130 sodb oziroma 87 %) se je nanašala na ugotavljanje začasne zadržanosti od dela, v katerih je sodišče na podlagi izvedenskih mnenj ugotovilo drugačno dejansko stanje in je zato spremenilo odločitev organov ZZS. Glede na vse pravnomočno končane socialne spore zaradi ugotavljanja začasne zadržanosti od dela (241 sporov) je tako delež ugodilnih sodb 54 %. Poleg navedenih socialnih sporov je bilo v letu 2022 pravnomočno rešenih 8 sporov zoper ZZS, od tega 7 sporov z izvajalci (1 zavržen zahtevek oziroma ustavljen postopek, 1 zavrnilna sodba in 5 ugodilnih sodb). Poleg tega je bil zavržen zahtevek oziroma ustavljen postopek v enem odškodninskem sporu. Delež ugodilnih sodb v teh sporih znaša približno 62,5 %, kar je več kot 22,5 odstotnih točk več od ciljne vrednosti, da je odstotek ugodilnih sodb (brez socialnih sporov) manjši od 40 %, ko je ZZS tožena stranka. Razlog gre pripisati prej omenjenemu stališču Vrhovnega sodišča glede sporov z domovi za ostarele.

Tožbe ZZS

ZZS je v letu 2022 vložil 105 tožb, od teh 66 tožb zoper pravne osebe (v glavnem zaradi regresnih zahtevkov in 2 tožbi zoper izvajalce) in 39 tožb zoper fizične osebe (v regresnih zahtevkih in v manjšem številu zaradi neplačila prispevkov za OZZ).

V letu 2022 je bilo pravnomočno rešenih 83 sporov, v katerih je bil ZZS tožeča stranka, večina iz naslova regresnih zahtevkov in uveljavljanja pogodbenih kazni zoper izvajalce. V teh sporih je sodišče tožbo zavrglo oziroma ustavilo postopek v 10 primerih, kar je približno 12 % pravnomočnih odločitev, izdalo zavrnilno sodbo v 15 primerih (približno 18 % pravnomočnih odločitev) in izdalo ugodilno sodbo v 58 primerih, kar je približno 70 % pravnomočnih odločitev, s čimer je bila dosežena ciljna vrednost ugodilnih sodb v sporih, ko je ZZS tožeča stranka (več od 70 %).

Regresni in drugi postopki za povračilo sredstev

Na podlagi ZZVZZ ima ZZS pravico zahtevati odškodnino od odgovornega povzročitelja. Odškodnina obsega stroške za zdravstvene in druge storitve ter zneske denarnih nadomestil in drugih dajatev, ki jih plačuje ZZS. S tem se želi na področju OZZ doseči polna uveljavitev temeljnega načela odškodninskega prava, naj škodo (v celoti) povrne tisti, ki jo je povzročil.

Tabela 46. Izterjava regresnih zahtevkov v letih 2021 in 2022.

v evrih

Območna enota	realizacija 2021	realizacija 2022	indeks 2022/2021
Celje	351.813	230.411	65,5
Koper	63.836	230.980	361,8
Kranj	350.719	410.954	117,2
Krško	26.356	18.383	69,7
Ljubljana	508.750	731.674	143,8
Maribor	154.812	235.559	152,2
Murska Sobota	79.793	59.955	75,1
Nova Gorica	8.338	27.885	334,4
Novo mesto	166.563	159.267	95,6
Ravne na Koroškem	63.126	102.060	161,7
Skupaj območne enote	1.774.108	2.207.127	124,4
Direkcija	20.681.098	21.648.219	104,7
Skupaj ZZS	22.455.205	23.855.346	106,2

Vir: podatki ZZS.

Tabela 47. Število začelih postopkov, ki zajemajo prijavljene terjatve iz naslova insolvenčnih zadev.

Območna enota	Število začelih postopkov – vloženih zahtevkov					Znesek vloženih terjatev za insolvenčne postopke		
	2021	2022			Indeks 2022/2021	2021	2022	Indeks
		pravne osebe	fizične osebe	skupaj				
Celje	45	3	32	35	77,8	74.133	39.727	53,6
Koper	31	1	32	33	106,5	16.729	15.195	90,8
Kranj	19	0	20	20	105,3	10.378	6.931	66,8
Krško	7	0	8	8	114,3	48.836	3.316	6,8
Ljubljana	75	0	74	74	98,7	118.525	34.269	28,9
Maribor	68	1	64	65	95,6	26.511	25.253	95,3
Murska Sobota	29	2	27	29	100,0	11.128	6.710	60,3
Nova Gorica	6	0	4	4	66,7	2.525	7.216	285,8
Novo mesto	15	1	5	6	40,0	9.821	5.042	51,3
Ravne na Koroškem	14	0	21	21	150,0	4.858	6.255	128,8
SKUPAJ	309	8	287	295	95,5	323.444	149.914	46,3

Vir: evidence ZZS.

ZZS na tej podlagi in v skladu z ZOZP¹⁰ tako prejme vnaprejšnjo pavšalno odškodnino za škodo, ki mu je nastala zaradi plačila pravic iz OZZ za zavarovane osebe, ki so bile poškodovane v prometnih nesrečah. Poleg tega ZZS uveljavlja odškodnino od drugih oseb, ki škodo povzročijo namenoma ali iz malomarnosti. Ob uveljavljanju odškodnine od odgovornega delodajalca se s tem posredno delodajalci spodbujajo tudi k višji stopnji varnosti in varovanja zdravja pri delu.

Prihodki ZZS v letu 2022 iz naslova vnaprejšnje pavšalne odškodnine in drugih regresnih zahtevkov (Tabela 46) so znašali 23.855.346 evrov, kar je 6,2 % več kot leto prej. Približno 91 % teh sredstev pomeni znesek vnaprejšnje pavšalne odškodnine v višini 21.648.219 evrov, kar je 4,7 % več kot leta 2021. Iz povračila škod zaradi poškodb pri delu, poškodb v pretepih, zastrupitev s hrano in drugih razlogov je ZZS v letu 2022 izterjal 2.207.127 evrov, kar je 24 % več kot preteklo leto in 18 % več od načrtovanega.

Insolvenčni postopki

V skladu z ZFPPIPP je ZZS v letu 2022 (Tabela 47) prijavil terjatve v 295 insolvenčnih postopkih (4,5 % manj kot leta 2021) v skupni višini 149.914 evrov (53,6 % manj kot leta 2021). Poleg navedenega je Državno odvetništvo, ki po Zakonu o državnem odvetništvu vloga prijave v insolvenčne postopke, vložilo še 791 zahtevkov; skupna vrednost znaša 5.430.175 evrov.

Mednarodna izterjava prispevkov

Postopek mednarodne izterjave prispevka se uvede, ko izterjava prispevkov za zdravstveno zavarovanje v Republiki Sloveniji ni možna, zavezanci za plačilo prispevka pa imajo premoženje v drugih državah, članicah EU. Na podlagi določb Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti in Izvedbene Uredbe (ES) št. 987/2009 je ZZS v letu 2022 vložil 424 zahtevkov v skupni višini 2,48 milijona evrov iz naslova zapadlih neplačanih prispevkov za zdravstveno zavarovanje. V letu 2022 je izterjal 33.311,89 evra, iz preteklih let pa še 63.331,03 evra.

2.3.2 Izvajanje javnih naročil

ZZS je v skladu z ZJN-3 in Pravilnikom o javnem naročanju v letu 2022 začel in zaključil 957 postopkov oddaje javnih naročil v skupni vrednosti 10.557.467 evrov (Tabela 48). Od teh postopkov je na portalu javnih naročil objavil 37 javnih naročil, za katera so bile sklenjene pogodbe v skupni pogodbeni vrednosti 8.811.254 evrov, in sicer:

- 16 javnih naročil za potrebe PE Informacijskega centra v skupni pogodbeni vrednosti 3.991.737,10 evra, od teh naslednja večja javna naročila za:

¹⁰ V skladu z ZOZP so zavarovalnice, ki opravljajo posle obveznega zavarovanja avtomobilske odgovornosti, dolžne ZZS do 15. v mesecu od obračunane kosmate zavarovalne premije nakazati 8,5 % kot pavšalno kritje škod, ki ZZS nastanejo zaradi poškodb zavarovanih oseb v prometnih nesrečah.

Tabela 48. Javna naročila ZZZS (začeta in oddana) v letu 2022.

	Vrsta naročil	Število javnih naročil	Pogodbena vrednost z DDV (v evrih)
I. Evidenčna naročila	evidenčna naročila z naročilnico	743	904.114
	evidenčna naročila s pogodbo	33	629.080
	posebne socialne in druge storitve z naročilnico	144	213.019
	SKUPAJ evidenčna naročila	920	1.746.213
II. Velika javna naročila	odprti postopek	25	7.371.357
	postopek naročila male vrednosti	11	842.924
	postopek s pogajanjem brez predhodne objave	0	0
	posebne socialne in druge storitve	1	596.973
	SKUPAJ velika javna naročila	37	8.811.254
SKUPAJ vsa javna naročila (I. + II.)		957	10.557.467

Vir: evidence ZZZS.

1. nakup mrežne in strežniške opreme z vzdrževanjem;
 2. vzdrževanje programske in strojne opreme;
 3. storitve programiranja javanskih aplikacij;
 4. storitve projektiranja informacijskih rešitev za področje mednarodnih zdravstvenih zavarovanj;
 5. nakup storitev projektiranja aplikacije Nadzori.
- 21 javnih naročil za potrebe drugih organizacijskih enot ZZZS v skupni pogodbeni vrednosti 4.819.516,52 evra, od teh naslednja večja javna naročila za:
1. tiskanje in distribucijo listin za uresničevanje pravic iz OZZ;
 2. dobavo pisarniškega materiala, papirja in tiskovin, pri kateri se upoštevajo okoljski vidiki;
 3. storitve imenovanih zdravnikov, zdravnikov – članov zdravstvene komisije in zdravnikov izvedencev za ZZZS za obdobje od 2022 do 2024;
 4. prenovo hladilnega sistema poslovne stavbe sedeža Območne enote Maribor;
 5. storitve tiskanja in razpošiljanja listin.

ZZZS je v letu 2022 poleg teh postopkov zaključil 17 postopkov velikih javnih naročil, začelih v letu 2021, v skupni pogodbeni vrednosti 4.294.814,40 evra in ustavil 1 postopek, začel v letu 2021. Začetih je bilo še 18 postopkov velikih javnih naročil, ki bodo predvidoma zaključeni v letu 2023.

Poleg tega je ZZZS v letu 2021 zaključil tudi 4 evidenčna naročila s pogodbo, začeta v letu 2021, v skupni pogodbeni vrednosti 80.394,76 evra. Začela sta se še 2 postopka evidenčnih naročil s pogodbo, ki se bosta zaključila v letu 2023.

2.3.3 Investicije in investicijsko vzdrževanje

ZZZS je v letu 2022 realiziral investicije in investicijsko vzdrževanje v višini 3,751 milijona evrov, od česar odpade na investicije 90,72 % oziroma 3,398 milijona evrov, na investicijsko vzdrževanje pa 9,28 % oziroma 0,352 milijona evrov.

ZZZS je tudi v letu 2022 zaradi izjemnega pomena informacijske tehnologije za nemoteno delovanje informacijskega sistema zdravstvenega zavarovanja namenil 38,76 % vseh investicijskih sredstev posodabljanju in vzdrževanju informacijske tehnologije. V strukturi porabe sredstev za investicije in investicijsko vzdrževanje v letu 2022 (Tabela 49) imajo največje deleže:

Potrebe PE Informacijskega centra z deležem 38,76 % v strukturi porabe sredstev za investicije in investicijsko vzdrževanje, za nakup strojne računalniške in telekomunikacijske opreme, licenčne programske in razvojne opreme, ki je nujno potrebna zaradi posodabljanja informacijske tehnologije v ZZZS, kar vključuje predvsem:

1. nakup strojne računalniške opreme:
 - redna menjava namizne računalniške opreme;
 - nakup in nadgradnja obstoječe strežniške infrastrukture in menjava dotrajane mrežne opreme po OE in izpostavah ter prenova arhitekture varnostnih kopij.

Tabela 49. Investicije in investicijsko vzdrževanje po organizacijskih enotah ZZS v letu 2022.

v evrih

	Plan 2022	Skupaj realizacija – plačila v letu 2022	Indeks realizacija / plan	Strukturni delež po organizacijskih enotah
	1	2	3=2/1	4
Direkcija	205.000	193.860	94,57	5,17
Informacijski center	1.452.960	1.452.952	100,00	38,74
Celje	738.432	707.091	95,76	18,85
Koper	61.650	56.306	91,33	1,50
Kranj	290.653	251.187	86,42	6,70
Krško	27.000	28.642	106,08	0,76
Ljubljana	709.700	400.206	56,39	10,67
Maribor	417.223	343.413	82,31	9,16
Murska Sobota	138.876	123.985	89,28	3,31
Nova Gorica	65.000	9.888	15,21	0,26
Novo mesto	103.534	93.676	90,48	2,50
Ravne na Koroškem	136.370	89.430	65,58	2,38
Skupaj ZZS	4.346.398	3.750.635	86,29	100,00

Vir: Evidence ZZS.

2. nakup dodatne telekomunikacijske opreme:

- dokup brezžičnih slušalk;
- dokup uporabniških aparatov za IP telefonijo.

3. pridobitev patentov:

- dokup programske opreme Microsoft za zagotovitev licenčne skladnosti sistema;
- dodatni nakup programske opreme (licenc) orodja MicroStrategy;
- dokup mrežne programske opreme.

Potrebe Območne enote Celje z deležem 18,86 % v strukturi porabe sredstev za investicije in investicijsko vzdrževanje, kar vključuje predvsem:

1. nakup poslovnih prostorov na naslovu Gregorčičeva ulica 5a, Celje;
2. nakup pisarniškega pohištva;
3. nakup naprav za hlajenje prostorov.

Potrebe Območne enote Ljubljana z deležem 10,62 % v strukturi porabe sredstev za investicije in investicijsko vzdrževanje, kar vključuje predvsem:

1. nakup pisarniškega in drugega pohištva;
2. investicijsko vzdrževalna dela poslovnih prostorov;
3. nakup naprav za hlajenje prostorov.

Potrebe Območne enote Maribor z deležem 9,16 % v strukturi porabe sredstev za investicije in investicijsko vzdrževanje, kar vključuje predvsem:

1. zamenjava hladilnega sistema poslovne stavbe sedeža;
2. nakup naprav za hlajenje prostorov izpostav;
3. nakup pisarniškega in drugega pohištva;
4. nakup službenega vozila.

Potrebe Območne enote Kranj z deležem 6,70 % v strukturi porabe sredstev za investicije in investicijsko vzdrževanje, kar vključuje predvsem:

1. investicijskovzdrževalna dela za celostno prenovo izpostave Radovljica;
2. nakup pisarniškega in drugega pohištva za prenovljene prostore izpostave Radovljica.

Vsi deleži porabljenih investicijskih sredstev ostalih 6 organizacijskih enotah ZZS v letu 2022 predstavljajo le 10,72 % celotne porabe investicijskih sredstev v ZZS in zajemajo najnujnejša investicijsko-vzdrževalna dela tako, da ZZS še lahko zagotavlja varno delovanje objektov in naprav ter ohranja zdravje in varnost pri delu ter požarno varstvo na ravni, določeni z zakonom.

2.4 Upravljanje s kadri

Aktivnosti na področju upravljanja s kadrovskimi viri, izobraževanja, razvoja zaposlenih, posodabljanja poslovnih procesov in organizacije usmerja in izvaja Sektor za razvoj kadrov in organizacije (v nadaljnjem besedilu SRKO) na direkciji skupaj s pravno-kadrovskimi oddelki na območnih enotah ZZZS.

V tem poglavju so opisane še osnovne informacije o aktivnostih ZZZS za ohranjanje varnosti in zdravja pri delu ter aktivnosti o sodelovanju strokovnjakov ZZZS na nacionalni in mednarodni ravni, kar je ključni dejavnik spodbudnega okolja za razvoj kadrov.

2.4.1 Kadrovski viri

Vlada RS je v letu 2022 postopno rahljala ukrepe za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (covid-19). V ZZZS smo ravnali v skladu z usmeritvami in zaposlene obveščali o zaščitnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo covid-19.

Načrtovanje, razporejanje zaposlenih in usposabljanje je potekalo v okviru zahtev in pogojev pri upravljanju s kadri oziroma danih stroškovnih in kadrovskih omejitev v preteklem letu.

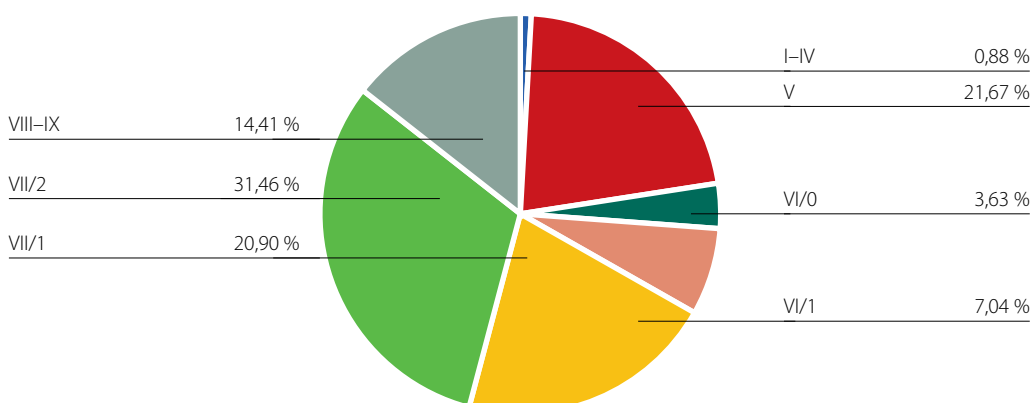
Fluktuacija v letu 2022 je bila 7,04-odstotna, pri čemer je odšla večina s VII. ali višjo stopnjo izobrazbe, v strukturi odhodov pa so večinoma predstavljale upokojitve.

Povprečna starost zaposlenih je konec leta 2022 znašala 49 let (ženske 48,5, moški pa 51,1 leta)

Ob koncu leta 2022 je znašala realizacija kadrovskega načrta 885,91 zaposlenih, 17,25 zaposlenih pa je nadomeščalo z dela odsotne sodelavce in jih v realizacijo kadrovskega načrta ne vštevamo. Število zaposlenih ob koncu leta je bilo nižje od dovoljenega števila po zbirnem kadrovskem načrtu zaradi večjega števila upokojitev ob koncu leta in še nezaključenih kadrovskih postopkov za nadomestne zaposlitve. Vlada RS je v letu 2022 dodatno povečala število dovoljenih zaposlitev. Kadrovski načrt je tako znašal 965 zaposlitev. Večina nerealiziranih zaposlitev je posledica odobrenih dodatnih zaposlitev za dolgotrajno oskrbo. Aktivnosti v zvezi z zaposlovanjem na področju dolgotrajne oskrbe so se zaustavile zaradi uveljavitve Zakona o spremembah Zakona o dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 163/2022, z dne 27. 12. 2022), ki zamika uveljavitev določenih pravic na 1. 1. 2024 in s tem tudi rok za uskladitev delovanja ZZZS za izvajanje nalog na področju dolgotrajne oskrbe in zaradi priprave novele ali novega Zakona o dolgotrajni oskrbi.

V letu 2022 se je izobrazbena struktura zaposlenih ponovno rahlo izboljšala in je znašala povprečno 6,57. Rast izobrazbene strukture je posledica zahtev delovnega procesa, upokojitev delavcev, tudi tistih, ki niso imeli zahtevane stopnje izobrazbe, in prestrukturiranja delovnih mest. ZZZS ne zaposluje delavcev z neustrezno stopnjo izobrazbe, niti ne delavcev z manj kot srednjo oziroma V. stopnjo izobrazbe.

V letu 2022 se je skupni delež zaposlenih s VI., VII. stopnjo izobrazbe izobrazbe v primerjavi z letom 2021 povečal za 2,65 odstotne točke in je ob koncu leta 2022 znašal skupaj 63,03 %.

Slika 17. Izobrazbena struktura zaposlenih po stopnjah izobrazbe na dan 31. 12. 2022.

Delež zaposlenih s V. stopnjo strokovne izobrazbe se je v primerjavi z letom 2021 znižal za 2,07 odstotne točke, za 0,15 odstotne točke je manjši tudi delež zaposlenih s IV. in nižjimi stopnjami izobrazbe. Skupni delež zaposlenih s V. in nižjimi stopnjami strokovne izobrazbe se je tako v primerjavi z letom 2021 znižal za 2,22 odstotne točke in je v celotni strukturi ob koncu leta 2022 znašal 22,55. Delež zaposlenih z VIII in IX stopnjo izobrazbe se je znižal za 0,43 odstotne točke in je ob koncu leta znašal 14,41 % (Slika 17). Delež delavcev z neustrezno stopnjo izobrazbe glede na zahtevano stopnjo izobrazbe je ob koncu leta znašal 1,65 %.

2.4.2 Razvoj zaposlenih

Izobraževanje

S sistematičnim vlaganjem v znanje omogoča ZZZS razvoj zaposlenih na strokovnem in osebnostnem področju. V letu 2022 je bil na področju izobraževanja osnovni cilj višati usposobljenost zaposlenih za uspešno in učinkovito poslovanje ZZZS s poudarkom na pridobivanju znanj za čim večjo funkcionalno usposobljenost zaposlenih in za širitev pozitivne organizacijske kulture.

Število dni za usposabljanje je v letu 2022 znašalo 2,99 dneva na zaposlenega (indeks glede na leto 2021 je 114,6). Usposabljanje v okviru internih izobraževalnih programov je v letu 2022 znašalo 1,79 dneva na zaposlenega (v letu 2021 1,57 dneva na zaposlenega).

Udeležba na eksternih izobraževanjih je v letu 2022 znašala 1,20 dneva na zaposlenega (v letu 2021 1,13 dneva na zaposlenega).

V letu 2022 je ZZZS izvedel 64 internih izobraževalnih programov na skupaj 109 različnih izvedbah (v letu 2021 55 programov na 96 izvedbah), od tega 37 programov v okviru sklopa dejavnosti na 60 izvedbah (v letu 2021 29 programov na 49 izvedbah) ter 13 v okviru sklopa veččin na 24 izvedbah (v letu 2021 18 programov na 35 izvedbah). V okviru promocije zdravja je bilo organiziranih 9 programov na 20 izvedbah (v letu 2021 8 programov na 12 izvedbah).

Skupaj je bilo 4.770 udeležb zaposlenih na vseh internih izobraževalnih programih (v letu 2021 4.077 udeležb), od tega 3.875 udeležb na dejavnostih (v letu 2021 2.128 udeležb), 280 udeležb na veččinah (v letu 2021 574 udeležb) ter v okviru promocije zdravja 615 (v letu 2021 1.375 udeležb).

V okviru dejavnosti ZZZS so bili opravljeni programi z naslednjimi vsebinami:

- Poslovanje ZZZS: eVloge in eDopolnitve vlog za povračilo stroškov (149 udeležb), področje obračuna plač (97 udeležb), programi za finančnomedicinske nadzornike ter imenovane zdravnike in zdravnike na ZK (111 udeležb), predstavitev sistema online pri predpisovanju in izdaji MP (37 udeležb), rešitve digitalizacije postopka za nezgode in poškodbe pri delu (85 udeležb), urejanje zavarovanj tujcev (103 udeležbe), izdelava izvedenskih mnenj (72 udeležb).
- Zakonodaja: dolgotrajna oskrba (589 udeležb), javna naročila (63 udeležb), zapuščinsko pravo (52 udeležb), nomotehnika (39 udeležb).
- Delo z različnimi orodji in aplikacijami: Excel, Word, MS Teams, PowerPoint, Zavodov analitski sistem zdravila in absentizem, aplikacija Hipokrat, portal TAX-FIN-LEX, skrbništvo aplikacij, usposabljanje mentorjev v eUčenju (346 udeležb), projektno vodenje (68 udeležb).

V letu 2022 se je povečal nabor eUčilnic na portalu eUčenje. Usposabljanje v eUčenju je opravilo 1.466 sodelavcev, in sicer: GDPR in varstvo osebnih podatkov (837 udeležb), covid-19 (63 udeležb), usposabljanje za novozaposlene (83 udeležb), vsebine s področja informacijske varnosti (206 udeležb) ter usposabljanja iz varnosti in zdravja pri delu (241 udeležb).

S področja veččin (280 udeležb) so bile opravljene delavnice na temo komunikacije (asertivne komunikacije s težavnimi strankami, javno nastopanje, reševanje konfliktov, izbire sodelavcev in team building), in sicer skupaj 165 udeležb in motivacija zaposlenih za pripravljenost na spremembe (41 udeležb).

Za vodje so bili opravljeni 3 programi, in sicer Konstruktivno delegiranje in vodenje (38 udeležb), Motivacija zaposlenih za pripravljenost na spremembe (41 udeležb), Vodenje na strateški in operativni ravni (28 udeležb).

V okviru promocije zdravja so se izvajale vsebine, na katerih so delavci ZZZS dobili koristne informacije in napotke za premagovanje stresa, preprečevanje izgorelosti in o tem, kako pomembno je aktivno življenje (534 udeležb).

Zaposleni uporabljajo spletno platformo Promocija zdravja v ZZZS, zdravi pri delu, zdravi po delu, ki vsebuje koristne informacije za krepitev in vzdrževanja zdravja s posebnim poudarkom na zdravju v zvezi z delom. Udeležujejo se tudi aktivnih odmorov v živo, ki potekajo po spletu, trikrat tedensko.

Za udeležbo na internih izobraževanjih je bilo porabljenih 1.677 delovnih dni. Delavci so se eksternih izobraževanj udeleževali v primerih, ko so na njih pridobili potrebna znanja, ki jih nismo mogli zagotoviti z internimi izobraževanji oziroma s prenosom znanja. Za udeležbo na eksternih izobraževanjih tako doma kot v tujini je bilo porabljeno 1.111 dni. V študij ob delu so bile v letu 2022 vključene 4 sodelavke. Na dan 31. 12. 2022 imajo pogodbo o izobraževanju še 3 sodelavke, 1 pa je študij zaključila. Plan izobraževanj v letu 2022 je bil realiziran v 96 %.

Letni pogovori

Letni pogovori so pomembno orodje za vodenje in razvoj sodelavcev. So osnova za vrednotenje elementov, ki vplivajo na razvoj in na delovno uspešnost zaposlenih ter s tem na uspešnost ZZZS. V letu 2022 so vodje zaključili 94,6 % načrtovanih letnih pogovorov s sodelavci. Ostali se niso opravili zaradi daljših odsotnosti (bolniške, porodniške) ali odhodov sodelavcev v tem obdobju. Hkrati z izvajanjem letnih pogovorov so vodje ocenili delovno uspešnost za napredovanje. Postopek preverjanja izpolnjevanja pogojev za napredovanje se je izvedel do 15. novembra 2022. V letu 2022 je napredovalo 185 zaposlenih oziroma 21 % zaposlenih v ZZZS. V skladu s predpisi so ti zaposleni pravico do plače na podlagi napredovanja pridobili z zakasnitvijo, tj. 1. decembra 2022.

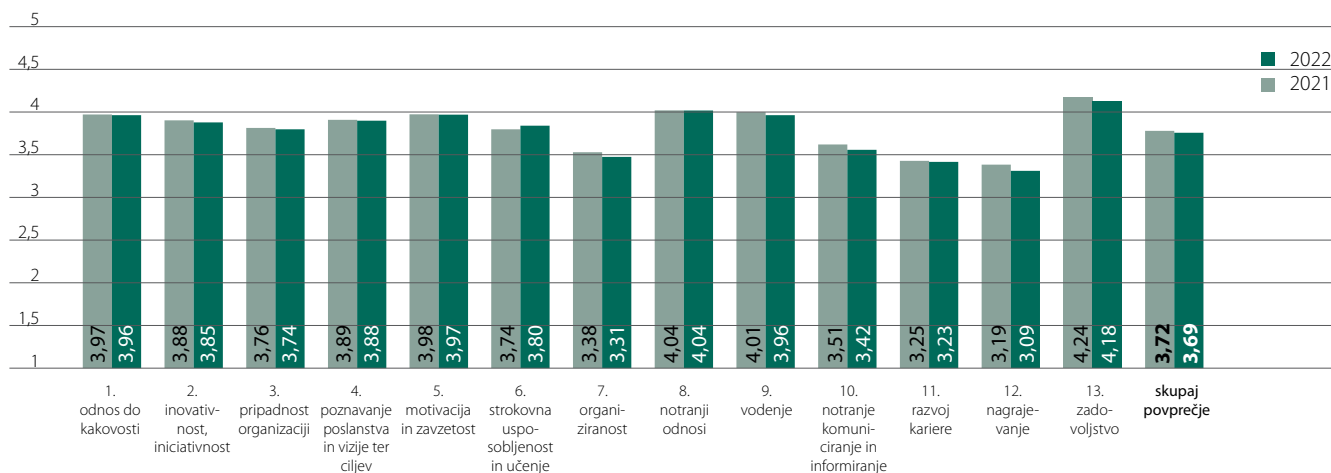
Organizacijska klima

V letu 2022 se je izvedlo merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih z interno aplikacijo Zadovoljstvo zaposlenih (Slika 18). Anketiranja se je udeležilo 444 zaposlenih (50 %), medtem ko je bila udeležba v letu 2021 48 %.

V letu 2022 je opaziti rahel padec skupne organizacijske klime (3,69), v letu 2021 je bila ta 3,72. Enako stanje je opaziti pri zadovoljstvu zaposlenih (s 4,24 na 4,18).

Med posameznimi kategorijami organizacijske klime so zaposleni v letu 2022 najbolj ocenili notranje odnose (4,04) ter motivacijo in zavzetost (3,97), najslabše pa nagrajevanje (3,09) ter razvoj kariere (3,23).

Zaposleni so najbolj zadovoljni na območnih enotah Nova Gorica (4,60) in v Krško (4,59), najmanj pa v področni enoti Informacijski center (3,83) in na Direkciji (3,89).

Slika 18. Rezultati merjenja organizacijske klime ZZZS v letih 2021 in 2022.

Posodobitev internih aktov

V letu 2022 je bil sprejet nov Pravilnik o izobraževanju, katerega priloga so Navodila za odobravanje eksternih izobraževanj. Od prejšnjega se razlikuje predvsem:

- v delu študija ob delu (usklajeni programi, vključitev delavcev v študij ob delu, dodana IX. stopnja študija);
- vključena je sprememba zaradi spremenjenega načina odobravanja eksternih izobraževanj;
- črtano je pripravništvo, ker zanj nimamo pravne podlage;
- dodano je poglavje o usposabljanju za delo (VIII. poglavje);
- pri pripravi smo sledili sodobni terminologiji s področja upravljanja s kadri in ga jezikovno posodobili;
- upoštevali smo spremembe organizacije.

Sprejet je bil Pravilnik o spremembah pravilnika o sistemizaciji delovnih mest v ZZS, s katerim so bili opravljeni popravki, in sicer deloma zaradi zakonodajnih sprememb, nekaj sprememb pa je bilo pripravljenih zaradi sprememb v poslovnih procesih. V teku je celovita prenova Pravilnika o sistemizaciji delovnih mest v ZZS s poudarkom na dopolnitvah opisnih listov delovnih mest.

2.4.3 Organizacija

V letu 2022 se je večina aktivnosti na področju organizacije usmerila v opredelitev novih in dopolnitev obstoječih procesov ter na spremembe interne organizacije zaradi uvedbe dolgotrajne oskrbe. Zaradi uveljavitve Zakona o spremembah Zakona o dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 163/2022, z dne 27. 12. 2022) pa do spremembe organizacije še ni prišlo.

Poleg omenjenega smo v letu 2022 izvedli spremembo Pravilnika o notranji organizaciji, s katero se je kadrovska funkcija za območno enoto Ljubljana iz Sektorja za razvoj kadrov in organizacije prenesla v Pravno-kadrovski oddelek območne enote Ljubljana.

V okviru delovnih skupin se je začelo posodabljanje procesa projektnega vodenja v ZZS ter spreminjanje procesov razvoja informacijskih rešitev.

2.4.4 Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu

Varstvo pred požarom

V letu 2022 je ZZS v skladu z ZVP izvajal vse potrebne in načrtovane aktivnosti za zagotavljanje varstva pred požarom. ZZS je z izbranimi izvajalci v letu 2022 opravil pregled 411 gasilnih aparatov, pregled in preizkus varnostne razsvetljave na 7 lokacijah ZZS in pregled javljalnikov požara na 10 lokacijah. Izvedle so se meritve strelvodnih naprav na 8 lokacijah in pregled 60 notranjih hidrantov. V letu 2022 je pooblaščen delavec varstva pri delu ter varstva pred požarom izdelal revizijo požarnih redov za 12 lokacij in oceno požarne varnosti za 7 lokacij ZZS. Redni inšpekcijski nadzori so bili opravljeni na 6 lokacijah ZZS, kjer so inšpektorji preverjali ustreznost urejenosti področja varstva pred požarom. Pri nadzoru so bila ugotovljena odstopanja na 4 lokacijah. Priporočila in opozorila inšpektorjev so se upoštevala, nepravilnosti pa v predpisanih rokih tudi odpravile.

ZZS je v letu 2022 organiziral usposabljanje iz varstva pred požarom za 241 zaposlenih in usposabljanje 44 odgovornih oseb za začetno gašenje in evakuacijo ter praktično usposabljanje zaposlenih za izvajanje evakuacije iz objekta na 10 lokacijah.

ZZS ima za spremljanje izvajanja aktivnosti na področju varstva pred požarom in vodenje ustreznih z zakonom predpisanih evidenc vzpostavljeno informacijsko podporo, ki jo uporabljajo vse organizacijske enote ZZS. V aplikacijo, ki opozarja tudi na zakonske roke ponovnih pregledov in meritve, odgovorni v organizacijskih enotah ZZS vpisujejo podatke o opravljenih kontrolnih pregledih in meritvah ter druge za varstvo pred požarom pomembne podatke. Vsem zaposlenim v ZZS je v elektronski knjižnici omogočen dostop do požarnih redov, izvlečkov požarnih redov in ocene požarne ogroženosti za vsak objekt posebej.

Preventivni pregledi in promocija zdravja

ZZS v skladu z Izjavo o varnosti delovnih mest z oceno tveganja redno pošilja zaposlene na obdobjne preventivne zdravstvene preglede. V letu 2022 smo opravili 203 periodične zdravstvene preglede, 85 predhodnih in 6 vodstvenih pregledov.

Cilj promocije zdravja ostaja enak: z ozaveščanjem in izobraževanjem zaposlenih, učenjem veččin in z zmanjšanjem nezdravega življenjskega sloga doseči boljše zdravje zaposlenih. Izvaja se na podlagi načrta ukrepov za promocijo zdravja na delovnem mestu, katerega poglobilni namen je prispevati k boljšemu počutju in zdravju delavcev ter spodbujati k zdravim življenjskim navadam. Glede na razmere smo tudi v letu 2022 v okviru načrta ustrezno prilagodili posamezne izvedbe aktivnosti promocije zdravja med zaposlenimi. Nekatere aktivnosti, ki so se prej izvajale v »živo«, kot npr. telesna dejavnost, smo prenesli na spletno platformo. Na podlagi te so se sodelavci lahko vključili v dejavno telesno vadbo. Prav tako so si na podlagi spletne platforme lahko ogledali posamezne posnetke vaj, delavnic ter se posvetovali s strokovnjaki (zdravniki specialisti s področja medicine dela in drugih področij). Spletna platforma je omogočila, da so tudi sodelavci, ki so opravljali delo od doma, lahko dejavno sodelovali pri izvedbi.

Z objavami prispevkov v mrežno aplikacijo Promocija zdravja ZZS smo zaposlene ozaveščali o posameznih svetovnih oziroma evropskih dnevih, povezanih z zdravim načinom življenja. Za varovanje zdravja naših zaposlenih pa smo redno objavljali ukrepe za preprečevanja širjenja covid-19.

V letu 2022 je bila opravljena anketa o zdravju zaposlenih, katere namen je bil dobiti čimveč povratnih informacij sodelavcev za sistematično in ciljno usmerjeno izvajanje promocije zdravja v prihodnje.

2.5 Nadzor poslovanja

ZZS ima vzpostavljen sistem notranjega nadzora, ki vključuje redno nadziranje poslovanja s strani poslovodstva (sistem notranjih kontrol in finančnega poslovanja) in notranje revidiranje, katerega namen je z dajanjem objektivnih zagotovil in s svetovanjem pomagati organizaciji uresničevati njene cilje, in sicer z ocenjevanjem, izboljševanjem uspešnosti in učinkovitosti upravljanja tveganj in kontrolnih postopkov. Poleg notranjega nadzora poslovanja pa na podlagi Zakona o Računskem sodišču pravilnost računovodskih izkazov in poslovanja ZZS vsako leto revidira tudi Računsko sodišče.

2.5.1 Notranji nadzor

Notranji nadzor vključuje redno nadziranje poslovanja, ki ga opravljajo odgovorne osebe ZZS, in naknadne neodvisne preglede Sektorja za notranje revidiranje (v nadaljnjem besedilu SNR). V ZZS je izboljševanje notranjega nadzora stalen nepretrgani proces, v sklopu katerega igra notranje revidiranje pomembno vlogo.

Ocena notranjega nadzora ZZS

Ocena notranjega nadzora se oblikuje v postopku opravljene samoocenitve in je vključena v Izjavi o oceni notranjega nadzora javnih financ (v nadaljnjem besedilu Izjava). Samoocenitev vključuje izpolnjevanje posebnega vprašalnika, ki ga izpolnijo odgovorne osebe posameznih funkcij oziroma procesov, ter oblikovanje ocen ZZS v razpravi na sestanku ocenjevalcev.

Iz ocen notranjega nadzora za leto 2022 je razvidno, da se ohranja dosežena raven notranjega nadzora iz preteklih let. Kot vsako leto je ZZS tudi v letu 2022 izboljšal notranji nadzor na posameznih segmentih poslovanja, kar je prikazano v Izjavi (Poglavje 4.3). Doseganje letnih in strateških ciljev je sicer izpostavljeno številnim tveganjem, ki jih mora ZZS obvladovati. V letu 2022 so potekale izboljšave metodologije letnega načrtovanja in spremljanja izvajanja, katerega cilj je izboljšati povezanost strateških ciljev z letnimi cilji in povečati uspešnost in učinkovitost spremljanja izvajanja strateških aktivnosti.

Da bi povečali uspešnost in učinkovitost pri doseganju ciljev, so na področju organizacije v letu 2022 potekale pilotne aktivnosti za vzpostavitev projektne pisarne in aktivnosti reorganizacije procesa razvoja in vzdrževanja informacijskih rešitev, ki bodo praviloma zaključene v letu 2023, vključno s potrebnimi posodobitvami aktov in navodil. Priložnosti za izboljšavo obstajajo v vzpostavitvi večje in bolj jasne povezanosti med strateškimi, letnimi in izvedbenimi cilji kot tudi s cilji in nalogami posameznih zaposlenih, dogovorjenih na letnih razgovorih.

Izboljševanje kontrolnih aktivnosti v letu 2022 je potekalo na vseh področjih poslovanja z dograjevanjem aplikativnih kontrol v številnih informacijskih rešitvah ZZZS z namenom zmanjšati obseg ročnih kontrol in s tem tveganj za napake.

ZZZS je v letu 2022 sledil cilju nadaljevanja informatizacije in vzpostavil nove informacijske rešitve, ki podpirajo tako interne poslovne procese ZZZS kot tudi poslovanje z zunanjimi deležniki in strankami (npr. nova spletna aplikacija za naročanje EU KZZ, e-prijava poškodbe pri delu, e-vloge za povračila, obvezno elektronsko vlaganje zahtevkov za refundacijo nadomestila plače itd.).

Izzivi na področju izboljšanja notranjega nadzora po oceni vodstva ostajajo na področju izboljšanja organiziranosti in povečanja uspešnosti upravljanja s kadri. Aktivnosti povezane s temi izzivi obravnava tudi aktualni strateški razvojni program ZZZS.

Notranje revidiranje

Položaj, organiziranost, pristojnosti, odgovornosti in naloge notranje revizije v ZZZS opredeljuje Pravilnik notranjega revidiranja, ki je usklajen z Usmeritvami za državno notranje revidiranje.

V letu 2022 so bili zaključeni trije redni revizijski pregledi, in sicer:

- revizija postopkov sklepanja in izvajanja dogovorov s farmacevtskimi podjetji iz naslova porabe zdravil;
- revizija postopkov vzpostavitve seznama medicinskih pripomočkov;
- revizija pravilnosti in učinkovitosti izvedbe končnega letnega obračuna (KLO) za leto 2021.

V skladu s Pravilnikom notranjega revidiranja SNR izvaja tudi svetovanje. V letu 2022 je sektor izvajal svetovanje v obliki sodelovanja v delovni skupini za posodobitev načrta integritete in v obliki podajanja pripomb na predloge oziroma osnutke internih aktov in navodil.

Del časa SNR namenja tudi preverjanju izvrševanja revizijskih priporočil. V letu 2022 so poslovna področja sproti izvrševala priporočila Računskega sodišča, s čimer je ZZZS izboljšal ustroj notranjega nadzora, nekoliko slabša pa je bila realizacija predvsem zapadlih revizijskih priporočil, ki so bila podana v sklopu notranjih revizijskih pregledov in svetovalnih nalog SNR.

Ob tem SNR skrbi za ohranjanje in tudi za izboljševanje usposobljenosti (izobraževanje) ter za kakovost in strokovnost svojega delovanja. Iz ocene zunanje presoje, ki jo je v letu 2018 opravil Urad za nadzor proračuna, izhaja, da sta organiziranost in delovanje notranje revizije v ZZZS v vseh pomembnih pogledih v skladu z Usmeritvami za državno notranje revidiranje.

2.5.2 Zunanji nadzor

V letu 2022 je Računsko sodišče zaključilo redno revizijo računovodskih izkazov in pravilnosti poslovanja za leto 2020. V poročilu je ZZZS izreklo pozitivno mnenje na pravilnost računovodskih izkazov, saj izkazi v vseh pomembnih pogledih resnično in pošteno prikazujejo stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ZZZS na dan 31. 12. 2020 ter prihodke in odhodke oziroma prejemke in izdatke ZZZS za tedaj končano leto v skladu z Zakonom o računovodstvu.

O pravilnosti poslovanja ZZZS v letu 2020 je Računsko sodišče izreklo mnenje s pridržkom, ker je ugotovilo, da:

- je v nasprotju z Zakonom o delovnih razmerjih 2 javni uslužbenki zaposlil na delovna mesta brez javne objave;
- je v nasprotju z Zakonom o sistemu plač v javnem sektorju javno uslužbenko ob premestitvi uvrstil v višji plačni razred in ji zato izplačal za 739 evrov višjo plačo; javni uslužbenki je ob premestitvi določil nižji plačni razred in ji zato izplačal za 2.335 evrov premalo plače; 11 javnim uslužbencem je izplačal preveč dodatka za stalno pripravljenost, 1 javni uslužbenki pa

- je izplačal položajni dodatek v znesku 363 evrov, čeprav je bilo v organizacijski enoti, ki jo je vodila, zaposlenih manj kot 5 javnih uslužbencev;
- je v nasprotju z Zakonom o javnih uslužbencih v okviru izvajanja ukrepov promocije zdravja na delovnem mestu javnim uslužbencem z izplačili v skupnem znesku 20.189 evrov zagotavljal pravice v večjem obsegu, kot je to določeno z zakonom, podzakonskim predpisom ali s kolektivno pogodbo, ter s tem obremenil javna sredstva;
 - je odločbe o priznanju pravice do povračila stroškov specialističnega in bolnišničnega zdravljenja, do nabave medicinskih pripomočkov in zdravil v tujini izdajal več kot 2 meseca po prejemu vlog ter izplačeval ostala povračila stroškov opravljenih zdravstvenih storitev in nabavljenih medicinskih pripomočkov v Sloveniji, ki niso temeljila na izdani odločbi in so bila izplačana pred izdajo obvestila o povračilu stroškov, kar ni v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku;
 - v pogodbah o izvajanju programa zdravstvenih storitev ni določil zmogljivosti, raziskav in drugih projektov, potrebnih za izvajanje dogovorjenega programa, v končnem obračunu za leto 2020 nekaterih zdravstvenih storitev ni obračunal v skladu z merili iz Splošnega dogovora za pogodbeno leto 2020 ter izvajalcem priznal več oziroma manj zdravstvenih storitev, kot so bile opravljene v letu 2020, in sicer je zato izvajalcem plačal za 841 evrov premalo in 315 evrov preveč, poleg tega pa ni začel izvajati analiz, ki jih je določal Splošni dogovor za pogodbeno leto 2020;
 - ni odločal o pravici zavarovanih oseb do skupinske obnovitvene rehabilitacije v upravnem postopku, ampak je pristojnost za odločanje prenesel na organizatorje skupinske obnovitvene rehabilitacije, kar ni v skladu z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Pravili OZZ;
 - pri izbiri izvajalcev storitev v vrednosti najmanj 199.340 evrov ni ravnal v skladu s predpisi o javnem naročanju.

Razen vpliva navedenih nepravilnosti na pravilnost poslovanja je Računsko sodišče menilo, da je ZZS v letu 2020 v vseh pomembnih pogledih posloval v skladu s predpisi.

ZZS je ugotovljene nepravilnosti odpravil med revizijo, zato Računsko sodišče ni zahtevalo odzivnega poročila.

Naslovni pano razstave ob 30. obletnici ZZS.

p o v e z a n s t

3

3

Strateške aktivnosti

ZZZS je v letu 2019 sprejel SRP za razvojno obdobje 2020–2025. V SRP je bila za realizacijo vizi- je strateškega uspeha predvidena izvedba 10 strateških aktivnosti (v nadaljnjem besedilu SA), katerih realizacija se načrtuje po posameznih fazah oziroma korakih (v nadaljnjem besedilu K1, K2, ...), ki se glede na kompleksnost oziroma zahtevnost izvajajo kot redne razvojne aktivnosti in/ali kot projekti.

Program dela za leto 2022 je poleg izvedbe posameznih korakov SA načrtoval in izvajal tudi razvojni projekt »Razvoj elektronske prijave poškodbe pri delu«, ki ni bil predviden v SRP. O iz- vajanju projekta je podano poročilo kot o SA 11 (v Poglavlju 3.11). Že v letu 2021 pa so v skladu s sprejemom ZDOsk stekle tudi pobude za uveljavitev novega sistema dolgotrajne oskrbe. O teh razvojnih aktivnostih poročamo v Poglavlju 3.12.

To poglavje o opravljenih aktivnostih v letu 2022 poroča vsebinsko, kratke ocene s kazalci us- pešnosti posameznih SA pa podaja še Poglavlje 4.3.

3.1 Izboljšati informiranje in zmanjšati neenakost med zavarovanimi osebami (SA 1)

V letu 2022 so se v okviru SA 1 izvajale naslednje dejavnosti:

- **K2:** prilagoditi fizično infrastrukturo in svetovanje osebam z različnimi vrstami invalidnosti,
- **K3:** nadgraditi telefonsko komuniciranje (vodi in izvaja SIOJ v sodelovanju s PE IC in vsebin- skimi področji),
- **K4:** oblikovanje seznama MP (vodi in izvaja POPMP),
- **K5:** izdelati katalog storitev in izvajalcev, ki ga vodi PAR,
- **K7:** uvesti dodatne elektronske storitve za zavarovane osebe.

V 2022 je ZZZS nadaljeval prilagajanje svojih prostorov in svoje dejavnosti ranljivim skupinam. Pri vseh gradbenih posegih v poslovne stavbe ZZZS se upoštevajo standardi za dostopnost različnim invalidnim osebam, pomembno pa je tudi, da z nakupom indukcijskih zank za osebe z okvaro sluha omogočimo enakopravno sodelovanje na sestankih in sejah na ZZZS.

V okviru SA 1 želi ZZZS nadgraditi tudi telefonsko komuniciranje in razširiti funkcionalnost klicnih centrov za učinkovito podporo zavarovanim osebam pri uveljavljanju svojih pravic. Na ta način želimo povečati dostopnost, odzivnost, strokovnost in prijaznost osebja ZZZS. V letu 2022 je bila zaključena analiza stanja in sprejeta so bila izhodišča strategije vzpostavitve mul- timedijskega kontaktnega centra. Na tej podlagi je bilo opravljeno javno naročilo za nakup in- formacijske rešitve. Pričel se je izvajati projekt z jasno opredeljenim namenom, cilji, projektno skupino in terminskim načrtom aktivnosti.

Na področju MP so v sedanjem sistemu natančno opredeljena zdravstvena stanja in cenovni standardi. Z vzpostavitvijo Seznama MP, ki se plačujejo iz OZZ, pa bo možno opredeliti tudi osnovne zahteve kakovosti in seznam napolniti s podatki o artiklih, ki bodo zavarovanim ose- bam na voljo po celotnem območju Slovenije brez doplačil. Dejavnosti na tej razvojni nalogi so potekale z manjšo intenziteto od zelene, predvsem zaradi vseh nalog, povezanih s pritiski na dvig cenovnih standardov zaradi splošne druginje.

Zaradi potreb različnih delovnih področij so se v letu 2022 izvajale dejavnosti tudi pri koraku 5: Izdelati katalog storitev in njihovih izvajalcev, čeprav je bil ta korak predviden šele za leto 2024. Tako smo na podlagi obračunskih podatkov, ki so bili dopolnjeni s podatki o vrsti zdravstvene storitve pri naročanju, izdelali primerjalne analize za 3 ambulantno specialistične dejavnosti. To je podlaga za vzpostavitev zavrinitvenih kontrol na vhodnih podatkih, ki bodo zagotovile bolj kakovostne podatke za osnovo kataloga storitev.

Intenzivno se je v 2022 nadaljevalo delo na koraku 7, in sicer je ZZZS podprl preprosto elek- tronsko oddajo zahtevkov za povračila potnih stroškov, nakup zdravil in živil, medicinskih pri- pomočkov, zdravstvenih storitev, reševalnih prevozov in doplačil za prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Zaradi drugih urgentnih nalog v informacijskem centru se aktivnosti na področju elektronske podpore e-vlogam za direktna nadomestila v 2022 ni izvajala, je pa zaključek aktiv- nosti predviden v prvi polovici 2023. Z vidika dostopnosti do lastnih podatkov pa se je v 2022 začela pomembna aktivnost, ki bo v prvem kvartalu 2023 omogočila dostopnost elektronskih bolniških listov na portalu Zvem in tudi na mobilni aplikaciji Zvem. Sprejeta je bila namreč od-

ločitev, da ZZS lastne mobilne aplikacije ne bo gradil, temveč se bo tudi v skladu s strateškimi usmeritvami Vlade RS priključil k že zelo uveljavljeni mobilni aplikaciji NIJZ.

Cilji SA 1 so bili v letu 2022 delno doseženi.

3.2 Uveljaviti zdravstvo kot prioriteto v družbi z zadostnimi viri financiranja (SA 2)

V letu 2022 so bili v okviru SA 2 načrtovani 3 koraki:

- **K1:** določiti ciljno višino virov financiranja (projektno nalogo vodi in izvaja PFR v sodelovanju z zunanjimi institucijami),
- **K2:** opredeliti vsebine, pri katerih je možno in smiselno črpati sredstva EU (v sodelovanju s področji in sektorji ZZS in z zunanjimi strokovnjaki),
- **K3:** sodelovati pri oblikovanju sistemskih rešitev – absentizem (vodi in izvaja POPMP v sodelovanju z zunanjimi ustanovami).

Osnovni cilj 1. koraka je določiti v sodelovanju s pristojnimi ustanovami na nacionalni ravni ciljno (optimalno) višino virov financiranja OZZ. Ključne ustanove na področju sodelovanja pri določanju ciljne višine virov financiranja so: MZ, MF in UMAR. Zaradi izrednih razmer na začetku leta (bolezen covid-19), dodatnih nalog na osnovi interventne zakonodaje, neimenovanja zamenjanih članov ministrstev v medinstitucionalni delovni skupini za usklajevanje srednjeročnih finančnih projekcij in politik pod vodstvom ZZS in zaradi ustanovitve Strateškega sveta na MZ s 1. 10. 2022 (s pristojnostjo priprave tudi sprememb financiranja zdravstva) so se aktivnosti začasno ustavile.

ZZS je glede virov financiranja intenzivno sodeloval z MF in MZ. Rezultat je bil 79. člen Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2023 in 2024, ki določa tudi v letu 2023 financiranje ZZS iz državnega proračuna v višini do 234 milijonov evrov.

Osnovni cilj 2. koraka je povečati črpanje sredstev EU. V okviru na Vladi RS sprejetega nacionalnega Načrta za okrevanje in odpornost, ki je podlaga za izrabo razpoložljivih sredstev EU, niso predvidena razvojna področja s področja zdravstva z možnostjo financiranja iz sredstev EU, so pa predvidene reforme na področju zdravstva s sodelovanjem ZZS brez možnosti financiranja iz sredstev EU.

Osnovni cilj 3. koraka je oblikovati sistemske predloge za boljše obvladovanje absentizma. ZZS je MZ in MDDSZ predstavil razne sistemske ukrepe za obvladovanje izdatkov na področju nadomestil plače in za bolj učinkovito vodenje bolniških staležev. Večina predlogov je bila usklajena s strokovno službo ZPIZ.

V letu 2022 se je končalo delo pri projektu Zgodnja poklicna in zaposlitvena rehabilitacija v procesu vračanja na delo. Potek dela se spremlja v strateškem in strokovnem svetu s članstvom predstavnikov ZZS ter z aktivnostmi imenovanih zdravnikov ZZS kot triažne vstopne točke.

V okviru sistemskih sprememb je bilo načrtovano sodelovanje pri pripravi nove zakonodaje, in sicer pri ZZVZZ in pri ZDOsk. Zaradi epidemije se dejavnosti v zvezi z ZZVZZ niso izvajale, izvajale pa so se na področju dolgotrajne oskrbe in na drugih področjih z vplivom na financiranje zdravstva (zakon o debirokratizaciji, zakon o prispevkih za socialno varnost, zakon o državnem odvetništvu). ZZS je zastopal stališča, predloge za dopolnitve zakonov ter pripravljaval izračune. Še posebej je poudarjal nujnost zagotavljanja (zakonskih, finančnih in drugih eksternih) pogojev za vzpostavitev in izvajanje sistema zavarovanja za dolgotrajno oskrbo.

Cilji SA 2 so bili v letu 2022 delno doseženi.

3.3 Razvijati in uveljavljati nove modele plačevanja (SA 3)

V letu 2022 so se v okviru SA 3 izvajale naslednje aktivnosti:

- **K1:** spremljati uspešnost in učinkovitost modelov plačevanja,
- **K2:** razvijati nove modele plačevanja,
- **K3:** določati cene zdravstvenih storitev na podlagi stroškovnih analiz in
- **K4:** izboljšati upravljanje sistema SPP.

Aktivnosti je usmerjal in izvajal PAR v sodelovanju s PZAE in drugimi organizacijskimi enotami ZZS.

Razvoj novih modelov plačevanja (K2 in K3) vključuje aktivnosti tako razvoja novih modelov kot tudi aktivnosti dopolnitve oziroma vzdrževanja obstoječih modelov. Modeli plačevanja, ki so bili uvedeni oziroma dopolnjeni v letu 2022, so opisani v poglavjih 1.3.3.2 in 1.3.4.4. Poleg tega so se v letu 2022 izvajale še številne druge dopolnitve in razvoji novih modelov, ki bodo predmet uvedbe v prihodnjih mesecih.

1. Na primarni ravni zdravstvene dejavnosti:
 - V ambulantah družinske medicine in pediatrije se model plačevanja stalno dopolnjuje. Oblikujejo se nove storitve za obračun dela zdravnikov, za spodbujanja celovito obravnavo bolnikov in zmanjševanje napotovanj na sekundarno raven.
 - Prenova modela plačevanja poteka tudi v dispanzerjih za mentalno zdravje in centrih za korekcijo sluha in govora. To so dejavnosti, v katerih delo opravljajo različni profili: specialist otorinolaringologije, specialist pedopsihiater, klinični psiholog, psiholog, specialni pedagog, delovni terapevt, fizioterapevt, klinični logoped in logoped.
 - S prenosom obravnave bolnikov, ki potrebujejo antikoagulantno zdravljenje, s sekundarne na primarno raven, je ZZS začel prenovo storitev tudi na tem področju. Obstoječe storitve so zastarele in njihova cena ne zrcali več dejanskih povprečnih stroškov.
 - V zobozdravstveni dejavnosti poteka prenova storitev protetike na primarni in sekundarni ravni, storitev parodontologije in ortodontije.
2. V specialistični ambulantni dejavnosti:
 - V letu 2022 se je nadaljevala celovita prenova modelov plačevanja nevrologije, kardiologije, diabetologije, nefrologije in ortopedije.
 - Oblikovane so nove storitve za obračun dela mobilnega paliativnega tima, ki jih je ZZS posredoval v sprejem partnerjem za Splošni dogovor.
 - ZZS se je v letu 2020 pridružil evropskemu projektu Joint Action za izvedbo integrirane oskrbe z digitalno podporo; namen projekta je prenos dobre prakse iz tujine; ZZS se je odločil za delni prenos nemškega modela Optimedis, in sicer na področju obravnave oseb s kronično ledvično boleznijo; v projektu je predviden pilotni preizkus izboljšane organizacije uvedbe integrirane oskrbe in opolnomočenja pacientov na tem področju.
3. V bolnišnični dejavnosti:
 - Dejavnosti za izboljšanje upravljanja sistema SPP (K4) se izvajajo v obliki projekta, ki se je začel v letu 2020. Namen projekta je vzpostaviti ključno infrastrukturo za vzdrževanje sistema SPP (tj. kompetenčni center SPP), šolo kodiranja in pilotno preizkusiti v projektu opredeljeni način zagotavljanja podatkov o stroških bolnišničnih obravnav in redne obdobje izračune uteži SPP.
 - V letu 2022 je bila v okviru projekta izdelana metodologija za pripravo in posredovanje stroškov zdravljenj SPP in drugih podatkov, potrebnih za izračun uteži SPP. Dokončane so bile specifikacije za nakup programske podpore, ki bo omogočila zbiranje podatkov od izvajalcev in izračun uteži SPP. ZZS je skupaj z MZ in NIJZ uvedel nove verzije klasifikacij, ki se uporabljajo v sistemu SPP in izvedel izobraževanje za izvajalce.

Cilji SA 3 so bili v letu 2022 doseženi. ZZS je v letih 2020–2022 uvedel 9 novih modelov plačevanja (načrtovanih je bilo 6).

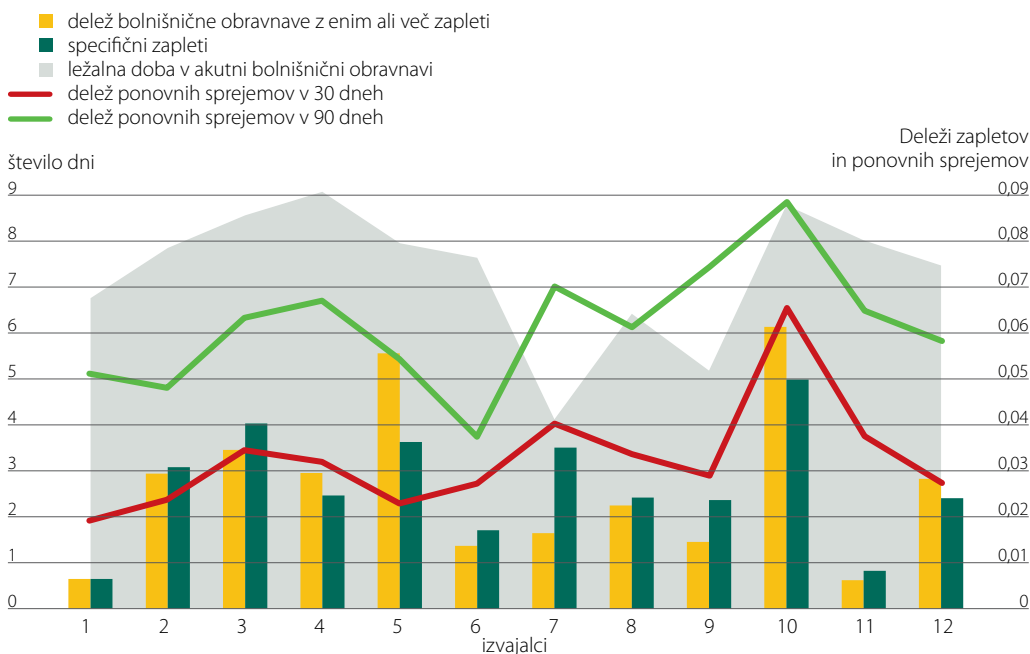
3.4 Spodbujati kakovost zdravstvenih storitev (SA 4)

V letu 2022 so bili načrtovani trije koraki:

- **K3:** pripraviti ustrezne analize in kontrole kazalnikov – v sodelovanju z informatiki avtomatizirati pripravo podatkov za kazalnike,
- **K4:** pripraviti drugi in tretji sklop kazalnikov,
- **K5:** redno spremljati učinke kazalnikov, vzdrževati in nadgrajevati sistem kazalnikov – z novimi podatki obnoviti že pripravljene sklope.

Opravljene so bile naslednje aktivnosti:

- Razvita je bila informacijska podpora za avtomatizirano pripravo podatkov za kazalnike v dejavnosti družinske medicine.

Slika 19. Ležalna doba v akutni bolnišnični obravnavi, deleži bolnišničnih obravnjav z zapleti, specifični zapleti in deleži ponovnih sprejemov v 30 ter 90 dneh po odpustu za primarne endoproteze kolka po izvajalcih, skupaj za leta 2015–2021 (kazalniki kakovosti ZZS).

- Potekal je razvoj naslednjih dveh sklopov kazalnikov (za družinsko medicino in neoperativne dejavnosti, ki predstavljajo eno največjih bremen), ki pa ju zaradi kompleksnosti in drugih razvojnih aktivnosti nismo uspeli zaključiti.
- Dosedanja poročila o kazalnikih kakovosti s področja ortopedije (endoproteze kolka in kolena) in gastrokirurgije (operacije žolčnika in dimeljskih kil) smo posodobili z novimi podatki in jih objavili na javnem delu portala ZZS, s čimer so širše dostopni.
- Kazalniki kakovosti so bili predstavljeni bolnišničnemu odboru in odboru za kakovost na Združenju zdravstvenih zavodov Slovenije. Generalna direktorica jih je predstavila na jesenskem posvetu v zdravstvu.
- ZZS je sodeloval v skupini za pripravo Nacionalne strategije kakovosti in varnosti v zdravstvu (2023–2031). Kazalniki kakovosti, ki jih je razvil ZZS, so skupaj z metodologijo priprave priznani kot kazalniki kakovosti na nacionalni ravni.

Cilji SA 4 so bili v letu 2022 doseženi.

3.5 Krepi vlogo ZZS kot aktivnega kupca zdravstvenih programov in izboljševati dostop zavarovanih oseb do zdravstvene oskrbe (SA 5)

V letu 2022 je ZZS pri realizaciji SA sledil interventni zakonodaji, ki je neposredno vplivala na:

- **K1:** obvladovati čakalne dobe z učinkovito in racionalno rabo javnih sredstev,
- **K2:** dopolniti model nakupa zdravstvenih storitev.

Z ZNUZSZS je bila vzpostavljena pravna podlaga in zagotovljena so bila dodatna proračunska sredstva za plačilo vseh opravljenih zdravstvenih storitev po realizaciji brez količinskih omejitev. Z ukrepom je bil odpravljen eden od potencialnih razlogov za predolge čakalne dobe, to je neplačilo opravljenih zdravstvenih storitev. Podatki o realizaciji programa zdravstvenih storitev, številu čakajočih nad dopustno čakalno dobo in o čakalnih dobah za leto 2022 kažejo, da zgolj s plačilom po realizaciji problema čakalnih dob ne bomo rešili, kar je ZZS opozarjal že v preteklih letih. Za doseganje boljših rezultatov na tem področju bo treba, poleg plačila vseh opravljenih zdravstvenih storitev zagotoviti tudi boljšo organizacijo dela, stimulatивно nagrajevanje zdravstvenih delavcev, digitalizacijo procesov pri izvajalcih, zmanjšati administrativne obremenitve, še naprej posodabljati modele plačevanja, izboljšati načrtovanje in zagotavljanje zdravstvenega kadra itd.

Z interventnim zakonom je bil spremenjen tudi model partnerskega dogovarjanja, ki ga je ZZS v sodelovanju z MZ v letu 2022 tudi uvedel.

Cilji SA 5 so bili v letu 2022 doseženi.

3.6 Izboljšati odzivnost in učinkovitost organizacije ZZS (SA 6)

Zaradi priprave na uvedbo dolgotrajne oskrbe so se aktivnosti na področju organizacije v ZZS v letu 2022 usmerile na vzpostavitev novih in dopolnitev obstoječih procesov ter na spremembe interne organizacije.

Cilji SA 6 v letu 2022 niso bili doseženi.

3.7 Pospešiti digitalizacijo poslovanja ZZS in se intenzivno vključiti v razvoj nacionalnih rešitev (SA 7)

V letu 2022 se je v okviru SA 7 izvajalo pet korakov:

- **K1:** zagotavljati usposobljene kadrovske vire (vodi in izvaja PE IC),
- **K3:** uvajati sodobne tehnologije in širiti digitalizacijo poslovanja (vodi in izvaja PE IC),
- **K6:** razvijati sistem KZZ (vodi in izvaja PE IC),
- **K7:** širiti elektronsko hrambo gradiv (vodi in izvaja PE IC, gre za projekt SPSZ),
- **K8:** sodelovati pri razvoju nacionalnih informacijskih rešitev (vodi in izvaja PE IC).

Na področju razvoja kadrovskih virov so bile opravljene naslednje dejavnosti:

- Izvedba strokovnih izobraževanj delavcev za kakovostno upravljanje IS: Izobraževanja so bila opravljena v živo in v obliki webinarjev. Izvedli smo več internih izobraževanj. Prav tako smo izvedli več izobraževanj o varstvu osebnih podatkov in informacijski varnosti.
- Izvedba analize optimalnosti izvajanja internih procesov in oblikovanje predlogov ustreznih prilagoditev: V letu 2022 smo nadaljevali uvedbo prilagoditev. V sodelovanju z zunanjim izvajalcem smo na podlagi analize iz leta 2020 in opravljenih aktivnosti v letu 2021 nadaljevali z optimizacijo internih procesov. Predlagali smo spremembo pri načrtovanju in izvajanju informacijskih nalog ter pripravi programa dela, vzpostavitev projektne pisarne, izvajanje informacijskih nalog v hibridnih skupinah, vzpostavitev skupine za arhitekturo in prenos nalog med posameznimi oddelki PE IC ob zagotovitvi ustrezne podpore in prenosa znanja. Naloge se nadaljujejo tudi v letu 2023.
- Aktivno iskanje usposobljenih kadrov v okviru kadrovskih razpisov. (Prilagodili smo vsebine razpisov in razširili objave tudi na socialna omrežja.) V sodelovanju s SRKO smo na podlagi pogodbenega sodelovanja s podjetji, ki se ukvarjajo s pridobivanjem kadrovskih resursov, okrepiли področje iskanja kadrov. Poleg tega smo zaradi nestabilnih in vse slabših razmer na trgu delovne sile prisiljeni vse več storitev oddati v zunanje izvajanje, zato smo v letu 2022 nadaljevali prenos izvajanja razvojnih in programerskih storitev zunanjim izvajalcem.
- Preko javnih naročil smo pridobili in uspešno uvedli v delo zunanje sodelavce na področjih projektiranja in programiranja informacijskih rešitev.

Glede uvajanja sodobnih tehnologij za digitalizacijo poslovanja so bile opravljene naslednje dejavnosti:

- Nadgradnje procesorskih zmogljivosti na področju strežnikov za zagotavljanje delovanja novih aplikacij.
- Na področju IP telefonije smo uvedli dva nova klicna centra.
- V sodelovanju s SIOJ smo pripravili tehnične specifikacije za vpeljavo sodobnih kontaktnih centrov. Naloga se v obliki projekta za vzpostavitev kontaktnega centra nadaljuje v letu 2023.
- Nadgradnje diskovnih zmogljivosti na področju strežnikov in centralnega strežniškega kompleksa.
- Nakup in uvedba novih strežnikov za centralni računalniški kompleks.
- Nadgradnja upravljanja diskovnih in procesorskih sistemov GDPS Metro Dual Leg.
- Preučitev možnosti za nadgradnjo sistema upravljanja in nadzora nad delovanjem novih aplikacijskih okolij.

- Priprava tehničnih izhodišč in raziskava trga za področji tračnih sistemov centralnega računalniškega kompleksa in DB2 pospeševalnika.
- Izvedba predstavitev dveh tehnoloških predlogov za podporo procesom ZZS.
- Analiza trga za zunanje izvajanje storitev varnostno-operativnega centra (SoC).
- Širitev uporabe centralnih nadzornih orodij (uvedba nadzora nad delovanjem eBOL).
- Pričeli smo pregled možnosti uporabe posameznih sodobnejših informacijskih platform.
- Izvedli smo javno naročilo za vzpostavitev multimedijskega centra, s katerim želimo podpreti kakovostno informiranje in svetovanje po telefonu ter različnih elektronskih medijih.

V okviru razvoja sistema KZZ so bile opravljene naslednje dejavnosti:

- Prenova sistema kartice zdravstvenega zavarovanja, pri čemer smo v okviru dobave novih KZZ in PK izvedli tehnološko prenovo kartic, pripadajoče programske opreme in prilagodili postopke uporabe.
- Prilagoditev personalizacijskega postopka novi generaciji pametne kartice (KZZ in PK).

V zvezi z dokončanjem projekta e-arhiv in širjenjem uporabe elektronske hrambe so bile opravljene naslednje dejavnosti:

- vzpostavljena elektronska hramba v produkcijskem okolju;
- dokončani postopki za začetni prenos obsežnih gradiv s področij urejanja zavarovanj in obračuna nadomestil plač v elektronsko hrambo; dokončan začetni prenos gradiv s področja nadomestil plač; opravljen začetni prenos 35 % gradiv s področja urejanja zavarovanj, ki bo zaradi obsežnosti gradiv dokončan v prvem kvartalu 2023;
- razvite nadgradnje aplikacije Evidence OZZ in Nadomestila plač za sprotni prenos digitalnih gradiv v elektronsko hrambo;
- uvedeno evidentiranje in zajem digitalnih gradiv v elektronsko hrambo, ki nastajajo pri elektronskih prijavah nezgod in poškodb pri delu, obravnavi vlog delodajalcev za izdajo potrdil o številu zaposlenih in poimenskih seznamov zaposlenih ter obravnavi zahtevkov zavarovanih oseb za dostop do prilog k prijavam, odjavam in spremembam socialnih zavarovanj.

Evidentiranje in zajem digitalnih gradiv v elektronsko hrambo je bilo vključeno v novo aplikacijo Posredovanje osebnih podatkov, ki bo uvedena v prvem kvartalu 2023. V pripravi je tudi evidentiranje in zajem elektronskih bolniških listov.

PE IC se je v letu 2022 intenzivno vključevala v razvoj nacionalnih informacijskih rešitev in opravila dodatne naloge:

- sodelovanje pri pripravi rešitev za novo osebno izkaznico RS;
- načrtovanje in priprava rešitev za izvajanje Zakona o dolgotrajni oskrbi.
- sodelovanje pri pripravi nacionalne strategije za področje eZdravja;
- sodelovanje pri pripravi Načrta za okrevanje in odpornost;
- sodelovanje pri pripravi informacijskih rešitev za izdajo testov HAG;
- vzdrževanje in razvoj nacionalnih informacijskih sistemov, kot so RIZDDZ, CBZ, Darovalec, NIJZ, Slovenija transplant, JAZMP, MZ;
- zagotavljanje dela od doma za več kot 500 delavcev;
- zagotovitev podpore za Skupščino in upravni odbor ZZS.

Cilji SA 7 so bili v letu 2022 delno doseženi.

3.8 Vzpostaviti razvojno naravnane kadrovske dejavnosti ZZS (SA 8)

V okviru SA 8 so potekale aktivnosti za učinkovito pridobivanje kadrov, ki jih je na trgu dela težko dobiti. V ta namen smo v ZZS posodobili proces zaposlovanja preko spletne strani ZZS, pripravljen in objavljen je bil video, na katerem se ZZS predstavi kot delodajalec. Nastal je kot prispevek za dvig pozitivne podobe ZZS kot delodajalca. Zaživel je karierni kotiček na spletni strani, ki je namenjen povabilu ciljnim kadrom.

V letu 2022 se je začela celovita prenova Pravilnika o sistemizaciji delovnih mest v ZZS, vključno s prenovo kompetenc delovnih mest. Prenovi sta potrebni za bolj učinkovito načrtovanje in razvoj kadrov.

Cilji SA 8 so bili v letu 2022 doseženi delno.

3.9 Zmanjševati administrativna bremena izvajalcev (SA 9)

Aktivnosti SA9 so se v letu 2022 izvajale stalno v sklopu različnih aktivnosti oziroma delovnih skupin ZZS.

V okviru analiziranja bremena izvajalcev, ki so posledica poslovnih pravil in neuskkljenih zahtev različnih institucij, je ZZS v sodelovanju z MZ, izvajalci, dobavitelji njihove informacijske podpore in NIJZ preučeval ključna področja možnih poenostavitev, predvsem centralni obračun zdravstvenih storitev in usklajevanje šifrantov različnih institucij (npr. šifranti za obračun, ki jih vodi ZZS, in šifranti podatkov za javno zdravje in statistiko, ki jih vodi NIJZ). Kot največji možni prispevek k odpravi administrativnih bremen je bilo identificirano usklajevanje šifrantov različnih institucij.

Aktivnosti na področju poenostavitve procesa uveljavljanja potnih stroškov in spremstva do 15 let so potekale v manjšem obsegu, kot je bilo načrtovano.

Ključni dosežki pri zmanjševanju administrativnih bremen izvajalcev zdravstvenih storitev in drugih deležnikov v letu 2022 so bili:

- vzpostavljen elektronski način oddaje prijave poškodbe pri delu za izvajalce zdravstvenih storitev,
- elektronsko podprte vloge za povračilo stroškov za zavarovane osebe,
- pripravljen in z vsemi deležniki usklajen koncept postopne uvedbe kontrol obračunskih podatkov izvajalcev, in sicer tako, da bo omogočena kontrola podatkov o zapisu dokumentov (izvidov, odpustnih pisem idr.) pred plačilom storitev, kar bo povečalo število zapisanih e-dokumentov v CRPP in s tem zmanjšalo prenos papirnih dokumentov (npr. med izvajalci in za odločanje o bolniškem staležu),
- več poenostavitev pri izvajalcih zdravstvenih storitev, zlasti na primarni ravni (npr. na področju medicinskih pripomočkov).

Cilji SA 9 so bili v letu 2022 delno doseženi.

3.10. Razširiti in nadgraditi uporabo podatkov za odločanje (SA 10)

V letu 2022 so se v okviru SA 10 izvajali 4 koraki:

- **K1:** pridobivati dodatno znanje s področja podatkovne analitike;
- **K2:** opredeliti namen, cilje in potrebe notranjih in zunanjih uporabnikov ;
- **K3:** izvajati pomoč in svetovanje analitikov pri uporabi podatkov po področjih;
- **K5:** v letne plane po področjih redno vključevati predloge za uporabo podatkov.

Za pridobivanje dodatnih znanj in veščin s področja podatkovne analitike smo se udeležili slovenskega Forumu podatkovne analitike in mednarodne konference v Beogradu, stalno pa spremljamo dogodke, prosto dostopne na daljavo. Podrobno smo se seznanili z analitskimi postopki, ki jih je na podlagi podatkov ZZS izvajal zunanji izvajalec, in se udeležili več izobraževanj za uporabo orodij za podatkovno analitiko (npr. programski jezik R).

V zvezi z opredelitvijo potreb notranjih in zunanjih uporabnikov so se izvajale naslednje aktivnosti:

- pripravljeni so bili podatki za mreže (NIJZ),
- v sodelovanju s PZAE so bili pripravljeni podatki o realizaciji storitev za objavo na spletnih straneh ZZS,
- ZZS je sodeloval z zunanjimi ustanovami pri raziskavi aterosklerotičnih bolezni na podlagi podatkov ZZS.

Za vzpostavitev stalnega nudenja pomoči in svetovanja analitikov so se izvajale naslednje dejavnosti:

- pripravljeni in analizirani so bili podatki za kazalnike operacij kolena, kolka, kil in žolčnih kamnov;
- opravljenih je bilo več analiz podatkov za podporo in izboljšanje nadzornih postopkov (npr. obračun celostnih obravnav in ambulantnih pregledov).

V okviru K5 so se med letom pojavili novi predlogi po uporabi podatkov, ki smo jih tudi uspešno izvedli, in pripravili usmerjena poročila (npr. hkratni obračun storitev aplikacije zdravil in ostalih storitev v isti skupini dejavnosti).

Cilji strateške aktivnosti 10 so bili za leto 2022 doseženi. Hkrati je z aktivnostmi v letih 2020 – 2022 dosežen tudi glavni cilj celotne strateške aktivnosti – tj. večja uporaba podatkov za odločanje. Zato je strateška aktivnost 10 zaključena. Operativne aktivnosti, kot so stalna uporaba podatkov in pridobivanje dodatnih znanj za boljše upravljanje in uporabo podatkov, se bodo nadalje izvajali kot redne naloge.

3.11 Podpreti elektronsko prijavo nezgode in poškodbe pri delu (SA 11)

ZZS je 1. 9. 2022 skupaj z MJU, Inšpektoratom RS za delo in NIJZ dokončal izgradnjo informacijske rešitve za elektronsko prijavo nezgode in poškodbe pri delu, ki je nadomestila papirni obrazec – Prijava nezgode-poškodbe pri delu (ER-8 obrazec). Elektronska prijava tako poenostavlja postopke in ustvarja prihranke pri delodajalcih, zavarovanih osebah, izvajalcih zdravstvenih storitev ter pri vseh treh sodelujočih ustanovah. Po izračunih MJU prinaša digitalizacija postopka prijave poškodbe pri delu prihranke za deležnike, ki presegajo 320.000 evrov letno. Od 1. 9. dalje je bilo do konca leta 2022 na elektronski način oddanih že 5.600 prijav poškodb pri delu.

Cilji SA 11 so bili za leto 2022 doseženi.

3.12 Priprave na uvedbo dolgotrajne oskrbe v ZZS

ZZS je po sprejemu ZDOsk (Uradni list RS, št. 196/21), ki je stopil v veljavo 18. decembra 2021, z začetkom uporabe 18. januarja 2022, začel intenzivne priprave za vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe.

Dejavnost na področju dolgotrajne oskrbe (v nadaljnjem besedilu DO) je popolnoma nova dejavnost ZZS, ki predstavlja nov steber socialne varnosti in bo organizacijsko ločena od dejavnosti ZZS na področju OZZ. Naloge ZZS na področju DO so opredeljene v drugem odstavku 84. člena ZDOsk.

Uvedba DO v ZZS je vpeta v nacionalni okvir, s tem pa v največji možni meri (so)odvisna od sodelovanja številnih zunanjih deležnikov ter njihovih aktivnosti in izdelkov, ki so ključni za uspešno uvedbo DO. ZDOsk je sistemski zakon na področju DO ter pomemben nacionalni projekt na področju socialne varnosti, ki se osredinja na velik del populacije. Dejstvo je, da je sprejeti zakon pomanjkljiv. Na to je ZZS opozarjal že od sprejetja zakona decembra 2021 dalje. Opozarjali smo na nujnost vsebinskih sprememb in dopolnitev ZDOsk, da bodo zavarovane osebe dejansko lahko prejele pravice iz DO, ki jim jih je zakonodajalec obljubil, a jih je vanj žal neustrezno zapisal. ZZS ugotavlja, da ZDOsk ne zagotavlja ustrezne ali zadostne pravne podlage za odločanje o pravicah do DO ter tudi za njihovo izvajanje, ne ponuja celostnih rešitev, ki bi zavarovanim osebam, ZZS in izvajalcem dale jasne in nedvoumne odgovore in usmeritve glede obsega pravic, odločanja o pravicah do DO in njihovega izvrševanja, številne določbe so nejasne in v zakonu neuskklajene, zakon mestoma ustvarja pravne praznine ter ne zagotavlja enake obravnave med zavarovanimi osebami. Jasno je bilo, da bodo zaradi navedenega pri izvajanju posamezne pravice do DO nastajale številne težave na vseh treh segmentih (zavarovana oseba, ZZS in izvajalci DO).

Vlada RS se je v juliju 2022 lotila novele ZDOsk in določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dolgotrajni oskrbi ter ga posredovala v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku. Predlog zakona je bil sprejet 21. julija 2022. S predlagano novelo so se spremenile le prehodne in končne določbe, s katerimi se zagotovi samo zamik uveljavitev dveh pravic, tj. pravice do DO v instituciji in pravice do oskrbovalca družinskega člana, na 1. 1. 2024 pa tudi rok za uskladitev delovanja ZZS za izvajanje nalog na področju DO. V vmesnem času naj bi bili pripravljene novi predlogi dopolnitev ZDOsk, ki bi odpravili ugotovljene vsebinske pomanjkljivosti, notranja neskladja in pravne praznine. Zoper novelo je bila

vložena pobuda za vložitev zahteve za razpis zakonodajnega referendumu v smislu, da se zamik uvedbe DO ne opravi. Zakonodajni referendum je bil 27. novembra 2022 in rezultati referenduma so omogočili uveljavitev novele. Zakon o spremembah Zakona o dolgotrajni oskrbi (v nadaljnjem besedilu ZDOsk-A) je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 163/22 dne 27. 12. 2022 in je začel veljati 28. 12. 2022.

Naloga vzpostavitve DO je pred ZZS postavila velike izzive in povsem nove vsebine ter zahteve, za kar so potrebna nova znanja, novi kadri in vzpostavitve povsem novih procesov za delo z zavarovanimi osebami za DO in izvajalci DO. ZDOsk je določil 31. december 2022 kot rok za uskladitev delovanja ZZS za izvajanje nalog na področju DO. Ker so to zelo obsežne in zahtevne naloge, ki morajo biti opravljene v zelo kratkih rokih, se dejavnosti vodijo v obliki projekta, katerega začetek je bil 1. januar 2022 in predviden zaključek 30. junij 2023. Projekt se izvaja v okviru 7 vsebinskih delovnih paketov.

V okviru projekta smo opredelili deset objektivnih ciljev:

- O1 – uvedeni novi in dopolnjeni obstoječi procesi za izvajanje DO v ZZS,
- O2 – sprememba obstoječih in sprejem novih splošnih in internih aktov ZZS,
- O3 – vzpostavljeno PDO in umeščeno v organizacijsko strukturo ZZS,
- O4 – dopolnjena organizacija za izvajanje podpornih procesov,
- O5 – vzpostavljena mreža VT,
- O6 – zagotovljeni materialni pogoji in kadri za izvajanje DO,
- O7 – vzpostavljene zbirke podatkov in delujoča IT podpora za vse funkcije DO,
- O8 – pripravljena izvedbena navodila za izvajanje procesov DO,
- O9 – uveden prvi sklop pravic DO do 1. 1. 2023,
- O10 – končana stabilizacija in evalvacija projekta 30. 6. 2023.

Ne glede na vse opisane izzive je ZZS v okviru projekta v času od sprejema ZDOsk oziroma v letu 2022 izvedel veliko dejavnosti za pripravo na uvedbo DO:

1. Organiziranost ZZS za opravljanje dejavnosti DO, kot javne službe:
 - a) opredeljeni so novi temeljni in podporni procesi DO, določeni so odgovorni nosilci posameznih procesov DO in izdelani makro procesni modeli;
 - b) opredeljene so novosti in spremembe interne organizacije, izdelan je model organizacijske strukture ZZS za dejavnost DO z opredeljenimi delovnimi mesti in nalogami;
 - c) opredeljene so kadrovske potrebe novih in dopolnjenih organizacijskih enot na ZZS;
 - č) določena je mreže vstopnih točk, na podlagi postavljenih meril z določitvijo gravitacijskega območja; opravljena je vizualizacija gravitacijskih območij vstopnih točk, ki bodo v vsaki območni enoti;
 - d) začete so bile dejavnosti za zagotovitev materialnih pogojev dela (prostori, pohištvo, vozila, računalniška oprema) in kadrov za izvajanje DO. Potrjen kadrovski načrt določa 66 novih kadrov za DO, konec leta je bilo zaposlenih 6 sodelavk iz kvote DO;
 - e) vzpostavljena je baza znanja in klicni center za DO, ki še ni aktiven.
2. Opredeljena je bila arhitektura informacijskih rešitev, s katerimi bo podprto izvajanje DO na ZZS:
 - a) procesi, ki so vsebinsko podobni procesom v OZZ (npr. obračun nadomestil plač za oskrbovalca družinskega člana) in podporni procesi (računovodstvo, upravljanje s kadri, plačilni promet...) bodo informacijsko podprti z nadgradnjo obstoječih rešitev;
 - b) za nove procese, kot so odločanje o pravicah DO, vodenje zbirk podatkov DO, potrjevanje izvedbenih načrtov, ocenjevanje, ... so bile načrtovane nove informacijske rešitve.
3. Za celovito vzpostavitev procesov za izvajanje DO smo pripravljali izvedbena navodila, listine, obrazce in podlage za izvajanje DO. Izdelan je obrazec načrta priporočenih storitev in interno navodilo za njegovo pripravo ter osnutki ostalih gradiv, ki so nujna za začetek izvajanja DO.
4. Zaradi potrebe po jasni razmejitvi storitev zdravstvene nege, ki se bodo po uvedbi DO še naprej financirale iz OZZ in storitev zdravstvene nege, ki se bodo izvajale in financirale v sistemu DO, mora ZZS prenoviti model plačevanja nege v socialnovarstvenih zavodih na način, da bo ta delitev storitev med obema dejavnostma povsem jasna in s tem transparentna tudi razmejitev financiranja teh storitev. Razvoj modela poteka v smeri oblikovanja storitev (ne več dosedanjih »paketov«), ki jih bo mogoče podrobno opredeliti in s tem razmejiti s storitvami DO.

5. V skladu z zahtevami ZDOsk mora ZZZS pripraviti izhodišča in oblikovati cene urnih postavk storitev DO. Zbrani so potrebni podatki in v osnutku oblikovana pravila izračuna cen urne postavke storitev.
6. Priprava pravilnikov, splošnih aktov in predlogov za novelacijo ZDOsk: ZZZS je v okviru priprave podzakonskih aktov, ki jih je moral sprejeti MZ v soglasju z MDDSZ, delno sodeloval. Nadalje smo glede na določbe veljavnega ZDOsk začeli s pripravo splošnih aktov ZZZS in usklajevanje že veljavnih aktov z ZDOsk:
 - a) predlog novega Statuta ZZZS oziroma predlog novele Statuta ZZZS,
 - b) predlog Pravilnika o vsebini vloge in obrazcu izvedbenega načrta iz obveznega zavarovanja za OZDO,
 - c) predlog novele Pravil OZZ.Pravno smo proučili določbe ZDOsk in iskali pravne rešitve za nove določbe (priprava več dokumentov z navedbami pravnih in vsebinskih pomanjkljivosti ZDOsk, priprava predlogov členov, iskanje in usklajevanje celostnih pravnih rešitev, uskladitve dosedanjega sistema s sistemom DO znotraj ZZZS in z zunanjimi deležniki (MZ, MDDSZ, ZPIZ).
7. Na podlagi ZDOsk so bila opredeljena pravila za vključitev zavarovanih oseb iz OZZ v zavarovanje za DO ter za vzpostavitev zbirke podatkov o zavarovanih osebah za DO. V skladu z navedenim smo zavarovane osebe že vključili v zavarovanje za DO. Na dan 18. 1. 2022 je bilo za DO zavarovanih 1.737.796 oseb. Pridobili smo podatke od MDDSZ, Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, ZPIZ in Skupnosti organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami v Republiki Sloveniji in jih preverjali zaradi priprave za izvedbo prevedbe dosedanjih upravičencev v DO. Pred tem smo z njimi sklenili dogovore in tehnične protokole o izmenjavi podatkov, razen z Ministrstvom za obrambo, ki je do uveljavitve novele ZDOsk-A odklonil sklenitev dogovora in posredovanje podatkov.
8. Obveščanje organov upravljanja in javnosti: tekoče smo obveščali organe upravljanja, pripravljali informacije za javnost, organizirali novinarske konference, posredovali odgovore na novinarska vprašanja ter sodelovali na raznih strokovnih srečanjih in konferencah.
9. Za zagotovitev finančnih virov za pokrivanje zagonskih stroškov uvedbe DO v ZZZS in stroškov delovanja je bila na podlagi 140. člena ZDOsk sklenjena tripartitna Pogodba o zagotavljanju zagonskih sredstev za vzpostavitev pogojev za izvajanje nalog in sredstev za izvajanje nalog ZZZS na področju dolgotrajne oskrbe za leti 2022 in 2023 med MZ, MDDSZ in ZZZS. ZZZS je na osnovi te pogodbe MZ kot koordinatorju izvajanja pogodbe za leto 2022 izstavljal zahtevke za materialne stroške, stroške dela in investicije. Vsi izstavljeni zahtevki so bili ali plačani ali kriti z avansi. Od MZ smo v letu 2022 prejeli tri avanse v skupni vrednosti 300.000 evrov. Po stanju na dan 31. 12. 2022 je še delno odprt zadnji, tretji avans, ki je bil nakazan 29. 12. 2022, in sicer v višini 50.000 evrov. Konec junija 2022 je bil odprt tudi ločeni podračun ZZZS za sredstva DO.

Glede na opravljene dejavnosti je mogoče zaključiti, da so bili cilji O1, O2, O4, O7, O8 delno doseženi, saj se pripravljajo spremembe zakonodaje, in se bodo ustrezno uskladili z zakonodajnimi spremembami.

Cilji O3, O5, O6 niso bili uresničeni zaradi manjkajočih finančnih sredstev za investicije in odprtega vprašanja glede časovnice uvedbe DO, ki je bila predmet zakonodajnega referenduma ter negotove prihodnje vloge in nalog ZZZS pri izvajanju DO.

Na ZZZS menimo, da se je treba takoj lotiti priprave kakovostne vsebinske novele veljavnega zakona ali novega zakona, ki bo omogočil zavarovanim osebam dostop do pravic do DO. Časa za omenjeno ni veliko, zato od pristojnega ministrstva pričakujemo, da bo nemudoma začelo pripravljati potrebne rešitve, saj nove zakonske rešitve terjajo ustrezen čas za vzpostavitev sistema pri vseh deležnikih.

V letu 2023 bo ZZZS nadaljeval priprave za uvedbo DO in kot eden ključnih deležnikov tvorno in odgovorno sodeloval pri pripravi zakonskih sprememb ter se aktivno vključeval v dejavnosti vzpostavitve DO kot novega stebra socialne varnosti v državi, ki ga državljani nujno potrebujejo. V tem trenutku je ključno, da bo čim prej dokončno znana vloga ZZZS pri izvajanju DO v Sloveniji.

Ob spletnem naročilu evropske kartice takoj do začasnega potrdila

EVROPSKA KARTICA ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA

Med dopustom mi poteče veljavnost evropske kartice zdravstvenega zavarovanja.

Jutri odhajam v tujino, a nimam evropske kartice zdravstvenega zavarovanja.

Ob spletnem naročilu evropske kartice zdravstvenega zavarovanja vam ZZZS takoj s povratno elektronsko pošto pošlje tudi **potrdilo (certifikat)**, ki začasno nadomešča evropsko kartico. S certifikatom lahko uveljavljate zdravstvene storitve med začasnim bivanjem v tujini na enak način kot z evropsko kartico.

Priporočamo, da certifikat, ki ga prejmete v pdf obliki, pred odhodom v tujino **natisnete**, saj ga izvajalci zdravstvenih storitev v tujini sprejmejo le v papirni obliki.

Certifikat ima omejeno obdobje veljavnosti največ **90 dni**.

Dostop do spletne strani za naročilo evropske kartice zdravstvenega zavarovanja in prejem certifikata. →

Nov letak ZZZS za promocijo nove spletne rešitve, pripravljen zato, da bi zmanjšali število fizičnih obiskov strank na enotah ZZZS.

4

Doseženi cilji in rezultati poslovanja

4.1 Doseganje letnih ciljev

V programu dela in finančnem načrtu ZZZS so bili določeni naslednji letni cilji (LC 1–14):

- LC 1: Izboljšati informiranje strank ZZZS, tudi z vzpostavitvijo multimedijskega klicnega centra ter izdelavo kataloga storitev in izvajalcev.
- LC 2: Povečati delež e-poslovanja s strankami z vlaganjem novih e-vlog.
- LC 3: Zmanjšati administrativna bremena izvajalcev in delodajalcev s poenostavitvami pravnih podlag in uvedbo novih digitalnih rešitev.
- LC 4: Predlagati in implementirati zakonske in izvedbene rešitve za obvladovanje absentizma.
- LC 5: Izboljševati sistem zagotavljanja pravice do MP z opredelitvijo osnovnih zahtev kakovosti in podatki o artiklih ter digitalizirati poslovanje s proizvajalci in dobavitelji MP.
- LC 6: Povečati število plačanih zdravstvenih storitev in učinkovitost opravljenih nadzorov nad izvajanjem pogodb z izvajalci zdravstvenih storitev.
- LC 7: Povečati dostopnost do zdravil in živil in vzpostaviti e-poslovanje z imetniki dovoljenja za promet z zdravili.
- LC 8: Razvijati kazalnike kakovosti zdravstvenih storitev in modele plačevanja.
- LC 9: Povečati delež javnih virov za financiranje pravic iz OZZ in prihodkov iz sredstev EU.
- LC 10: Povečati usposobljenost zaposlenih za izvajanje zahtevnih strateških razvojnih nalog in za uspešno vodenje.
- LC 11: Izboljševati poslovne procese z zmanjševanjem administrativnih bremen v poslovanju ter s tem prispevati k doseganju strateških in letnih ciljev.
- LC 12: Pripraviti nov koncept organizacije, v skladu s sprejeto vizijo organizacije.
- LC 13: Vzpostaviti sistem korporativnega upravljanja s tveganji.
- LC 14: Posodobljati informacijsko infrastrukturo z uvajanjem novih tehnologij ter zagotoviti visoko raven varnosti in razpoložljivosti informacijskega sistema z upoštevanjem usmeritev iz strategije razvoja informatike.

Podlaga za merjenje uspešnosti doseganja ciljev so ciljne vrednosti kazalnikov po posameznih letnih ciljeh oziroma vsebinskih področjih in opisne ocene, ki so navedene v predhodnih poglavjih. Končna ocena doseganja posameznih letnih ciljev upošteva tudi sprejeta sodila:

- cilj je dosežen, kar pomeni, da je stopnja izvajanja predvidenih aktivnosti/ukrepov intenzivna in da so tudi učinki ali trendi kazalnikov, ki kažejo na uspešnost aktivnosti/ukrepa, pozitivni;
- cilj je delno dosežen, kar pomeni, da izvajanje dejavnosti/ukrepov poteka manj intenzivno od načrtovanega, vendar so učinki ali trendi še vedno pozitivni, ali pa je izvajanje intenzivno, vendar pa trendi (zaradi različnih razlogov) ne sledijo pričakovanim;
- cilj ni dosežen, kar pomeni, da se izvajanje dejavnosti/ukrepov še ni začelo ali občutno zamuja in da so učinki ali trendi nasprotni od pričakovanih.

Doseganje letnih ciljev glede na sodila

LC 1. Izboljšati informiranje strank ZZZS, tudi z vzpostavitvijo multimedijskega klicnega centra ter izdelavo kataloga storitev in izvajalcev

Cilj je delno dosežen. V letu 2022 je ZZZS nadaljeval dejavnosti za izboljšanje dostopa storitev za ranljive skupine (slepe, gluhe in gibalno ovirane) in v ta namen realiziral 9 novih prilagoditev. Uspešno je potekalo tudi zagotavljanje informacij za splošno in posebne javnosti, pri čemer je ZZZS izdelal več kot 360 različnih sporočil za medije in odgovorov novinarjem ter izvedel 6 novinarskih konferenc. Delež negativne publicitete o ZZZS in zdravstvenem zavarovanju se je glede na preteklo leto nekoliko povešal in je znašal 0,98 %. ZZZS je ažurno izvajal Zakon o dostopu do informacij javnega značaja, pri čemer je obravnaval 35 tovrstnih zahtevkov. Na podlagi sprejete strategije vzpostavitve multimedijskega klicnega centra je začel izvajati prve dejavnosti istoimenskega projekta, pri čemer so v letu 2022 potekale počasneje od načrtovanih, prva vsebinska področja pa bodo v okviru MMKC urejena v letu 2023. Dejavnosti za izdelavo kataloga storitev in izvajalcev so se izvajale počasneje od načrtovanega in parcialno, in sicer glede na potrebe različnih delovnih področij.

LC 2. Povečati delež e-poslovanja s strankami z vlaganjem novih e-vlog

Cilj je delno dosežen. V letu 2022 je bila dokončana in v produkcijo uvedena rešitev za elektronsko vlogo za povračilo stroškov za fizične osebe ter nova spletna aplikacija za naročanje EU KZZ. Dejavnosti za pripravo elektronske vloge za izplačilo nadomestila plače za fizične osebe in aktivnosti za elektronsko podporo vlogam za urejanje zavarovanj po podlagah 048 in 077 pa niso bile zaključene in se nadaljujejo v letu 2023.

LC 3. Zmanjšati administrativna bremena izvajalcev in delodajalcev s poenostavitvami pravnih podlag in uvedbo novih digitalnih rešitev

Cilj je delno dosežen. Načrtovane aktivnosti so se izvajale z zamudami. Vzpostavitev rešitev za elektronski delovni nalog, ki potekajo v sodelovanju z NIJZ (FTH, ostalo), se seli v leto 2023. V letu 2022 so bile realizirane rešitve, ki so omogočile vključitev vseh delodajalcev v obvezno e-refundacijo zahtevkov za nadomestila. Izdelana je bila analiza možnih rešitev in pripravljena so bila izhodišča za elektronsko podporo potrdilom o odsotnosti z dela zaradi krvodajalstva, predlog pa posredovan na ZTM. Pripravljen in objavljen je bil Pravilnik za razvoj elektronske prijave poškodbe pri delu, v sodelovanju z MJU, IRSD in NIJZ se je razvila informacijska podpora temu področju. Počasneje od pričakovanj potekajo tudi dejavnosti za opredelitev izvedljivih ukrepov za zmanjšanje administrativnih bremen pri izvajalcih (SA9).

LC 4. Predlagati in implementirati zakonske in izvedbene rešitve za obvladovanje absentizma

Cilj je dosežen. ZZZS je v letu 2022 pripravil gradivo Odgovornosti in dolžnosti zavarovanih oseb, vezano na povečanje odgovornosti zavarovanih oseb pri uveljavljanju zdravstvenih storitev in drugih pravic iz OZZ. V delovni skupini ZZZS/ZPIZ so bili sprejeti zaključki za obvladovanje absentizma, ki jih je strokovna služba predstavila MZ in MDDSZ. Še naprej je ZZZS izvajal laične nadzore bolniškega staleža, pri čemer je opravil 11 % več nadzorov od načrtovanega števila. V letu 2022 je bil v produkcijo uveden nov sklop podatkovnega skladišča, ki pokriva področje odsotnosti z dela oziroma absentizma. S počasnejšo dinamiko od načrtovane pa so se izvajale dejavnosti za posodobitev meril in priporočil za ocenjevanje začasne dela nezmožnosti.

LC 5. Izboljševati sistem zagotavljanja pravice do MP z opredelitvijo osnovnih zahtev kakovosti in podatkov o artiklih ter digitalizirati poslovanje s proizvajalci in dobavitelji MP

Cilj ni dosežen. Na področju medicinskih pripomočkov so se v letu 2022 izvajale predvsem redne dejavnosti. Pripravljena so bila izhodišča za dogovor, ki bo na novo določal medsebojne pravice in obveznosti pri preskrbi z MP z združenji dobaviteljev. V načrtovanem obsegu so bili opravljeni nadzori pri dobaviteljih, pri čemer je ZZZS začel tudi vzpostavljati nov sistem nadzorov pri dobaviteljih. Nadaljevale so se dejavnosti za določitev osnovnih zahtev kakovosti pri posameznih vrstah MP, vendar so potekale počasneje od predvidenega. Izvajale so se dejavnosti za spremembo Pravilnika o seznamu in izhodiščih za vrednosti MP iz OZZ z namenom poenostavitvi postopek. Aktivnosti za informacijsko podporo temu področju se v letu 2022 niso izvajale in so do nadaljnjega zaustavljene.

LC 6. Povečati število plačanih zdravstvenih storitev in učinkovitost opravljenih nadzorov nad izvajanjem pogodb z izvajalci zdravstvenih storitev

Cilj je delno dosežen. V letu 2022 ZZZS ni sklepal novih pogodb z izvajalci zdravstvenih storitev, saj je Splošni dogovor za leto 2022 vseboval določilo, da pogodbe za leto 2021 veljajo tudi v letu 2022. Z interventnim zakonom je bilo zagotovljeno plačilo vseh opravljenih storitev brez količinskih omejitev. Za boljšo dostopnost so bile s partnerji dogovorjene tudi nekatere nujne širitve programa na vseh ravneh zdravstvene dejavnosti. Sprejete spodbude za krajšanje čakalnih vrst pa niso dale pričakovanih rezultatov, kar se zrcali v povečanem številu čakajočih nad dopustno čakalno dobo. Tudi v letu 2022 je bil opravljen razpis za organizatorje zdravstvenega letovanja otrok in skupinske obnovitvene rehabilitacije, pri čemer je bila realizacija obeh glede na preteklo leto nekoliko višja. Nadzori so v letu 2022 potekali nemoteno, realiziranih je bilo 6,5 % več rednih nadzorov od načrtovanih, za 7 % je bil višji tudi delež izterjave zahtevkov na podlagi nadzorov. S počasnejšo dinamiko od načrtovane so se nadaljevale aktivnosti za dokončanje nove aplikacije Nadzori in ostale dejavnosti informacijske podpore področju sklepanja pogodb z izvajalci (dopolnitve aplikacije Pogodbe, podpora za izmenjavo in e-podpis pogodb z izvajalci, nadgradnja portala za izvajalce), ki se nadaljujejo v letu 2023.

LC 7. Povečati dostopnost do zdravil in živil in vzpostaviti e-poslovanje z imetniki dovoljenja za promet z zdravili

Cilj je delno dosežen. Na področju zdravil je ZZS nadaljeval dejavnosti odločanja o predlogih in razvrščanja novih zdravil na liste ter izdelave analiz in izračunavanja najvišjih priznanih vrednosti. V letu 2022 je ZZS sklenil 1 nov krovni dogovor s farmacevtskimi družbami in 31 aneksov. Dejavnosti za določanje novih terapevtskih skupin zdravil v letu 2022 ni bilo. Na listo zdravil za ambulantno predpisovanje je bilo razvrščenih 27 novih zdravil in 2 novi živila, na seznam bolnišničnih zdravil 4 ter 1 novo zdravilo na seznam A. Napredka na nalogah informacijske podpore temu področju (prenova kazalnikov predpisovanja zdravil, uvedba e-poslovanja z imetniki dovoljenja za promet z zdravili itd.) v letu 2022 ni bilo.

LC 8. Razvijati kazalnike kakovosti zdravstvenih storitev in modele plačevanja

Cilj je delno dosežen. V letu 2022 je ZZS intenzivno nadaljeval razvoj kazalnikov kakovosti. Že uvedeni sklopi kazalnikov so bili posodobljeni z novimi podatki in promocijsko podprti v zunanjem okolju. Vzporedno smo razvijali dva nova sklopa kazalnikov, ki pa zaradi intenzivnega dela na drugih razvojnih nalogah, predvsem pri posodobitvi sistema SPP, nista bila zaključena. Pomemben dosežek predstavlja umestitev kazalnikov, ki jih je razvil in uveljavil ZZS, v nacionalno strategijo kakovosti in varnosti v zdravstvu.

Na področju razvoja modelov plačevanja zdravstvenih storitev sta bila uvedena 2 nova modela (model plačevanja v delovni terapiji in v pnevmologiji). Na primarni in sekundarni ravni je bilo opravljenih 34 delnih dopolnitev modelov plačevanja (uvedba posameznih novih storitev ali dopolnitev opisov obstoječih), s katerimi Zavod podpira predvsem zmanjševanje napotovanj na sekundarno raven ali opredeljuje bolj jasna pravila in omejitve pri obračunavanju storitev, kritih iz OZZ, hkrati pa povečuje dostopnost zavarovanih oseb do storitev. Novosti je Zavod uvedel tudi na področju zobozdravstva (npr. realno vrednotene nove endodontske storitve). V sodelovanju z NIJZ in MZ je v celotnem sistemu uvedel nove klasifikacije bolezni in postopkov, na področju obračunavanja akutnih bolnišničnih obravnav pa novo verzijo klasifikacije skupin primerljivih primerov (SPP), kar glede na velik preskok iz dosedanje verzije 4.2 na novo verzijo 10 predstavlja zgodovinski premik. Vse leto so se nadaljevale tudi dejavnosti za izboljšanje upravljanja sistema SPP, kar se zaradi kompleksnosti in zahtevnosti izvaja na projektni način.

LC 9. Povečati delež javnih virov za financiranje pravic iz OZZ in prihodkov iz sredstev EU

Cilj je delno dosežen. V okviru navedenega letnega cilja so se načrtovale dejavnosti za izvedbo strateške aktivnosti (SA2) iz SRP oziroma cilja zagotoviti zadostne vire financiranja za uveljavitev zdravstva kot prioritete v družbi, vključujoč tudi večji obseg sredstev EU. V letu 2022 ni bilo identificiranih ustreznih vsebin, na podlagi katerih bi ZZS lahko črpal ta sredstva, zato so se dejavnosti v zvezi s tem zaključile. Vse ostale dejavnosti za realizacijo SA2 pa so bile v letu 2022 začasno zaustavljene, saj so bili kadrovske viri prioriteto razporejeni na izvedbo dejavnosti za uvedbo dolgotrajne oskrbe. Kljub temu je ZZS predlagal in vplival na sprejetje pravnih podlag za pridobitev transferjev iz državnega proračuna ter s tem zagotovil nemoteno financiranje pravic iz OZZ v letu 2022.

LC 10. Povečati usposobljenost zaposlenih za izvajanje zahtevnih strateških razvojnih nalog in za uspešno vodenje

Cilj je delno dosežen. Na kadrovske področju je ZZS v letu 2022 izvajal predvsem dejavnosti, vezane na usposabljanje zaposlenih in zagotavljanje ustreznih znanj. Razvojne dejavnosti so bile usmerjene v prenovo opisnih listov delovnih mest, konec leta pa je ZZS začel tudi dejavnosti za vzpostavitev sistema nasledstev. Vse razvojne dejavnosti na kadrovske področju so bile v letu 2022 v začetni fazi in se intenzivno nadaljujejo v naslednjem letu. Zaposleni so se za potrebe delovnega procesa v letu 2022 izobraževali v povprečju 2,99 dneva na zaposlenega, kar je več kot v preteklem letu, vendar pa občutno manj kot v času pred epidemijo. Nabor vsebin e-Učenja je bil v letu 2022 dopolnjen z dvema novima vsebinama, sicer pa je bilo samo za vodje razpisanih 12 različnih izobraževalnih vsebin. Kljub prizadevanjem za zmanjševanje odsotnosti z dela zaradi bolezenskih vzrokov se je tudi v letu 2022 nadaljeval trend visoke odsotnosti z dela zaposlenih, ki je znašal 7,73 % (leta 2021 6,97 %).

LC 11. Izboljševati poslovne procese z zmanjševanjem administrativnih bremen v poslovanju ter s tem prispevati k doseganju strateških in letnih ciljev

Cilj je delno dosežen. Dejavnosti za doseganje tega cilja je ZZZS v letu 2022 izvajal na številnih področjih in procesih. Pri odločanja o pravicah so bile usmerjene predvsem v izboljšanje učinkovitosti izvajanja javnih pooblastil pri delu imenovanih zdravnikov in zdravstvene komisije, pravočasno obdelavo zahtevkov za refundiranje nadomestil ter zagotovitev ustreznih podlag za informacijsko podporo področju medicinskih pripomočkov. Odločanje o pravicah (izdajanje upravnih aktov v zvezi z denarnimi dajatvami in drugimi pravicami) je večinoma potekalo v zastavljenih rokih, zamude pa je ZZZS opazil pri odločanju zdravstvenih komisij.

Urejanje zavarovanj je potekalo nemoteno. ZZZS ohranja delež oseb z neurejenim zavarovanjem nad 1 leto in delež nedovoljenih dvojnih zavarovanj v okviru zastavljenih ciljev. Ažurno so se izvajale tudi naloge v zvezi z napotovanjem delavcev v tujino. Zamude je ZZZS zabeležil predvsem pri izvajanju načrtovanih dejavnosti za digitalizacijo tega področja (rešitve na portalu, vzpostavitve spletnih servisov idr.), ki se bodo večinoma nadaljevale še v naslednjem letu. Enako velja tudi za področje mednarodnih zavarovanj, kjer dejavnosti za informacijsko podporo (rešitve za oddajo e-vlog za zdravljenje v tujini, nadgradnja sistema e-naročanja EU KZZ, dopolnitve aplikacije MZZ idr.) niso potekale povsem po načrtih in se večina nadaljuje v letu 2023.

Na finančnem področju so se dejavnosti usmerile v pravilno in pravočasno evidentiranje poslovnih dogodkov, izvajanje sprotnih in naknadnih kontrol glede na računovodske standarde in usmeritve ter nadzor pravilnosti evidentiranja in beleženja zdravstvenih storitev, kjer je ob koncu leta ZZZS zabeležil več opravljenih kontrol od načrtovanih. V letu 2022 je bil sprejet tudi nov Pravilnik o računovodstvu. MZ in MZ je ZZZS v predpisanih rokih pošiljal podatke o mesečni realizaciji prihodkov in odhodkov v letu 2022 in o tem tekoče informiral tudi vodstvo ZZZS. Računovodski izkazi so bili izdelani v rokih. Računsko sodišče je izdalo pozitivno mnenje glede računovodskih izkazov za leto 2020 in mnenje s pridržkom glede poslovanja ZZZS. Tudi na finančnem področju so se počasneje od pričakanj in z zamudami izvajale naloge informacijske podpore oziroma dopolnitve obstoječih aplikacij (SAP, Izdatki).

V letu 2022 je ZZZS prenovil postopke na področju projektne dela in uvedel novo informacijsko podporo temu področju. Nov procesni pristop je bil uveljavljen tudi pri letnem načrtovanju in spremljanju poslovanja. V zvezi z veljavnim strateškim razvojnim programom je ZZZS že evidentiral nekatere potrebne spremembe, vendar zaradi številnih drugih nalog na tem področju v letu 2022 še ni bilo obsežnejših dejavnosti za spremembe in dopolnitve dolgoročne strategije.

ZZZS je nadaljeval prizadevanja za širitev in nadgradnjo uporabe podatkov iz podatkovnih skladišč kot podlag za odločanje. Poleg stalnega izobraževanja s področja podatkovne analitike so bile dejavnosti v letu 2022 usmerjene predvsem v uvedbo novih (ZAS Absentizem) in dopolnitve obstoječih sklopov podatkovnega skladišča, pripravo podatkov za notranje in zunanje uporabnike ter zagotavljanje pomoči in svetovanja zaposlenim pri uporabi podatkov.

Dopolnitve informacijske podpore (eHRM) v smeri zmanjševanja administrativnih ovir so bile v letu 2022 opravljene tudi na kadrovskega področju.

Na pravnem področju je ZZZS tudi v letu 2022 ažurno izvajal vse postopke (tožbe, zastopanja, regresni postopki itd.) ter podal številna mnenja in pripombe k predlogom predpisov s področja zdravstvenega varstva in k njihovim spremembam. Uveljavljene so bile spremembe na področju počitniške dejavnosti (nov pravilnik in nadgradnja informacijske podpore) in uvedena informacijska podpora za boljše upravljanje s splošnimi akti. Dejavnosti za izboljšave procesa mednarodne izterjave prispevkov, vključno z dopolnitvijo aplikacije EESSI, in dejavnosti za vzpostavitev eVročanja pa v letu 2022 niso bile zaključene. Novosti in izboljšave so bile v letu 2022 uvedene tudi v postopkih izvajanja javnih naročil, z dopolnitvami aplikacije na podlagi revizijskih priporočil.

LC 12. Pripraviti nov koncept organizacije, v skladu s sprejeto vizijo organizacije

Cilj ni dosežen. Aktivnosti za spremembe na področju organiziranja službe ZZZS v letu 2022 niso potekale v skladu z načrtom oziroma zastavljenimi cilji v SRP in so se izvajale v omejenem obsegu. Prenovi dveh izbranih procesov se nadaljujeta v leto 2023. Enako velja za pripravo in sprejem metodologije za izvajanje sprememb v organiziranosti ZZZS.

LC 13. Vzpostaviti sistem korporativnega upravljanja s tveganji

Cilj je delno dosežen. Na področju upravljanja tveganj je bilo v letu 2022 pripravljeno in sprejeto poročilo o obvladovanju sumov goljufij za leto 2021 z načrtom ukrepov. Izdelana je bila samoocenitev z oceno notranjega nadzora ter opravljena posodobitev načrta integritete, ob tem pa uvedena tudi informacijska rešitev za anonimno prijavo zaznav v zvezi z integriteto in podajo predlogov za posodobitev načrta. Kljub prizadevanjem pa ZZZS tudi v letu 2022 še ni uspel celovito prenoviti področja obvladovanja tveganj in vzpostaviti nov, sodoben sistem obvladovanja tveganj, kar skupaj s prenovo registra tveganj še vedno ostaja izziv za leto 2023.

LC 14. Posodobljati informacijsko infrastrukturo z uvajanjem novih tehnologij ter zagotoviti visoko raven varnosti in razpoložljivosti informacijskega sistema z upoštevanjem usmeritev iz strategije razvoja informatike

Cilj je delno dosežen. V letu 2022 so bile dejavnosti na področju informatike usmerjene predvsem v zagotavljanje informacijske podpore posameznim procesom poslovanja ZZZS, zagotavljanje tehnološke posodobitve in nadgradnje strojne in programske opreme, prilagoditve infrastrukture in operativnih postopkov ter v dodatne izboljšave na področju varnosti informacijskega sistema. Na podlagi sprememb zakonodaje (ZVOP-2) so potekale dejavnosti za posodobitev internih predpisov s področja varstva osebnih podatkov ter obsežne naloge za vzpostavitev zakonsko skladne elektronske hrambe, pri čemer je ZZZS uvedel uporabo za več vrst elektronskih gradiv. ZZZS je z MZ sodeloval tudi pri pripravi nacionalne strategije digitalizacije zdravstva. Tudi v letu 2022 je informacijski sistem deloval zanesljivo. Zagotovljena je bila njegova visoka razpoložljivost (99,54 %), varnostni dogodki pa niso ogrozili njegovega neprekinjenega delovanja. ZZZS je v letu 2022 lotil tudi nalog za spremembo procesov pri razvoju informacijskih rešitev, ki še niso zaključene. Kljub številnim aktivnostim na informacijskem področju pa ostaja nerealiziranih še nekaj načrtovanih razvojnih nalog, vključno z nalogo pripraviti strategijo nadaljnjega razvoja informatike na ZZZS.

4.2 Doseganje ciljev strateških aktivnosti in strateških rezultatov

Spremljanje uresničevanja SRP se izvaja s pregledom doseganja ciljev strateških aktivnosti in strateških rezultatov. Doseganje ciljev strateških aktivnosti se preverja na podlagi doseganja vrednosti izbranih kazalcev za kontrolo izvajanja 10 strateških aktivnosti, in sicer se primerjajo dosežene vrednosti z želenimi oziroma ciljnimi vrednostmi v letu 2022 (Tabeli 50 in 51).

Tabela 50. Dosežene vrednosti kazalnikov za kontrolo strateških aktivnosti v letu 2022.

Strateška aktivnost	Kazalnik	Način merjenja	Ciljna vrednost SRP	Ciljna vrednost PD	Dosežena vrednost 2022
SA1 Izboljšati informiranje in zmanjšati neenakost med zavarovanimi osebami	SA1-K1 Število novih prilagoditev osebam z različnimi oblikami invalidnosti	kumul.	25	25	25
	SA1-K2 Delež realiziranih faz vzpostavitve klicnega centra	letno	20 %	20 %	10 %
	SA1-K3 Število skupin MP, za katere je vzpostavljen seznam	kumul.	11	3	0
	SA1-K4 Izdelan katalog storitev in izvajalcev	letno	0	prva faza	prva faza
	SA1-K5 Število novih vlog, ki se lahko vlagajo elektronsko	letno	11	11	7
SA2 Uveljaviti zdravstvo kot prioriteto v družbi z zadostnimi viri financiranja	SA2-K1 Delež proračunskih sredstev v vseh izdatkih za zdravstvo	letno	7,5 %	7,5 %	10,9 %
	SA2-K2 Delež javnih izdatkov v vseh izdatkih za zdravstvo	letno	75,5 %	75,5 %	74,3 %
	SA2-K3 Obseg pridobljenih EU sredstev	kumul.	233.000	233.000	354.518
	SA2-K4 Odstotna sprememba izdatkov za nadomestila odsotnosti	letno	<1 %	manj kot 1,5 %	26,2 %*

Strateška aktivnost	Kazalnik	Način merjenja	Ciljna vrednost SRP	Ciljna vrednost PD	Dosežena vrednost 2022
SA3 Razvijati in uveljavljati nove obračunske modele	SA3-K1 Število celostnih analiz obračunskih modelov	letno	2	1	1
	SA3-K2 Število uvedenih novih obračunskih modelov	kumul.	8	6 (3 novi)	9 (2 nova)
	SA3-K3 Število uvedenih delnih dopolnitev obračunskih modelov	letno	3	11	34
	SA3-K4 delež realizacije pilotnega obračunskega modela	letno	0	ni opredeljeno	60 %
SA4 Spodbujati kakovost zdravstvenih storitev	SA4-K1 Število uvedenih sklopov kazalcev kakovosti (začetna stopnja uvedbe)	kumul.	3	2 dodatna	4 (0 dodatnih)
SA5 Krepiti vlogo ZZS kot aktivnega kupca zdravstvenih programov in izboljševati dostop zavarovanih oseb do zdravstvene oskrbe	SA5-K1 Delež nadzorov z ugotovljenimi nepravilnostmi glede na vse opravljene nadzore	letno	74 %	74 %	81,18 %
SA6 Izboljšati odzivnost in učinkovitost organizacije ZZS	SA6-K1 Število uspešno zaključenih (implementiranih) posodobitev poslovnih procesov	kumul.	3	2	0
	SA7 Pospešiti digitalizacijo poslovanja ZZS in se intenzivno vključiti v razvoj nacionalnih rešitev	SA7-K1 Število uspešno zaključenih novih informacijskih rešitev za digitalizacijo poslovanja ZZS	letno	14	14
	SA7-K2 Število predstavitev tehnoloških predlogov za podporo procesom ZZS	letno	2	2	2
	SA7-K3 Delež aplikacij, razvitih v novi tehnologiji	letno	13 %	13 %	26,7 %
	SA7-K4 Delež realizacije analize in pilotne uvedbe strojnega učenja na področju urejanja zavarovanj	letno	40 %	40 %	0 %
	SA7-K5 uporaba portala za zavarovane osebe	letno	Ni opredeljen	Ni opredeljen	212.958 vstopov v varovani del
SA8 Vzpostaviti razvojno naravnane kadrovske dejavnosti ZZS	SA8-K1 Delež zaposlenih, ki so vključeni v najmanj eno obliko strokovnega usposabljanja	letno	40 %	40 %	96,67 %
	SA8-K2 Delež zaposlenih, za katere je izdelan karierni načrt	letno	18 %	18 %	0 %
	SA8-K3 Število opravljenih izobraževanj internih predavateljev	letno	25	25	32
SA9 Zmanjšati administrativna bremena izvajalcev	SA9-K1 Število poenostavljenih predpisov/navodil za izvajalce zdravstvenega zavarovanja	kumul.	7	7	8 (+2)
	SA9-K2 Število nadgradenj izmenjav podatkov z izvajalci, ki zmanjšujejo administrativna bremena	kumul.	1	1	1
SA10 Razširiti in nadgraditi uporabo podatkov pri odločanju v ZZS	SA10-K1 Število novih predlogov v letnem planu za uporabo podatkov iz podatkovnega skladišča za kakovostno odločanje	letno	2	ovrednoteni vsi predlogi	2
	SA10-K2 Število opravljenih večjih analiz, pri katerih je ekipa sodelovala oziroma nudila podporo	letno	2	Vsaj 2	5

*V doseženi vrednosti za leto 2022 se kažejo izdatki kot posledica epidemioloških razmer (izolacija) in zakonskih sprememb (skrajšanje števila dni nadomestila bolnim s 30 na 20 dni).

Tabela 51. Dosežene vrednosti kazalnikov za kontrolo strateških rezultatov v letu 2022.*

Strateški rezultat	Kazalnik	Način merjenja	Ciljna vrednost SRP	Ciljna vrednost PD	Dosežena vrednost 2022
SR1 Nudimo enostavne, dostopne in elektronsko podprte storitve ZZS	SR1-K1: št. dostopov na javni spletni portal pri vsebinah, namenjenih zavarovanim osebam	letno	3 mio	3 mio	2,91 mio
SR2 Izboljšali smo pravičnost in (finančno) vzdržnost sistema	SR2-K1: razmerje med izdatki za zdravstvo na prebivalca v Sloveniji glede na povprečje EU 28	letno (2 leti)	82,5 %	81 %	88 %
SR3 Hitro vključujemo učinkovite zdravstvene tehnologije med pravice	SR3-K1: št. (celovitih in delnih) obračunskih modelov, ki vključujejo nove zdravstvene tehnologije	letno	2	2	
	SR3-K2: št. novih zdravil na listi	letno	22	22	32
SR4 Poslovanje izvajalcev smo administrativno poenostavili	SR4-K1: delež izvajalcev, ki ocenjujejo, da so se administrativne zahteve zmanjšale	letno	Ni opredeljen	Ni opredeljen	***
SR5 Omogočamo dostopne in kakovostne zdravstvene storitve	SR5-K1: št. čakajočih nad dopustnimi čakalnimi dobami za izbrane storitve	letno	Trend padanja	Zmanjšanje glede na 2021	117.358 (povečanje)
	SR5-K2: delež enodnevne obravnave na izbranih področjih v primerjavi z vsemi bolnišničnimi obravnavami	letno	Trend naraščanja	Ni opredeljen	38,10 %
	SR5-K3: delež zavarovanih oseb, ki poročajo o neizpolnjenih potrebah po zdravstvenih storitvah – anketa SURS	letno (-2 leti)	Ni naraščanja	Ni opredeljen	2,7 ** (padanje)
SR6 Smo nosilec razvoja nacionalnih informacijskih rešitev OZZ	SR6-K1: št. nadgradenj izmenjav podatkov z izvajalci	letno	Vsaj 12	Ni opredeljen	8
	SR6-K2: št. nacionalnih in mednarodnih informacijskih programov in projektov, pri katerih sodelujemo	letno	Vsaj 3	Ni opredeljen	4
SR7 Imamo hitre, bolj enostavne postopke	SR7-K1: delež rešenih zadev v rokih	letno	>90 %	nad 90 %	90,3 %
SR8 Imamo visoko zavzete zaposlene	SR8-K1: delež zmanjšanja zdravstvenega absentizma	letno	5,2 %	5,2 %	7,73 %
SR9 Strokovno in učinkovito izvajamo javna pooblastila	SR9-K1: delež sprememb odločb na drugi stopnji odločanja	letno	do 20 %	do 20 %	19,8 %
SR10 Smo iskan in privlačen delodajalec	SR10-K1: fluktuacija neto	letno	< 5 %	pod 5 %	7,04 %
SR11 Učinkovito in pregledno gospodarimo s sredstvi	SR11-K1: mnenje računskega sodišča o poslovanju ZZS	letno	Pozitivno	pozitivno	mnenje s pridržkom
SR12 Smo ugledna, strokovna, sodobna ustanova	SR12-K1: Delež pozitivne in informativne publicitete o ZZS in OZZ	letno	98,5 %	99 %	99 %
	SR12-K2: št. sodelovanj na strokovnih srečanjih z aktivno udeležbo	Trend naraščanja	>33	77	77
SR13 Zdravstveno zavarovanje zagotavljamo vsem prebivalcem	SR13-K1: delež oseb z neurejenim zavarovanjem več kot 1 leto	letno	< 0,2 %	do 0,10 %	0,03 %

* Nekatere ciljne vrednosti kazalcev SA in SR v sprejetem Programu dela (PD) za leto 2022 lahko odstopajo od ciljnih vrednosti, opredeljenih v SRP, saj so bile postavljene glede na dejanski potek posameznih aktivnosti.

** Pred pandemijo covid-19, tj. leta 2019, je 2,9 % prebivalcev Slovenije poročalo o neizpolnjenih potrebah po medicinski oskrbi zaradi stroškov, oddaljenosti ali čakalnih dob, kar je bilo nad povprečjem za EU kot celoto (1,7 %). V letu 2020, prvem letu epidemije covid-19, je delež v Sloveniji padel na 2,7 %, v EU pa v povprečju narasel na 2,3 %.

*** Anketa izvajalcev zdravstvenih storitev v času priprave poročila še ni bila zaključena.

4.3 Izjava o oceni notranjega nadzora

IZJAVA O OCENI NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC	
v / na (naziv proračunskega uporabnika)	
ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE	
(sedež proračunskega uporabnika, šifra in matična številka)	
MIKLOŠIČEVA CESTA 024, 1000 LJUBLJANA	
Šifra:	27405
Matična številka:	5554195000
<p>Podpisani se zavedam odgovornosti za vzpostavitev in stalno izboljševanje sistema finančnega poslovanja in notranjih kontrol ter notranjega revidiranja v skladu s 100. členom Zakona o javnih financah z namenom, da obvladujem tveganja in zagotavljam doseganje ciljev poslovanja in uresničevanje proračuna.</p> <p>Sistem notranjega nadzora javnih financ je zasnovan tako, da daje razumno, ne pa tudi absolutnega zagotovila o doseganju ciljev: tveganja, da splošni in posebni cilji poslovanja ne bodo doseženi, se obvladujejo na še sprejemljivi ravni. Temelji na nepretrganem procesu, ki omogoča, da se opredelijo ključna tveganja, verjetnost nastanka in vpliv določenega tveganja na doseganje ciljev in pomaga, da se tveganja obvladuje uspešno, učinkovito in gospodarno.</p> <p>Ta ocena predstavlja stanje na področju uvajanja procesov in postopkov notranjega nadzora javnih financ v / na (naziv proračunskega uporabnika)</p>	
ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE	
Oceno podajam na podlagi:	
* ocene notranje revizijske službe za področja:	
-	
* samooценitev vodij organizacijskih enot (vodij - direktorjev področij in sektorjev, PE IC ter sekretarja Zavoda) za področja:	
<ul style="list-style-type: none">• tveganj poslovnih procesov in tveganj, da se cilji ne bodo uresničili,• kontrolnega okolja,• opredeljenosti in merljivosti ciljev,• sistema notranjega kontroliranja in kontrolnih aktivnosti, ki zmanjšujejo tveganja,• sistema informiranja in komuniciranja,• sistema nadziranja.	
* ugotovitev (Računskega sodišča RS, proračunske inšpekcije, Urada RS za nadzor proračuna, nadzornih organov EU,...) za področja:	
-	
V (naziv proračunskega uporabnika)	
ZAVODU ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE	
je vzpostavljen(o):	
1. primerno kontrolno okolje (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljeno, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljeno, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	

2. upravljanje s tveganji:	
2.1. cilji so realni in merljivi, to pomeni, da so določeni indikatorji za merjenje doseganja ciljev (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še niso opredeljeni, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še niso opredeljeni, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
2.2. tveganja, da se cilji ne bodo uresničili, so opredeljena in ovrednotena, določen je način ravnanja z njimi (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še niso opredeljena, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še niso opredeljena, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
3. na obvladovanju tveganj temelječ sistem notranjega kontroliranja in kontrolne aktivnosti, ki zmanjšujejo tveganja na sprejemljivo raven (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
4. ustrezen sistem informiranja in komuniciranja (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
5. ustrezen sistem nadziranja, ki vključuje tudi primerno (lastno, skupno, pogodbeno) notranje revizijsko službo (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	x
b) na pretežnem delu poslovanja,	
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
6. notranje revidiranje zagotavljam v skladu s Pravilnikom o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) z lastno notranjerevizijsko službo,	x
b) s skupno notranjerevizijsko službo,	
c) z zunanjim izvajalcem notranjega revidiranja,	
d) nisem zagotovil notranjega revidiranja.	

ad b) Navedite naziv skupne notranjerevizijske službe :	
Sedež in matična številka skupne notranjerevizijske službe:	
Matična številka:	
ad c) Navedite naziv zunanjega izvajalca notranjega revidiranja :	
Sedež in matična številka zunanjega izvajalca notranjega revidiranja:	
Matična številka:	
Ali (sprejeti) finančni načrt (proračun), za leto na katerega se Izjava nanaša, presega 2,086 mio evrov (če da, navedeno predstojnik označi v polje):	
	☒
Datum zadnjega revizijskega poročila zunanjega izvajalca notranjega revidiranja je:	
(dan XY, mesec XY in leto 20XY)	
ad d) Notranjega revidiranja nisem zagotovil, ker:	
V letu 2022 (leto, na katero se Izjava nanaša) smo na področju notranjega nadzora izvedli naslednje pomembne izboljšave (navedite: 1, 2 oziroma 3 pomembne izboljšave):	
A. Izboljšali smo sistem notranjih kontrol z novimi in dograjenimi računalniškimi rešitvami, in sicer:	
1. Aplikacija Nadomestila: razvite številne nove kontrole: vpeljava kontrole na obstoj v ePrijava nezgod in poškodb pri delu, kontrole, vezane na nadomestilo za čas kratkotrajne odsotnosti z dela, na trajanje in iztek pravice do refundacij nadomestil iz PKP-jev (agentski posli), takojšnja blokada obračuna v primeru napak na elektronskem obračunu idr.	
2. e-prijave poškodbe pri delu: uvedena in stabilizirana elektronska izmenjava podatkov med številnimi deležniki bistveno zmanjšuje obseg ročnega dela in obseg napak.	
3. Aplikacija Izdatki - dopolnitev avtomatskih in ročnih kontrol obračunanih zdravstvenih storitev iz OZZ, razvoj in več dopolnitev kontrolnega programa za agentske posle.	
4. Podpora za izdajo potrdil A1: kontrola ur predhodne vključitve osebe v obvezna socialna zavarovanja, kontrola prekrivanja obdobja na vlogi z že izdanim potrdilom A1 idr.	
5. Nova spletna aplikacija za naročilo evropske kartice zdravstvenega zavarovanja.	
6. Priprava metodologije za izvajanje Ocene učinka na varstvo osebnih podatkov (DPIA).	
7. Razvoj sklopa „absentizem“ v podatkovnem skladišču za redno analitiko in dodatne kontrole na področju odsotnosti z dela.	
B. Izdelali in prenovili smo večje število splošnih aktov. V splošne akte smo vključili oz. dopolnili notranje kontrole, ki nam omogočajo obvladovanje operativnih tveganj in zagotavljajo večjo enotnost pri delu. Med pomembnejšimi splošnimi akti, ki so bili izdelani oz. prenovljeni, velja omeniti:	
1. Navodilo izvajalcem zdravstvenih storitev za elektronski zapis zdravstvenega dela obrazca Prijava nezgode in poškodbe pri delu	
2. Pravilnik o računovodstvu	
3. Pravilnik o splošnih aktih	
4. Navodilo za obdelavo dokumentov obračuna zdravstvenih storitev in izdanih materialov	

Kljub izvedenim izboljšavam ugotavljam, da obstajajo naslednja pomembna tveganja, ki jih še ne obvladujem v zadostni meri:

1. Tveganja, povezana s spremembami izhodišč in/ali zakonodaje ter Splošnega dogovora, kar lahko vodi v preseganje finančnih zmoglosti ZZS po finančnem načrtu ter v nezmožnost poravnavanja obveznosti, ter tveganja povezana s sprejemanjem interventne zakonodaje in nalaganje Zavodu kot posredniku izvajanje dodatnih nalog, kar zahteva hitro prilagajanje informacijske podpore in procesov dela. **Ukrepi:** Neposredno in aktivno sodelovanje z MZ, MF, pravočasno medsebojno obveščanje in vključevanje organov upravljanja ZZS ter aktivno odzivanje ZZS na zakonodajne predloge.
2. Omejenost kadrovskih virov, predvsem na področju informatike in podatkovne znanosti, kar se kaže pri počasnejšem izvajanju razvojnih nalog in počasnejšim uvajanjem novih IT tehnologij, ter na področju medicinske stroke, kar se kaže pri pravočasnosti odločanja imenovanih zdravnikov. Kadrovski manko je še bolj izrazit zaradi nenapovedanih novih zadolžitvev (točka 1). Kljub zaznanemu tveganju nam ni uspelo vzpostaviti sistematičnega razvoja kadrov. **Ukrepi:** Prenova opisnih listov in popisa kompetenc delovnih mest kot izhodišč za načrtovanje razvoja kadrov, prav tako se v letu 2023 izvede projekt Načrtovanja nasledstev.
3. Del aplikativnih rešitev informacijske podpore temelji na starejših tehnologijah, s čimer se povečujejo tveganja za nemoteno delovanje in vzdrževanje aplikacije. **Ukrepi:** Vpeljava razvoja strežnih komponent aplikacij na novih tehnologijah, s čimer bo omogočena postopna posodobitev aplikacij, ki uporabljajo starejše tehnologije.
4. Kljub načrtom nismo uspeli prenoviti in uveljaviti politike obvladovanja tveganj, vključno s predvideno prenovno registra tveganj. Register je zelo obsežen, določeni so ukrepi za obvladovanje tveganj, vendar je zavedanje pomembnosti tega področja prenizko in posledično temu namenjeno premalo sistematične sprotne pozornosti. **Ukrepi:** Na podlagi znanja, pridobljenega v letu 2022, postopno samostojno prenoviti sistem obvladovanja tveganj.

Predstojnik oziroma poslovodni organ proračunskega uporabnika:

Doc. dr. Tatjana Mlakar
generalna direktorica

Datum podpisa predstojnika:

13. 2. 2023

Pojasnilo k točki 6.: Pravilnik o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ omogoča zagotavljanje notranjega revidiranja z lastno notranjerevizijsko službo, s skupno notranjerevizijsko službo ali z zunanjim izvajalcem notranjerevizijskih storitev (10. do 12. člen, Uradni list RS, št. 72/2002).

Lastne notranjerevizijske službe so dolžni ustanoviti predlagatelji finančnih načrtov po drugem odstavku 19. člena ZJF (npr. ministrstva). Lastna notranjerevizijska služba slednjih je tudi lastna notranjerevizijska služba tistih njihovih organov v sestavi, ki nimajo svoje lastne notranjerevizijske službe.

Skupna notranjerevizijska služba je lahko ustanovljena v okviru enega proračunskega uporabnika ali kot samostojna strokovna služba proračunskih uporabnikov in izvaja notranje revidiranje na podlagi aktov o ustanovitvi in poslovanju, ki določajo tudi pravice in obveznosti ustanoviteljev, ki so sopodpisniki teh aktov ali so pristopili k skupni notranjerevizijski službi kasneje na podlagi mandatnih pogodb. V primeru, da proračunski uporabnik ni podpisnik aktov skupne notranjerevizijske službe, ni podpisal mandatne pogodbe oziroma skupna notranjerevizijska služba nima pravne podlage za vključitev proračunskega uporabnika v svoje revizijsko okolje, proračunski uporabnik nima zagotovljenega notranjega revidiranja s strani skupne notranjerevizijske službe.

Proračunski uporabniki, razen tistih, ki so v skladu z ZJF dolžni ustanoviti lastno notranjerevizijsko službo, si lahko zagotovijo notranje revidiranje svojega poslovanja tudi na podlagi oddaje javnega naročila zunanjemu izvajalcu notranjerevizijskih storitev.

Vsi proračunski uporabniki so dolžni zagotoviti funkcijo notranjega revidiranja, in sicer, če odhodki v finančnem načrtu presegajo 2.086.463 evrov, vsakoletno, drugače pa na tri leta.

B

**Finančno
poročilo**

5

Poročilo o finančnem poslovanju in računovodskih izkazih

ZZZS je v Programu dela za leto 2022 opredelil dva cilja, ki se neposredno nanašata na področje za finančno poslovanje in računovodstvo:

- povečati delež javnih virov za financiranje pravic iz OZZ z opredeljenim strateškim rezultatom glede večje pravičnosti in finančne vzdržnosti sistema ter učinkovitega in preglednega gospodarjenja s sredstvi;
- izboljševati poslovne procese z zmanjšanjem administrativnih bremen v poslovanju ter s tem prispevati k doseganju strateških in letnih ciljev, z opredeljenimi procesi za zagotavljanje finančnih virov in izvajanje finančnih in računovodskih procesov ter procesom načrtovanja in spremljanja poslovanja.

Finančno poslovanje in računovodske procese na ZZZS usmerja in izvaja področje za finance in računovodstvo na direkciji (v nadaljnjem besedilu PFR) skupaj s tovrstnimi oddelki na območjih enotah v ZZZS.

V tem poglavju Letnega poročila so podane osnovne ocene in podatki o pogojih finančnega poslovanja, računovodski izkazi in ugotovitve o finančnem poslovanju ZZZS v letu 2022.

5.1 Pogoji poslovanja

5.1.1 Predvidevanje poslovanja s finančnim načrtom

Spremenjene razmere poslovanja med letom 2022 so bistveno odstopale od izhodišč, na katerih je temeljil Finančni načrt ZZZS za leto 2022, sprejet na Skupščini ZZZS decembra 2021. Te so predvsem posledica sprejetega Zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitve, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic covid-19 (ZDUPŠOP ali PKP 10), ZNUZSZS, ZNUNBZ, Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk), spremenjenih globalnih makroekonomskih izhodišč za leto 2022, večjega finančnega vpliva nalezljive bolezni covid-19 na rast odhodkov, učinkov Aneksa 1 k Splošnemu dogovoru za leto 2022, večje rasti kalkulativnih elementov cene zdravstvenih storitev (plače na osnovi dogovorov o plačah, povprečna rast cen življenjskih potrebščin) ter drugih nenačrtovanih sprememb.

Navedene spremembe so vplivale na povečanje načrtovanih prihodkov za 334,8 milijona evrov in odhodkov za 380 milijonov evrov v rebalansu finančnega načrta za leto 2022, ki ga je Skupščina ZZZS potrdila 9. 11. 2022, nanj pa je Vlada RS dala soglasje 24. 11. 2022. V rebalansu finančnega načrta je znašal obseg prihodkov 3.905,9 milijona evrov, obseg odhodkov 4.100 milijonov evrov – v skladu z največjim obsegom izdatkov za zdravstveno blagajno za leto 2022 po Odloku o spremembah odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024, načrtovani primanjkljaj prihodkov nad odhodki pa v višini 194,1 milijona evrov.

V nadaljevanju pojasnjujemo in primerjamo prihodke in porabo sredstev glede na načrtovane po rebalansu finančnega načrta ZZZS za leto 2022 (v nadaljnjem besedilu finančni načrt ZZZS), odhodke za službo ZZZS pa s prerazporeditvijo načrtovanih odhodkov po namenu porabe po sklepu generalne direktorice ZZZS v skladu s pristojnostmi in pooblastili iz 28. člena Statuta ZZZS.

5.1.2 ZZZS v vlogi posrednika ali agenta v breme državnega proračuna

Predvsem z uvedbo ukrepov za omilitve posledic epidemije je ZZZS prevzel vlogo posrednika ali agenta pri izplačevanju stroškov v breme državnega proračuna (v nadaljnjem besedilu agentski posli). Po prejemu sredstev iz državnega proračuna ZZZS upravičencem (predvsem izvajalcem zdravstvenih storitev), zahtevke poravna. Navedena plačila ne vplivajo na poslovni izid ZZZS – ni vpliva na prihodke in odhodke ZZZS, izkazujejo se le v bilanci stanja ZZZS, pomembna pa so za zdravstvo kot celoto oziroma za izvajalce zdravstvenih storitev in gospodarstvo, ki so zaradi izrednih razmer na ta način prejeli pomembna in nujna finančna sredstva.

V letu 2022 je ZZZS iz naslova opravljanja agentskih poslov prejel 229,8 milijona evrov, od tega 143,7 milijona evrov iz naslova pokrivanja stroškov, povezanih z interventno zakonodajo za

Tabela 52. Agentski posli v breme državnega proračuna v letu 2022 na podlagi interventne zakonodaje.

v evrih

Ukrep	Podlaga	Prejeta sredstva do 31. 12. 2022
1. Brisi HAGT hitri testi	11. člen UIPP, 41. člen ZZUOOP, 10. člen Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 (Ur. list RS, št. 147/21, 149/21, 152/21 in 155/21)	52.464.067,02
2. Brisi PCR	69. člen ZIUPOPĐVE in 41. člen ZZUOOP	32.033.635,00
3. Testi HAG za samotestiranje	5. in 7. člen Uredbe o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 118/21, 132/21, 135/21 in 142/21), 41. člen ZZUOOP, 8. in 10. člen Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 147/21, 149/21, 152/21 in 155/21) – od 29. 8. 2022 – 30. 11. 2022 velja Odlok o začasnem ukrepu prostovoljne uporabe HAG testa za samotestiranje na virus SARS-Cov2 (Ur. list 112/22 z dne 26. 8. 2022) – nova podlaga 28. in 38. člen ZNUNBZ (Ur. list 141/22)	29.988.159,95
4. Cepljene proti covidu-19	31. člen ZIUPOPĐVE	9.374.580,32
5. Nadomestilo za kratkotrajno bolniško odsotnost do 3 dni	20. člen ZZUOOP in 31. člen ZDUOP	7.092.492,49
6. Dodatki za povečan obseg dela za posebne obremenitve	16. člen ZNUZSZS (Ur. list 100/22 z dne 25. 7. 2022 in ZNUNBZ Ur. list 151/22 z dne 7. 11. 2022 ter Uredba o določitvi višine dodatka za povečan obseg dela za posebne obremenitve in dodatka za zaposlitev dodatnega zdravstvenega kadra	4.947.933,60
7. Distribucija zdravila Veklury	31. člen ZIUPOPĐVE	3.949.199,99
8. Cepljenje proti sezonski gripi	38. člen ZZUOOP	3.524.675,90
9. TMO bolnikov s covidom-19 – telemedicina	68. člen ZIUPOPĐVE	159.048,84
10. NR01-nacionalni razpis za izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih storitev	38.–40. člen ZNUPZ (Ur. list RS, št. 112/21, 189/21 in 206/21 – ZDUPŠOP	65.961,95
11. Nadomestilo za odsotnost z dela – okužba na delovnem mestu	46. člen ZIUPOPĐVE	64.933,82
12. Nadomestilo plače za zadržanost od dela zaradi sobivanja enega od staršev z bolnim otrokom	8. člen ZIUPOPĐVE	1.676,62
13. Sobivanje enega od staršev ob hospitaliziranem otroku	8. člen ZIUPOPĐVE	594,86
SKUPAJ prilivi iz državnega proračuna brez vpliva na izkaz prihodkov in odhodkov ZZS (1-13)		143.666.960,36

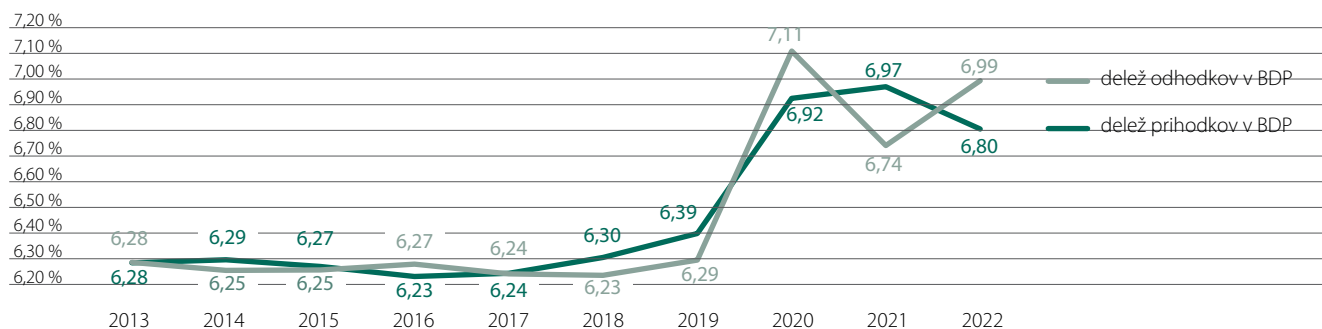
omilitve posledic bolezni covid-19 (Tabela 52) in 86,1 milijona evrov iz naslova povračil že izplačanih plač in nadomestil plač pripravnikov, sekundarijev in specializantov.

V začetku januarja 2023 je bil sprejet dogovor predstavnikov ZZS, MZ in MF, da se izdatki za nadomestilo plače zaradi izolacije na podlagi potrjene okužbe z virusom SARS-Cov-2 od uveljavitve ZNUNBZ (od 8. 11. 2022 do 31. 3. 2023) obravnavajo kot agentski posel v skladu s 17. členom ZNUNBZ. S tem je ZZS v letu 2022 zmanjšal odhodke za 24,1 milijona evrov, saj sredstva za ta namen zagotavlja in izkazuje državni proračun.

5.1.3 Delež prihodkov in odhodkov ZZS v BDP

Z bruto domačim proizvodom (v nadaljnjem besedilu BDP) dobimo vpogled v gospodarsko aktivnost posamezne države, njen razvoj in stopnjo njene rasti. Je kazalnik zdravja ekonomije države. Zato se z BDP ocenjuje kakovost oziroma standard življenja v posamezni državi, poleg tega pa BDP kaže, v kateri fazi ekonomskega cikla je gospodarstvo. Na Sliki 20 so prikazani deleži prihodkov in odhodkov ZZS v BDP v obdobju 2013–2022. Na delež prihodkov in odhodkov ZZS v BDP posameznega leta vpliva tako višina prihodkov in odhodkov ZZS kot višina BDP.

V obdobju konjunktore 2014–2019 (z izjemo leta 2016), je bil delež prihodkov večji od deleža odhodkov v BDP zaradi počasnejše rasti odhodkov, ki je posledica prilaganja porabe sredstev razpoložljivim virom, v letu 2018 nepravočasnega načrtovanja in sprejemanja pravnih podlag zdravstvene politike za izvedbo več zdravstvenih programov ter v letu 2019 zaradi administrativne omejitve porabe sredstev z Odlokom.

Vir: SURS.

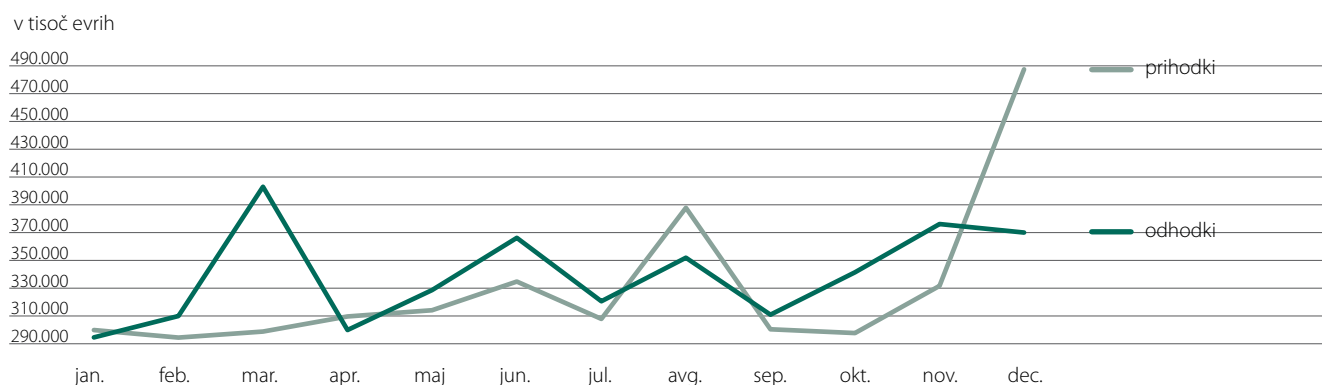
Slika 20. Delež prihodkov in odhodkov OZZ v BDP v obdobju 2013–2022.

Širjenje epidemije od sredine marca 2020 in nujni ukrepi za zaščito zdravja so vplivali na zmanjšanje gospodarske aktivnosti vse od marca 2020 dalje (negativen BDP). Zaradi realiziranega primanjkljaja prihodkov nad odhodki v letu 2020 in 2022 je bil delež odhodkov v BDP večji od deleža prihodkov v BDP. V letih 2016, 2020 in 2022 je bil delež odhodkov večji od deleža prihodkov v BDP zaradi hitrejše rasti odhodkov, ZZZS pa je nastali razkorak med izvirnimi prihodki (prispevki) in povečanimi odhodki financiral iz svojih lastnih virov iz preteklih let, v zadnjih dveh letih pa tudi z začasnim enoletnim transferjem iz državnega proračuna. Povečani odhodki ZZZS so dolgoročne narave brez zagotovitve trajnih in sistemskih virov financiranja, in sicer predvsem iz naslova odločitev Vlade RS (dogovori o plačah – višji odhodki za zdravstvene storitve, splošni dogovori o programih storitev OZZ – boljše vrednotenje in širitev programov) in novejših zakonodaje (interventna zakonodaja covid-19, ZZVZZ, Zakon o delovnih razmerjih, ZNUZSZS – plačilo vseh opravljenih programov), v manjšem obsegu tudi iz naslova drugih dejavnikov (draga bolnišnična zdravila, zdravila na recept, rast osnov za nadomestila plač in upravičencev, medicinski pripomočki idr.). Največji razkorak med rastjo prihodkov (8,3 %) in odhodkov (15,1 %) je v letu 2022. Ob upoštevanju ocenjene nominalne rasti BDP v letu 2022 (10,9 %) in hitrejše rasti odhodkov ZZZS se je delež odhodkov ZZZS v BDP v primerjavi s predhodnim letom povečal s 6,74 % na 6,99 %, delež prihodkov v BDP pa se je zmanjšal s 6,97 % na 6,80 %.

5.1.4 Pokritost odhodkov s prihodki

Mesečno pokrivanje odhodkov s prihodki ter gibanje prihodkov in odhodkov je prikazano na Sliki 21.

Povprečni mesečni prihodki v letu 2022 so znašali 328,4 milijona evrov, povprečni mesečni odhodki pa 337,5 milijona evrov. Mesečni prihodki so se gibali med 291,7 milijona evrov (v februarju) in 489 milijonov evrov (v decembru). Največji porast prihodkov v primerjavi s povprečnimi prihodki v letu 2022 je bil v avgustu in decembru zaradi prejema transferjnih sredstev iz državnega proračuna za delno kritje stroškov, povezanih z boleznijo covid-19, za financiranje dviga plač posameznim poklicnim skupinam v dejavnosti zdravstva in financiranje nadomestil plač za čas zadržanosti od dela zaradi okužbe z virusom SARS-CoV-2 (izolacija). Poleg prejetega transferja so bili prihodki v decembru 2022 v primerjavi s povprečjem preteklih mesecev večji tudi zaradi izplačil trinajstih plač in božičnic – v decembru 2022 je bilo vplačanih za 12 % (14,3 %

Slika 21. Gibanje mesečnih prihodkov in odhodkov v letu 2022.

v letu 2021) več prispevkov za OZZ v primerjavi z novembrom – povprečna rast prispevkov v decembru glede na predhodni mesec v zadnjih desetih letih znaša 10,8 %.

Odhodki so se gibali od najmanj 291,8 milijona evrov (v januarju) do največ 402,2 milijona evrov (v marcu). Visoki odhodki marca so posledica plačila obveznosti iz naslova končnega obračuna zdravstvenih storitev za leto 2021, v juniju zaradi večjih avansov izvajalcem zdravstvenih storitev za izplačilo regresa za letni dopust, v decembru pa zaradi večjih nadomestil plač med začasno zadržanostjo od dela. Manjši obseg odhodkov v aprilu, juliju in septembru je odraz koledarske razporeditve dnevov zapadlosti, predvsem računov za dejavnost socialnih zavodov, za zdravila ter medicinske pripomočke ter povračil nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela.

5.1.5 Likvidnost

a) Kratkoročno likvidnostno zadolževanje

V prvem četrtletju 2022 so razpoložljiva denarna sredstva izkazana ob koncu leta 2021 ter tekoči mesečni prilivi ZZS zadoščali za izpolnjevanje mesečnih obveznosti. Zaradi večjih obveznosti do izvajalcev zdravstvene dejavnosti in večjih obveznosti za nadomestila plače za čas zadržanosti od dela iz razloga izolacije se je ZZS od aprila 2022 dalje pričel likvidnostno zadolževati, saj tekoči prilivi v prvi polovici meseca niso zadoščali za plačilo vseh zapadlih obveznosti. ZZS je vsa najeta likvidnostna posojila uspel vrniti v istem mesecu, kot je črpal posojilo, razen novembra, ko je ob koncu meseca izkazoval dolg, posojilo pa je vrnil v decembru. ZZS je v letu 2022 najel 20 likvidnostnih posojil (v predhodnem letu 9) v skupnem znesku 503,5 milijona evrov (332,5 milijona evrov v letu 2021). Povprečno likvidnostno posojilo je znašalo 25,2 milijona evrov (36,9 milijona evrov v letu 2021), s povprečno dobo vračila 7,8 dni (16,3 dni v letu 2021). Obrestna mera za likvidnostna posojila je znašala od 0,12 % do 2,16 % in se je med letom postopoma zviševala (v letu 2021 od 0,05 % do 0,16 %), kar je tudi eden od razlogov za večje obresti iz naslova zadolževanja, ki so v letu 2022 znašale 165.084 evrov (28.096 evrov v letu 2021).

Tabela 53 prikazuje mesečne prilive in odlive, likvidnostne presežke oziroma primanjkljaje ter likvidnostna posojila in vloge ZZS v EZRD ob koncu posameznega meseca. Prilivi in odlivi ZZS so v primerjavi z izkazanimi prihodki in odhodki večji zaradi agentskih poslov, ki jih je ZZS kot posrednik izvajal v imenu in za račun državnega proračuna.

Tabela 53. Mesečni prilivi in odlivi, presežki in primanjkljaji denarnih tokov, stanje posojil in naložb konec meseca v letu 2022.

v tisoč evrih

	PRILIVI	ODLIVI	Razlika med prilivi in odlivi	Kumulativna presežek /primanjkljaj	Stanje posojil v EZRD konec meseca	Stanje vlog v EZRD konec meseca
	1	2	3=1-2	4	5	6
jan.	328.969	306.654	22.315	22.315	0	0
feb.	319.875	351.776	-31.901	-9.586	0	0
mar.	349.532	459.328	-109.796	-119.382	0	0
apr.	339.840	324.139	15.701	-103.681	0	0
maj	322.628	341.112	-18.484	-122.165	0	0
jun.	345.845	379.614	-33.769	-155.934	0	0
jul.	314.740	327.745	-13.005	-168.939	0	0
avg.	397.603	359.961	37.642	-131.297	0	0
sep.	305.986	316.235	-10.249	-141.546	0	0
okt.	304.961	349.058	-44.097	-185.643	0	0
nov.	339.062	384.036	-44.974	-230.617	40.000	0
dec.	506.525	410.075	96.450	-134.167	0	0
jan. do dec.	4.175.566	4.309.733	-134.167			

b) Nalaganje prostih denarnih sredstev

V skladu z veljavnimi predpisi ZZZS lahko likvidnostne presežke prilivov nad odlivi vlaga v sistem EZRD. ZZZS v letu 2022 ni vezal prostih denarnih sredstev, saj je obrestna mera za vloge, ki bi jih ZZZS lahko vezal glede na razpoložljiva sredstva do septembra 2022, znašala 0 %. Po tem času pa so bile obrestne mere za vloge primerljive s ponovno obrestovanimi sredstvi na podračunu ZZZS na podlagi Sklepa o določitvi višine obrestnih mer, po katerih Banka Slovenije obrestuje sredstva javnih subjektov. ZZZS je iz naslova obrestovanja vpoglednih sredstev na računih EUR in USD prejel sredstva v višini 50.181 evrov.

c) Učinki likvidnostnega poslovanja

ZZZS je v letu 2022 zaradi obsežnejšega zadolževanja dosegel negativni neto dohodkovni učinek v višini 114.903 evre, kar je izraženo kot razlika med prejetimi obrestmi iz naslova obrestovanih sredstev na vpogled (50.181 evrov) in plačanimi obrestmi zaradi zadolževanja (165.084 evrov).

5.2 Računovodski izkazi poslovanja ZZZS v letu 2022¹¹

Razkritja v izkazih ZZZS za leto 2022 so pripravljena v skladu z določili Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18 in 195/20 – odl. US), Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE), Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (Uradni list RS, št. 174/20, 15/21 – ZDUOP, 74/21, 172/21, 187/21 – ZIPRS2223 in 206/21 – ZDUPŠOP), Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2022 in 2023 (Uradni list RS, št. 187/21, 206/21 – ZDUPŠOP, 129/22, 140/22 – ZSDH-1A in 150/22 – ZIPRS2324), Slovenskih računovodskih standardov 2016 (Uradni list RS, št. 95/15, 74/16 – popr., 23/17, 57/18 in 81/18), Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18), Pravilnika o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13, 94/14, 100/15, 84/16, 75/17, 82/18, 79/19, 10/21 in 203/21), Pravilnika o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13 in 100/15), Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10 – popr., 104/10, 104/11, 86/16, 80/19 in 153/21), Pravilnika o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13), Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07 in 102/10) ter Navodila o predložitvi letnih in zaključnih poročil ter drugih podatkov poslovnih subjektov (Uradni list RS, št. 86/16 in 76/17).

5.2.1 Bilanca stanja

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je prikazano stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev na dan 31. decembra in je razčlenjena glede na vrsto in ročnost. Bilanca stanja ZZZS na dan 31. 12. 2022 je pripravljena na osnovi knjiženih poslovnih dogodkov v računovodskih evidencah ZZZS. Stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev je usklajeno z dejanskim stanjem sredstev in obveznosti do virov sredstev, ugotovljenim z rednim letnim popisom. Popisno poročilo je obravnaval in sprejel Upravni odbor na 15. redni seji dne 27. 2. 2023.

Bilanca stanja ZZZS na dan 31. 12. 2022 (Tabela 54) izkazuje bilančno vsoto 804.047.401 evro in je za 12,5 % manjša od bilančne vsote po stanju na dan 31. 12. 2021. Na zmanjšanje bilančne

¹¹ Podatki v računovodskih izkazih poslovanja ZZZS za leto 2022 v tem poglavju niso revidirani.

Tabela 54. Skrajšani pregled bilance stanja na dan 31. 12. 2021 in 31. 12. 2022.

v evrih

	31. 12. 2021	Struktura	31. 12. 2022	Struktura	Indeks
SREDSTVA	918.548.257	100,0	804.047.401	100,0	87,5
A) DOLGOROČNA SREDSTVA	19.283.792	2,1	17.502.010	2,2	90,8
– neopredmetena sredstva	3.422.982	0,4	2.737.596	0,3	80,0
– nepremičnine	11.084.687	1,2	10.630.721	1,3	95,9
– oprema in druga opredmetena sredstva	4.675.104	0,5	4.022.358	0,5	86,0
– dolgoročne finančne naložbe	11.132	0,0	11.132	0,0	100,0
– dolgoročne terjatve iz poslovanja*	89.887	0,0	100.203	0,0	111,5
B) KRATKOROČNA SREDSTVA	899.264.465	97,9	786.545.391	97,8	87,5
– denarna sredstva	195.259.522	21,3	61.047.209	7,6	31,3
– kratkoročne terjatve*	432.352.036	47,1	443.096.932	55,1	102,5
– dani predujmi in varščine	5.580.921	0,6	5.419.064	0,7	97,1
– neplačani odhodki	265.988.250	29,0	276.874.181	34,4	104,1
– aktivne časovne razmejitev	83.736	0,0	108.005	0,0	129,0
<i>Aktivni konti zunajbilančne evidence</i>	<i>21.392.295</i>		<i>22.503.531</i>		<i>105,2</i>
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	918.548.257	100,0	804.047.401	100,0	87,5
A) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	705.139.601	76,8	701.574.427	87,3	99,5
– kratkoročne obveznosti*	317.548.571	34,6	298.896.646	37,2	94,1
– neplačani prihodki	382.009.264	41,6	397.257.893	49,4	104,0
– pasivne časovne razmejitev	5.581.766	0,6	5.419.888	0,7	97,1
B) LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	213.408.656	23,2	102.472.974	12,7	48,0
– splošni sklad	173.226.354	18,9	62.232.648	7,7	35,9
– rezervni sklad	40.086.050	4,4	40.086.050	5,0	100,0
– dolgoročno razmejeni prihodki	90.808	0,0	108.906	0,0	119,9
– dolgoročne obveznosti*	5.444	0,0	45.370	0,0	833,4
<i>Pasivni konti zunajbilančne evidence</i>	<i>21.392.295</i>		<i>22.503.531</i>		<i>105,2</i>

Opomba: * Dolgoročne terjatve in dolgoročne obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu, so že izvzete iz dolgoročnih postavk in prenesene na kratkoročne terjatve oziroma obveznosti.

ne vsote je vplivalo predvsem zmanjšanje kratkoročnih sredstev (denarnih sredstev) na aktivni strani in zmanjšanje lastnih virov (splošnega sklada) na pasivni strani zaradi izkazanega primanjkljaja prihodkov nad odhodki.

ZZZS v zunajbilančni evidenci spremlja potencialne terjatve in obveznosti, ki trenutno ne vplivajo neposredno na postavke v bilanci stanja. Skupni znesek, izkazan v zunajbilančni evidenci, znaša 22.503.531 evrov in zajema terjatve za regresne zahtevke za povračilo škode (9.758.244 evrov), terjatve iz naslova mednarodne izterjave prispevkov (5.770.090 evrov), terjatve za prejete instrumente za zavarovanje plačil v postopkih javnih naročil (3.655.060 evrov), terjatve iz naslova medicinskih pripomočkov (1.266.268 evrov), obveznosti iz naslova nerazporejenih prispevkov za OZZ (995.288 evrov) po evidenci Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS),¹² obveznosti iz naslova mednarodne izterjave prispevkov (688.513 evrov), sporne terjatve v sodnih postopkih (367.143 evrov) ter odpise zastaranih terjatev (2.924 evrov). Stanje v zunajbilančni evidenci je večje za 5,2 % glede na preteklo leto predvsem zaradi večjih terjatev za mednarodno izterjavo prispevkov in terjatev iz naslova medicinskih pripomočkov na podlagi 259. in 64. člena Pravil OZZ, katerih evidenca v letu 2021 še ni bila vzpostavljena.

V nadaljevanju so pojasnjene glavne bilančne postavke sredstev in obveznosti do virov sredstev ZZZS.

¹² Te obveznosti predstavljajo nerazporejena in neidentificirana plačila zavezancev, nastala iz treh razlogov: a) terjatve so bile plačane, vendar še niso evidentirane, ker obračuni davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja še niso prispeli, b) terjatve do zavezancev so bile že evidentirane, vendar se niso zapirale s pripadajočimi plačili, ker terjatve še niso zapadle in c) zavezanci so v plačilnih nalogih navedli napačne sklice ali niso navedli davčnih števil, zato plačila niso zapirala sicer že evidentiranih terjatev. Ker FURS ne more zagotoviti podatka o dejanskih obveznostih – preveč plačanih prispevkov, ZZZS te obveznosti evidentira zunajbilančno.

5.2.1.1 Sredstva

Sredstva (aktiva v bilanci stanja) se delijo glede na ročnost na dolgoročna in kratkoročna. Dolgoročna sredstva ZZS sestavljajo neopredmetena sredstva, nepremičnine, oprema in druga opredmetena osnovna sredstva, dolgoročne finančne naložbe ter dolgoročne terjatve iz poslovanja. Neopredmetena in opredmetena sredstva so v skrajšanem pregledu bilance stanja ZZS v Tabeli 54 izkazana po sedanji vrednosti, ki je manjša od njihove nabavne vrednosti za popravke vrednosti, ki so povezani z amortiziranjem neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev po amortizacijskih stopnjah, določenih v Pravilniku o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev. Kratkoročna sredstva ZZS vključujejo denarna sredstva, kratkoročne terjatve, dane predujme in varščine, neplačane odhodke ter aktivne časovne razmejitve.

V strukturi aktive predstavljajo dolgoročna sredstva 2,2 %, kratkoročna sredstva pa 97,8 % sredstev. Razmerje med dolgoročnimi in kratkoročnimi sredstvi je pogojeno z izvajanjem poslovanja ZZS – tj. tekoče financiranje pravic iz zdravstvenega zavarovanja.

a) Dolgoročna sredstva

Stanje dolgoročnih sredstev je 17.502.010 evrov in se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšalo za 9,2 %. Pretežni del dolgoročnih sredstev sestavljajo **neopredmetena sredstva, nepremičnine, oprema in druga opredmetena sredstva**, katerih sedanja vrednost znaša 17.390.675 evrov. Ta so za 9,3 % ali za 1.792.098 evrov manjša od predhodnega leta (Tabela 55). Zmanjšanje vrednosti neopredmetenih sredstev, nepremičnin, opreme in drugih opredmetenih sredstev je posledica novo nabavljenih sredstev 3.347.733 evrov in izločitve sredstev v znesku 2.484.355 evrov (razlika +863.378 evrov), razlike med obračunano amortizacijo 4.705.026 evrov in amortizacijo izločenih sredstev v znesku 2.056.451 evrov (razlika –2.648.575 evrov) in povečanja popravka vrednosti za 6.901 evro. Spremembe hkrati spreminjajo stanje splošnega sklada. Stopnja odpisanosti opredmetenih in neopredmetenih sredstev je 76,9 %, pri čemer je stopnja odpisanosti računalniške in programske opreme 87,0 %. Sedanja vrednost programske opreme na dan 31. 12. 2022 znaša 2.737.596 evrov in je za 20 % manjša od stanja na dan 31. 12. 2021.

Sedanja vrednost **neopredmetenih sredstev**, ki jo sestavljajo pretežno materialne pravice za uporabo računalniških programov, se je v letu 2022 glede na preteklo leto zmanjšala za 685.386 evrov predvsem zaradi manjše vrednosti novo nabavljenih neopredmetenih sredstev od popravka vrednosti teh sredstev. Nabavna vrednost neopredmetenih sredstev se je v letu 2022 povečala za 197.990 evrov. Hkrati se je nabavna vrednost programske opreme zmanjšala za 431.496 evrov zaradi izločitve programske opreme, ki ne ustreza tehnološkim zahtevam razvoja in uporabe opreme v ZZS. Na stanje neodpisane vrednosti programske opreme vpliva še

Tabela 55. Stanje in spremembe vrednosti neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2022.

v evrih

		Neopredmetena sredstva	Zemljišča	Zgradbe	Oprema in druga opredmetena sredstva	Skupaj opredmetena osnovna sredstva	Skupaj
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=1+5
Nabavna vrednost	stanje 1. 1. 2022	14.809.816	1.139.241	33.384.616	25.013.994	59.537.851	74.347.667
	povečanja	197.990	53.041	624.294	2.472.408	3.149.743	3.347.733
	zmanjšanja	-431.496	-162.727	-968.479	-921.653	-2.052.859	-2.484.355
	stanje 31. 12. 2022	14.576.309	1.029.555	33.040.431	26.564.749	60.634.735	75.211.045
Popravek vrednosti	stanje 1. 1. 2022	11.386.834		23.439.170	20.338.890	43.778.060	55.164.894
	amortizacija	876.475		703.523	3.125.028	3.828.551	4.705.026
	zmanjšanja	-431.496		-703.428	-921.527	-1.624.955	-2.056.451
	povečanja	6.901				0	6.901
	stanje 31. 12. 2022	11.838.713	0	23.439.265	22.542.391	45.981.656	57.820.370
Neodpisana vrednost	stanje 1. 1. 2022	3.422.982	1.139.241	9.945.446	4.675.104	15.759.791	19.182.773
	stanje 31. 12. 2022	2.737.596	1.029.555	9.601.166	4.022.358	14.653.079	17.390.675

razlika med obračunano amortizacijo in amortizacijo za izločeno programsko opremo v višini 444.979 evrov.

Sedanja vrednost **nepremičnin**, ki vključuje zemljišča in zgradbe po stanju na dan 31. 12. 2022, znaša 10.630.721 evrov in je za 453.966 evrov ali 4,1 % manjša od stanja na dan 31. 12. 2021. V letu 2022 se je vrednost nepremičnin povečala za 677.335 evrov zaradi odkupa poslovnih prostorov na sedežu OE Celje, Gregorčičeva 5/a Celje od solastnika poslovne stavbe ZPIZ in s pridobitvijo lastninske pravice na delu poslovne stavbe na Majnikovi ulici 1 v Ribnici.¹³ Hkrati se je nabavna vrednost nepremičnin zmanjšala za 1.131.206 evrov zaradi prodaje poslovnega prostora Zdravstvene postaje Tezno OE Maribor, poslovnega prostora Izpostave Cerknica in stanovanja na Fabijanijevi ulici v Ljubljani OE Ljubljana, stanovanja na Cankarjevi ulici v Radovljici OE Kranj, prodaje dveh zemljišč OE Maribor ter prenosa investicij v teku iz zgradb na opremo.

Sedanja vrednost **opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev** je na dan 31. 12. 2022 znašala 4.022.358 evrov in je glede na stanje konec leta 2021 manjša za 14 % ali za 652.746 evrov.

Povečanje nabavne vrednosti opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev za 2.472.408 evrov je rezultat:

- investicij v računalniško opremo v vrednosti 1.206.344 evrov,
- nadomestitve pisarniške opreme in nakupa birotehnične opreme v vrednosti 647.027 evrov,
- nakupa osebnih avtomobilov v vrednosti 145.279 evrov,
- nakupa ostale opreme ter drobnega inventarja v vrednosti 148.727 evrov,
- nakupa klimatskih naprav ter opreme za ogrevanje v vrednosti 325.031 evrov.

Hkrati se je nabavna vrednost opreme zmanjšala za 921.653 evrov predvsem zaradi:

- izločitve računalniške opreme v vrednosti 344.998 evrov, od tega izločitev diskovne enote v vrednosti 95.623 evrov, druge računalniške opreme v vrednosti 148.168 evrov ter osebnih in prenosnih računalnikov v vrednosti 101.207 evrov,
- izločitve ostale nefunkcionalne opreme ter drobnega inventarja v vrednosti 142.840 evrov,
- izločitve pisarniške in birotehnične opreme v vrednosti 135.704 evre,
- izločitve osebnih avtomobilov v vrednosti 52.702 evra ter
- izločitve klimatskih naprav ter opreme za ogrevanje v vrednosti 245.409 evrov.

Na stanje neodpisane vrednosti opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev vpliva še razlika med obračunano amortizacijo in amortizacijo za izločeno opremo v višini 2.203.501 evro.

Vrednost opreme, ki je še v uporabi in je že v celoti amortizirana (ničelna sedanja vrednost) znaša 29.995.850 evrov (40,1 % nabavne vrednosti vseh opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev, toda brez sredstev v pridobivanju). Največ te opreme se nanaša na programsko opremo, računalniško opremo ter na ostalo opremo, in sicer na pohištvo, električne naprave, drobni inventar, klimatske naprave).

Dolgoročne finančne naložbe znašajo 11.132 evrov in so enake stanju konec leta 2021. Vključujejo naložbe v delnice Pomurke d.d. (pravni subjekt je v stečajnem postopku) v višini 9.876 evrov, ki jih je ZZS že leta 2004 dobil v zameno za neplačane prispevke za OZZ v postopku prisilne poravnave, in druge kapitalske naložbe v višini 1.256 evrov.

Dolgoročne terjatve iz poslovanja znašajo 100.203 evre in so v primerjavi s predhodnim letom večje za 10.316 evrov ali za 11,5 %, predvsem zaradi v letu 2022 evidentiranih terjatev na podlagi sklenjene sodne poravnave za vračilo stroškov specializacije. Med dolgoročnimi terjatvami so izkazane terjatve na osnovi vplačil v rezervne sklade za stanovanja in poslovne prostore v lasti ZZS, terjatve iz naslova zahtevka za vračilo nadomestil bolnih in sporne terjatve za vračilo nadomestil na osnovi sodne poravnave, ki se odplačujejo obročno, in za vplačila v rezervni sklad po stanovanjskem zakonu. Prenos dolgoročnih terjatev iz poslovanja na kratkoročne terjatve, ki zapadejo v plačilo v letu 2023, je zmanjšal dolgoročne terjatve za 8.703 evre.

¹³ Za razrešitev lastniške problematike stavbe in zemljišča med ZZS in Občino Ribnica se bo sklenila pogodba, katere vsebina bo uskladitev zemljiškoknjžnega stanja z dejanskim, ki bo vključevala priznanje lastninske pravice ZZS zgolj na prostorih, ki jih ima v dolgoletni posesti, s pripadajočim deležem na skupnih delih in formalno oblikovanje dejansko že vzpostavljene zunajvidne etažne lastnine ter ureditev medsebojnih razmerij med etažnima lastnikoma.

b) Kratkoročna sredstva

Pretežni del sredstev v aktivih bilance stanja ZZS so kratkoročna sredstva v višini 786.545.391 evrov (97,8 %) in so se glede na preteklo leto zmanjšala za 12,5 % ali za 112.719.074 evrov. Največji delež kratkoročnih sredstev so kratkoročne terjatve (56,3 %), sledijo neplačani odhodki (35,2 %), denarna sredstva (7,8 %) in dani predujmi in varščine (0,7 %).

Denarna sredstva so izkazana v višini 61.047.209 evrov in so bila na dan 31. 12. 2022 na področju ZZS v sistemu EZRD. Stanje denarnih sredstev je v primerjavi s preteklim letom manjše za 134.212.313 evrov zaradi manjših prihodkov od odhodkov.

Kratkoročne terjatve na zadnji dan leta 2022 znašajo 443.096.932 evrov, kar je 2,5 % več glede na stanje konec leta 2021, največ zaradi večjih terjatev do neposrednih uporabnikov proračuna države. Največji delež (79,2 %) v kratkoročnih terjativah imajo **kratkoročne terjatve iz naslova prispevkov za OZZ** v znesku 351.024.324 evrov. Izkazano stanje terjatev iz naslova prispevkov za OZZ vključuje:

- zbirni znesek terjatev, za katere evidenco po posameznem zavezancu vodi FURS, v višini 333.335.679 evrov, kar predstavlja 95 % vseh izkazanih terjatev iz tega naslova;
- terjatve po evidenci, ki jo vodi ZZS za zavarovance iz 11., 12., 13., 14. in 20. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ (v nadaljevanju zavarovanci – samoplačniki), in znašajo 16.138.808 evrov ali 4,6 % vseh izkazanih terjatev iz naslova prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje;
- terjatev do Ministrstva za zdravje za plačilo prispevkov za zavarovance iz 21. in 24. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ (državljeni RS, ki jim je priznana pravica do denarne socialne pomoči) v višini 1.549.837 evrov ali 0,4 % vseh terjatev iz naslova prispevkov za OZZ.

Za večino zavezancev za plačilo prispevkov za OZZ vodi FURS¹⁴ evidenco o vplačilih, premalo plačanih ali neplačanih prispevkih ter izterjuje neplačane zapadle prispevke. Davčna knjigovodska evidenca prometa terjatev in obveznosti je vzpostavljena na podlagi predloženih obračunov davčnih odtegljajev zavezancev za obračun prispevkov (na t. i. obrazcih REK), obračunu prispevkov za socialno varnost (na t. i. obrazcih OPSV), izdanih odločb davčnega organa za plačilo prispevkov od dohodka in vplačanih prispevkov na teh podlagah. Iz davčnih knjigovodskih evidenc je FURS pripravila poročilo o terjativah in obveznostih iz naslova prispevkov za OZZ po stanju na dan 31. 12. 2022. ZZS iz tega poročila prevzame podatke v glavno knjigo in v bilanco stanja ZZS zgolj sintetično (zbirno po vrstah prispevkov). Iz poročila FURS po stanju na dan 31. 12. 2022 je stanje terjatev iz naslova prispevkov za OZZ 333.335.679 evrov in je za 6.445.706 evrov ali za 1,9 % večje od stanja na dan 31. 12. 2021. Od teh terjatev je 12,9 % oziroma 43.108.228 evrov pogojno izterljivih terjatev,¹⁵ kar je za 4,1 % manj kot v letu 2021. Glede na zapadlost terjatev je od izkazanih terjatev 25,3 % ali 84.515.624 evrov že zapadlih, kar je za 4 % manj kot v preteklem letu. V letu 2022 je FURS izdal za 59.370.007 evrov sklepov o davčni izvršbi in na tej osnovi izterjal 22.975.378 evrov ali 38,7 % vseh terjatev po izdanih sklepih. Po podatkih FURS je stanje pogojno izterljivega dolga pri dolžnikih, za katere se je začel postopek stečajja, ali prisilne poravnave po ZFPP, skupaj 19.911.299 evrov, od tega znaša znesek terjatev v stečajnih postopkih 19.789.308 evrov pri 1.563 dolžnikih in 121.990 evrov terjatev, prijavljenih v postopke prisilne poravnave pri 4 dolžnikih.

Zaradi neizterljivosti je FURS v letu 2022 odpisal 10.628.648 evrov prispevkov za OZZ (glavnice brez zamudnih obresti), od tega 9.454 fizičnim osebam v višini 4.891.184 evrov in 1.657 pravnim osebam v višini 5.737.464 evrov (odpis pri stečajih in prisilnih poravnava, smrt dolžnika brez premoženja, absolutno zastaranje 10 let ipd.).

Po poročilu FURS je v letu 2022 izvedel 753 nadzorov na področju prispevkov za OZZ. Po vključenih nadzorih so bile dodatno obračunane davčne obveznosti iz tega naslova v znesku 1.783.416 evrov, kar je za 743.945 evrov ali 29,4 % manj kot v letu 2021.

¹⁴ V skladu z določbami ZZVZZ, Zakona o prispevkih za socialno varnost, Zakona o finančni upravi in Zakona o davčnem postopku.

¹⁵ Po Zakonu o davčnem postopku je terjatev pogojno izterljiva: 1. če se ne more poplačati niti v postopku davčne izvršbe, pravica do izterjave pa še ni zastarala, 2. če se je zavezanec odselil neznan kam, ali ga je sodišče razglasilo za pogrešanega ali za opravično nesposobnega in ni pustil oziroma nima nobenega premoženja, iz katerega bi se lahko poplačal, pravica do izterjave pa še ni zastarala, 3. če je pri zavezancu začel postopek prisilne poravnave, 4. če je bil pri zavezancu začel stečajni postopek in 5. od dneva smrti zavezanca do dneva pravnomočnosti sklepa o dedovanju.

ZZS izvaja tudi pobote z zavezanci od neplačanih prispevkov za OZZ z njihovimi zahtevki za povračilo nadomestil plače med začasno zadržanostjo z dela za zavarovance, zaposlene pri teh zavezancih. V letu 2022 je ZZS na ta način povečal pripoznane prihodke od prispevkov za 1.128.812 evrov, kar je za 628.222 evrov več kot v letu 2021.

ZZS samostojno vodi analitično evidenco o obremenitvah, plačilih in stanju terjatev in obveznosti za prispevke za OZZ za zavarovance samoplačnike. Evidenca je vzpostavljena na podlagi vključitve zavarovancev samoplačnikov v OZZ in plačila prispevkov. Na dan 31. 12. 2022 je teh zavarovancev 38.941. Glede na stanje na dan 31. 12. 2021 se je njihovo število zmanjšalo za 0,7 %. Plačani prispevki od zavarovancev samoplačnikov predstavljajo 0,4 % vseh plačanih prispevkov za OZZ.¹⁶ Večina zavarovancev samoplačnikov je zavarovanih po 20. točki prvega odstavka 15. člena ZZVZZ (38.364 zavarovancev na dan 31. 12. 2022).

Po evidenci ZZS na dan 31. 12. 2022 so izkazane terjatve za prispevke za OZZ za zavarovance samoplačnike v znesku 16.138.808 evrov in so za 267.876 evrov manjše glede na preteklo leto, od tega je 14.930.271 evrov (92,5 %) zapadlih terjatev. Od vseh zapadlih terjatev jih je 11.576.341 evrov ali 77,5 % v postopku izterjave, kar predstavlja 91,4 % vseh zapadlih terjatev z zapadlostjo nad 180 dni.¹⁷ Od vseh zapadlih terjatev je 3,1 % oziroma 506.868 evrov pogojno izterljivih terjatev. V primerjavi s stanjem neplačanih zapadlih pogojno izterljivih prispevkov na dan 31. 12. 2021 so se ti zmanjšali za 23,4 % iz naslova več odpisanih prispevkov zaradi neizterljivosti. Izterjavo zapadlih neplačanih prispevkov za OZZ od zavarovancev samoplačnikov izvaja FURS. V letu 2022 je izvajalec izvršb izterjal za 1.549.923 evrov, kar pomeni 20 % več kot v letu 2021. ZZS je v letu 2022 izdal samoplačnikom 37.973 opominov, 11.540 odločb o neplačanih prispevkih, ki predstavljajo izvršilni naslov za izterjavo, in predal 12.858 predlogov za izvršbo na FURS. V letu 2022 je ZZS zaradi neizterljivosti odpisal za 1.203.070 evrov prispevkov za OZZ (od tega je bilo 4.826 zavarovanim osebam odpisanih 1.202.7528 evrov zaradi relativnega ali absolutnega zastaranja ter smrti dolžnika brez premoženja, 542 evrov pa so znašali odpisi po uradni dolžnosti do 1 evra).¹⁸ Preko vzpostavljenega klicnega centra na področju informacij o prispevkih samoplačnikov je ZZS v letu 2022 odgovoril na 9.981 klicev, na direktne telefonske številke pa na 3.834 klicev.

Drugi največji delež med kratkoročnimi terjatvami (11,9 %) so **ostale terjatve** v višini 52.609.492 evrov in so glede na preteklo leto manjše za 1,7 %. Sestavljene so iz terjatev do:

- Ministrstva za zdravje v skupni višini 36.627.416 evrov za zaračunana povračila, od tega: (1) za povračila stroškov upravičencem, na podlagi interventne zakonodaje v znesku 28.777.420 evrov (povračila stroškov za nadomestila bolnih iz razloga izolacij in bolniške odsotnosti do 3 dni, za nakup cepiva in cepljenje proti gripi, cepljenje proti covidu-19, povračila stroškov odvzema brisov PCR in HAGT in testov za samotestiranje), (2) za povračila stroškov za pripravnike, sekundarije in specializante v znesku 7.867.222 evrov, (3) ko je ZZS samo v vlogi posrednika za plačilo in terjatve za povračilo prispevkov za OZZ (dobropisi v znesku 17.226 evrov);
- za še nezaračunane agentske posle na osnovi že prejetih zahtevkov izvajalcev za povračila po interventni zakonodaji v višini 9.037.668 evrov;
- farmacevtskih družb na osnovi sklenjenih dogovorov o ceni zdravil za 4.755.058 evrov;
- zavarovalnic, ki izvajajo obvezno avtomobilsko zavarovanje po Zakonu o obveznih zavarovanjih v prometu, za še neplačane vnaprejšnje pavšalne odškodnine v višini 1.508.324 evrov; prostovoljnih zavarovalnic, katerim so zaračunane storitve na osnovi pogodb o uporabi sistema online zdravstvenega zavarovanja v višini 165.473 evrov;
- upravljavcev sredstev pri Zakladnici EZRD za obračunane obresti na vpogledna sredstva v višini 98.065 evrov;
- za sporne terjatve, za katere teče postopek izterjave pred sodiščem ali so prijavljene v stečajno maso v višini 84.584 evrov;
- ZPIZ za vodenje matične evidence v višini 57.906 evrov;

¹⁶ Osnova za plačilo prispevkov je določena v višini 25 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec – mesečni prispevek od februarja 2022 tako znaša 29,35 evra.

¹⁷ Med zapadlimi terjatvami v postopku izterjave niso vključene terjatve do zavarovancev, ki so v postopku osebnega stečaja – dokler postopek osebnega stečaja ni zaključen, je izvršba terjatev ustavljena. V letu 2022 je bilo v stečajno maso prijavljeno za 88.604 evre terjatev iz naslova prispevkov za 229 zavarovancev samoplačnikov.

¹⁸ Osnova za odpis po uradni dolžnosti je v 105. členu Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US in 203/20 – ZIUPOPĐVE).

- za najemnine poslovnih prostorov, kartice zdravstvenega zavarovanja, posredovanje podatkov, zaračunane pogodbene kazni izvajalcem zdravstvenih storitev, terjatve za refundacije bolnin in druge terjatve v višini 266.294 evrov;
- kratkoročni del dolgoročnih terjatev v višini 8.703 evre.

Terjatve do tujine po evropski zakonodaji in sporazumih o socialnem zavarovanju predstavljajo 8,9 % kratkoročnih terjatev in znašajo 39.463.116 evrov. Največji zneski terjatev so izkazani do Avstrije v višini 16.424.284 evrov, Nemčije v višini 8.314.577 evrov, Italije v višini 4.751.883 evrov in Hrvaške v višini 4.155.554 evrov. Terjatve so se glede na preteklo leto povečale za 16,5 % ali za 5.575.523 evrov, največ do Avstrije.

Od vseh izkazanih kratkoročnih terjatev po stanju 31. 12. 2022 je zapadlo 22,6 % terjatev ali 99.916.194 evrov. Večji del zapadlih terjatev so terjatve za prispevke za OZZ (99.445.894 evrov ali 99,5 % vseh zapadlih terjatev), sledijo terjatve iz naslova mednarodnih sporazumov (345.676 evrov ali 0,4 % vseh zapadlih terjatev), sporne terjatve do bolnišnic, zasebnih koncesionarjev in drugih (84.584 evrov ali 0,1 % zapadlih terjatev) in ostale terjatve (40.040 evrov).

Dani predujmi po stanju na dan 31. 12. 2022 znašajo 5.419.064 evrov in so v primerjavi s stanjem konec leta 2021 manjši za 2,9 %. Med danimi predujmi predstavljajo največji delež dani predujmi izvajalcem zdravstvenih storitev, ki še niso bili poračunani s končnim obračunom za opravljene programe in storitve v skladu s sklenjenimi pogodbami za leto 2022 v višini 4.058.755 evrov (od tega je 2.183.625 evrov predujmov za proračunske uporabnike, 1.873.433 evrov za neproračunske uporabnike in 1.697 evrov spornih predujmov). Sledijo dani predujmi za zdravljenje zavarovanih oseb v tujini, ki znašajo 1.273.145 evrov, od tega je bilo kar 91 % predujmov nakazanih v ZDA, Nemčijo in Avstrijo, za denarne dajatve 22.119 evrov in predujmi za službo 65.046 evrov.

Neplačani odhodki izkazujejo stanje neplačanih obveznosti za priznane, a še neplačane programe in storitve, za denarna nadomestila in dobave blaga in storitev v letu 2022. Stanje neplačanih odhodkov je 276.874.181 evrov in je v primerjavi z letom 2021 večje za 4,1 % ali za 10.885.931 evrov. Večji del neplačanih odhodkov so obveznosti, ki zapadejo v plačilo v letu 2023 (prejeti računi za zdravstvene storitve, končni obračun zdravstvenih storitev za leto 2022, prejeti obračunski dokumenti po mednarodnih sporazumih, prejeti računi za službo, obračunane bruto plače zaposlenih v ZZZS za december 2022). Največ neplačanih odhodkov (60,6 %) se nanaša na zdravstveno dejavnost, 25,9 % na neplačane odhodke iz naslova denarnih povračil, 13,4 % pa na neplačane odhodke iz dejavnosti službe ZZZS, davčne odhodke in odhodke po evropski zakonodaji in sporazumih o socialnem zavarovanju ter zdravljenja v tujini.

Aktivne časovne razmejitve konec leta 2022 izkazujejo stanje 108.005 evrov. Vračunani prihodki v znesku 56.955 evrov se nanašajo na prispevke za OZZ na osnovi drugega odstavka 13. člena Zakona o izvrševanju Proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022. Ta določa, da se prejemki sredstev na prehodne podračune z oznako 845 in 846 pri FURS, ki so bili vplačani zadnji dan proračunskega leta in so razdeljeni po blagajnah javnega financiranja prva dva delovna dneva v letu, ki sledi letu, v katerem so bila sredstva vplačana, štejejo v prihodek blagajne javnega financiranja v letu, v katerem so bili dejansko vplačani na podračuna z oznako 845 in 846. Med aktivnimi časovnimi razmejitvami je evidentiran tudi prejeti predujem Ministrstva za zdravje za kritje stroškov, nastalih zaradi vzpostavitve pogojev za uvedbo dolgotrajne oskrbe kot nove oblike socialnega zavarovanja, v znesku 50.226 evrov in v manjšem znesku 824 evrov za vrednotnice (urbana in parkirne kartice).

5.2.1.2 Obveznosti do virov sredstev

Obveznosti do virov sredstev ZZZS (pasiva v bilanci stanja) sestavljajo kratkoročne obveznosti, dolgoročne obveznosti in lastni viri. Kratkoročne obveznosti so prejeti predujmi, obveznosti do zaposlenih, do dobaviteljev, druge kratkoročne obveznosti, neplačani prihodki in pasivne časovne razmejitve. Dolgoročne obveznosti so dolgoročno razmejeni prihodki in dolgoročne obveznosti. Lastni vir tvorita splošni in rezervni sklad.

Po bilanci stanja na dan 31. 12. 2022 so lastni viri (**splošni in rezervni sklad**) vir za financiranje vseh dolgoročnih sredstev ZZZS. Po stanju na dan 31. 12. 2022 je iz lastnega vira ZZZS financiranih 12,7 % vseh sredstev aktive, 87,3 % pa iz obveznosti.

a) **Kratkoročne obveznosti do virov sredstev**

Velik delež obveznosti do virov sredstev (87,3 %) v pasivi bilance stanja ZZZS so kratkoročne obveznosti in znašajo 701.574.427 evrov, od teh pa imajo največji delež (56,6 %) neplačani prihodki.

Neplačani prihodki konec leta 2022 znašajo 397.257.893 evrov in so za 4 % večji glede na stanje konec leta 2021. Med neplačanimi prihodki je izkazano stanje:

- iz naslova neplačanih prispevkov za OZZ v višini 351.024.324 evrov,
- terjatev do tujine po evropski zakonodaji in sporazumih o socialnem zavarovanju v višini 39.463.116 evrov,
- iz naslova denarnih dajatev v višini 14.439 evrov in
- iz naslova rednega poslovanja v višini 6.756.014 evrov (neplačane obveznosti farmacevtskih družb na osnovi sklenjenih dogovorov o ceni zdravil, neplačanih pavšalnih odškodnin zavarovalnic, ki izvajajo obvezno avtomobilsko zavarovanje na osnovi zakona o obveznih zavarovanjih v prometu, iz pogodbe z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, neplačane obveznosti zavarovalnic za uporabnino sistema online in pokrivanja stroškov nadomeščanja KZZ kartic, neplačane obveznosti iz naslova obresti za vpogledna sredstva za podračunih ZZZS, neplačane obveznosti iz naslova zaračunanih najemnin in uporabnin).

Kratkoročne obveznosti v bilanci stanja na dan 31. 12. 2022 znašajo 298.896.646 evrov in so za 5,9 % ali za 18.651.925 evrov manjše od stanja predhodnega leta.

Kratkoročne obveznosti vključujejo:

- *Obveznosti iz naslova zdravstvenih storitev* v znesku 189.669.870 evrov (zmanjšanje za 11,6 % oziroma za 25.009.787 evrov glede na preteklo leto) in sicer obveznosti do bolnišnic v znesku 57.062.344 evrov, obveznosti do lekarn 52.874.441 evrov, obveznosti do socialnih zavodov 29.623.657 evrov, obveznosti do zdravstvenih domov 17.972.551 evrov, obveznosti do zasebnikov 17.148.205 evrov in do ostalih izvajalcev zdravstvenih storitev 14.988.672 evrov (dobavitelji medicinskih pripomočkov, zdravilišča in ostali izvajalci). Obveznosti do izvajalcev zdravstvenih storitev so obveznosti za zaračunane zdravstvene storitve za leto 2022, ki se plačujejo po računih/zahtevkih (lekarne, zdravilišča in izvajalci, ki določene zdravstvene programe zaračunavajo z računi) in po končnem obračunu programov in storitev izvajalcev zdravstvenih storitev za leto 2022 (gre za tiste zdravstvene programe in storitve, za opravljene zdravstvenih storitvah in programih).
- *Obveznosti iz prejetih zahtevkov za denarna povračila* v znesku 71.790.549 evrov in so za 2,9 % manjše glede na preteklo leto.
- *Obveznosti do tujine na podlagi evropske zakonodaje in sporazumov o socialnem zavarovanju* v znesku 32.327.765 evrov (povečanje za 33,2 % ali za 8.066.264 evrov); največje obveznosti (82,2 %) so izkazane do Hrvaške 12.196.840 evrov, Nemčije 9.895.457 evrov, Avstrije 2.846.216 evrov in Italije 1.638.633 evrov.
- *Obveznosti iz naslova prispevkov za OZZ* v znesku 423.155 evrov po evidenci ZZZS (preveč plačani prispevki).¹⁹
- *Obveznosti iz drugih naslovov* v znesku 4.685.307 evrov, ki so predvsem obveznosti za službo ZZZS – plače zaposlenih za december 2022, obveznosti za materialne stroške in investicije, obveznosti za dajatve, za zdravljenje v tujini, za prejete predujme ter prenos dela dolgoročnih obveznosti na kratkoročne obveznosti, ki zapadejo v plačilo v letu 2023, v znesku 1.943 evrov.

V okviru kratkoročnih obveznosti po stanju na dan 31. 12. 2022 kratkoročne zapadle obveznosti predstavljajo 0,42 % vseh obveznosti in znašajo 1.263.376 evrov. Zapadle obveznosti se nanašajo predvsem na obveznosti do tujine po evropski zakonodaji in sporazumih o socialnem zavarovanju in se poravnajo po načelu recipročnosti.

¹⁹ Obveznosti iz naslova prispevkov za OZZ po evidenci FURS so evidentirane zunajbilančno – glej pojasnilo poglavja 2.1. Bilanca stanja.

Pasivne časovne razmejitve so odprti avansi in vnaprej vračunani odhodki v višini 5.419.888 evrov in so glede na preteklo leto manjši za 2,9 %. Od vseh pasivnih časovnih razmejitev se jih 4.058.755 evrov nanaša na v letu 2022 plačane avanse izvajalcem zdravstvenih storitev, ki niso bili poračunani s končnim obračunom za leto 2022 (glej še točko 2.1.1.b – dani predujmi). Dani predujmi za zdravljenja v tujini znašajo 1.273.145 evrov in 65.045 evrov predujmi za službo ZZZS, 22.119 evrov so predujmi za denarne dajatve ter vnaprej vračunani odhodki v višini 824 evrov (znamke, enotna mestna kartica Urbana in predplačila parkirnih kartic).

b) Lastni viri in dolgoročne obveznosti

V skladu s Pravilnikom o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava lastni vir predstavljata **splošni in rezervni sklad**.

Splošni sklad je analitično sestavljen iz splošnega sklada za: neopredmetena in opredmetena dolgoročna sredstva (17.390.676 evrov), za finančne naložbe (11.132 evrov) in za drugo (44.830.840 evrov). Po stanju na dan 31. 12. 2022 je stanje splošnega sklada 62.232.648 evrov in je za 64,1 % oziroma za 110.993.706 evrov manjši glede na stanje konec leta 2021, predvsem zaradi evidentiranega primanjkljaja prihodkov nad odhodki v višini 109.168.250 evrov.

Rezervni sklad ZZZS na dan 31. 12. 2022 izkazuje stanje v višini 40.086.050 evrov in se ni spremenil v primerjavi z letom 2021. V skladu z določbami 60. člena Statuta ZZZS se rezervni sklad v primeru izkazanega primanjkljaja prihodkov nad odhodki ne oblikuje.

Med **dolgoročno razmejenimi prihodki** izkazuje ZZZS dolgoročne terjatve za vračila šolnine po pogodbi o izobraževanju in terjatev na podlagi sklenjene sodne poravnave za vračilo stroškov zdravniške specializacije. Dolgoročno razmejeni prihodki po stanju na dan 31. 12. 2022 znašajo 108.906 evrov.

Dolgoročne obveznosti na dan 31. 12. 2022 znašajo 45.370 evrov in so v primerjavi z obveznostmi konec leta 2021 večje za 39.926 evrov. Dolgoročne obveznosti izkazujejo obveznosti iz naslova investicijskega vlaganja drugih v poslovni objekt ZZZS in dolgoročne prejete akontacije iz naslova projekta JADECARE, ki bo poračunana ob zaključku projekta. Prenos dolgoročnih obveznosti med kratkoročne, ki zapadejo v plačilo v letu 2023, znaša 1.943 evrov.

5.2.2 Izkaz prihodkov in odhodkov

Izkaz prihodkov in odhodkov za leto 2022 po predpisani ekonomski klasifikaciji (v skrajšani obliki) prikazuje Tabela 56. V skladu s predpisi, ki veljajo za pravne osebe javnega prava, ki vodijo poslovne knjige in izdelujejo letna poročila na podlagi zakona o računovodstvu, se prihodki in odhodki pripoznavajo po načelu denarnega toka.

Prihodki v letu 2022 znašajo 3.940.971.276 evrov, od tega:

- davčni prihodki (neposredna plačila prispevkov za OZZ zavezancev za plačila prispevkov) 3.014.249.053 evrov (76,5 % vseh prihodkov),
- nedavčni prihodki 119.830.550 evrov (3,1 % vseh prihodkov),
- kapitalski prihodki 1.396.412 evrov,
- transferni prihodki 805.495.261 evrov (20,4 % vseh prihodkov) sestavljeni iz:
 - a) prihodkov od prispevkov iz proračunov lokalnih skupnosti, državnega proračuna in iz skladov socialnega zavarovanja (554.554.764 evrov);
 - b) prihodkov iz državnega proračuna v višini 250.940.497 evrov, in sicer: (1) na podlagi 80. člena Zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic covid-19 (ZDUPŠOP ali PKP 10) za financiranje nadomestil med začasno zadržanostjo od dela zaradi bolezni covid-19 (izolacije) in stroškov, ki so izvajalcem zdravstvene dejavnosti v mreži javne zdravstvene službe nastali zaradi obvladovanja nalezljive bolezni covid-19 ter na podlagi 15. člena ZNUZSZS in 14. člena ZNUNBZ za preseganje programa nad planiranim obsegom iz OZZ za izvajalce, ki izpolnjujejo pogoje (232.372.645 evrov), (2) za plačilo razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev za zavarovane osebe, ki so upravičene do plačila te razlike v breme državnega proračuna iz razloga socialne ogroženosti (v nadaljnjem besedilu upravičenci do doplačil iz socialnih razlogov) in za zavarovance iz 22. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ (v nadaljnjem besedilu priporniki in zaporniki) (17.964.549 evrov), (3) za vzpostavitev

Tabela 56. Izkaz prihodkov in odhodkov ZZZS za leto 2022 v primerjavi z letom 2021 po ekonomski klasifikaciji.

v evrih

	31. 12. 2021	31. 12. 2022	Indeks
PRIHODKI	3.638.538.658	3.940.971.276	108,3
A) DAVČNI PRIHODKI	2.809.162.248	3.014.249.053	107,3
I. PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	2.809.162.248	3.014.249.053	107,3
– prispevki zaposlenih	1.223.249.629	1.310.822.158	107,2
– prispevki delodajalcev	1.371.264.452	1.467.983.790	107,1
– prispevki samozaposlenih	143.406.226	158.240.794	110,3
– ostali prispevki za socialno varnost	72.279.226	78.242.223	108,2
– nerazporejeni prispevki	-1.037.285	-1.039.912	100,3
B) NEDAVČNI PRIHODKI	111.514.292	119.830.550	107,5
I. UDELEŽBA NA DOBIČKU IN DOHODKIH OD PREMOŽENJA	386.939	331.832	85,8
II. TAKSE IN PRISTOJBINE	120.425	171.675	142,6
III. DENARNE KAZNI	255.630	472.105	184,7
IV. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV	2.397.277	2.539.439	105,9
V. DRUGI NEDAVČNI PRIHODKI	108.354.021	116.315.499	107,3
C) KAPITALSKI PRIHODKI	496.015	1.396.412	281,5
Č) TRANSFERNI PRIHODKI	717.349.576	805.495.261	112,3
I. TRANSFERNI PRIHODKI IZ DRUGIH JAVNOFINANČNIH INSTITUCIJ	717.349.576	805.495.261	112,3
– prejeta sredstva iz državnega proračuna	251.582.319	304.437.512	121,0
– prejeta sredstva iz proračunov lokalnih skupnosti	2.008.852	7.730	0,4
– prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja	463.758.405	501.050.019	108,0
D) PREJETA SREDSTVA IZ EU	16.527	0	0,0
ODHODKI	3.518.280.507	4.050.139.526	115,1
A) TEKOČI ODHODKI	86.088.011	51.049.028	59,3
I. PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	25.058.819	26.533.958	105,9
II. PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST	3.964.863	4.153.642	104,8
III. IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE	16.950.183	20.196.344	119,2
IV. PLAČILA DOMAČIH OBRESTI	28.096	165.084	587,6
V. REZERVE	40.086.050	0	0,0
B) TEKOČI TRANSFERJI	3.427.368.314	3.995.339.863	116,6
I. TRANSFERJI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINJSTVOM	506.777.222	694.404.568	137,0
– boleznine	493.757.099	683.975.997	138,5
– drugi transferji posameznikom	13.020.123	10.428.571	80,1
II. TRANSFERJI NEPROFITNIM ORGANIZACIJAM IN USTANOVAM	29.174	39.278	134,6
III. DRUGI TEKOČI DOMAČI TRANSFERJI	2.881.030.867	3.264.962.806	113,3
– tekoči transferji v sklade socialnega zavarovanja	3.904.179	5.400.017	138,3
– tekoči transferji v javne zavode	2.419.847.125	2.722.029.972	112,5
– tekoči transferji v državni proračun	42.507	58.703	138,1
– tekoča plačila drugim izvajalcem javnih služb, ki niso posredni PU	457.237.056	537.474.114	117,5
IV. TEKOČI TRANSFERJI V TUJINO	39.531.051	35.933.211	90,9
C) INVESTICIJSKI ODHODKI	4.824.182	3.750.635	77,7
I. NAKUP IN GRADNJA OSNOVNIH SREDSTEV	4.824.182	3.750.635	77,7
PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ PRIHODKOV NAD ODHODKI	120.258.151	-109.168.250	-90,8

sistema dolgotrajne oskrbe v ZZZS na podlagi tripartitne pogodbe med ZZZS, MZ in MDDSZ (586.513 evrov), (4) pomoč države za nakup testov za samotestiranje na podlagi ZDUPŠOP (16.835 evrov) in vračilo prejetih dodatkov iz proračuna za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije za zaposlene (-45 evrov).

Odhodki ZZZS v letu 2022 so realizirani v znesku 4.050.139.526 evrov, od tega:

- tekoči odhodki 51.049.028 evrov (1,3 % vseh odhodkov),
- tekoči transferji 3.995.339.863 evrov (98,6 %) in
- investicijski odhodki 3.750.635 evrov (0,1 %).

ZZZS v letu 2022 izkazuje računovodsko pripoznan primanjkljaj prihodkov nad odhodki v višini 109.168.250 evrov.

5.2.2.1 Prihodki

Celotni prihodki ZZZS v letu 2022 znašajo 3.940.971.276 evrov in so nominalno za 8,3 % ali za 302.432.618 evrov večji v primerjavi z letom 2021 predvsem zaradi večjih prihodkov od prispevkov in transernih prihodkov iz proračuna. Načrtovane prihodke presegajo za 0,9 % ali za 35.090.771 evrov zaradi večjih prihodkov iz naslova prispevkov za OZZ (za 33.867.480 evrov), prihodkov na podlagi EU zakonodaje in sporazumov o socialnem zavarovanju z drugimi državami (za 3.120.530 evrov), prihodkov od regresnih zahtevkov (za 283.627 evrov), drugi prihodki pa so bili manjši (predvsem transferji iz proračuna).

Večji del prihodkov (90,6 %) so **prihodki od plačanih prispevkov za OZZ** (3.568.803.817 evrov). Prihodki od prispevkov so po ekonomski klasifikaciji razvrščeni v davčne in transferne prihodke. Oboji skupaj so v primerjavi s preteklim letom večji za 239.827.268 evrov ali za 7,2 %, kar je posledica rasti povprečne bruto plače, večjega števila delavno aktivnih in zato manjšega števila brezposelnih oseb. Stopnja rasti prihodkov od prispevkov je za 4,6 odstotne točke večja od rasti povprečne bruto plače v Republiki Sloveniji (2,6-odstotna rast povprečne bruto plače v RS v letu 2022). Prihodki od prispevkov so za 1 % ali za 33.867.480 evrov večji od načrtovanih.

Povprečna bruto plača v Republiki Sloveniji za mesec november 2022 (izplačilo v decembru 2022) je bila za 10,9 % višja od povprečne bruto plače za oktober 2022 (v letu 2021 je bila zabeležena 10,5-odstotna rast). Zvišanje povprečne mesečne plače za november glede na oktober je posledica izrednih izplačil plač (trinajstih plač in božičnic). Izredno izplačilo je s plačo za november 2022 prejelo 23,4 % zaposlenih ali 1,5 odstotne točke manj oseb kot v preteklem letu. Zvišanje povprečne mesečne plače za mesec november 2022 je opaznejše v zasebnem sektorju (za 13,9 %), v javnem pa za 5,4 %. Najvišjo povprečno mesečno plačo, izplačano v decembru 2022, so prejeli zaposleni v finančnih in zavarovalniških dejavnostih.

5.2.2.1.1 Davčni prihodki (prispevki za socialno varnost in drugi davki)

Od vseh prihodkov od prispevkov je 84,5 % oziroma 3.014.249.053 evrov realizirano od **neposredno plačanih prispevkov za OZZ** (Tabela 57). V primerjavi z letom 2021 so večji za 7,3 % oziroma za 205.086.805 evrov, v primerjavi z načrtovanimi pa večji za 1,1 % oziroma za 33.927.441 evrov. Med neposredno vplačane prispevke za socialno varnost štejemo: prispevke zaposlenih, delodajalcev, samozaposlenih ter ostale prispevke za OZZ (zamudne obresti, prispevki samoplačnikov ter prispevki delojemalca od raznih nadomestil). Višina teh prispevkov je odvisna od višine izplačanih plač oziroma zavarovalnih osnov, števila zaposlenih, višine prispevne stopnje, izterjave prispevkov in višine zamudnih obresti.

Zbirna prispevna stopnja za OZZ je v letu 2022 znašala 13,45 % in je nespremenjena že od 1. januarja 2002 dalje. Zbirno prispevno stopnjo sestavljajo prispevne stopnje, ki jo plačujejo: a) zavarovanci za zavarovanje za vse pravice za primer bolezni in poškodbe izven dela (6,36 %), b) delodajalci za zavarovance za zavarovanje vseh pravic za primer bolezni in poškodbe izven dela (6,56 %) in c) delodajalci za zavarovanje za vse pravice za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (0,53 %).

Prispevki zaposlenih, realizirani v višini 1.310.822.158 evrov, predstavljajo 36,7 % v strukturi vseh prihodkov od prispevkov za OZZ. V primerjavi z letom 2021 so večji za 7,2 % oziroma za 87.572.529 evrov in večji od načrtovanih za 1,1 %. Največ vplačanih prispevkov je od zaposlenih pri pravnih osebah (1.258.060.560 evrov oziroma 96 % vseh prispevkov zaposlenih), sledijo prispevki od zaposlenih pri fizičnih osebah (49.346.951 evrov oziroma 3,8 %), prispevki zaposlenih pri tujem delodajalcu (2.788.957 evrov oziroma 0,2 %) in prispevki od dohodkov iz drugih pravnih razmerij (625.690 evrov).

Prispevki delodajalcev so realizirani v višini 1.467.983.790 evrov in predstavljajo 41,1 % v strukturi prihodkov od prispevkov. V primerjavi z letom 2021 so večji za 7,1 % oziroma za 96.719.339 evrov in so za 1,3 % večji od načrtovanih. Največji je delež prispevkov za zaposlene pri pravnih osebah (1.277.404.526 evrov oziroma 87 % vseh prispevkov delodajalcev), sledijo prispevki delodajalcev za poškodbe pri delu in poklicne bolezni (115.751.334 evrov oziroma 7,9 %), prispevki za zaposlene pri fizičnih osebah (52.961.196 evrov oziroma 3,6 %) in prispevki od dohodkov iz začasnega dela dijakov in študentov (21.866.734 evrov oziroma 1,5 %).

Tabela 57. Prihodki od prispevkov za socialno varnost in prispevki iz drugih javnofinančnih institucij za leto 2022 v primerjavi z letom 2021 in finančnim načrtom za leto 2022.

v evrih

	Realizacija 2021	RFN 2022	Realizacija 2022	Indeks 22/RFN22	Indeks 2022/2021
PRIHODKI OD PRISPEVKOV (I+II)	3.328.976.550	3.534.936.337	3.568.803.817	101,0	107,2
I. PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	2.809.162.248	2.980.321.612	3.014.249.053	101,1	107,3
Prispevki za zdravstveno zavarovanje zaposlenih	1.223.249.629	1.296.188.557	1.310.822.158	101,1	107,2
– od zaposlenih pri pravnih osebah	1.174.778.907	1.244.145.813	1.258.060.560	101,1	107,1
– od zaposlenih pri fizičnih osebah	45.733.500	48.861.909	49.346.951	101,0	107,9
– od zaposlenih pri tujem delodajalcu	2.286.432	2.589.925	2.788.957	107,7	122,0
– iz drugih pravnih razmerij	450.789	590.909	625.690	105,9	138,8
Prispevki za zdravstveno zavarovanje delodajalcev	1.371.264.452	1.449.363.760	1.467.983.790	101,3	107,1
– za zaposlene pri pravnih osebah	1.197.258.945	1.262.753.568	1.277.404.526	101,2	106,7
– za poškodbe pri delu in poklicne bolezni	107.826.027	114.442.560	115.751.334	101,1	107,4
– za zaposlene pri fizičnih osebah	48.495.424	52.351.695	52.961.196	101,2	109,2
– za začasna in občasna dela študentov in dijakov	17.684.055	19.815.936	21.866.734	110,3	123,7
Prispevki za zdravstveno zavarovanje samozaposlenih	143.406.226	157.731.787	158.240.794	100,3	110,3
– za kmete, od katastrskega dohodka	48.833	119.908	78.115	65,1	160,0
– za kmete, od osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	7.355.343	7.967.584	7.914.770	99,3	107,6
– za poškodbe pri delu in poklicne bolezni kmetov	440.719	651.315	656.601	100,8	149,0
– za osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost od zavarovalne osnove	66.751.846	73.377.817	73.646.446	100,4	110,3
– za osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost iz zavarovalne osnove	68.809.485	75.615.164	75.944.864	100,4	110,4
Ostali prispevki za socialno varnost	72.279.226	77.037.508	78.242.223	101,6	108,2
– zamudne obresti iz naslova prispevkov za zdravstveno zavarovanje	2.094.676	2.728.602	2.586.694	94,8	123,5
– prispevek delojemalcev za zdravstveno zavarovanje od starševskih nadomestil	26.026.882	28.080.350	28.103.953	100,1	108,0
– prispevek delojemalcev za zdravstveno zavarovanje od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZZS neposredno izplačuje upravičencem	1.778.348	2.451.477	2.478.922	101,1	139,4
– prispevek delojemalcev za zdravstveno zavarovanje od nadomestil za čas brezposelnosti	9.928.301	7.646.547	8.117.760	106,2	81,8
– za zdravstveno zavarovanje za poškodbe pri delu in poklicne bolezni iz drugih pravnih razmerij	3.600.707	4.120.350	4.496.919	109,1	124,9
– za zdravstveno zavarovanje za osebe, ki plačujejo prispevek v pavšalu	16.070.158	18.750.437	18.826.229	100,4	117,2
– za zdravstveno zavarovanje za osebe, ki niso zavarovane po drugih naslovih	12.356.272	12.810.005	13.185.430	102,9	106,7
– za zdravstveno zavarovanje od drugih oseb	423.882	449.739	446.317	99,2	105,3
Nerazporejeni prispevki	-1.037.285	0	-1.039.912	100,3	100,3
II. TRANSFERNI PRIHODKI (PRISPEVKI) IZ DRUGIH JAVNOFINANČNIH INSTITUCIJ	519.814.301	554.614.725	554.554.764	100,0	106,7
Prejeta sredstva iz državnega proračuna	54.047.044	52.910.402	53.497.015	101,1	99,0
– iz naslova prispevka za zdravstveno zavarovanje določenih oseb	20.199.473	19.499.580	19.474.434	99,9	96,4
– iz naslova prispevka delodajalcev za zdravstveno zavarovanje od starševskih nadomestil	20.475.981	21.890.788	21.972.947	100,4	107,3
– iz naslova prispevka delodajalcev za zdravstveno zavarovanje od nadomestila za čas brezposelnosti	9.927.410	7.645.908	8.114.814	106,1	81,7
– iz naslova prispevka delodajalca za zdravstveno zavarovanje vojaških obveznikov	29.053	30.680	47.630	155,2	163,9
– iz naslova prispevka delodajalca za poškodbe pri delu in poklicne bolezni za vojaške obveznike	876	925	1.435	155,1	163,8
– iz naslova prispevka delodajalca za zdravstveno zavarovanje zapornikov	3.414.251	3.842.520	3.885.755	101,1	113,8
Prejeta sredstva iz občinskih proračunov	2.008.852	7.792	7.730	99,2	0,4
Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja	463.758.405	501.696.531	501.050.020	99,9	108,0
– iz ZPIZ iz naslova prispevka za zdravstveno zavarovanje upokojujencev	451.977.399	481.391.092	480.668.641	99,8	106,3
– iz naslova prispevka delodajalca za zdravstveno zavarovanje od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZZS neposredno izplačuje upravičencem	1.593.701	2.248.854	2.225.815	99,0	139,7
– iz naslova prispevka delodajalca za zdravstveno zavarovanje od nadomestil iz invalid. zavar., ki jih ZPIZ neposredno izplačuje upravičencem	10.187.305	18.056.585	18.155.564	100,5	178,2

Prispevki samozaposlenih so realizirani v višini 158.240.794 evrov in znašajo 4,4 % v strukturi vseh prihodkov od prispevkov. V primerjavi z letom 2021 so večji za 10,3 % oziroma za 14.834.568 evrov in so večji od načrtovanih za 0,3 %. Največji delež prispevkov samozaposlenih imajo prispevki oseb, ki samostojno opravljajo dejavnost (149.591.309 evrov ali 94,5 % vseh prispevkov samozaposlenih).²⁰ V primerjavi z letom 2021 so večji za 10,3 % oziroma za 14.029.978 evrov. Med prispevke samozaposlenih so vključeni tudi prispevki kmetov. Ti so v letu 2022 pla-

²⁰ Med temi prispevki niso evidentirani prispevki za poškodbe pri delu in poklicne bolezni, ki jih plačajo osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost. Ti prispevki so evidentirani na kontu prispevkov za poškodbe pri delu in poklicne bolezni v skupini prispevki delodajalcev.

čali 8.649.485 evrov prispevkov, kar znaša 5,5 % vseh prispevkov samozaposlenih. V primerjavi z letom 2021 so večji za 10,3 %.

Ostale prispevke za socialno varnost sestavljajo zamudne obresti iz naslova prispevkov, prispevki delojemalcev od nadomestil za starševski dopust, zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZZS neposredno izplačuje upravičencem, za čas brezposelnosti, prispevki za poškodbe pri delu in poklicne bolezni iz drugih pravnih razmerij in prispevki oseb, ki plačujejo prispevek v pavšalu ali niso zavarovani iz drugih naslovov, ter prispevki od drugih oseb. Ostali prispevki za socialno varnost, realizirani v višini 78.242.223 evrov, znašajo 2,2 % vseh prihodkov od prispevkov. V primerjavi z letom 2021 so večji za 8,2 %. Največja rast 39,4 % je zabeležena pri prispevkih delojemalcev za zdravstveno zavarovanje od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZZS neposredno izplačuje upravičencem. Največji delež v ostalih prispevkih za socialno varnost imajo prispevki od nadomestil za starševski dopust (28.103.953 evrov oziroma 35,9 %), sledijo prispevki zavarovanih oseb, ki plačujejo prispevek v pavšalu (18.826.229 evrov oziroma 24,1 %), prispevki oseb, ki niso zavarovani iz drugih naslovov – samoplačniki (13.185.430 evrov oziroma 16,9 %), prispevki od nadomestil za čas brezposelnosti (8.117.760 evrov oziroma 10,4 %), prispevki za poškodbe pri delu in poklicne bolezni iz drugih pravnih razmerij (4.496.919 evrov oziroma 5,7 %) ter ostali prispevki (5.511.933 evrov oziroma 7 %).

ZZZS na podlagi podatkov FURS izkazuje tudi negativen znesek nerazporejenih prispevkov, evidentiranih na kontu drugi davki – nerazporejeni prispevki v znesku 1.039.912 evrov. Negativen znesek nerazporejenih prispevkov je bil zabeležen tudi v letu 2021. Nerazporejeni prispevki nastanejo, ker FURS ob prejemu plačila posameznih terjatev še nima evidentiranih. Plačilo, ki je bilo ob prejemu evidentirano na kontu nerazporejenih prispevkov, se v nadaljnjih postopkih ali razporedi na terjatev ali se v primeru pomote pri plačilu vrne plačniku. Če se plačilo razporedi na terjatev, ZZZS prejme informacijo o popravku razčlenitve, na osnovi katere se evidentira popravek razporejenih prihodkov, in sicer kot zmanjšanje konta nerazporejenih prispevkov in povečanje ustreznega konta razporejenih prihodkov od prispevkov za zdravstveno zavarovanje. Poleg nerazporejenih plačil so na kontu nerazporejenih prispevkov evidentirana še neidentificirana plačila. To so plačila, ki jih davčni zavezanci plačajo na podračune javnofinančnih prihodkov države, občin, ZPIZ ali ZZZS, na plačilnem nalogu pa ne navedejo pravih podatkov, iz katerih bi lahko določili plačnika oziroma vrsto dajatve. Saldo na postavki drugih davčnih prihodkov – nerazporejeni prispevki je negativen, ker je v tekočem letu znesek popravkov razčlenitev prejetih plačil v preteklih letih večji od zneska nerazporejenih plačil v tekočem letu.

5.2.2.1.2 Transferni prihodki – prispevki iz drugih javnofinančnih institucij

Transferni prihodki – prispevki iz drugih javnofinančnih institucij imajo delež 15,5 % vseh prihodkov od prispevkov in znašajo 554.554.764 evrov. V primerjavi z letom 2021 so večji za 6,7 % oziroma za 34.740.463 evrov. V to skupino so uvrščeni prispevki od pokojnin, ki jih za upokojence plačuje Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, prispevki od nadomestila za brezposelne, ki jih plačuje Zavod RS za zaposlovanje, prispevki za druge zavarovane osebe, za katere zavezanci za plačilo so občine ali državni proračun – prispevki od starševskih nadomestil in prispevki za zapornike ter vojaške obveznike.

Prejeta sredstva iz državnega proračuna znašajo 53.497.015 evrov oziroma 1,5 % vseh prihodkov od prispevkov. Največji delež sredstev imajo sredstva iz naslova prispevkov od starševskih nadomestil (21.972.947 evrov oziroma 41,1 %), sledijo prispevki za zavarovanje določenih oseb (19.474.434 evrov oziroma 36,4 %), prispevki od nadomestil za čas brezposelnosti (8.114.814 evrov oziroma 15,2 %), prispevki za zavarovanje zapornikov (3.885.755 evrov oziroma 7,3 %) ter prispevki za zavarovanje vojaških obveznikov (49.065 evrov). V primerjavi z letom 2021 so sredstva iz državnega proračuna manjša za 1 %.

Prejeta sredstva iz občinskih proračunov znašajo 7.730 evrov. V primerjavi z letom 2021 so manjša za 2.001.122 evrov. Od januarja 2021 je na podlagi Zakona o finančni razbremenitvi občin Republika Slovenija zavezanec za plačilo prispevkov za zdravstveno zavarovanje za državljane RS, ki jim je priznana pravica do denarne socialne pomoči. Sredstva so zato od uveljavitve zakona evidentirana na postavki prejetih sredstev iz državnega proračuna iz naslova prispev-

Tabela 58. Povprečni mesečni zneski plačanih prispevkov za OZZ na zavarovanca po osnovnih kategorijah zavarovancev v Sloveniji v letu 2022.

Kategorija zavarovanca	Število zavarovancev	Prispevna stopnja	Mesečni prispevki na zavarovanca v evrih	Plačani prispevki v tisoč evrih
Aktivni *	846.196	13,45 %	276	2.805.008
– od tega delodajalci	846.196	7,09 %	144	1.464.228
– od tega delojemalci	846.196	6,36 %	132	1.340.779
Samostojni podjetniki	79.287	13,45 %	164	155.728
Kmetje	10.392	18,78 % ali 6,36 %	69	8.649
ZPIZ za upokojece	542.532	5,96 %	74	480.669
Brezposelni **	12.052	11,92 %	112	16.233
Zavarovanci po 20. točki	38.040	5,96 %	29	13.185
Zavarovanci po 21. točki	39.146	2,00 %	41	19.482
Ostalo ***	27.086	različno	215	69.850
Skupaj	1.594.731			3.568.804

* Podatek vključuje tudi prihodke od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti in od nadomestil za starševski dopust.

** Podatek se nanaša le na tiste brezposelne osebe, ki jih je ZRSZ prijavil v zavarovanje kot prejemnike denarnih nadomestil iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti.

*** Vključeni so prispevki za pripornike, zamudne obresti, pozneje plačani ukinjeni prispevki, prispevki, ki jih plačuje Republika Slovenija, prispevki za zavarovance iz 17. in 18. člena ZZVZZ, prispevki od nadomestil iz invalidskega zavarovanja ter nerazporejeni prispevki.

kov za zavarovanje določenih oseb (v letu 2021 so na postavki prejeta sredstva iz občinskih proračunov evidentirani plačani prispevki občin, ki se nanašajo na mesec december 2020).

Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja znašajo 501.050.020 evrov oziroma 14 % vseh prihodkov od prispevkov. V primerjavi z letom 2021 so večja za 37.291.614 evrov oziroma za 8 %. Največji delež sredstev iz skladov socialnega zavarovanja imajo sredstva od prispevkov za zdravstveno zavarovanje upokojecev (480.668.641 evrov oziroma 95,9 %), sledijo prispevki od nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki jih izplačuje ZPIZ (18.155.564 evrov oziroma 3,6 %) ter prispevki za zdravstveno zavarovanje od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih izplačuje ZZZS (2.225.815 evrov oziroma 0,5 %).

Interventna zakonodaja je zaradi epidemije iz leta 2020 omogočila zavezancem pod določenimi pogoji tudi odlog in obročno plačilo prispevkov (28. in 38. člen Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije covid-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP) in 67. člen Zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije covid-19 (ZIUOPDVE). Po podatkih finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu FURS) je bilo v letu 2020 in 2021 odobrenih odloženih prispevkov za zdravstveno zavarovanje v višini 12,5 milijona evrov in odobrenih obročnih plačil prispevkov v višini 10 milijonov evrov. Davčni organ je dovolil odlog plačila prispevkov za čas do dveh let oziroma dovolil plačilo pripevkov v največ 24 mesečnih obrokih v obdobju 24 mesecev. Ukrepi z možnostjo odloga oziroma obročnega plačila so veljali do 30. 6. 2021, tako da je davčni organ lahko odobrnil plačila iz naslova odloga ali obročnega plačila do največ 31. 7. 2023. Po podatkih FURS-a po stanju 31. 12. 2022 je od 12.646.432 evrov odloženih in obročno odobrenih plačil prispevkov še 1.478.267 evrov neplačanih prispevkov.

V Tabeli 57 so razvidna neposredna plačila prispevkov za socialno varnost ter transferni prispevki iz drugih javnofinančnih institucij v letu 2022 v primerjavi z načrtovanimi in realiziranimi v letu 2021.

V Tabeli 58 so prikazani povprečni mesečni zneski plačanih prispevkov za OZZ na zavarovanca po glavnih kategorijah zavarovancev.

5.2.2.1.3 Drugi nedavčni in kapitalski prihodki

Drugi prihodki ZZZS so v letu 2022 realizirani v višini 372.167.459 evrov in so za 20,2 % oziroma za 62.605.351 evrov večji kot v letu 2021, predvsem zaradi večjih transfernih prihodkov iz Proračuna RS za kritje stroškov, povezanih z boleznijo covid-19 in dviga plač v zdravstvu (za 53.811.613 evrov), večjih prihodkov na temelju dogovorov o ceni in povračilu stroškov za zdravila, ki jih ZZZS sklepa s farmacevtskimi družbami (za 3.279.218 evrov), in večjih prihod-

kov na podlagi EU zakonodaje in sporazumov o socialnem zavarovanju z drugimi državami (za 3.042.273 evrov). V primerjavi z načrtovanimi prihodki so večji za 0,3 %.

Med drugimi prihodki ZZZS (nedavčni prihodki, kapitalski prihodki, del transference prihodkov), ki znašajo 9,4 % vseh prihodkov, so izkazane naslednje skupine prihodkov:

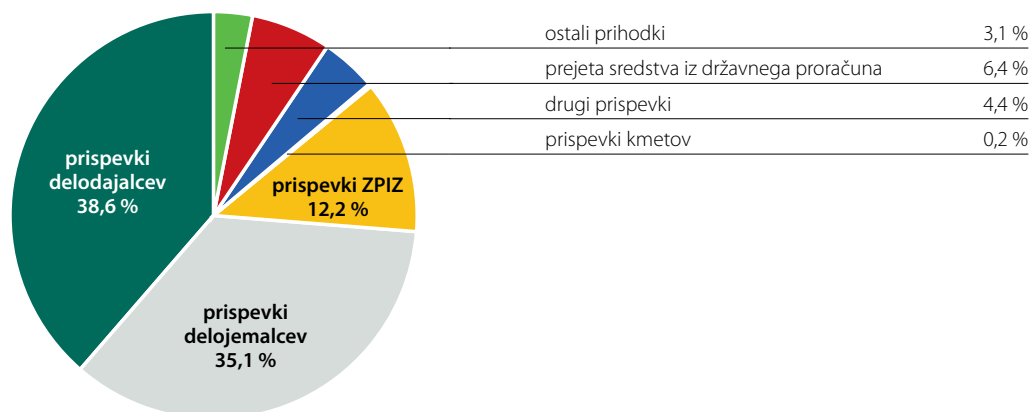
- *Prejeta sredstva državnega Proračuna RS* v znesku 232.975.948 evrov. Od načrtovanih proračunskih sredstev na podlagi novejših zakonodaje v znesku 234.616.835 evrov je ZZZS na podlagi izdanih zahtevkov v letu 2022 prejel transfer iz državnega proračuna v skupni višini 232.975.948 evrov, in sicer: (1) za stroške izvajalcev zdravstvene dejavnosti, povezae z obvladovanjem nalezljive bolezni covid-19 v višini 109.889.780 evrov, (2) za financiranje dviga plač posameznim poklicnim skupinam v dejavnosti zdravstva v višini 84.380.547 evrov, ki je kalkulativen element cene zdravstvenih storitev, (3) za preseganje programa nad planiranim obsegom iz OZZ za izvajalce, ki izpolnjujejo pogoje iz 15. člena ZNUZSZS, in 14. člena ZNUNBZ v višini 20.981.133 evrov, (4) za financiranje nadomestil plač za čas zadržanosti od dela zaradi okužbe z virusom SARS-CoV-2 (izolacija) v višini 17.121.185 evrov, (5) za vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe v ZZZS na podlagi tripartitne pogodbe med ZZZS, MZ in MDDSZ v višini 586.513 evrov,²¹ (6) pomoč države za nakup testov za samotestiranje na podlagi ZDUPŠOP (16.835 evrov) in vračilo prejetih dodatkov iz Proračuna za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije za zaposlene v znesku 45 evrov).
- *Prejeta sredstva na temelju dogovorov o ceni in povračilu stroškov za zdravila*, ki jih ZZZS sklepa s farmacevtskimi družbami, v znesku 62.732.127 evrov.
- *Prihodki na podlagi zakonodaje EU in sporazumov o socialnem zavarovanju z drugimi državami* v znesku 28.653.476 evrov (prihodki po državah: Avstrija 11.377.993 evrov, Nemčija 7.709.999 evrov, Italija 2.851.191 evrov, Hrvaška 2.530.876 evrov, Srbija 614.137 evrov, Velika Britanija 609.080 evrov, Švica 507.161 evrov, Makedonija 374.938 evrov, Bosna in Hercegovina 370.971 evrov, Švedska 316.772 evrov in ostale države skupaj 1.390.358 evrov).

Tabela 59. Prihodki ZZZS v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 in finančnim načrtom za leto 2022.

v evrih

	Realizacija		Rebalans finančnega načrta		Realizacija		Indeks		Indeks	
	2021	str.	2022	str.	2022	str.	22/21	22/RFN22		
	1		2		3		4=3/1	5=3/2		
1. Prispevki delodajalcev in delojemalcev	2.711.940.567	74,5	2.874.138.451	73,6	2.905.904.834	73,7	107,2		101,1	
2. Prispevki ZPIZ	451.977.399	12,4	481.391.092	12,3	480.668.641	12,2	106,3		99,8	
3. Prispevki kmetov	7.844.895	0,2	8.738.807	0,2	8.649.485	0,2	110,3		99,0	
4. Drugi prispevki	158.250.973	4,3	170.667.987	4,4	174.620.770	4,4	110,3		102,3	
5. Nerazporejeni prispevki	-1.037.285	0,0	0	0,0	-1.039.912	0,0	100,3			
SKUPAJ PRISPEVKI (1–5)	3.328.976.550	91,5	3.534.936.337	90,5	3.568.803.817	90,6	107,2		101,0	
6. Prihodki po mednarodnih sporazumih	25.611.203	0,7	25.532.946	0,7	28.653.476	0,7	111,9		112,2	
7. Prihodki od naložb	386.939	0,0	306.576	0,0	331.832	0,0	85,8		108,2	
8. Prihodki od regresnih zahtevkov	22.455.205	0,6	23.571.719	0,6	23.855.346	0,6	106,2		101,2	
9. Prejeta sred. za socialno ogrožene in za pripornike in zapornike	18.370.940	0,5	18.273.197	0,5	17.964.549	0,5	97,8		98,3	
10. Prejeta sredstva iz državnega proračuna	179.164.335	4,9	234.616.835	6,0	232.975.948	5,9	130,0		99,3	
11. Ostali prihodki	63.573.486	1,7	68.642.895	1,8	68.386.308	1,7	107,6		99,6	
SKUPAJ PRIHODKI (1–11)	3.638.538.658	100,0	3.905.880.505	100,0	3.940.971.276	100,0	108,3		100,9	

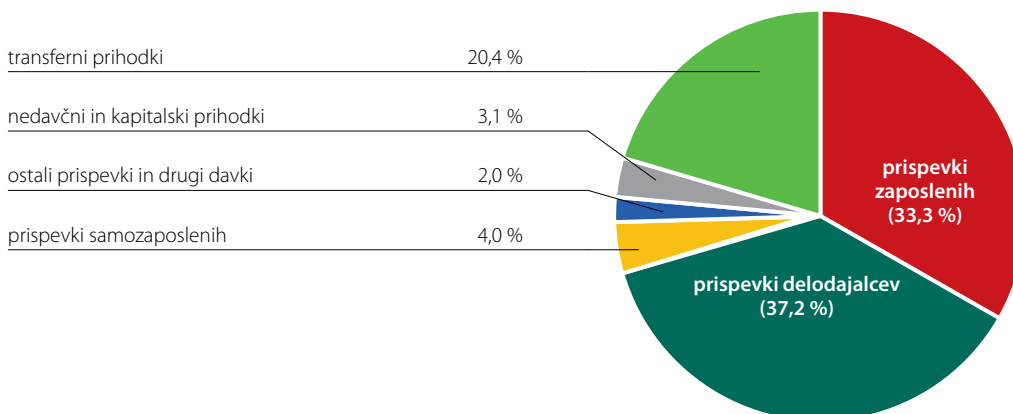
²¹ Na osnovi tripartitne pogodbe so zagotovljena sredstva iz državnega proračuna za zagotavljanje izvajanja nalog Zavoda in zagonska sredstva za vzpostavitev pogojev za izvajanje nalog na področju dolgotrajne oskrbe na podlagi Zakona o dolgotrajni oskrbi (v nadaljnjem besedilu ZDOsk). Prejeta sredstva iz državnega proračuna so povračila stroškov, nastalih za vzpostavitev pogojev za uvedbo dolgotrajne oskrbe kot nove oblike socialnega zavarovanja.

Slika 22. Prihodki po kategorijah zavezancev za plačilo OZZ in drugi prihodki v letu 2022.

- Prihodki iz naslova regresnih zahtevkov v znesku 23.855.346 evrov. Na osnovi Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu je ZZS evidentiral za 21.648.219 evrov prihodkov od plačane vnaprejšnje pavšalne odškodnine, od ostalih regresnih zahtevkov pa 2.207.127 evrov.
- Prejeta sredstva od državnega proračuna za povrnitev plačil zdravstvenih storitev do polne vrednosti za upravičence do doplačil iz socialnih razlogov ter za pripornike in zapornike v znesku 17.964.549 evrov. Sredstva vključujejo povračila ZZS za plačila zdravstvenih storitev do polne vrednosti za te kategorije zavarovancev za obdobje od novembra 2021 do oktobra 2022.²²
- Prihodki od prodaje blaga in storitev znašajo 2.539.439 evrov. V strukturi teh prihodkov predstavljajo največji delež prihodki iz naslova opravljanja storitev za zavarovalnice, ki izvajajo dopolnilno zdravstveno zavarovanje – predvsem za uporabnino sistema online (63,3 %), storitve vodenja matične evidence za Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (26,5 %) ter drugi prihodki – prihodki od prodaje nadomestnih kartic zdravstvenega zavarovanja (4,2 %), prodaja počitniških zmogljivosti (3 %), prihodki od posredovanja podatkov (1,1 %) ter ostali prihodki (1,9 %).
- Prihodki od prodaje osnovnih sredstev in zemljišč znašajo 1.396.413 evrov, od tega iz naslova prodaje zgradb in prostorov 1.381.940 evrov, od prodaje prevoznih sredstev 6.129 evrov, od prodaje opreme 7.614 evrov in od prodaje zemljišč 730 evrov.
- Prihodki od premoženja (od najemnin poslovnih prostorov in stanovanj) znašajo 272.603 evre.
- Prihodki od taks in pristojbin znašajo 171.675 evrov.
- Prihodki iz naslova denarnih kazni znašajo 472.105 evrov (zaračunane pogodbene kazni izvajalcem zdravstvenih storitev).
- Prihodki od obresti znašajo 59.230 evrov.

²² Glej obrazložitev odhodkov za zdravstvene storitve, poglavje 5.2.2.2.1

Slika 23. Struktura prihodkov ZZS v letu 2022 po vrstah prihodkov (ekonomska klasifikacija).

- *Ostali prihodki* znašajo 1.074.548 evrov, ki se nanašajo na vračila preveč nakazanih sredstev za program zdravstvenih storitev, vračila preveč plačanih akontacij za zdravljenje v tujini, povračila stroškov in od prejetih refundacij izplačanih nadomestil v preteklem letu iz naslova sodnih odločb in odločb ZPIZ.

Prihodki po kategorijah zavezancev za plačilo prispevkov OZZ in drugi prihodki v letu 2022 v primerjavi z načrtovanimi in realiziranimi v letu 2021 so prikazani v tabeli 59, struktura teh prihodkov pa na Sliki 22. Največji delež (73,7 %) imajo vplačila prispevkov za OZZ od zaposlenih (prispevki delodajalcev in delojemalcev), temu sledijo prispevki od pokojnin (12,2 %), transferni prihodki iz državnega proračuna (6,4 %), drugi prispevki – prispevki samoplačnikov, prispevki delojemalca od raznih nadomestil, zamudne obresti (4,4 %), ostali prihodki (3,1 %), manjši pa je delež prispevkov od kmetov (0,2 %).

Na Sliki 23 je prikazana struktura prihodkov po vrstah glede na ekonomsko klasifikacijo.

5.2.2.2 Odhodki

Zaradi boljše razumljivosti porabo sredstev ZZZS oziroma odhodke izkazujemo in pojasnjujemo po interni klasifikaciji odhodkov (Tabela 60), v kateri so odhodki izkazani po namenih porabe v skladu z zakonsko ureditvijo zdravstvene dejavnosti in drugih pravic iz OZZ. V Tabeli 56 so

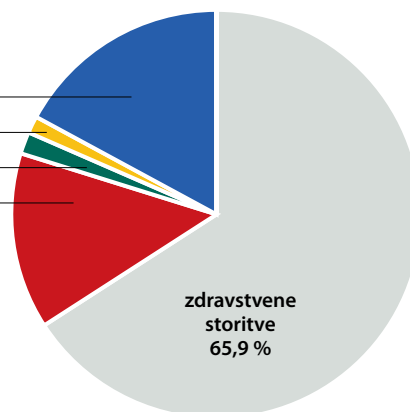
Tabela 60. Odhodki ZZZS v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 in finančnim načrtom za leto 2022 po namenih porabe.

v evrih

	Realizacija		Rebalans finančnega načrta		Realizacija		Indeks 22/21	Indeks 22 / RFN22
	2021	str.	2022	str.	2022	str.		
	1	2	3	4=3/1	5=3/2			
1. Osnovno zdravstveno varstvo	559.955.123	15,9	659.908.744	16,1	662.877.424	16,4	118,4	100,4
2. Amb. spec. in bolnišnično zdravljenje	1.612.175.177	45,8	1.784.515.376	43,5	1.791.991.288	44,2	111,2	100,4
3. Dejavnost socialnih zavodov	169.227.289	4,8	191.745.967	4,7	194.023.801	4,8	114,7	101,2
4. Dejavnost obvezne socialne varnosti	7.762.562	0,2	27.373.712	0,7	18.875.840	0,5	243,2	69,0
SKUPAJ ZDRAVSTVENE STORITVE (1–4)	2.349.120.151	66,8	2.663.543.799	65,0	2.667.768.354	65,9	113,6	100,2
5. Zdravila, medicinski pripomočki in cepiva	510.380.071	14,5	583.012.563	14,2	565.503.681	14,0	110,8	97,0
– za zdravila	412.903.096	11,7	469.622.476	11,5	459.618.349	11,3	111,3	97,9
– za medicinske pripomočke	89.177.486	2,5	101.949.062	2,5	99.143.119	2,4	111,2	97,2
– za cepiva	8.299.490	0,2	11.441.025	0,3	6.742.212	0,2	81,2	58,9
6. Zdravljenje v tujini – napotitve	5.564.438	0,2	7.650.000	0,2	5.316.072	0,1	95,5	69,5
7. Mednarodno zavarovanje:	62.631.276	1,8	68.323.000	1,7	64.940.709	1,6	103,7	95,0
– slovenski zavarovanci:	34.008.313	1,0	38.269.000	0,9	30.646.539	0,8	90,1	80,1
– dejanska povračila	20.151.661	0,6	22.676.794	0,6	16.576.183	0,4	82,3	73,1
– pavšalna povračila	13.856.652	0,4	15.592.206	0,4	14.070.356	0,3	101,5	90,2
– tuji zavarovanci	28.622.963	0,8	30.054.000	0,7	34.294.170	0,8	119,8	114,1
SKUPAJ OSTALA ZDRAV. DEJAVNOST (5–7)	578.575.785	16,4	658.985.563	16,1	635.760.462	15,7	109,9	96,5
8. Denarne dajatve:	499.672.378	14,2	721.413.133	17,6	691.811.048	17,1	138,5	95,9
– za nadomestila odsotnosti	497.703.784	14,1	718.979.500	17,5	689.434.717	17,0	138,5	95,9
– za potne stroške, dnevnice, prevoze	1.539.605	0,0	1.966.465	0,0	2.144.611	0,1	139,3	109,1
– povračila zavarovalnicam – soc. ogroženi	428.989	0,0	467.169	0,0	231.720	0,0	54,0	49,6
9. Odhodki za delo ZZZS:	50.798.047	1,4	56.017.505	1,4	54.634.579	1,3	107,6	97,5
– plače in drugi izdatki zaposlenih	25.058.819	0,7	26.749.136	0,7	26.533.958	0,7	105,9	99,2
– prispevki delodajalca	3.964.863	0,1	4.157.499	0,1	4.153.642	0,1	104,8	99,9
– izdatki za blago in storitve	16.950.182	0,5	20.764.472	0,5	20.196.344	0,5	119,2	97,3
– investicijski odhodki	4.824.182	0,1	4.346.398	0,1	3.750.635	0,1	77,7	86,3
10. Obresti	28.096	0,0	40.000	0,0	165.084	0,0	587,6	412,7
11. Rezerve	40.086.050	1,1	0	0,0	0	0,0	0,0	0
SKUPAJ ODHODKI (1–11)	3.518.280.507	100,0	4.100.000.000	100,0	4.050.139.526	100,0	115,1	98,8

denarne dajatve	17,1 %
odhodki za delo ZZS	1,3 %
zdravljenje v tujini in mednarodno zavarovanje	1,7 %
zdravila, medicinski pripomočki in cepiva	14,0 %

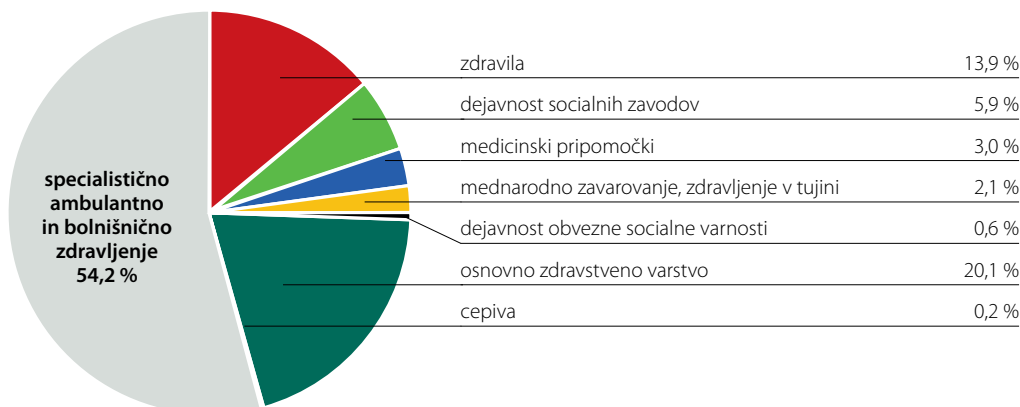
Slika 24. Struktura odhodkov ZZS v letu 2022.

odhodki izkazani po kontnem načrtu, ki velja za druge uporabnike enotnega kontnega načrta, med katere sodi tudi ZZS – po ekonomski klasifikaciji, ki izhaja iz klasifikacije javnofinančnih tokov kot metodološka podlaga za izkazovanje transparentnih in mednarodno primerljivih bilanc javnega financiranja.

Celotni odhodki ZZS v letu 2022 znašajo 4.050.139.526 evrov in so za 531.859.019 evrov ali za 15,1 % večji kot leta 2021. Največjo sorazmerno rast odhodkov izkazujejo obresti od zadolževanja (487,6 %) sledijo odhodki dejavnosti obvezne socialne varnosti (143,2 %), povračila potnih stroškov, dnevnice in prevozov (39,3 %), odhodki za nadomestila plače zaradi začasne zadržanosti od dela (38,5 %), odhodki osnovnega zdravstvenega varstva (18,4 %), odhodki dejavnosti socialnih zavodov (14,7 %), odhodki za zdravila (11,3 %), odhodki za medicinske pripomočke (11,2 %) in odhodki specialističnega ambulantnega in bolnišničnega zdravljenja (11,2 %).

Odhodke ZZS po namenih porabe razvrščamo na:

- *odhodke zdravstvene dejavnosti*, kamor sodijo odhodki za zdravstvene storitve, zdravila, medicinske pripomočke, cepiva, odhodki za zdravljenje v tujini in odhodki iz naslova mednarodnih sporazumov o socialni varnosti, ki so po ekonomski klasifikaciji prikazani v okviru postavk tekoči transferji v javne zavode, tekoča plačila drugim izvajalcem služb, ki niso proračunski uporabniki, transferji neprofitnim organizacijam in ustanovam, drugi transferji posameznikom in tekoči transferji v tujino;
- *denarne dajatve* (nadomestila, potni stroški, dnevnice, stroški prevozov, povračila zavarovalnicam, ki izvajajo dopolnilna zdravstvena zavarovanja v zvezi z upravičenci do doplačil iz socialnih razlogov), ki so po ekonomski klasifikaciji prikazana v okviru postavke transferji posameznikom in gospodinjstvom;
- *odhodke za službo ZZS*, ki so povezani z zagotovitvijo izvajanja dejavnosti ZZS, in so prikazani v okviru postavk tekoči odhodki in investicijski odhodki;

Slika 25. Struktura odhodkov ZZS za zdravstvene dejavnosti v letu 2022.

- *obresti od zadolževanja*, ki so po ekonomski klasifikaciji v Tabeli 56 vključene v postavki plačila domačih obresti;
- *rezerve*, ki se v skladu z 41. in 65. členom Pravilnika o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava oblikujejo tako, da se v letu, ko so za njihovo oblikovanje dani pogoji – v skladu s 60. členom Statuta ZZZS – pripoznajo in izkažejo kot tekoči odhodek tega leta.

Glavne skupine odhodkov za leto 2022 po interni klasifikaciji (po namenih porabe) iz Tabele 60 so prikazane tudi v strukturnem grafu (Slika 24).

Realizirani odhodki v letu 2022 so v okviru načrtovanih vrednosti. Odhodki za zdravstvene dejavnosti predstavljajo 81,6 % vseh odhodkov ZZZS. Porabljena sredstva za ta namen znašajo 3.303.528.816 evrov in so za 12,8 % večja kot v letu 2021. Struktura odhodkov za zdravstvene dejavnosti je prikazana na Sliki 25.

5.2.2.2.1 Odhodki za zdravstvene storitve

Odhodki za zdravstvene storitve vključujejo sredstva za zdravstvene storitve in programe za: osnovno zdravstveno varstvo, specialistično ambulantno in bolnišnično zdravljenje, dejavnost socialnih zavodov ter dejavnost obvezne socialne varnosti in transferje neprofitnim organizacijam. V letu 2022 so znašali 2.667.768.354 evrov, kar pomeni 65,9 % vseh odhodkov ZZZS. Odhodki za zdravstvene storitve, preračunani na prebivalca Republike Slovenije, so v letu 2022 znašali 1.264 evrov (1.114 evrov v letu 2021). V primerjavi z letom 2021 so ti odhodki večji za 13,6 % oziroma za 318.648.203 evre in so večji od načrtovanih odhodkov za 0,2 % oziroma za 4.224.555 evrov. Finančni načrt je vključeval zamik zapadlih obveznosti za odhodke zdravstvenih storitev iz leta 2022 v leto 2023 v višini 50.988.161 evrov, ki pa zaradi večjih prihodkov in manjših odhodkov ni bil realiziran. Če izločimo učinek zamika zapadlih obveznosti, bi bili odhodki za zdravstvene storitve manjši od načrtovanih za 46.763.606 evrov oziroma 1,7 %. Sorazmerno visoka rast teh odhodkov glede na leto 2021 je posledica predvsem večje rasti kalkulativnih elementov cene zdravstvenih storitev (dvig plač na osnovi dogovorov o plačah v zdravstvu konec leta 2021 in v letu 2022, dvig materialnih stroškov v skladu z napovedano povprečno rastjo cen življenjskih potrebščin, dodatna sredstva po Aneksu št. 1 k Splošnemu dogovoru za pogodbeno leto 2022), delno tudi zaradi več realiziranih zdravstvenih programov (v skladu s plačilom nekaterih realiziranih programov in izvajanjem ZNUZSZS in ZNUNBZ). Končni obračun za opravljene programe zdravstvenih storitev za leto 2022 bo opravljen do konca februarja 2023. Takrat bodo znane tudi obveznosti ZZZS za programe zdravstvenih storitev za leto 2022.

Stroški obračunanih storitev za covid-19 za leto 2022 so znašali 133.369.374 evrov (kot odhodek ZZZS so v glavnem izkazani v letu 2022, delno pa tudi v letu 2023 ob poravnavi končnega letnega obračuna za leto 2022). Za stroške izvajalcev zdravstvene dejavnosti, povezanih z obvladovanjem nalezljive bolezni covid-19, je ZZZS prejel transferna sredstva iz državnega proračuna v višini 109.889.781 evrov, preostala razlika v višini 23.479.593 evrov oziroma 17,6 % celotnih tovrstnih stroškov bremeni sredstva OZZ.

V odhodkih za zdravstvene storitve so vključeni tudi odhodki iz naslova zaračunanih vrednosti zdravstvenih storitev do polne vrednosti za upravičence do doplačil iz socialnih razlogov ter za pripornike in zapornike. V skladu s 24. členom ZZVZZ te izdatke Proračun Republike Slovenije povrne ZZZS. Ta povračila so izkazana med transfernimi prihodki ZZZS kot prejeta sredstva od državnega proračuna za povrnitev plačil zdravstvenih storitev do polne vrednosti. V letu 2022 je ZZZS za opravljene zdravstvene storitve do polne vrednosti za te zavarovane osebe prejel račune v višini 18.375.269 evrov; od tega 17.345.895 evrov za upravičence do doplačil iz socialnih razlogov in 1.029.374 evrov za pripornike in zapornike. Za opravljene storitve specialističnega ambulantnega in bolnišničnega zdravljenja je bilo zaračunanih 8.231.242 evrov (44,8 %), za zdravlila 4.988.197 evrov (27,1 %), za opravljene storitve v osnovnem zdravstvenem varstvu 4.826.365 evrov (26,3 %), v ostalih dejavnostih (dejavnost socialnih zavodov, medicinski pripomočki, zakonodaja EU) pa 329.465 evrov (1,8 %). Od skupaj zaračunane razlike do polne vrednosti storitev za te upravičence v letu 2022 je ZZZS plačal izvajalcem zdravstvenih storitev 15.542.924 evrov ali 84,6 %. Preostanek 2.832.345 evrov pa bo plačan ob zapadlosti v letu 2023. V letu 2022 je bil plačan tudi del obveznosti iz tega naslova v znesku 2.358.527 evrov, ki se na-

naša na opravljene in zaračunane storitve za leto 2021 z datumi zapadlosti v letu 2022. Tako so plačila za razliko do polne vrednosti zdravstvenih storitev v letu 2022 za te upravičence znašala skupaj 17.901.451 evrov (brez povračil zavarovalnicam),²³ v višini plačil kot v letu 2021. Iz Proračuna Republike Slovenije je bilo v letu 2022 ZZVS povrnjenih 17.964.549 evrov za račune, ki so se nanašali na opravljene storitve v obdobju november 2021 – oktober 2022 in za povračila zavarovalnicam iz tega naslova v skladu s 24. členom ZZVZZ ter Protokolom za izvajanje 22. točke prvega odstavka 15. člena in 24. člena ZZVZZ²⁴ in Navodilom o vračanju plačanih stroškov kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev.²⁵

Po **ekonomski klasifikaciji**, ki je prikazana v Tabeli 56, odhodki za zdravstvene storitve vključujejo naslednje postavke:

(1) *Tekoči transferji v javne zavode* so znašali 2.301.770.460 evrov in vključujejo 4 vrste transfernih odhodkov (po kalkulativnih elementih cene za določanje vrednosti programov in storitev): sredstva za plače predstavljajo 50,4 % ali 1.158.713.099 evrov, sredstva za prispevke delodajalca predstavljajo 7,4 % oziroma 170.601.847 evrov, sredstva za materialne stroške z amortizacijo predstavljajo 41,5 % oziroma 956.039.723 evrov in sredstva za premije za kolektivno obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavljajo 0,7 % oziroma 16.415.791 evrov.

(2) *Tekoča plačila drugim izvajalcem javnih služb*, ki niso proračunski uporabniki (zasebni izvajalci), so v letu 2022 znašala 363.977.746 evrov.

(3) *Povračila stroškov zdravljenja zavarovancem na osnovi plačanih računov* predstavljajo izdatki za zdravstvene storitve, ki so bili neposredno povrnjeni zavarovanim osebam. Ta so v letu 2022 znašala 1.980.870 evrov in so prikazana znotraj skupine drugih transferjev posameznikom.

(4) *Transferji nepridobitnim organizacijam in ustanovam* znašajo 39.278 evrov. Predstavljajo stroške šolanja psov, vodnikov slepih.

V celotni strukturi odhodkov za zdravstvene storitve je 86 % plačanih javnim zavodom, preostalih 14 % pa drugim izvajalcem javne službe – zasebnikom koncesionarjem, neposredno zavarovanim osebam kot povračila stroškov zdravljenja in nepridobitnim organizacijam.

V nadaljevanju odhodke za zdravstvene storitve po namenih porabe (po t. i. interni klasifikaciji), ki so prikazani v Tabeli 60:

(1) *Odhodki za osnovno zdravstveno varstvo* znašajo 662.877.424 evrov in so v primerjavi z letom 2021 so večji za 18,4 % oziroma za 0,4 % večji od načrtovanih.

(2) *Odhodki za specialistično ambulantno in bolnišnično zdravljenje* so znašali 1.791.991.288 evrov in so v primerjavi s preteklim letom večji za 11,2 % in za 0,4 % večji od načrtovanih.

(3) *Odhodki za dejavnost socialnih zavodov* so znašali 194.023.801 evro, v primerjavi z letom 2021 so večji za 14,7 % in za 1,2 % večji od načrtovanih.

(4) *Odhodki za dejavnost obvezne socialne varnosti in transferji nepridobitnim organizacijam* znašajo 18.875.840 evrov in predstavljajo sredstva za programe skupinske obnovitvene rehabilitacije, ki jih izvajajo za to usposobljene dobrodelne organizacije, društva in podobne ustanove, npr. Združenje multiple skleroze, Zveza paraplegikov, Društvo distrofikov, Rdeči križ, ipd., program pa jim je dodeljen po javnem razpisu (3.679.315 evrov), za sofinanciranje zdravstvenega letovanja otrok in šolarjev (1.696.389 evrov), sredstva za doječe matere, obravnava gluhe zavarovane osebe, spremljanje ter sobivanje enega od staršev ob hospitaliziranem otroku ter sredstva za testiranje HAG in PCR (13.460.858 evrov) ter za stroške šolanja psov, vodnikov slepih (39.278 evrov). Ti odhodki so večji od realizacije leta 2021 za 143,2 % oziroma 11.113.278 evrov predvsem zaradi sredstev za HAG in PCR testiranje, ki so breme ZZVS od 1. 7. 2022. V primerjavi z načrtovanimi so ti odhodki manjši za 31 % predvsem zaradi manjše realizacije sredstev za testiranje HAG in PCR.

²³ Glej še denarna povračila, Poglavlje 5.2.2.2.4.

²⁴ Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ZZVS ter zavarovalnice, ki izvajajo dopolnilno zdravstveno zavarovanje, so leta 2008 sklenili Protokol.

²⁵ Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ZZVS ter zavarovalnice, ki izvajajo dopolnilno zdravstveno zavarovanje, so leta 2008 sklenili Protokol.

5.2.2.2.2 Odhodki za zdravila, medicinske pripomočke in cepiva

Odhodki za zdravila, medicinske pripomočke in cepiva so v letu 2022 znašali 565.503.681 evrov in so manjši od načrtovanih za 3 %. V primerjavi z letom 2021 so večji za 10,8 % oziroma za 55.123.610 evrov. Odhodki te skupine v strukturi celotnih odhodkov ZZS pomenijo 14 %, zato je njihov obseg porabe (predvsem odhodki za zdravila) pomemben v celotnih odhodkih ZZS. Ti odhodki so po ekonomski klasifikaciji izkazani v okviru postavke tekoči transferji v javne zavode, tekoča plačila drugim izvajalcem javnih služb, v manjšem obsegu pa tudi v drugih transferjih posameznikom.

(1) Največji delež (81,3 %) teh odhodkov imajo **odhodki za zdravila** in znašajo 459.618.349 evrov. V primerjavi z letom 2021 so za 11,3 % oziroma za 46.715.254 evrov večji, glede na načrtovane pa manjši za 2,1 % oziroma za 10.004.127 evrov. Finančni načrt je vključeval zamik zapadlih obveznosti iz leta 2022 v leto 2023 v višini 2.325.762 evrov, ki pa konec leta ni bil opravljen. Ob izločitvi vpliva zamika plačil bi bili odhodki za zdravila manjši od načrtovanih za 2,6 % oziroma 12.329.889 evrov. Glavni razlog za rast odhodkov za zdravila glede na preteklo leto je širitev indikacij, uvedba novih dražjih zdravil in sprememba v strukturi predpisovanja. Na podlagi dogovorov z imetniki dovoljenj za zdravila oziroma njihovimi zastopniki je ZZS v letu 2022 prejel povračila sredstev v višini 62.732.127 evrov, kar je 5,5 % več kot v letu 2021.

Po ekonomski klasifikaciji so odhodki za zdravila evidentirani v postavkah: tekoči transferji v javne zavode (366.057.171 evrov oziroma 79,6 %), tekoča plačila drugim izvajalcem javnih služb (89.079.351 evrov ali 19,4 %) in drugi transferji posameznikom (4.481.827 evrov ali 1,0 %).

Povprečni odhodek za zdravila na prebivalca je v letu 2022 znašal 218 evrov, kar je 11,2 % več kot v predhodnem letu (196 evrov).

(2) Odhodki za medicinske pripomočke so v letu 2022 znašali 99.143.119 evrov in so za 2,8 % oziroma za 2.805.943 evrov manjši od načrtovanih, kar je povezano s počasnejšo dinamiko uporabe razširjenih pravic. V primerjavi z letom 2021 so večji za 11,2 % ali za 9.965.634 evrov zaradi povečanja števila zavarovanih oseb, ki so upravičene do medicinskih pripomočkov pri zdravljenju in medicinski rehabilitaciji posameznih vrst bolezni ter širitve pravic na podlagi spremembe Pravil OZZ.

Odhodki za medicinske pripomočke so po ekonomski klasifikaciji prikazani v okviru postavke tekoči transferji v javne zavode (18.990.003 evre oziroma 19,1 %), v postavki tekoča plačila drugim izvajalcem javnih služb (78.593.407 evrov ali 79,3 %) in v postavki drugi transferji posameznikom (1.559.709 evrov ali 1,6 %).

(3) Odhodki za cepiva znašajo 6.742.212 evrov in so za 18,8 % manjši kot leta 2021 zaradi sprejete interventne zakonodaje v letu 2022, ko je državni proračun začasno prevzel stroške za nakup cepiv za cepljenje proti sezonski gripi in zaradi dinamike prejetih računov od NIJZ. V primerjavi z načrtovanimi so manjši za 41,1 % oziroma za 4.698.813 evrov, zaradi manjšega zanimanja za neobvezna cepljenja, ki se krijejo iz sredstev OZZ (konjugirano cepivo proti pnevmokoknim okužbam, cepivo proti HPV, cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu za odrasle), manjšega povpraševanja po zdravilih za rizične skupine, obstoječih zalog cepiva (NIJZ dobavlja cepivo sukcesivno, glede na izražene potrebe, zato je realizacija odhodkov lahko nižja od načrtovane).

5.2.2.2.3 Odhodki iz naslova mednarodnega zavarovanja in za zdravljenje v tujini

Med odhodki iz naslova mednarodnega zavarovanja in za zdravljenje v tujini se izkazujejo plačila za zdravljenje naših zavarovanih oseb v tujini in tujih zavarovancev pri slovenskih izvajalcih zdravstvenih storitev na podlagi mednarodnih sporazumov za socialno varnost ter za napotitve zavarovanih oseb na zdravljenje v tujino (izčrpane možnosti zdravljenja v Sloveniji, presežena dopustna čakalna doba, predhodna odobritev).

Odhodki za napotene na zdravljenje v tujino nastajajo na dva načina: a) na podlagi individualnih računov, ki jih ZZS plačuje izvajalcem zdravstvenih storitev v tujini, in b) na podlagi računov tujih organov za zvezo po mednarodnih sporazumih, ki imajo običajno 18-mesečni rok plačila.

Odhodki iz naslova mednarodnega zavarovanja in za zdravljenje v tujini so v letu 2022 znašali 70.256.781 evrov. Po ekonomski klasifikaciji v Tabeli 56 so prikazani v okviru postavke tekoči

transferji v tujino, delno pa v okviru postavke tekoči transferji v javne zavode, tekoča plačila drugim izvajalcem javnih služb in drugi transferji posameznikom.

(1) Za zdravljenje v tujini je bilo porabljenih 5.316.072 evrov, kar je za 4,5 % oziroma za 248.366 evrov manj kot leta 2021. Odhodki za zdravljenje v tujini so tudi manjši od načrtovanih za 30,5 % oziroma za 2.333.928 evrov, saj je finančni načrt predvideval, da se bodo odhodki zaradi njihovega zmanjšanja v času epidemije covid-19, v letu 2022 postopno začeli zviševati. Največ odhodkov napotenih zavarovanih oseb na zdravljenje v tujino predstavljajo plačila po individualnih računih izvajalcem zdravstvenih storitev v tujini (3.309.634 evrov), pri čemer je bilo največ nakazil v Nemčijo, ZDA, Izrael, Veliko Britanijo, Srbijo, Avstrijo, Italijo, Hrvaško, Češko in Švico. V primerjavi z letom 2021 so ti odhodki večji za 101,7 %. Sledijo odhodki na podlagi plačanih računov tujim organom za zvezo po mednarodnih sporazumih (1.977.038 evrov), in sicer je bilo največ plačil v Nemčijo (902.270 evrov), Italijo (531.211 evrov), Avstrijo (458.209 evrov), Francijo (53.196 evrov), Švico (10.542 evrov) in na Hrvaško (10.177 evrov) – v primerjavi z letom 2021 so ti odhodki manjši za 49,1 %. Odhodki za prevoze zavarovanih oseb na zdravljenje v tujino v letu 2022 znašajo 29.400 evrov.

(2) Odhodki iz naslova mednarodnega zavarovanja pomenijo povračila stroškov za zdravstvene storitve, zdravila in materiale za naše zavarovane osebe, ki začasno oziroma stalno bivajo v drugi državi (tekoči transferji v tujino), in za tuje zavarovane osebe, ki začasno oziroma stalno bivajo v Republiki Sloveniji (tekoči transferji v javne zavode in tekoča plačila drugim izvajalcem javnih služb). Pravice za uveljavljanje pravic iz OZZ v tujini so med državami Evropske unije urejene z uredbami in direktivami, ki so jih sprejeli pristojni organi Evropske unije, z ostalimi državami pa z meddržavnimi sporazumi o socialni varnosti. Ne glede na to, kakšne so pravne podlage za uveljavljanje pravic iz zdravstvenega varstva in OZZ v drugih državah oziroma zavarovancev drugih držav v Sloveniji, se stroški zdravljenja med državami na temelju sklenjenih mednarodnih sporazumov ali pogodb obračunavajo na dva načina: (1) po dejanskih stroških ali (2) v dogovorjenem pavšalnem znesku. Tovrstni odhodki so leta 2022 znašali 64.940.709 evrov. Od tega je bilo namenjeno 30.646.539 evrov za povračila stroškov, ki so jih uveljavljali slovenski zavarovanci zaradi zdravljenja v tujini. V primerjavi z letom 2021 so ti odhodki manjši za 3.361.774 evrov oziroma za 9,9 % in manjši od načrtovanih za 7.622.461 evrov oziroma za 19,9 % (zaradi zamika pri prejemu obračunov iz tujine). Največ teh odhodkov je bilo realiziranih po sporazumu z Bosno in Hercegovino (14.835.592 evrov), s Hrvaško (8.877.115) evrov, Nemčijo (2.778.367 evrov), Avstrijo (1.425.971) evrov, Italijo (824.134 evrov), Severno Makedonijo (439.331 evrov), Belgijo (427.286 evrov), Švico (280.753 evrov), Francijo (152.606 evrov), Nizozemsko (145.354 evrov) in Španijo (116.783 evrov). Za tuje zavarovance, ki so bili na zdravljenju pri slovenskih izvajalcih zdravstvene dejavnosti, je bilo v letu 2022 realiziranih 34.294.170 evrov. V primerjavi z letom 2021 so ti odhodki za 5.671.207 evrov oziroma za 19,8 % večji in presegajo načrtovane za 4.240.170 evrov oziroma za 14,1 %. Razlog za povečanje je večje število turistov v Sloveniji skozi celotno leto, zdravljenje covid-19 in lažja dostopnost do zdravnika za osebe med stalnim prebivanjem v Sloveniji. Tuje zavarovane osebe, ki stalno prebivajo v Sloveniji, so praviloma starejše in je zdravljenje zanje dolgotrajno, zato so večji tudi odhodki.

5.2.2.2.4 Denarna povračila

Denarna povračila, ki so pravica iz OZZ, vključujejo nadomestila med začasno zadržanostjo od dela, potne stroške ter dnevnice, do katerih so upravičene zavarovane osebe v skladu z ZZVZZ in Pravili OZZ. Ti odhodki so v letu 2022 realizirani v višini 691.811.048 evrov in so za 4,1 % pod načrtovanimi – kljub temu da v letu 2022 ni bilo načrtovanega zamika plačil nadomestil plač med začasno zadržanostjo od dela v višini 13.000.000 evrov, odhodki izolacij pa so od 8. 11. 2022 do 31. 3. 2023 breme Proračuna RS (v obdobju leta 2022 so v skladu s 17. členom Zakona o nujnih ukrepih za zaježitev širjenja in blaženja posledic nalezljive bolezni covid-19 ti znašali 24.118.297 evrov). V tej skupini odhodkov so izkazana tudi povračila zavarovalnicam, ki izvajajo dopolnilna zdravstvena zavarovanja, v zvezi s povračili že plačanih računov za razliko do polne vrednosti storitev za upravičence do doplačil iz socialnih razlogov, ki so bili pri njih dopolnilno zdravstveno zavarovani in jim je bil ta status priznan za nazaj. V primerjavi z lansko realizacijo so vsa denarna povračila za 38,5 % večja. Ti odhodki predstavljajo 17,1 % vseh odhodkov leta 2022.

(1) Največji delež (99,7 %) v denarnih povračilih predstavljajo **nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela** (v nadaljnjem besedilu nadomestila). V letu 2022 so odhodki za nadomestila znašali 689.434.717 evrov, kar je 38,5 % več kot leta 2021 in 4,1 % manj od načrtovanih (predvsem zaradi prevzema stroškov izolacij v breme Proračuna RS. Na tako rast so vplivale epidemiološke razmere (stroški nadomestil iz razloga izolacije), dvig povprečnih osnov za obračun nadomestil v letu 2022, rast števila zaposlenih, spremembe Zakona o delovnih razmerjih in ZZVZZ (skrajšanje števila dni nadomestila bolnih s 30 na 20 dni).

Največ izgubljenih delovnih dni in odhodkov za nadomestila je zaradi (1) bolezni in poškodb izven dela v znesku 416.545.783 evrov oziroma 60,4 % vseh odhodkov od nadomestil. Temu sledijo (2) odhodki od nadomestil zaradi transplantacije, izolacije in spremstva, ki v letu 2022 znašajo 176.980.436 evrov oziroma 25,7 % vseh odhodkov od nadomestil in so za 72.594.136 evrov večji od odhodkov leta 2022 zaradi izolacije. Nadomestila iz naslova izolacije v letu 2022 znašajo 167.772.190 evrov. So za 69.879.953 evrov večja od preteklega leta in so delno 10,2 % oziroma v višini 17.121.185 evrov pokrita s transfornimi sredstvi iz državnega proračuna. Proračun RS je konec leta 2022 prevzel odhodke izolacij v višini 24.118.297 evrov in zato niso izkazani med odhodki ZZS. (3) Odhodki za nadomestila odsotnosti zaradi nege znašajo 61.647.726 evrov oziroma 8,9 % vseh odhodkov od nadomestil, (4) nadomestila odsotnosti zaradi poškodb pri delu 26.446.329 evrov oziroma 3,8 %, (5), zaradi poškodb po tretji osebi 5.797.835 evrov oziroma 0,9 %, za sobivanje staršev ob hospitaliziranem otroku 1.584.451 evrov oziroma 0,2 % in (6) drugih razlogov obravnave v višini 432.157 evrov oziroma 0,1 %.

Odhodki povračil plač zaradi začasne zadržanosti od dela po določbah Zakona o delovnih razmerjih znašajo 6.488.376 evrov, od tega za krvodajalce 6.393.290 evrov, za recidiv in 121. dan pa 95.086 evrov.

(2) **Povračila potnih stroškov, dnevnic in prevozov** v zvezi z zdravljenjem znašajo 2.144.611 evrov in so za 39,3 % večja v primerjavi z letom 2021 ter 9,1 % večja od načrtovanih, saj so narasli potni stroški, opravljenih pa je bilo tudi več zdravstvenih storitev kot v letu 2021 še v času epidemije. Zavarovane osebe so po 154. členu Pravil OZZ v primeru, če izpolnjujejo pogoje za povračilo potnih stroškov (pri tem pa potujejo z osebnim avtomobilom), upravičene do povračila prevoznih stroškov v vrednosti 10 % cene litra neosvinčenega motornega bencina na kilometer, zmanjšane za 3 % minimalne plače (za potovanja, opravljena v istem mesecu). Pretežni del teh odhodkov so povračila potnih stroškov in prevozov.

(3) **Povračila zavarovalnicam**, ki izvajajo dopolnilna zdravstvena zavarovanja, za že plačane račune za razliko do polne vrednosti storitev za upravičence do doplačil iz socialnih razlogov, ki jim je bil ta status priznan za nazaj in je zato razliko do polne vrednosti zdravstvenih storitev tedaj plačala zavarovalnica, pri kateri je bil upravičenec dopolnilno zdravstveno zavarovan,²⁶ so v letu 2022 znašala 231.720 evrov. Zavarovalnice so upravičene do povračila na podlagi zahtevka za povračilo, kadar podatek o upravičenju plačila razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev v sistemu online iz objektivnih razlogov ni pravočasno osvežen, ali ko je bil upravičencu do doplačila iz socialnih razlogov ta status priznan za nazaj. Tedaj je za ta čas zavezanec za plačilo razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev Proračun RS, preko ZZS.

5.2.2.2.5 Odhodki za delo službe ZZS

V skladu s pristojnostmi in pooblastili po 28. členu Statuta ZZS je generalna direktorica ZZS, na podlagi rebalansa finančnega načrta ZZS za leto 2022, sprejela tudi prerazporeditve načrtovanih odhodkov za delo službe ZZS po namenih znotraj načrtovanih izdatkov za blago in storitve ter investicijskih odhodkov. Skupna sredstva za delo službe ZZS so ostala nespremenjena, in sicer tako kot so bila načrtovana z rebalansom finančnega načrta za leto 2022, v višini 56.017.505 evrov.

V izkazu prihodkov in odhodkov ZZS po ekonomski klasifikaciji (Tabela 56) so odhodki za delo službe ZZS izkazani kot tekoči odhodki: za plače in druge izdatke zaposlenim, prispevki delodajalca za socialno varnost, izdatki za blago in storitve ter investicijski odhodki za delo službe ZZS.

²⁶ Glej še obrazložitev v poglavju 5.2.2.1.

Odhodki za delo službe ZZS v letu 2022 znašajo 54.634.579 evrov in v strukturi odhodkov pomenijo 1,3 % vseh odhodkov. V primerjavi z letom 2021 so večji za 7,6 % oziroma za 3.836.532 evrov, v primerjavi z načrtovanimi pa manjši za 2,5 % oziroma za 1.382.926 evrov.

Izdatki za plače in drugi izdatki zaposlenim predstavljajo 48,5 %, izdatki za blago in storitve 37 %, investicijski odhodki 6,9 %, prispevki delodajalcev za socialno varnost pa 7,6 % v odhodkih za delo službe.

(1) Izdatki za plače in drugi izdatki zaposlenim s prispevki delodajalca za socialno varnost znašajo 30.687.601 evro in so v okviru načrtovanih vrednosti. Povprečno število zaposlenih, ki so jim bile izplačane plače v letu 2022, preračunano na polni delovni čas, je 893.²⁷ Povprečna izplačana bruto plača iz ur z nadomestili na zaposlenega v ZZS v letu 2022 je znašala 2.272 evrov in je za 1,3 % večja kot leta 2021, povprečna izplačana neto plača iz ur pa 1.478 evrov in je za 2,4 % večja kot leta 2021. Izdatki za plače in drugi izdatki zaposlenim s prispevki delodajalca za socialno varnost so v letu 2022 za 5,7 % večji kot leta 2021, predvsem zaradi Dogovora o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela (uskladitev vrednosti plačnih razredov plačne lestvice za 4,5 % s 1. oktobrom 2022, višji regres za letni dopust ter višji regres za prehrano), večji so tudi izdatki za redne plače v skladu z novimi zaposlitvami, strukturnimi spremembami, nadomestnimi zaposlitvami ter rednim napredovanjem zaposlenih od 1. 12. 2021, sredstva na osnovi dodatka za delovno dobo za vsako dodatno leto zaposlitve za 0,33 %, stroški prevoza na delo, izdatki za izplačilo sredstev za odpravnine, jubilejne nagrade, solidarnostne pomoči, nadomestila za uporabo lastnih sredstev (delo od doma), sredstva za nadurno delo, sredstva za povečani obseg dela iz naslova projektov in sredstva za redno delovno uspešnost.

(2) Izdatki za blago in storitve znašajo 20.196.344 evrov in so pod načrtovanimi za 2,7 %. V primerjavi z letom 2021 so večji za 3.246.161 evrov ali za 19,2 %.

Izdatki za blago in storitve, ki so se v letu 2022 povečali (skupaj za 3.732.978 evrov), so:

- Izdatki za tekoče vzdrževanje za 2.640.911 evrov predvsem zaradi tekočega vzdrževanja strojne računalniške opreme in licenčne programske opreme; zaradi plačila drugega dela garancijskega vzdrževanja centralnih procesorjev konec leta 2022 ter zaradi plačila dodatnega obroka po novi ESSO pogodbi (pogodba o najemu, nakupu in vzdrževanju IBM programske opreme – uskladitev licenčne pokritosti in vzdrževanje sistemske programske opreme centralnega računalniškega sistema ZZS).
- Izdatki za energijo, vodo, komunalne storitve za 590.248 evrov zaradi večjih stroškov poštnih storitev, kar je posledica dviga cen poštnih storitev ter nove vrste storitev za dostavo pisemskih pošilk za vročitev odločb. Večji so tudi stroški ogrevanja in porabe drugih energentov, vode in komunalnih storitev ter odvoza smeti zaradi višjih cen energentov. Manjši pa so stroški električne energije, telefona, faksa in elektronske pošte ter drugih storitev komunikacij in komunale.
- Drugi operativni odhodki za 373.565 evrov zaradi večjih plačil po podjemnih pogodbah ter posebnega davka na določene prejemke po podjemnih pogodbah, sklenjenih z imenovanimi zdravniki, zdravniki izvedenci in nadzornimi zdravniki, večjih drugih operativnih odhodkov (večji davek od dohodka pravnih oseb in večji stroški počitniških zmogljivosti), večjih stroškov za delo preko študentskega servisa in stroškov za izobraževanje zaposlenih. Povečala so se tudi plačila storitev organizacijam, pooblaščenim za plačilni promet, ter članarine. Manjši so sodni stroški, stroški odvetnikov in sodnih izvedencev, stroški konferenc, seminarjev in simpozijev, davek na nepremičnine, sejnine in pripadajoča povračila stroškov, plačila avtorskih honorarjev in bančne storitve.
- Izdatki za službena potovanja za 82.136 evrov – zaradi zaostrenih epidemioloških razmer je bilo v letu 2021 opravljenih manj službenih potovanj.
- Prevozni stroški in storitve za 36.446 evrov zaradi večjih stroškov za vzdrževanje in popravila vozil, stroškov za goriva za službene avtomobile, drugih prevoznih in transportnih stroškov, zavarovalnih premij za motorna vozila ter stroški nakupa vinjet in urbane.
- Poslovne najemnine in zakupnine za 9.672 evrov zaradi večjih najemnin komunikacijske opreme in podatkovnih vodov in drugih najemnin, zakupnin ter licenčnin, večjih stroškov nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, najemnin in zakupnin za poslovne in druge

²⁷ Podatek o povprečnem številu zaposlenih na podlagi delovnih ur je izračunan na podlagi števila delovnih ur v obdobju, ko so zaposleni prejeli plačo in nadomestilo plače, deljeno s številom možnih delovnih ur za to obdobje.

objekte. Manjši pa so stroški najema strojne in programske računalniške opreme ter najema in zakupnine za garaže in parkirne prostore.

Izdatki za blago in storitve, ki so se v letu 2022 zmanjšali (skupaj za 486.817 evrov), pa so:

- Izdatki za pisarniški in splošni material in storitve za 367.359 evrov iz naslova manjših izdatkov računalniških storitev (zaradi ugodnejših cen je bila v letu 2021 v celoti plačana napredna tehnična pomoč do konca leta 2024 v skladu s krovno pogodbo o najemu, nakupu in vzdrževanju IBM programske opreme in storitev napredne tehnične podpore) ter manjših stroškov prevajalskih storitev in storitev lektoriranja ter stroškov oglaševalskih storitev. Povečale pa so se storitve varovanja zgradb in prostorov, drugi splošni material in storitve (nakup novih kartic zdravstvenega zavarovanja in poslovnih kartic), stroški pisarniškega materiala in storitev, izdatki za reprezentanco, izdatki za računovodske, revizorske in svetovalne storitve, čistilni material in storitve, založniške in tiskarske storitve ter časopisi, revije, knjige in strokovna literatura.
- Posebni material in storitve za 119.458 evrov predvsem zaradi manjših stroškov, povezanih z epidemijo (za nakup razkužil, zaščitnih mask, testov za samotestiranje zaposlenih).

Izdatki za blago in storitve službe ZZZS po posameznih vrstah so:

- *tekoče vzdrževanje* 5.778.802 evra – povečanje za 2.640.911 evrov ali za 84,1 % (vzdrževanje poslovnih, stanovanjskih ter počitniških objektov ter tekoče vzdrževanje komunikacijske, programske in strojne računalniške opreme, zavarovalne premije za objekte in opremo);
- *pisarniški in splošni material in storitve* 4.255.541 evrov – zmanjšanje za 367.359 evrov ali za 7,9 % (pisarniški material, čistilni material in storitve, storitve varovanja zgradb in prostorov, založniške in tiskarske storitve, časopisi, strokovna literatura, stroški prevajalskih in oglaševalskih storitev, računalniške, računovodske, revizorske in svetovalne storitve, izdatki za reprezentanco, drugi posebni material in storitve);
- *energija, voda, komunalne storitve in komunikacije* 4.116.881 evrov – povečanje za 590.248 evrov ali za 16,7 % (električna energija, ogrevanje, plin, voda in komunalne storitve, odvoz smeti, poština in kurirske storitve, telefon, faks, elektronska pošta, druge storitve komunikacij in komunale);
- *poslovne najemnine in zakupnine* 3.063.138 evrov – povečanje za 9.672 evrov ali za 0,3 % (za poslovne objekte, garaže, strojno in programsko računalniško opremo, komunikacijsko opremo in podatkovnih vodov, licenčnine, nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča);
- *drugi operativni odhodki* 2.661.809 evrov – povečanje za 373.565 evrov ali za 16,3 % (stroški konferenc, stroški izobraževanja, podjemne pogodbe, avtorski honorarji, sejnine in pripadajoča povračila stroškov, delo preko študentskega servisa, stroški sodnih postopkov, storitve odvetnikov in notarjev, plačila bančnih storitev, stroški plačilnega prometa, članarine, davek na nepremičnine, drugi operativni odhodki);
- *prevozni stroški in storitve* 150.377 evrov – povečanje za 36.446 evrov ali za 32,0 % (goriva in maziva za prevozna sredstva, vzdrževanje in popravila vozil, registracija vozil, zavarovalne premije za prevozna sredstva, nakup vinjet in urbane, drugi prevozni in transportni stroški);
- *izdatki za službena potovanja* 114.156 evrov – povečanje za 82.136 evrov ali za 256,5 % (dnevnice, stroški prevoza, hotelske storitve, cestnine, parkirnine);
- *posebni material in storitve* v višini 53.313 evrov – zmanjšanje za 119.458 evrov ali 69,1 % (zdravila, ortopedski pripomočki in sanitetni material, zdravniški pregledi zaposlenih, cennitve premoženja, drugi posebni material in storitve);
- *kazni in odškodnine* 1.327 evrov – v enaki višini kot preteklega leta (odškodnine zaradi sodnih postopkov, druge odškodnine in kazni).

(3) Investicijski odhodki znašajo 3.750.635 evrov in vključujejo izdatke za nakup osnovnih sredstev in za investicijsko vzdrževanje. Ti izdatki so za 22,3 % manjši kot leta 2021 in so pod načrtovanimi za 13,7 % zaradi manjše realizacije investicijskega vzdrževanja, nakupa opreme, študij o izvedljivosti projekta in projektne dokumentacije ter nakupa drugih osnovnih sredstev.

Izdatki za nakup osnovnih sredstev pomenijo 90,6 % vseh investicijskih odhodkov in znašajo 3.398.423 evrov. Izkazani so v skupinah odhodkov za:

- *nakup opreme* 2.252.351 evrov (od tega za nakup strojne računalniške opreme, strežnikov in diskovnih sistemov, mrežne in komunikacijske opreme 1.177.258 evrov, za nakup pohištva in pisarniške opreme 590.158 evrov, za nakup opreme za hlajenje in ogrevanje 315.631

- evrov, za nakup telekomunikacijske in avdiovizualne opreme 75.106, za nakup opreme za tiskanje in razmnoževanje 49.155 evrov, za nakup ostale opreme 45.043 evrov);
- *nakup zgradb in prostorov* 623.212 evrov (nakup dela poslovne stavbe OE Celje);
 - *nakup nematerialnega premoženja* 192.055 evrov (licenčna programska oprema);
 - *nakup prevoznih sredstev* 145.279 evrov;
 - *za študije o izvedljivosti projektov, projektno dokumentacijo, nadzor in investicijski inženiring* 99.420 evrov;
 - *nakup drugih osnovnih sredstev* 55.104 evre;
 - *novogradnje, rekonstrukcije in adaptacije* 31.002 evra.

Izdatki za investicijsko vzdrževanje in obnove pomenijo 9,4 % vseh investicijskih odhodkov in znašajo 352.212 evrov.

Med odhodke ZZZS v letu 2022 so vključeni tudi odhodki iz naslova dolgotrajne oskrbe, nastali iz naslova vzpostavitve pogojev za uvedbo dolgotrajne oskrbe kot nove oblike socialnega zavarovanja, v skladu z ZDOsk. V letu 2022 so ti odhodki znašali 536.322 evrov in so bili v celoti kriti iz sredstev državnega proračuna na podlagi sklenjene tripartitne pogodbe med ZZZS, MZ in MDDSZ za financiranje stroškov za vzpostavitev pogojev za uvedbo dolgotrajne oskrbe v letih 2022 in 2023. Skupni odhodki za delovanje službe ZZZS v povezavi z vzpostavitvijo sistema DO, vključujejo stroške za plače zaposlenih, izdatke za blago in storitve (posredni in neposredni stroški) ter investicijske odhodke. Ker bo financiranje sistema DO urejeno s posebnim zakonom, katerega sprejem je prestavljen v prihodnost, ZZZS z izjemo sklenjene tripartitne pogodbe, nima zagotovljenih virov za vzpostavitev sistema in financiranje DO.

Tržna dejavnost ZZZS zajema prodajo storitev ali blaga, ki ni opredeljena kot javna služba z zakonom in aktom o ustanovitvi. V letu 2022 je ZZZS izvajal naslednje tržne dejavnosti: dejavnost povezana s počitniškimi zmogljivostmi in oddajanjem stanovanj v najem, dejavnost oddaje poslovnih prostorov in opreme v najem in uporabo ter ostale tržne dejavnosti.

Prihodki tržne dejavnosti so neposredni prihodki in so neposredno povezani z izvajanjem tržnih dejavnosti ZZZS. Odhodki tržne dejavnosti so neposredni in posredni, ki nastajajo pri opravljanju dejavnosti ZZZS in se konec leta razporedijo na posamezno tržno dejavnost na osnovi sodil. Sodila so vrednostna in količinska ter enotna za ZZZS in temeljijo na aktivnostih, ki povzročajo posredne odhodke.

Sodila za razporejanje so določena za posamezno vrsto posrednih stroškov:

- Sodila za posredne stroške dela so: število izdanih računov, ure/minute dela, ki se porabijo za posamezno aktivnost, število objektov, počitniških zmogljivosti, število stanovanj, število prostorov, predvidenih za najem oziroma uporabo, število avtomatov (v odvisnosti od vrste tržne dejavnosti).
- Sodila za posredne stroške pisarniškega materiala in poštnine predstavljata število izdanih računov in povprečni strošek pisarniškega materiala in poštnih storitev.
- Sodila za posredne stroške storitev so: število izdanih računov, ure/minute dela, ki se porabijo za posamezno dejavnost, povprečni strošek ostalih storitev (elektrika, voda, varovanje idr.).
- Sodila za posredne materialne stroške se nanašajo le na dejavnosti, povezane z oddajo poslovnih prostorov v najem in uporabo ter ostale tržne dejavnosti in so: število najemnikov v poslovni zgradbi, m² prostora v najemu, m² konferenčnega prostora in število ur uporabe prostora.

Prihodki, povezani z opravljanjem tržne dejavnosti, so v letu 2022 realizirani v znesku 744.236 evrov in so za 210.679 evrov oziroma 22,1 % manjši kot v preteklem letu. Glavni razlog za manjše prihodke v letu 2022 so manjši prihodki od prodaje nepremičnin ter manjši prihodki od najemnin (zaradi prodaj nepremičnin v obdobju 2021 in 2022). Odhodki, povezani z izvajanjem tržne dejavnosti, so znašali 333.709 evrov in so za 100.848 evrov ali za 43,3 % večji v primerjavi s preteklim letom (predvsem večji davek od dohodka pravnih oseb). ZZZS je tako v letu 2022 realiziral 410.527 evrov presežka prihodkov nad odhodki iz naslova tržne dejavnosti, kar je za 331.528 evrov manj kot v letu 2021.

5.2.2.2.6 Obresti

Plačila domačih obresti so realizirana v višini 165.084 evrov iz naslova najemanja tekočih likvidnostnih posojil in so večja od preteklega leta za 136.988 evrov ter večja od načrtovanih za 125.084 evrov zaradi višjih obrestnih mer proti koncu leta 2022.

5.2.3 Račun finančnih terjatev in naložb

Račun finančnih terjatev in naložb izkazuje prejeta vračila danih posojil in prodajo kapitalskih deležev na eni strani in dana posojila ter povečanje kapitalskih deležev na drugi strani. Končno stanje tega računa vpliva na stanje sredstev na računih ZZZS, lahko pa tudi na višino presežka oziroma primanjkljaja.

Račun finančnih terjatev in naložb v letu 2022 ne izkazuje stanja, saj ZZZS ni izvajal transakcij, ki bi vplivale na račun finančnih terjatev in naložb (Tabela 61).

Tabela 61. Račun finančnih terjatev in naložb v letu 2022.

	2022
I. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV	0
A) PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL	0
– prejeta vračila danih posojil – od posameznikov	0
B) PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV	0
– sredstva, pridobljena s prodajo kapitalskih deležev v finančnih institucijah	0
II. DANA POSOJILA IN POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV	0
III. PREJETA MINUS DANA POSOJILA IN SPREMEMBA KAPITALSKIH DELEŽEV (I–II)	0

5.2.4 Račun financiranja

Račun financiranja izkazuje stanje dolga konec leta in odplačila dolgov iz preteklih let. ZZZS po stanju na dan 31. 12. 2022 ne izkazuje dolga, se je pa med letom likvidnostno zadolževal (glej poglavje 1.4). Vsa likvidnostna posojila je ZZZS vrnil do konca leta 2022, zato račun financiranja ne izkazuje stanja (Tabela 62).

Tabela 62. Račun financiranja v letu 2022.

	2022
I. DOMAČE ZADOLŽEVANJE	0
– najeti krediti pri poslovnih bankah	0
– najeti krediti pri državnem proračunu	0
II. ODPLAČILA DOMAČEGA DOLGA	0
– odplačila kreditov poslovnim bankam	0
– odplačila kreditov državnemu proračunu	0
NETO ZADOLŽEVANJE (I–II)	0

5.2.5 Izid poslovanja

ZZZS je poslovno leto 2022 zaključil s primanjkljajem prihodkov nad odhodki v višini 109.168.250 evrov (Tabela 63). Prihodki so bili realizirani v znesku 3.940.971.276 evrov, odhodki pa v znesku 4.050.139.526 evrov. Račun finančnih terjatev in naložb ter račun financiranja v letu 2022 ne izkazujeta nobenega stanja. Zaradi izkazanega primanjkljaja prihodkov nad odhodki so se zmanjšala sredstva na računih, tako da je na dan 31. 12. 2022 stanje sredstev na računih ZZZS 61.047.209 evrov (195.259.523 v letu 2021). V bilanci stanja ZZZS so izkazana na aktivni strani bilance stanja v postavki denarna sredstva. Izkazano zmanjšanje sredstev na računih ZZZS v letu 2022 zmanjšuje lastne vire ZZZS (splošni sklad).

Tabela 63. Prihodki in odhodki ter izid poslovanja v letu 2022.

	2022
A. Bilanca prihodkov in odhodkov:	
prihodki	3.940.971.276
odhodki	4.050.139.526
<i>presežek prihodkov nad odhodki</i>	<i>-109.168.250</i>
B. Račun finančnih terjatev in naložb:	
prejeta vračila danih posojil in prodaja kapitalskih deležev	0
dana posojila in povečanje kapitalskih deležev	0
<i>prejeta minus dana posojila in sprememba kapitalskih deležev</i>	<i>0</i>
C. Račun financiranja:	
zadolževanje	0
odplačilo dolga	0
<i>neto zadolževanje</i>	<i>0</i>
ZMANJŠANJE SREDSTEV NA RAČUNIH (A+B+C)	-109.168.250

Na podlagi Zakona o fiskalnem pravilu je treba pri ugotavljanju presežka prihodkov nad odhodki upoštevati fiskalno pravilo. Presežek po fiskalnem pravilu se ugotovi kot presežek med prihodki in odhodki po načelu denarnega toka, zmanjšan za vse obveznosti, izkazane v bilanci stanja na zadnji dan leta. ZZS je leto 2022 zaključil s primanjkljajem prihodkov nad odhodki, zato presežka po fiskalnem pravilu ni ugotavljal.

5.3 Zaključne ugotovitve

ZZS je leto 2022 zaključil s primanjkljajem prihodkov nad odhodki v višini 109,2 milijona evrov. Izkazani primanjkljaj se v celoti krije iz lastnih virov, in sicer iz ustvarjenega presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let. Financiranje velikega razkoraka med rastjo prihodkov od prispevkov (7,2 %) in odhodkov (15,1 %) v letu 2022 je bilo zagotovljeno s proračunskimi sredstvi za delno kritje nekaterih odhodkov (le za eno leto in brez systemskega financiranja naraščajočih odhodkov, ki so predvsem posledica odločitev zunaj ZZS in nezadostnih izvirnih prihodkov ZZS) in z lastnimi viri ZZS iz naslova presežkov prihodkov nad odhodki iz preteklih let.

Transfer iz državnega proračuna za delno kritje v zvezi z epidemijo nastalih stroškov zdravstvenih storitev in povračila nadomestil plač za čas zadržanosti od dela iz naslova izolacije znaša 127 milijonov evrov in pokrije 42,2 % vseh obveznosti ZZS iz naslova covid-19 za leto 2022, ki znašajo 301,1 milijona evrov, in sicer 133,4 milijona evrov za opravljene obračunane zdravstvene storitve v letu 2022 in 167,7 milijona evrov za nadomestila plač iz razloga izolacije.

ZZS je v letu 2022:

- izpolnil obvezo iz Programa stabilnosti Vlade RS in Zakona o fiskalnem pravilu ter dosegel letni cilj, da ZZS ob koncu leta ne izkazuje dolga;
- pokril iz lastnih virov z zmanjšanjem splošnega sklada realizirani primanjkljaj prihodkov nad odhodki;
- konec leta ni imel neporavnanih obveznosti.

Povezani že 30 let.

Viri

1. Eurostat Data: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
2. Letno poročilo ZZS 2020. Ljubljana: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, 2021.
3. list RS, št. 100/22 in 141/22 – ZNUNBZ);
4. Navodilo o predložitvi letnih in zaključnih poročil ter drugih podatkov poslovnih subjektov (Uradni list RS, št. 86/16 in 76/17)
5. Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07 in 102/10)
6. Navodilo o vračanju plačanih stroškov kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev (Uradni list RS, št. 11/10)
7. Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolevnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 147/21, 149/21, 152/21, 155/21, 170/21, 171/21 in 174/21)
8. Odlok o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2020 do 2022 (Uradni list RS, št. 26/19, 67/20, 128/20, 168/20, 65/21, 65/21 – OdPSD22-24 in 184/21)
9. Odlok o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024 (OdPSD22-24) (Uradni list RS, št. 65/21, 183/21, 125/22 in 146/22)
10. Odlok o začasnem ukrepu pri izvajanju obveznega zdravstvenega zavarovanja zaradi preprečitve širjenja nalezljive bolezni COVID-19 (Uradni list RS, št. 193/21);
11. Odlok o začasnem ukrepu prostovoljne uporabe hitrega antigenskega testa za samotestiranje na virus SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 112/22 in 141/22 – ZNUNBZ);
12. Odlok o začasnih ukrepih pri izvajanju obveznega zdravstvenega zavarovanja zaradi preprečitve širjenja nalezljive bolezni COVID-19 (Uradni list RS, št. 182/20, 201/20, 9/21, 19/21, 37/21, 60/21 in 73/21)
13. Odredba o seznamu zdravstvenih storitev, za katere se zahteva predhodna odobritev (Uradni list RS, št. 6/14)
14. OECD Health Data: <http://www.OEcd.org/health/health-expenditure.htm>
15. OECD/European Union (2020). Health at a Glance: Europe 2020: State of Health in the EU Cycle, OECD Publishing, Paris. (<https://doi.org/10.1787/82129230-en>)
16. Podatkovni portal NIJZ: [https://podatki.nijz.si/pxweb/sl/NIJZ %20podatkovni %20portal/](https://podatki.nijz.si/pxweb/sl/NIJZ%20podatkovni%20portal/)
17. Podatkovni portal SURS: http://www.stat.si/tema_demografsko_prebivalstvo.asp
18. Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 30/03 – prečiščeno besedilo, 35/03 – popr., 78/03, 84/04, 44/05, 86/06, 90/06 – popr., 64/07, 33/08, 7/09, 88/09, 30/11, 49/12, 106/12, 99/13 – ZSVarPre-C, 25/14, 85/14, 10/17 – ZČmIS, 64/18, 4/20, 42/21 – odl. US, 61/21, 159/21 – ZZVZZ-P, 183/21, 196/21 – ZDOsk, 142/22 – odl. US in 163/22)
19. Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13, 94/14, 100/15, 84/16, 75/17, 82/18, 79/19, 10/21, 203/21 in 158/22)
20. Pravilnik o kartici zdravstvenega zavarovanja, profesionalni kartici in pooblastilih za branje in zapisovanje podatkov v zalednem sistemu (Uradni list RS, št. 12/17, 57/18, 43/19, 79/19, 179/20 in 87/22)
21. Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13)
22. Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13 in 100/15)
23. Pravilnik o naročanju in upravljanju čakalnih seznamov ter najdaljših dopustnih čakalnih dobah (Uradni list RS, št. 3/18, 201/20, 103/21 in 132/22)
24. Pravilnik o obrazcih in listinah za uresničevanje obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 104/13, 8/15, 1/16, 57/18, 30/19 in 148/21)
25. Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06 – ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18)
26. Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10 – popr., 104/10, 104/11, 86/16, 80/19 in 153/21)
27. Pravilnik o seznamu in izhodiščih za vrednosti medicinskih pripomočkov iz obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 4/20)

28. Pravilnik o volitvah članov organov Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (Uradni list RS, št. 51/21 in 57/21 – popr.)
29. Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni (Uradni list RS, št. 19/98, 47/98, 26/00, 67/01, 33/02, 37/03, 117/04, 31/05, 83/07, 22/09, 17/15, 47/18, 57/18, 57/18, 57/21 in 162/21)
30. Sklep o ustanovitvi območnih svetov (Uradni list RS, št. 51/21)
31. Sklep o zdravstvenih stanjih in drugih pogojih za upravičenost do medicinskih pripomočkov iz obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 61/21, 183/21 in 163/22)
32. Slovenski računovodski standardi (2016) (Uradni list RS, št. 95/15, 74/16 – popr., 23/17, 57/18 in 81/18)
33. Stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 69/03, 18/04 – ZVKSES, 47/06 – ZEN, 45/08 – ZVEtL, 57/08, 62/10 – ZUPJS, 56/11 – odl. US, 87/11, 40/12 – ZUJF, 14/17 – odl. US, 27/17, 59/19, 189/20 – ZFRO, 90/21 in 18/23 – ZDU-10)
34. Statut Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (Uradni list RS, št. 87/01 in 1/02 – popr.)
35. Strateški razvojni program Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije za obdobje od 2020 do 2025. Ljubljana: ZZS, 2019.
36. Uredba o določitvi programov storitev obveznega zdravstvenega zavarovanja, opredelitev zmogljivosti, potrebnih za njegovo izvajanje, in določitev obsega sredstev za leto 2022 (Uradni list RS, št. 112/22, 165/22 in 8/23)
37. Uredba o določitvi višine dodatka za povečan obseg dela za posebne obremenitve in dodatka za zaposlitev dodatnega zdravstvenega kadra (Uradni list RS, št. 142/22 in 146/22);
38. Uredba o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 204/20, 20/21, 59/21, 64/21, 103/21 in 118/21)
39. Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmS) (Uradni list RS, št. 10/17 in 119/21)
40. Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2)(Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNep, 111/13, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US, 203/20 – ZIUPOPdve, 39/22 – ZFU-A, 52/22 – odl. US, 87/22 – odl. US in 163/22)
41. Zakon o debirokratizaciji (Uradni list RS, št. 3/22)
42. Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPdve, 119/21 – ZČmS-A, 202/21 – odl. US, 15/22 in 54/22 – ZUPŠ-1)
43. Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (ZDUOP) (Uradni list RS, št. 15/21, 112/21 – ZNUPZ, 206/21 – ZDUPŠOP in 141/22 – ZNUNBZ)
44. Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (ZDUPŠOP) (Uradni list RS, št. 206/21, 52/22 – odl. US in 141/22 – ZNUNBZ)
45. Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk) (Uradni list RS, št. 196/21, 163/22 in 18/23 – ZDU-10)
46. Zakon o spremembah Zakona o dolgotrajni oskrbi ZDOsk-A (Uradni list RS, št. 163/2022)
47. Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ) (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18 in 141/22)
48. Zakon o državnem odvetništvu (ZDOdv) (Uradni list RS, št. 23/17)
49. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPPP) (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 178/21 – popr., 196/21 – odl. US in 157/22 – odl. US)
50. Zakon o finančni razbremenitvi občin (ZFRO) (Uradni list RS, št. 189/20)
51. Zakon o finančni upravi (ZFU) (Uradni list RS, št. 25/14 in 39/22)
52. Zakon o fiskalnem pravilu (ZFisP) (Uradni list RS, št. 55/15, 177/20 – popr. In 129/22)
53. Zakon o informacijski varnosti (ZInV) (Uradni list RS, št. 30/18, 95/21 in 18/23 – ZDU-10);
54. Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUOPdve) (Uradni list RS, št. 175/20, 203/20 – ZIUPOPdve, 15/21 – ZDUOP, 51/21 – ZZVZZ-O, 57/21 – odl. US in 112/21 – ZIUPGT)
55. Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPdve) (Uradni list RS, št. 203/20, 15/21 – ZDUOP, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ, 206/21 – ZDUPŠOP, 141/22 – ZNUNBZ in 158/22 – ZDoh-2AA)
56. Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljanke in gospodarstvo (ZIUZEOP) (Uradni list RS, št. 49/20, 61/20, 80/20 – ZIUOOPE, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPdve, 15/21 – ZDUOP in 206/21 – ZDUPŠOP)
57. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2020 in 2021 (ZIPRS2021) (Uradni list RS, št. 75/19, 61/20 – ZDLGPE, 133/20 in 174/20 – ZIPRS2122)

Letno poročilo ZZS 2022

58. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (ZIPRS2122) (Uradni list RS, št. 174/20, 15/21 – ZDUOP, 74/21, 172/21, 187/21 – ZIPRS2223 in 206/21 – ZDUPŠOP)
59. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2022 in 2023 (Uradni list RS, št. 187/21, 206/21 – ZDUPŠOP, 129/22, 140/22 – ZSDH-1A in 150/22 – ZIPRS2324)
60. Zakon o javnem naročanju (ZJN-3)(Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – od. US in 100/22 – ZNUZSZS)
61. Zakon o javnih finančah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US in 18/23 – ZDU-10)
62. Zakon o medijih (ZMed) (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US in 82/21)
63. Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (ZNUPZ) (Uradni list RS, št. 112/21, 189/21, 206/21 – ZDUPŠOP in 132/22); Zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema (ZNUZSZS) (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US in 18/23 – ZDU-10)
64. Zakon o nujnih ukrepih za zajezitev širjenja in blaženja posledic nalezljive bolezni COVID-19 na področju zdravstva (ZNUNBZ) (Uradni list RS, št. 141/22);
65. Zakon o obveznem izvodu publikacij (ZOIPub) (Uradni list RS, št. 69/06 in 86/09)
66. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP) (Uradni list RS, št. 93/07 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 33/16 – PZ-F in 41/17 – PZ-G)
67. Zakon o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 35/11, 41/21 in 199/21)
68. Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV) (Uradni list RS, št. 5/96, 18/96 – ZDavP, 34/96, 87/97 – ZDavP-A, 3/98, 7/98 – odl. US, 106/99 – ZPIZ-1, 81/00 – ZPSV-C, 97/01 – ZSDP, 97/01, 62/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 91/13 – ZZVZZ-M, 99/13 – ZSVarPre-C in 26/14 – ZSDP-1)
69. Zakon o računovodstvu (ZR) (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE)
70. Zakon o računskem sodišču (ZRacS-1) (Uradni list RS, št. 11/01 in 109/12)
71. Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22)
72. Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP) (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb)
73. Zakon o urejanju trga dela (ZUTD) (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22 in 59/22 – odl. US)
74. Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) (Uradni list RS, št. 43/11)
75. Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) (Uradni list RS, št. 163/22);
76. Zakon o varstvu pred požarom (ZVPoz) (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11, 83/12, 61/17 – GZ, 189/20 – ZFRO in 43/22)
77. Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZZUOOP) (Uradni list RS, št. 152/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ, 167/21 – odl. US, 206/21 – ZDUPŠOP in 18/23 – ZDU-10)
78. Zakon o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih od 2021 do 2031 (ZZSISZ) (Uradni list RS, št. 162/21);
79. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk, 15/22, 43/22, 100/22 – ZNUZSZS in 141/22 – ZNUNBZ)
80. Zakon o zdravstveni dejavnosti (ZZDej) (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPdVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US, 141/22 – ZNUNBZ in 14/23 – odl. US))
81. Zakon za uravnoveženje javnih financ (ZUJF) (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOSn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZDavNep, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 – odl. US, 90/15, 102/15, 63/16 – ZDoh-2R, 77/17 – ZMVN-1, 33/19 – ZMVN-1A, 72/19, 174/20 – ZIPRS2122 in 139/22 – ZSPJS-AA)

Kazalo tabel

Tabela 1. Izbrani splošni kazalniki zdravstvenega stanja v Sloveniji in primerjava s povprečjem v državah Evropske unije v letu 2020. _____	20
Tabela 2. Starostna struktura zavarovanih oseb po območjih Slovenije na dan 31. 12. 2012 in 2022 (v %). _____	20
Tabela 3. Standardizirane stopnje umrljivosti na 100.000 prebivalcev zaradi izbranih razlogov v Sloveniji in v primerjavi s povprečjem EU14 v letu 2020. _____	21
Tabela 4. Izbrani kazalniki o zdravstvenih dejavnostih v Sloveniji in primerjava s povprečji sosednjih držav in EU14 v letu 2020 ali z zadnjimi podatki, ki so na voljo. _____	22
Tabela 5. Izdatki za zdravstvo v Sloveniji in v povprečju EU 27, EU 14 in EU 13 v letu 2020. _____	22
Tabela 6. Struktura tekočih izdatkov po vrsti financiranja v Sloveniji v primerjavi s povprečji vseh in izbranih držav EU v letih 2019 in 2020. _____	23
Tabela 7. Osnovni makroekonomski kazalniki v Sloveniji za leto 2022 v primerjavi z letom 2021. _____	23
Tabela 8. Pregled in ocena učinkov sprememb in dopolnitev Pravil OZZ v letu 2022. _____	25
Tabela 9. Zavarovanja zavarovanih oseb po kategorijah v Sloveniji v letih 2021 in 2022 (stanje na dan 31. 12.). _____	27
Tabela 10. Spremembe statusov zavarovanih oseb v Sloveniji v letih 2021 in 2022. _____	29
Tabela 11. Število in način posredovanih podatkov iz evidenc o zavarovanih osebah ZZS za leti 2021 in 2022. _____	29
Tabela 12. Izdaja potrdil A1 v letih 2021 in 2022. _____	30
Tabela 13. Pregled obveznosti in terjatev ZZS do tujine po evropski zakonodaji in sporazumih o socialnem zavarovanju v letu 2022 (v evrih). _____	31
Tabela 14. Število izdanih listin za tujino v letih 2021 in 2022. _____	32
Tabela 15. Načrtovana zdravljenja v tujini v letu 2022 v primerjavi z letom 2021. _____	33
Tabela 16. Deleži sredstev za posamezne vrste stroškov po dejavnostih v kalkulacijah cen zdravstvenih storitev v letih od 2013 do 2022 (povprečne cene 1.–12. 2022). _____	36
Tabela 17. Število dializnih bolnikov in realizacija dializ v Sloveniji v letu 2022. _____	38
Tabela 18. Načrtovana in plačana realizacija količine storitev po dejavnostih v Sloveniji v letih 2021 in 2022. _____	39
Tabela 19. Število obiskov izbranih osebnih zdravnikov po dejavnostih in po vrstah obiskov v letu 2022 v primerjavi z leti 2013, 2020 in 2021. _____	40
Tabela 20. Preskrbljenost prebivalcev posameznih območnih enot ZZS s programi zdravstvenih dejavnosti glede na povprečje v Sloveniji v letih 2021 in 2022. _____	42
Tabela 21. Število obravnjav v specialističnih ambulantah na sekundarni ravni po vrstah obravnjav v letu 2022 v primerjavi z leti 2013, 2020 in 2021. _____	44
Tabela 22. Število hospitalizacij v bolnišnicah na sekundarni in terciarni ravni po vrstah in trajanju obravnjav v letu 2022 v primerjavi z leti 2013, 2019, 2020 in 2021. _____	46
Tabela 23. Realizacija skupin primerljivih primerov v Sloveniji v letu 2022. _____	46
Tabela 24. Seznam 20 najpogosteje obračunanih skupin primerljivih primerov v letu 2022. _____	47
Tabela 25. Čakalne dobe za izbrane storitve oziroma programe. _____	48
Tabela 26. Delež načrtovanih prospektivnih programov v planu akutne bolnišnične obravnave v letu 2022. _____	50
Tabela 27. Število realiziranih dni zdravstvene nege po vrstah nege v socialnih zavodih v letu 2022 v primerjavi z leti 2013, 2020 in 2021. _____	52
Tabela 28. Zdravila, predpisana na recept in izdana, v letih 2021 in 2022. _____	52
Tabela 29. Število naročilnic, na podlagi katerih so bili izdani in izposojeni medicinski pripomočki, po skupinah medicinskih pripomočkov v letih 2021 in 2022. _____	55
Tabela 30. Stroški izdanih, izposojenih in servisiranih medicinskih pripomočkov po skupinah v breme OZZ v letih 2021 in 2022. _____	56
Tabela 31. Število izdanih medicinskih pripomočkov po vrstah z največjim vplivom na stroške v letih 2021 in 2022. _____	57
Tabela 32. Število vseh opravljenih nadzorov po nadzornih skupinah v letu 2022. _____	59
Tabela 33. Finančni učinki po opravljenih nadzorih pri izvajalcih v letu 2022. _____	60
Tabela 34. Število vseh obravnjav (odločb) na oddelkih imenovanih zdravnikov po območnih enotah ZZS za leto 2022. _____	61
Tabela 35. Število obravnavanih pritožb na zdravstveni komisiji ZZS na senatih v Ljubljani in Mariboru v letu 2022. _____	62
Tabela 36. Število vloženih in rešenih zahtev za izdajo odločbe in število odločb, izdanih v zakonitem roku, po območnih enotah ZZS v letu 2022. _____	62
Tabela 37. Absentizem po razlogihčasne zadržanosti od dela v Sloveniji v letih 2021 in 2022. _____	63
Tabela 38. Spremljanje zahtevkov v zvezi z neposrednimi izplačili nadomestil plač delavcem začasno zadržanost od dela v letih 2021 in 2022. _____	66
Tabela 39. Nadomestila plače začasno zadržanost od dela v breme OZZ po območnih enotah ZZS v letih 2021 in 2022. _____	67
Tabela 40. Pregled opravljenih laičnih nadzorov nad bolniškim staležem po območnih enotah v letu 2022. _____	68
Tabela 41. Odhodki za povračila potnih stroškov in druga povračila v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev v letih 2021 in 2022. _____	69
Tabela 42. Stroški za zagotavljanje izjemnih povračil po vrstah v letih 2021 in 2022. _____	69
Tabela 43. Število izdanih in obnovljenih kartic zdravstvenega zavarovanja v letu 2022 v primerjavi z letom 2021. _____	76
Tabela 44. Delež objav o ZZS, predstavnikih ZZS ali OZZ v slovenskih medijih v letu 2022 po temah. _____	77

Tabela 45. Skupno število vpisanih novih izvodov v knjižnici ZZZS glede na vrste gradiva v letu 2022.	80
Tabela 46. Izterjava regresnih zahtevkov v letih 2021 in 2022.	82
Tabela 47. Število začelih postopkov, ki zajemajo prijavljene terjatve iz naslova insolvenčnih zadev.	83
Tabela 48. Javna naročila ZZZS (začeta in oddana) v letu 2022.	84
Tabela 49. Investicije in investicijsko vzdrževanje po organizacijskih enotah ZZZS v letu 2022.	85
Tabela 50. Dosežene vrednosti kazalnikov za kontrolo strateških aktivnosti v letu 2022.	111
Tabela 51. Dosežene vrednosti kazalnikov za kontrolo strateških rezultatov v letu 2022.	113
Tabela 52. Agentski posli v breme državnega proračuna v letu 2022 na podlagi interventne zakonodaje.	122
Tabela 53. Mesečni prilivi in odlivi, presežki in primanjkljaji denarnih tokov, stanje posojil in naložb konec meseca v letu 2022.	124
Tabela 54. Skrajšani pregled bilance stanja na dan 31. 12. 2021 in 31. 12. 2022.	126
Tabela 55. Stanje in spremembe vrednosti neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2022.	127
Tabela 56. Izkaz prihodkov in odhodkov ZZZS za leto 2022 v primerjavi z letom 2021 po ekonomski klasifikaciji.	134
Tabela 57. Prihodki od prispevkov za socialno varnost in prispevki iz drugih javnofinančnih institucij za leto 2022 v primerjavi z letom 2021 in finančnim načrtom za leto 2022.	136
Tabela 58. Povprečni mesečni zneski plačanih prispevkov za OZZ na zavarovanca po osnovnih kategorijah zavarovancev v Sloveniji v letu 2022.	138
Tabela 59. Prihodki ZZZS v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 in finančnim načrtom za leto 2022.	139
Tabela 60. Odhodki ZZZS v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 in finančnim načrtom za leto 2022 po namenih porabe.	141
Tabela 61. Račun finančnih terjatev in naložb v letu 2022.	151
Tabela 62. Račun financiranja v letu 2022.	151
Tabela 63. Prihodki in odhodki ter izid poslovanja v letu 2022.	152

Kazalo slik

Slika 1. Makroorganizacijska struktura ZZZS.	9
Slika 2. Člani organov upravljanja ZZZS in njihova sestava.	13
Slika 3. Samoocena zdravstvenega stanja prebivalcev v Sloveniji v primerjavi z državami EU in sosednjimi državami v letih 2012–2021.	21
Slika 4. Sprememba rasti števila zavarovancev po posameznih kategorijah zavezancev za plačilo prispevka v Sloveniji v letu 2022 glede na leto 2021.	28
Slika 5. Pogodbena vrednost programa zdravstvenih storitev po dejavnostih v letu 2022.	36
Slika 6. Število sklenjenih pogodb z javnimi zavodi in zasebniki v Sloveniji med letoma 2013 in 2022.	37
Slika 7. Število zdravnikov v javnih zavodih v primerjavi s številom zdravnikov zasebnikov s koncesijo v letu 2022.	37
Slika 8. Delež zasebnih izvajalcev s koncesijo v finančnih sredstvih za zdravstvene storitve v letu 2022.	38
Slika 9. Gibanje obiskov v ambulantah izbranih zdravnikov na primarni ravni (brez ginekoloških ambulant) glede na starost zavarovanih oseb med letoma 2015 in 2022.	41
Slika 10. Gibanje števila obravnav v specialističnih ambulantah na sekundarni ravni glede na starost zavarovanih oseb med letoma 2015 in 2022.	45
Slika 11. Izdatki za razvrščena biološka in druga draga zdravila v primerjavi z izdatki za 'klasična' zdravila, predpisana na recept, v milijonih evrov v obdobju 2013–2022 in delež izdatkov za draga zdravila v skupnih izdatkih.	53
Slika 12. Gibanje absentizma v Sloveniji v letih od 2013 do 2022.	64
Slika 13. Odstotek izgubljenih delovnih dni v breme delodajalcev in v breme ZZZS po območnih enotah Slovenije v letu 2022.	65
Slika 14. Informacijske skrbniške naloge po vrstah in vsebini v letu 2022.	72
Slika 15. Razpoložljivost informacijskega sistema ZZZS po mesecih v letu 2022.	74
Slika 16. Število zalednih transakcij v sistemu online po mesecih v letu 2022.	75
Slika 17. Izobrazbena struktura zaposlenih po stopnjah izobrazbe na dan 31. 12. 2022.	86
Slika 18. Rezultati merjenja organizacijske klime ZZZS v letih 2021 in 2022.	88
Slika 19. Ležalna doba v akutni bolnišnični obravnavi, deleži bolnišničnih obravnav z zapleti, specifični zapleti in deleži ponovnih sprejemov v 30 ter 90 dneh po odpustu za primarne endoproteze kolka po izvajalcih, skupaj za leta 2015–2021 (kazalniki kakovosti ZZZS).	98
Slika 20. Delež prihodkov in odhodkov OZZ v BDP v obdobju 2013–2022.	123
Slika 21. Gibanje mesečnih prihodkov in odhodkov v letu 2022.	123
Slika 22. Prihodki po kategorijah zavezancev za plačilo OZZ in drugi prihodki v letu 2022.	140
Slika 23. Struktura prihodkov ZZZS v letu 2022 po vrstah prihodkov (ekonomska klasifikacija).	140
Slika 24. Struktura odhodkov ZZZS v letu 2022.	142
Slika 25. Struktura odhodkov ZZZS za zdravstvene dejavnosti v letu 2022.	142

Seznam uporabljenih kratic

BDP	bruto družbeni proizvod
CT	računalniška tomografija
EU	Evropska unija
EZRD	enotni zakladniški račun države
FURS	Finančna uprava Republike Slovenije
IOZ	izbrani osebni zdravnik
IS	informacijski sistem
IZ	imenovani zdravnik
KZZ	kartica zdravstvenega zavarovanja
LC	letni cilj
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MP	medicinski pripomoček
MRI	magnetno resonančno slikanje
MZ	Ministrstvo za zdravje
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
OZZ	obvezno zdravstveno zavarovanje
PK	profesionalna kartica
PZZ	prostovoljno zdravstveno zavarovanje
RA	referenčna ambulanta
RS	Republika Slovenija
SB	splošna bolnišnica
SPP	skupine primerljivih primerov
SRP	strateški razvojni program
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
ZK	zdravstvena komisija
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZZVZZ	Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
OE	območna enota ZZZS
PE IC	področna enota Informacijski center
PFR	področje za finance in računovodstvo
PZAE	področje zdravstvene analitike in ekonomike
PAR	področje za analitiko in razvoj
PUZMZZ	področje za urejanje zavarovanj in mednarodno zdravstveno zavarovanje
POPMP	področje za odločanje o pravicah in za medicinske pripomočke
SRKO	sektor za razvoj kadrov in organizacije
SIOJ	sektor za informiranje in odnose z javnostmi
SPSZ	sektor za pravne in splošne zadeve
SNR	sektor za notranje revidiranje

Povezani že 30 let.

Letno poročilo ZZZS 2022

